№ 2

Nicol. Gupalatini. Veneti. Phisici. prefatio in Problemata. Aristo. Ad Sixtum. IIII. Pontifi. maxi.

ROBLEMATA ARISTOTELIS emendatissima. ut nunc sunt. Latina lingua an hac nõ hũit. nã Theodorus gazes. de Ro. lingua optime meritus quam interptationem Nicol. V. iam diu dicauerat. emendauit nuper sub Sixto pñte. iiii. pon. max. Testis ego sum q eo dictãte scribebã qtum laboris insumpserit senex doctissim9 annum cotinuum in emẽdandis plurimis librarioꝝ erroribus. Deprauati erãt certe greci codices omnes Ipse tñ exactissimo iudicio ut optimum interptem decet. tum ob lingue grece sibi uernacule. atq latine elegantie peritiam summam. tum quia paripatetice secte studiosissim9 semper extitit. id in problematis fecit. quod in aliis quoq rebus fieri solet. ut ex multis corruptis ac peruersis quoddam integꝝ. atq optimũ factum sit. Quo fit ut qbusdã expositoribus nrãtib9 plerũq ignoscenduz sit. si multa aristotilice sentẽtie nequaq couenientia. uel ob grecaꝝ lrãrum imperitiã uel codicum errores. tradãt. dicantq. plerũq optima quid. sed nõ rei necessaria. aut offõ boni expositoris accomodata. quẽ Galenus instituit. ut nõ q uera sibi esse uidenẽ dicat. sed que ex mẽte autoris sunt. etiam si falsa sunt. exponat z explicet. Id libentius dixerim quod facile mihi persuadeo multos errores defectusq plurimos in artibus ac scientiis aliisue rebus euenisse ob autoritatẽ et existimatioẽ ꝓfitentiuz ex uulgari

fama compatā. Nō statim oībus credēdu est. quīmo omnia summo iudicio pensitanda et discernēda. atq̄ uniuscuiusq̄ rei sua cā quo ad fieri pōt inuestigāda z cognoscenda. nō tam erudite ac sapiēter philosophia post Pitagorā et alios mltos a plerisq̄ pstī Aristotel tradita fuisset. si statim audito ut Cicero ait de Pitagora. ille dixit. nō ulteri9 in philosophie rimationem pgressum esset. fortuna certe ut ī nobisipsis itaquoq̄ in nris tanq̄ ī omni re dnetur. ut Salusti9 ait plrimu ualet. ut hūc aliqn pperā extollat. ita illū diu latētem in lucem merito aliqn emittat. Non igit allic iamur. trahamurq̄ fortūe autoritate. sed exactissimo natur iudicio ducamur qd z si pauci sane attigūt. ut n abre uulgo dicat. paucis datum esse haber naium. tn nihil phibet. ut contra fortunae opinionē iudicari melius de oīb9 n possit. Itaq̄ facile credā sicut hoc pblematū opus ob pleniorē de omnibus reb9 sciētia reliqua alia Aristotilis scripta antecellat. itaquoq̄ cuidaz magno fato ita subiectū fuisse ut hoc poti9 tpe q̄ mltis retro seclis Theodoro interprete q̄facilime intelligendum prodeat in lucē. Sic ars oratoria. militaris. medicina: poesis. pictura. multaq̄ id genus p tp4 uarietate fatū suum sortita sint. ut nunc latuerint. nūc emerserint nunc incognita et uili. nūc pciosa z cōmendatissima sint. ita ut nō immerito uulgo dicat. Circulū esse res humanas. Agende igit immortali deo gratie infinite sunt q̄ uicissitudinem suā nra etate pblemata hēant ut nūc intelligi possint. et ita intelligi ut Aristoteles ipse nūc latine planeq̄ loqui uideat. Quā utile aūt sit hoc opus quis facile diiudicare pōt. Nā si Aristoteles in oībus suis scriptis philosophari. tum uel maxīe in hoc uidet. cum querat fere de singulis pprias causas. ac sic determinādo. atq̄ cuiusq̄ rei cām suā assignādo

id in pblematis re ipsa et quasi digito ostendit qđ in aliis suis libris presertim Analiticis postremis uerbis atq uniuersaliter precepit. Demonstratōnem igitur quātum humana mens pōt de rebus naturalibus atq artificialib9 hoc potissimū ope colligit ut id auditor consequat. quod Maro poeta canit. Foelix qui potuit rex cognoscer causas. Hanc aūt nouissimā pblematū recognitionem & emendationem cū per impressiuā artem in cuius laudē multa in poemio Io. Damasceni Venetiis impressi diximus diuulgandam curaremus Tibi Sixte. iiii. pont. maxime. quo regnante facta est merito dicauim9. tanq optimis auspiciis ferat i lucē Si tibi ex omnibus christianis principibus ut maxīo itaquoq rligiosissimo ac philosopho grauissimo op9 Aristelis philosophox principis dicatum sit.

ARISTOTELIS PHILOSOPHI PROBLEMATV PARTICVLA PRIMA INTERPRETE THEODORO PER VLTIMAM EMENDATIONEM

Vr exuperantię nimię cōmittendi morbi uim habeant. An quia uel excessum uel defectum efficiant. qua quidē re morbū consistere certū est

Vr morbi sepe curari possunt ubi qs abundā excessit. et quidē nōnulli medici eam artem exercēt ut nōnisi per excessum agāt uel uini uel aque uel salsuginis. uel cibi uel inedię. An quoniā causę quę morbos cōmittunt. aduerse inter se sunt. atq ita efficitur. ut genus alterutx duci p excessum alterius in medium possit.

Vr temporum·flatuū𝪥 mutatōnes morbos intendant·tollant ue·iudicent·uel cōmittāt An ꝙ aut frigidę·aut calidę·aut humidę·aut siccę sunt· morbos𝪥 qualitatum huiusmodi excessus cōmittit· Secūda etenim ualitudo mediocritas q̄dam est·Quod si ꝑ humidam frigidāue materiā morbus constiterit·tempus accedens contrarium tollere illū poterit·Sed si minus cōtrarium subsecutum sit· qui similis status tp̄is superuenerit intendet sane·at𝪥 in terimet·quo etiā fit ut qui bene ualent ęgrotare tp̄e mutato incipiāt· Corporis·n·ꝓinde temꝑamentum soluatur necesse est·quippe q̄d nō nisi tp̄oꝝ·ętatum· locorū𝪥 statu idoneo aptū sit augeri seruari𝪥·Quā obrem cum tempora euariant· ratio tūc ualitudinis habenda diligentius est·Idē aūt illud ꝓ cā ꝑticulatim etiam adest·ꝙ in uniuersum ꝓposui de temporibus· mutationes etenim flatuū·etatum·at𝪥 locoꝝ ꝓ tp̄is cuiusdam mutatione accipi debēt·Quapropter hę c etiā intēdendi·uel tollendi·uel iudicādi·uel cōtrahēdi morbū uim habent quemadmodū tempora·Et sideꝝ ortus· orionis·arcturi·uergiliaruȝ caniculę·qui flatus imbres𝪥 excitant· qui serenitates· frigora teporesue solent adferre·

Vr uomitus cū tp̄a immutanť citari maxime debeat·Ne cōturbatio redundet·cū uaria excre menta materię inutilis ex mutādi rōe ꝓueniāt·Vn̄d fit ut cibum alii paꝝ concoquāt·alii parum cupiant·

Vamobrem qui uel cibo uicioso uescuntur·uel fame diutina laborāt pedibus intumescer̄ soleāt An utris𝪥 per tabem consumptionē𝪥 illud accidit· Tabescunt enim & qui esuriunt· quia nullū penitus capiunt alimentum & qui uiciose uescunť·quia quod assumpserint perfrui nequeunt·

Vāobrem cum uicia bilis per ęstatem cōtrahi debeant· morbi acuti qui certe ex bili consistūt ꝑ hiemē potius urgeant· An qa febribus illi comitati acuti ꝓpterea sunt quia uiolenti· Violētia uero cōtra naturā est· Locis eīm qbusdā in corpe humescētibus feruēs orit̃ inflamatio que cū nōnisi caloris exuꝑātia sit· febres utiqꝫ accēdere potest· Aestiuo igit̃ tempor̃ arida calidaqꝫ uicia male homines habēt· Hiberno aūt humida calidaqꝫ ꝑinđ acuta· celeriter nāqꝫ interimūt cum propter humoris supercrescentis habundātiam concoqui nequeant·

Vr morbꝰ pestilens solus ex oībus uiciis ꝑcipue afficiat eos· qui ad laborantes eo morbo prope accesserint· An quod is solus omnium morborū cōis omnibus hominibus est· Itaqꝫ pestem facile omnibus infert· qui· s· deprauato iam habitu sunt· Fit enim ut morbo cubātis ueluti quodā fomite succedente uiciū illud protinus exultet· concipiaturqꝫ in aliis·

Vr si uenti septentrionales hiemem occuparūt Ver autē austros· pluuiasqꝫ exhibuit· ęstas ꝓxia grauis tam febribus q̄ lippitudinibus insequi soleat· An qꝛ estas corpora nostra multū humoris cōtinētia excipit· et terra madet z habitādi locus per humidus est· talisqꝫ redditur qualis qui grauis perpetue cōstat Primum itaqꝫ lippitudines subeunt· cum excremēta humoris in capite delinquere incipiunt· Ita· n· intelligendum est· ut res eadē & calidissima & frigidissima reddi possit· ceu aqua uel lapis· feruet· etenim illa urit hic uehemētius· Fit igitur ut aer suę crassitudinis cā calorem pleniorem suscipiens exardescat· & corpora pari ratione anxietate· ęstuqꝫ uexentur· ęstus uero in corpore· febris in oculis lippitudo est· Deniqꝫ mutatō queqꝫ calida corpus peruertit· cū scilicet coelo adhuc

madente ęstas ꝑtinus sicca & calida occupauit· uiciũ etiã augetur si pluuia estas accessit· Ita enim uis solis materiã late obtinet· quã feruescere· tum in corpibus tum in terra· tum etiam ĩ aere faciat· qua de cã febres oriuntur· & lippitudines·

Vr si hiems austrina & pluuiosa fuit· uer autẽ siccum & aquilonium est· corpora tam uere q̃ estate morbi exercẽt· An q̃d hiemis tepor & humor faciũt· ut corpora tẽpori eiusmodi ꝓxima in q̃litate reddãtur· Humida· n· laxaqꜫ fiant & soluta necesse est Que cum ita se habeant uere frigido atqꜫ sicco facile concrescer̃ possunt & indurari· Itaqꜫ grauidę quibus tunc adest partus ob ortu periclitantur· uidelicet in calescendi crudescendiqꜫ ratione· Quę res sideratio appellata ẽ· quã sicca illa cõmittit frigiditas impatiẽs omnino excernẽdi humoris· Infãtes uero quos gerũt imbecilles lesosqꜫ immodicã ob frigiditatem edũt Accidit enim ut qui tunc coelo sereno nascuntur iidem pluuio benigne & constiterĩt & nutriti fuerĩt intra parẽtẽ· Cęteris uero q̃m pituita uicio sue nimietatis purgata nõ est· Quod fit ubi uer tepidũ se exhibuit Sed coacta a frigore constitit· cum tepor occupauit· ęstatis ui colliquescit si biliosi sicciqꜫ sunt· qꜫ eorum copora minime humidam· sed squalibũdam sortiunt̃ naturam· Excitantur quidem humores· sed tenues· Quãobrem eos lippitudo arida male habet· Si uero pituita redũdãt raucitates distillatiõesqꜫ in pulmonẽ oriunt̃· mulieres extorquent difficultates intestinoꝝ quia natura sunt humida frigidaqꜫ· Seniores stupor attonitos reddit· ubi uniuersus resolutus humor incubiut· exqꜫ imbecillitate caloris natiui concreuit·

Vr si estas sicca & aquilonia fuit· autumnus ex aduerso humid9 atqꜫ austrin9· hiems q̃ ꝓxĩa est

dolor capitis·raucitas tussisq; oriantur·atq; in tabem demum euadant·An quia hiems multum materię excipit·itaq; humorē cogere atq; pituitam inde cōficerē magnum ei negotium est·Ergo difficile est humorē densari·cōficiq; inde pituitā·Quod si in capite hūor cōstiterit grauitatē cōmittet·et si nimius frigidusq; est crudorem utiq; mouet· cui sideratio nomen est· necnon si ob nimiam sui copiam concrescere minus potuit in locum defluit proximum·atque ita tussim raucitatem & tabem contrahit·

Vr si sicca ęstas siccusq; autumnus aquilones habuerint mulieribus· & omnibus pituita habundantibus secunda ualitudo contingat· An quia natura utrorumq; in alteram exuperat partem·itaq; tempus in partem trahendo contrariam ad medium habitum·bonumq; perducit·Eo igitur ipso tempore optime ualent· nisi quid ultro ipsi perperam agant· Aut humidi ad hiemem ita deueniant· ut fomitem quendam & incitabulum frigori subministrent·

Vr sicca ęstas & aquilonia·& autumnus siccus iisdem aquilonibus perflatus morbo biliosus infestet An quoniam ad idem corpus eorum ac tēporis habitus uergunt·itaq; ueluti ignis igni addiicitur·cū enim corpora exsiccentur quantūq; in his dulcedinis erat euaporatum sit·uehementerq; incalescāt necesse est·ut dum humor consumitur aridae lippitudines oriantur·residuoq; quod biliosum remanserit eodēq; recalescēte febres acutę utpote ex bili sincera inuadāt Nōnullos insania rapit· quorum scilicet natura atra bile habundat· Hęc etenim large superest· cum eius humores contrarii resiccescant·

Vr mutationem aquarum·grauem aeris ꝯo nō grauē esse affirmāt·An ꝙ aqua corpibus

alimento est· quo iam habito cōplexoq; peregrinamur Aer autem nullo se exhibet alimento· Aquarum itē genera multa et uaria per se sunt· sed aeris minime· Itaq; hoc etiam causę esse potest· quippe cum peregere etiam profectis in coelo quidē prope eodem· in aquis autem uariis uersari eueniant· quapropter aquae mutationem grauem esse recte putatum est

Vr ciborum mutatio minusq̄ aquae grauis occurrat· An quia plurimum aquę consumimus· Nam & in pane & obsoniis· & in potu aquę usus plurimus est·

Ed cur cibi & aquae mutatio grauis sit· An q2 omīs mutatio etiā tēporis & ętatis motu facilis est· Extrema namq; generis cuiuscūq; moueri facile possunt· Quomodo z· pricipia & fines Ergo et cibi qui inter se distant corrūpere se inuicē queūt· Quippe cum aut nuper aut nondū adheserit qui precesserat Ad hec ut uarius cibus grauis est turbulenta enim nec equalis concoctio eius agitur· sic in his accidit qui aquam mutarint· scilicet ut uariae potionis utantur alimento· estq; id alimenti genus q̄ siccum ualentius· quoniam plurimum est· Exque cibis ipsis nonnisi quantum dilutum est· uim habet enutriendi·

Vr mutationes aquarum faciūt· ut pediculi in quibus haberi possint multi habeantur·

An q2 humoris cruditas quam perturbatio illa committit quę ex aquae uario usu in crebra commutatione redundat· humoris creare copiam potest praesertim loco humori opportuniore· Cerebrum autem natura humidum est· quare caput maxime perpetue humet· cuius rei indicium est· q2 pili in hoc potissimum exeunt huius autem loci uis ad pgenerādos

pediculos apta est· patet hoc i pueríli ętate· Caput et enim puerorum madet abunde et sepe aut grauedine conflictatur· Aut sanguinis profusione· Quinetiam pediculos plures illa ętas habere solet·

Vr a uergiliarũ occasu ad fauonii usq flatus hi potissimum pereant qui morbo longo laborant· & senes q̃ iuuenes potius· Vtrum q summę ille intereundi causę duę adsint· frigus atque excessus· Vita enim calore fouetur seruaturq· Tẽpus autem istud ambo illa sortitur· Frigidum enim & hiems tum acerrime urget· subsequens enim tempus uer est· An q qui uiciis laborant diuturnis non secus ac senes effecti sunt· Lõgus eteĩm morbus q̃si senecta iam adesse uidetur· Ea nãq corpora sicca & frigida sunt· Altera scilicet ob etatem· altera ob languorem hiemem uero et gelu frigoris atq humoris esse excessionem certum est· Quare fit ut cum uel paruo momento corpora pateãt hiemis rigor quasi ignis igni iniungatur· atq ita interimat·

Vr in plenis impurisque corporibus ulcera capitis non magno negocio sanentur· tibiarum autem aegre· An humor eorum· quia terrenus grauis est· graue autem omne deorsum tendit· ergo superiora curari facile possunt· Quoniam seorsum humor decesserit· inferiora propterea nequeunt q admodum excrescant & putredini pateãt·

Vr si post hiemẽ aquiloniã· & uer austrinũ ac pluuium· estas sicca admodum fuit pernitiosius omnibus· Autũnus accedat· & pueris presertim· Nam & ceteris difficultates intestinorũ febresq quartanae longae· eo tempore solent euenire An quot si aqua mediocris per aestatem incessit·

quantum humoris collectum est per uer humidum· in nostris corporibus refrigeratum quiescit· Sed si non ita contigit · pueri qui suapte natura humidi & calidi sunt uehementer eo feruescunt affectu·quoniã refrigerati minime fuerint·Et si per estatẽ r̃stiterit Autumno certe quoꝝ humor ultra moduꝫ ferbuerit corripientur·Excremẽta uero nisi cõfestim ꝑemerĩt orta uidelicet circa pulmonẽ atq̃ artariam·Supra·n· primum consistunt·eo scilicet ꝙ aeris tepori nostra corpa pateant·hinc enim lippitudines quoq̃ ꝓgressis febribus in graui ẽstate sequi consueuerũt·ergo si nõ locis superioribus excremẽta humoꝝ exorsa ut dictũ est protinus interemerint·descẽdent cruda ad uẽtrẽ atq̃ ita difficultatem creabunt intestinoꝝ·At si prẽ nimia sui copia·humor excerni nequiuerit·quartanẽ his orientur qui euadere mortem potuerunt· etiã si illud intestinoꝝ uicium omĩno quieuerit· Quod·n· crudi hũoris subtersedit· stabile firmũq̃ uehemẽter modo atrẽ bilis adhẽret

Vr si ẽstas & autumnus imbres austrosq̃ habuerunt·hiems grauis insequi soleat·An ꝙ hiems corpora prẽhumida excipit mutatõ etiam ingens occurrit·Non enim paulatim· sed repente ex calore inmodico ad frigoris acerbitatem uenitur·qñ autũnus quoq̃ tepidus extitit·Itaq̃ qui denso corpe sunt· hos morbi extorqueãt acuti necesse est· his eĩm humida excrementa supra potius colligunt̃· cũ ꝑtes sup̃iores humoribus huiuscemodi opportunas· inferiores inhabiles illi habeant· Ideoq̃ qui tali textura corporis sunt non multa excrementa sibi admittunt· Cũ igit̃ qui locis superioribus corporis humor excreuerit· infrigescere incipit· fit ut praedicta uicia oriantur· quẽadmodum uinolentis prope accidit· cum algent·

At quibus laxius corpus est· his febribus orsis euenit· ut q̄ summa de cruditate febres constiterint· trāseāt in ardores· quoniā his magis totū corpus ab hūoribus occupat̄ q̄ dēsa illis mole cōstantibus· exq; ui frigoris coacto eoꝝ corp̄e humores incalescētes febres accedūt Superans·n·calor totius corporis febris est· & si idem nimio intendatur humore ardor effici potest·

Vr annus pestilens tūc inuadit· cum sol multū uaporis de terra excitat· An tūc annus humid9 pluuiusq; significet̄ necesse ē terrāq; madescer̄ necessariū· Fit igit̄ ut q̄si locis palustrib9 grauibusq; p̄ide inhabitet̄ & corp̄a quoq; mltis tūc excremētis redūdar̄ necessariū ē· ita ut ęgrotādi materiā hēant in ęstate·

Vr grauis tūc adeat annus cū copia est pusillaꝝ ranarum· quę rubetarum faciem representant An res unaquęq; loco suę naturę idoneo habūdare solita est· Itaq; eiusmodi animantium genus cū natura humidum sit humidum pluuiūq; annū ob eam ipam causam indicat· Anni eiusmodi ꝓo graues p̄culdubio sunt· Quibus eīm corpora facta prehumida fuerint multis idcirco excremētis premūtur· quę causę sunt ut morbi proueniant·

Vr austri sicci nihil humentes febres creare soleant· An quia calorē humorēq; excitant alienū Sunt enim suapte natura humidi calidiq;· qua quidē re febris cōmittitur· quippe quę nōnisi per excessum ambarum qualitatum illarum oriri soleat· Cum igit̄ imbre austri uacant corpora nostra ita afficiantur· necesse est· At cum flatibus imber adest nos aqua refrigerat· austros tamen quos mare miserit prodesse stirpibus certū est· Refrigerati nāq; beneficio maris deueniunt contra eruginem· quae humore caloreq; alieno consistit·

Vr corpa hūana se tardiora debilioraq̄ sentiūt cum austri afflant. An quia multum ex paulo tūc redundat humoris. quē deliquescere tepor coegit Exq̄ leui afflatu grauis humor citatur. Adde q̄ uires nostrę conditę in articulis sunt. qui austrinis laxari flatibus consueuerunt. Constat id ex eorum crepitu quę pridē conglutinata tunc remittunt̄ ac resoluūt̄. Tenax etenim humor qui articulis inditus est ut cō cretus nos moueri non patitur sic nimis humefactus intendi minime sinit.

Vr per estatē magis aduersa ualitudine laboret̄ per hiemem uero magis qui laborāt emoriant̄. An quia calor qui per hiemem intus propter corpoꝝ densitatem coherceṫ paꝝ adiuuat. nec labor operum qui amplius per id tp̄s suscipitur. excremēta humoꝝ pōt concoquere. ideo ualidā esse mali originē necesse est. Quod cum ita sit perniciosum morbum urgere ratio est. Contra. in ęstate quoniā corpus uniuersum raꝝ refrigeratū. resolutū. atq̄ laboꝝ impatiens est. Id circo morbos plures quidē oriri necessarium uidetur uidelicet ob lassitudinem. cruditatemq̄ ciboꝝ. Noui eteīm fructus tūc adsunt. nō tn̄ ita ualidos esse natur̄ ratio patitur. quamobrem facultas hisce succurrendi datur facilius.

Vr post utrūlibet solsticiū p̄ centū dieꝝ spaciū mori maxime accidat. An q̄ eatenus utraq̄ ue hemētia caloris et frigoris se dilatat. quę morbos per niciemq̄ afferre infirmis potest.

Vr uer atq̄ autumn9 morbis infestēt. An quia mutatiōes graues omnes occurrūt. Sed autūn9 uere grauior est. quia corpore calido refrigescente q̄ frigido incalescente potius ęgrotamus. Vt igiẗ uere frigidum ı̄calescit. sic autumno calidum refrigescit.

Vr ꝑ hiemē minus q̄dē q̄ ꝑ estatē· sed ꝑniciosi9 egrotetur· An quoniā in estate morbi ul' parua de cā existūt· q̄d in hieme minime accidit ita· Sumus eim tūc & ad 9coquendū et ad bene ualendū aptiores Itaq̧ rōe· maiora ꝑniciosioraq̧ mala sunt que maiori de causa ꝑuenerit· Quod idem in athletis & omnino in his qui scēa ualitudine esse solent licet perspicere· Aut eim nllo morbo ꝑmunt̄· aut ꝑssi celeriter e uita decedūt· Quippe q̄ nisi magna cū cā egrescer̄ neq̄āt·

Vr per autumnum ac hiemem febres ardentes potius oriantur· que tp̄a frigus preseferunt per estatem uero cū estus adsint rigores magis infestēt An q̄a in corpore hominis bilis calida pituita frigida est· Itaq̧ per estatem quod frigidum est dissoluitur· diffusumq̧ horrores· tremoresq̧ excitat· Per hiemē aūt quod calidū est· ui tp̄is pressum r̄frigescit· Febres tn̄ ardentes per hiemem autumnūq̧ pocius cōflictāt· quoniam calor pulsus a frigore introrsus se cōtrahit Ardor·n· non residet in summis· sed intrinsecus se expandit· atq̧ ita efficit̄ ut rōne febres ardētes hiberno tp̄e oriant̄· melius id ī his intelligi pōt· q̄ aqua frigida quiq̧ calida se hiberno tp̄e lauerint· Qui·n· frigida se infuderūt· ibi aliq̄ diu dū diluerent̄ friguerūt· reliquo toto die tuti a frigore sunt· At qui calida usi fuerint frigus diutius experiuntur· Caro·n· spissescit calorq̧ introrsus se colligit eoꝝ qui se aqua diluerint frigida Cōtra autē iis euenit q̄ calidā admisere· Caro quippe rarescit· calorq̧ ad exteꝝ usq̧ locum euocatur·

Vr nā uirtus sit cataplasmatis· An ut resoluat· ut moueat sudorem· ut euocet uaporem·

Vo nā argumēto cōstet abscessum iā purulētū esse· an si aqua ꝑfusus calida immutat̄ purulēt9 est· si minus nondum est·

Vr nam urenda · queue sint incidenda · An q ore sunt amplo nec breui coaugmententur · hec ureda sunt ut crusta illic incumbat · Sic enim nullum pus cicatrice inducta occultabitur ·
Vr na uirtus medicameti supprimetis sanguinem sit · quod enemum appellamus · An ut exiccet · & materie iutilis cofluuiu compescat sine crusta · aut carnis putredic · Ita · n · efficit ut uulnus simul & inflamatioe careat z unitati sit oportunu · qd · n · materia n superfluit inflamatoe carebit · Quod siccu e unitati oportunius erit · qdiu namq permadet cocorporescer neqt · Quaobre q cruetis iniicieda cesemus acria magna ex pte sunt · quo acerbitate sua possint astringere ·
Vr na incideda · que ureda sunt q cotra no ita curada sint · sed medicametis · An q in ala aut in inguine abcesserunt medicamentis curadum potius · diducta · n · ptim laboriosa ptim piculosa reddut · uredi sunt illi abscessus q lati · pcessuq multiplici erupunt quiq uenosis non carnosis resident locis · Incidendi q in acutum se colligunt quiq non parte solida extant
Vr si qs aere incisus sit facilius q si ferro sanescat
Vtrum qa aes leuius e · itaq minus laceret · ictumq faciat · An ediuerso q ferru acie ad actiorem recipiat lectione idcirco faciliore tollerabilioreq efficer deat At uero aes medicameti uim obtiet · et pricipiu qdcuq ps potissima rei e · qd igit aes simul ac fuerit incisum medicameto pntissio ade facit ut uulnus celerius coeat
Vr ambusta ex aere sanent celeriter · an quonia a laxioribus minusq corpulentis effecta sunt · Plus enim caloris corpori inheret solidiori ·
Trum ptisana ordeacea leuior et ad morbos accomodatior q triticea sit · hanc eim nonulli anteponunt · argumentumq ex pistoribus

capiunt· q̄ multo coloratiores sunt qui tritici q̄ qui ordeacei pisturam exercent· Addunt etiam q̄ ordeū humidius est· Quod autem humidius est cōcoctionē desiderat pleniorem· Sed nihil ꝓhibet quo minus· ut concoctu q̄d difficilius ordeum habeat· sic ad leuitatē quid utilius prestet· hoc eīm non humidius tantum tritico est· sed frigidius etiam· qualis certe sorbitio cibusq̄ competit febrienti· ut parum alat· et satis refrigeret· quod ptisana ordeacea facere potest· Quod enim humidior uł corpulentior est hinc alimentum idq̄ frigidiusculum praestat·

Vr dentium stuporem porculaca herba aut sal tollere potest· An porculaca quia lētum quendā habet humorē q̄ uel mādūcāti· aut manu aliq̄ntisper confringenti patescit· heret enim ac trahitur· lentor igitur subiens ille a corpore educit acorem· quippe q̄ affinitate q̄dam cōiungi ualeat argumento saporis· quē accidulum reddit· Sal uero macerat liquefacitq̄· atq̄ ita acorem quoq̄ extrudit·

Ed cur lixiuium nitrumue hoc id̄ facere neq̄at an q̄ hec suā ob acerbitatē astrīgūt n̄ liq̄faciūt

Vr estiuis lassitudibus balneo· hibernis unctiōe mederi conueniat· An hibernis unctio dat̄ ꝓpt̄ horrores mutationesq̄ urgentes· per calorem enim laxandum est qui membra tepescer̄ faciat· oleum ꝯo calidum est· At in estate humefaciendum censetur· quoniā tp̄s id siccum est nec metus inp̄ellit horroris eo q̄ status tp̄is ad teporē īgenue uergit hinc etiam cibus parcus· potio liberalis ꝑ estatē admittitur ille magis hec omnino· Potioni nāq̄ ꝑ estatem ob tēpoꝝ siccitatem indulgendum ex toto est· parsimonia ꝯo cibi cōis tpoꝝ oīm ē· sed magis estati cōuenit ne ob hītū tp̄is feruētē corpꝰ cibo ī modico p̄sāz excitaret

Vr ex medicamētis alia aluū soluāt uesicam aūt minime· alia uesicaȝ soluāt· cum aluum nihilo moueāt· An quia ea que natura humida sunt· atque aqua referta si medendi obtinent facultatē uesicā soluūt· Subsidēt eīm in ea humores q putrediē immunes euaserunt· quippe uesica pro eius humoris cōceptaculo habetur qui mīme in uētre cōcoquitur· qui non manet· sed priusquam agat quicquā aut patiatur excernitur· At que terrenam sortiūt naturā· si uires habeant medicas aluum hec fundere queunt· In hanc enim terrena queque materia se ꝑuoluit itaque turbat si mouendi obtinet facultatem·

Vr alia uentrē mouēt supiorem· alia inferiorē ut uelatrum superiorem· scamonea inferiorem Alia uero citant utrūque ut elaterium· z thapsie sucus An quia ex medicamētis q uentrem mouēt alia frigida alia calida sunt· itaque alia ꝓpter suum calorem ꝑtin9 ut in superiori uentre fuerunt· loca petunt supiora ac inde liquefaciēdo· maxime que aliena sint minusque insedentia· sed etiā que insunt natura intima medicamento· s· uehemētiori epoto· aut copiosiori q natura patiatur tam ea ipsa que excrescētia adfuerint in uentriculū deducūt· hic uero feruore excremēta ꝑturbāt flatūque excitāt multum· qui obsistens uexansque demū uomitū mouet· Alia quia natura frigida sunt seorsum uersus pondere suo labuntur· etiā priusquam quicquā uel efficiant uel agant· ac inde ꝓficiscētia idē actitāt qđ supiora· ubi· n· ꝑabdita foramina illic ascenderūt atque materiā agitarūt eodē tramite· secū q corripuerit excremēta colliqmētaque ađducūt at gen9 medicamēti quia q̄litatis utriusque ꝑticeps mixtūque ex calido frigidoque est hoc ob eā utrāque facultatē rē pōt utrāque 9ficer hic z medici mixtis sibi generib9 sepe medicias 9ponūt·

Vr medicamenta purgare ualeant·cum alia
pleraq; amariora ceterisq; eiusmodi qlitatib9
insigniora id facere nequeant· An quia non
ob eiusmodi uires purgandi obtinent facultatem·sed
quia concoqui nequeunt etenim que ob excessum ca
liditatis aut frigiditatis·quis exiguo corpe incoctilia
sunt·aptaq; uincere non uinci ab animantium calore
resoluiq; eadem facile a uentre utrolibet possunt·hec
medicamenta habentur· Vbi eim uentrem adierunt
resolutaq; sunt·statim ad uenas per easdem feruntur
semitas·qbus pmeat cibus·mox cum nihilo cōcoqui
potuerūt·sed uictrice persititerunt potētia relabunt
et q sibi obsistunt secum detrahunt·que res purgatō
uocitatur·Aes uero argentum·ceteraq; generis eiusd
et si concoqui a calore animalium non possunt· sed
resolui a uentribus nequeunt·oleum·mel·lac·ceteraq;
eiusmodi cibi purgandi quidem uim obtinent· sed
quantitatis non qualitatis ratōne·ubi enim obnimiā
sui copiam cōcoqui minime potuerunt tum purgāt
si quādo id facere possunt· duabus enim illis decausis
aliquid concoqui nequeat·aut quia generis peruicacis
est· aut quia modū excesserit·Quamobrem nihil ex
predictis medicamentum est·quippe cum nō ob aliq
sui facultatem purgare ualeat acerbitas acor malusq;
odor medicamenta comitantur·eo qd genus medica
mentorum cibo contrarium est·Quod eim cōcoctū
a natura accessit·id corporib9 adherescit·alimentūq;
appellatur·Quod autem conuinci donariq; minime
possit·sed uenas ingressum per excessum caliditatis·
frigiditatisue sue p turbet· hoc naturā sane obtinet
medicamenti·

Vr piper·si large sumatur·uesicam soluet·si
si parce aluū·ecōtra scamonea si large sumat

aluum soluet · si parce · et que uetus est uesicam · An qa
singula magis a singulis mouetur · piper enim magis
urinam ciet · scamonea aluum · Itaq; si piper sumptū
copiosius est ad uesicā defert̄ · nec se in aluū diffūdit ·
Sed si exiguum ceperis · retentum id aluum soluet · at
que ita medicamentum eius existet · Scamonea uero
que data copiosius est retinetur ut resoluat̄ · resoluta
iam medicamētum efficitur · ob quam superius cām
proposuimus · At si exigua una cum epoto humore p
inuisibiles meatus imbibit̄ · ac celerius anteq̄ pturbet
in uesicam defertur · qua pro sua facultate recremēta
colliquamentaq; residentia per summa abducit · Sed
illa multa ut dictum est · q diu ex uirium soliditate
permanserit large expurgat · sordesq; terrenas potissi
mum detrahit ·

Vr inflamationes easdē alii frigefaciendo sanēt
alii calefaciendo cōcoquant · An q illis per refri
gerationem · hiis per externū calorē caloris sui copiā
colligere placet ·

Vr mutari cathaplasmata debeāt · an ut plenius
sentiat̄ · Solita · n · ut ea que uētriculo mādamus
non amplius medicamenta sunt · sed pro alimentis re
cipiuntur · sic etiam hęc fungi suo munere nequeunt

Vr cibum inminuere · laborem augere salubre
est · An quia causam egrotandi excremētorum
habet nimietas · quę tunc certe exultat · cum aut cib9
superest · aut labor · deest ·

Vr medicamenta & res amarę · aut foedi odoris
magna ex parte purgare possunt · An quoniam
amara quęcūq; maleq; olentia cōcoqui nequeūt Qua
decausa medicamenta quoq; amara sunt · atq; foetida ·
Quot · n · concoctionē nullā sibi admittunt · mouerq;
cū amaritudine pn̄t hic medicamēti sortiut̄ naturā ·

Et si iusto plus data sint periment. Que autē necant etiam si exigua dentᷣ. hec nō medicamenta sed toxica esse dicimus. Ne illa quidem medicamenta uocamus. que nō sui generis qualitate purgare queant. Sunt. n. pleraq; in genere cibi que si large sumantur facere idē poterunt. ceu. lac. oleum. mustum. Sed hec omnia q͞ꝛ minus facile cōcoquūtur. idcirco purgant. nec omnes sed aliquos. Sūt. n. aliis alia cōcoctu facilia. difficiliaue Quāobrem non eadem medicamento omnibus sunt sed ꝓpria plerisq; comperiunᷣ. Deniq; medicamentū non solū concoctione inmune. sed etiā motus efficiēs esse debet. sicut & exercitandi ratio extrinsecus. aut intrinsecus accedens nonnisi per motum alienam excernit materiam.

Vr odorata genera tam seminum q͞ plantarū mouere urinā possint. An qa calida cōcoctuq; facilia sunt. quo in genere ea collocamus que citant urinam. hoꝝ enim uis insita calefaciendi breui extenuatur. odor quoq; nullam corpulentiam gerit. Nam & ea que odorem plenissime reddūt. uelut alia caliditate sua mouēt urinam. uel potius uim obtinēt tabefaciēdi. semina odorata uero calida esse certū est.

Vr impuris tetrisq; ulceribus. siccis acribus acerbisq; medicamentis utendum est. puris ꝟo z. sanescētibus humida tantū imponunᷣ An q͞ꝛ impuris detrahendum aliquid est. quod nōnisi humor ē alienꝰ. q adimi debet. Genꝰ aūt medicamēti quod mordax acre. acerbūq; est id efficerᷣ pōt & siccū magis q͞ humidum. At que pura sunt cicatricē tantū desiderant.

Vr morbis qui contrahuntur a pituita. libido inmodica ꝓsit. An q͞ꝛ semen genitale excremēti cuiusdam detractio est. ideo natura presefert pituite

Quot igitur multum pituitae concubitus detrahit iuuare idcirco potest.

Trum ergo inter initia mali cibū afferrī melius sit an post. An īter inicia. ne iā peritus debilitato febris occurset. Igitur uel extenuādum ptinus est. uel ita alendum. Sorbitionibus primū recreandum. Haec nanque mitiores. leniores. colliquabilioresque sunt. & alimentum hinc capere infirmū corpus expeditius pōt Nihil enim cibum in uentriculo resolui perferuereque ante oportet. quod nōnisi labore cubātis fieri potest

Vr intuendum urinam an concocta sit. nec ne profluuio intercepto mingendi potius q̄ ppetuo An quia signum cōcoctionis urina exhibet rufa. quod quidem melius intercepto profluuio deprehenditur. Genus. n. quodque humoris suū colorem plenius ostēdit cum exiguum est q̄ cum multum est. nam in multo figurę in exiguo colores conspectiores sensui obuient Quod etiam ī rore. sanguine. lacrimaque palpebris adherente patescet. Vrina igit̄ si continue dimittatur copiosior redūdabit sin intercipiat̄. iudex sui coloris certior erit Quot si iam ex cōcoctione colorē traxit eiusmodi talis profecto apparere etiam amplius pōt. cū lumē se refrigat & tanquā speculum fiat propter intermissionem profluuii

Vam ob causam corpus cui sectam conciliamus ualitudinem nō densum. sed rarum reddēdum est. an ut urbs locusque quicūque salubris est. qui placide aspirat̄. q̄propt̄ mare quoque salubre ē. ita etiā corpus quod spiratius est. sanitati opportunius cōstat. Aut eīm nullum recremētum existet. aut quod extiterit q̄primum excernatur danda opera est. corpusque est semper ita regendū. ut simul atque excrementū admisit habeat q̄ pte illud excernat. sitque motui deditū n̄ qeti

Quod enim manet putrescet·modo aquae immote· Putrescens uero morbū cōmittit· At quod excernit̄ antequā uicietur decedit·hoc igitur ut corpore dēso nunquā contigit·Fit·n·ppe ut inuisibilia foramina claudantur·sic raro solutoq accedat necesse est Quā obrē in sole nudo corpore minime ambulandum est· Spissatur etenim caro & concallescit· corpusq parte interiore humidius redditur·Quantum·n·humoris residet aboletur·q̄tum intestinū est manet ītactum· Qua ratione quoq carnes asse lixis humidiores sunt· Ne pectore quidem nudo ambulandū est·Ita·cīm uis solis corporis optime partis conditę adimet·quę nll'a egeat demptione· Sed inferna potius eam desidernt Inde igit̄ ut & r̄moto nōnisi cū labore sudor educit̄· hinc facile ob loci opportunitatem digeri potest·

Vam ob causam pnitōnibus·i·ambustis frigor̄ tam aqua frigida q̄ calida prosit· An quoniam genus id uicii ex nimio humor̄ consistit frigida igit̄ humorem adstringit·atq exasperat·calida in spiritū uertit carnēq elaxans·libertatē effūdi pbet spiritui·

Vr frigus pernitōnes calor ambusta & facit & tollit·an q eadē uis colliqn̄ facit exsiccādo tollit

Vr potio febriētibus sepe & paulatim submi nistrāda est·An q potio multa pręceps defert̄ exigua lēte incedēs irrorat· madefacit seseq insinuat corpori· Sicut·n· in humo· si aqua large accesserit p fluet· si paulatim uero madefaciat tantū· ita etiam in febrib9 agit·Nā & aquas fluentes si quis paulatim deducit·alueus humorem totū ebibit Sed si tantūdē aquę uniuersum dimiserit scaturigo uelox usque eo profluet quo deducere libitum est·tum eger quiescer̄ immotusq quo ad maxime fieri potest·iacere debet· immotus inquā q ignem quoq emarcescer̄ certū est

ubi a nullo mouetur · ne aduersus flatui cubat · quoniā flatus excitat ignem · sollicitusq; per auram ignis ex paruo magnus assurgit · obuclādus ęger opperiēdusq; propterea est · quia si nullum igni concedat spiraculū extinguetur · Ne ueste quidem exui debet donec insu dare occoeperit · Vt enim subiectum hunc ignē uisui sic & delitescentem illum naturae humor extinguit · Adde in genere febrium intermittentium balneum · & fomenta pedibus admouēda · & uestem pleniorem superponendam & quietem agendam · quibus praepa retur · ut corpus per quam calidum sit ante accessiō; Vbi enim multum superest ignis · lucerna nequit ar dere · exiguum quippe ignem multus ille ad se trahit · ita fit ut multum ignis in corpore pręparandum sit febris enim exiguum continet ignem multusq; pinde ad se ducet exiguum ·

Vartanis febribus ratio uictus extenuanda non est · sed ignem corpori interserendum · Necnon exercitatione utendum · & qua die accessio instat lauādum · somnumq; minime quęren dum · huic uictus calefaciens prodest · qa febris q̄rtana imbecilla est · Nam nisi imbecilla esset · quartana non fieret · Vides ne quam ubi multus ignis perflagrat · lucerna suam asseruare flammulam minime queat · Multus enim ille exiguum ad se rapit · ergo multum ignis accendendum in corpore est ut quod exiguum febris continet restringatur · Sit igitur uictus cotti diani ratio · quae partim ignem partim · rorem indat · in corpus

Orborum alii ab igne · alii a rore creantur · Curat morbus ignis ros roris · ignis eīm hic exiccat rorem ·

Vr pelles recenter detracte maximeq̃ arietũ uerberum uulneribus & uibicibus admotae. & oua sup̃ cõfracta ꝓhibẽt ulcera ne ↄsistãt. An ratione utraq̃ humor colligi. intumereq̃ ꝓhibẽt Pars enim collisa humorem trahit intumescitq̃ ꝓp̃t feruorẽ. Oua sua lenticia glutinant. atq̃ ita intũescer̃ non sinunt. ut etiam in ambustis glutine agitur con glutinare pñt pelles quoq̃ ob suam lenticiam hẽrẽtes nimirum simulq̃ suo calor̃ cõcoquũt inflamationeq̃ sedant. Neque enim detrahere eas solemus nisi diebus aliquot post etiam qui ex sale aceto ue perfricandum censent inflamatõnem tollere uolunt.

Vr cicatrices reliquo quid̃ in corpore nigrę oculis albę inducũtur. An q̃ cicatrix colorẽ priori cõtrarium trahit. scilicet queãdmod̃ omnia quę egrotarint. Vlcera autẽ parte oculi nigra contrahi solent. Verũtamen neq̃ in corpore statim nigrescũt. sed principio albę sunt. neq̃ in oculo semp̃ nigrę. sed demũ uel ex toto. uł magna ex p̃te reddũt̃.

Vr ferula oras siue ambitum plagae rubidũ medium album facit. Vtrum q̃ sanguinem pellit ex medio. quod maxime ferit. quia in orbem se colligit. & rotunda est. An ea quidẽ decausa sanguinem deinde redire oporteret. Rubedo autem nonnisi concursus sanguinis est. isq̃ in eum locum q̃ ictus est.

Vare cum membra a ferula uehementius fe riuntur. medium carnis album. orę rubrae redduntur. Lingno autem contra medium amplius rubet. An q̃ ferula suaꝫ ob leuitatem. ubi ue hementer percussit. sanguinem residẽtem p̃ summa dissipat. Itaq̃ unde sanguis defuerit. mox ea pars alba

existit· quo autē plenius fluxit· hic rubor ambit· Cūq3 plaga intumuit· sanguis cito suam sedem repetere nō potest· quoniā & exiguus est· & rlationem p accliue agat necesse est· Non enim nisi copia magna referri potest cōtra naturam· At ictus quos dura corpora inferant· affligunt· colliduntq3 ponderis sui ratione· ac robore· Afflictum itaq3 medium cauum redditur collisum autem rarum existit· Collisio nanq3 dissectio & distractio leuis est· qđ cu3 cauum collisumq3 rddatur sanguis ad id summus de oris undiq3 fertur· Nam & aptꝰ ferri deorsum est & laxa expeditius subit q ea cedunt facilius· Vbi autem sanguis eo ipse se collegit efficitur merito ut mediū rubore tingatur· Orę aūt quas deseruit albedine decolorentur·

Vr nigrae cicatrices hominū sunt qui uicio lienis tenentur· An q sanguis eoꝝ corruptꝰ est· propter admixtionem morbosi dilutiq3 sanguinis qui a liene pcedit· Cicatrix igitur cute prę tenui summaq3 consistit· Sanguis xo ille qa ut dilutꝰ & calidus sit niger est· cicatricem nigram trāspectus utique ostendit· & quidem sępius hac eadem decausa cicatrix nigrior fit· Sanguis etenim cutis ībecillitate frigescit· & calore euaporante atrior redditur· Senioribus etiam pari rōe cutis magis nigrescit· & natiuę cicatrices atriores q̄ iunioribus habentur· est eīm q̄si uibicatum corpus eoꝝ totum· non ob aliquam cutis tenuitatem· sed q calor defecerit·

Trum quecūq3 rei eiusdem causam obtinēt uim habent eandem ad agendum· An non· uerbi causa cum uibices discuti & ab ęre· & a radicula· & a faba· commādūcata· & a pulmōe· & ab

argilla · & ab aliis huiuscemodi possint singula · ne ui eadē hoc efficiāt · an diuersa · An ęs ideo tollit quoniā rubiginem prae se fert · quę pro medicamento accipi potest · Faba uero · & pulmo · & argilla eo ꝙ ad se attra hunt ꝓpter sui corporis raritatē · Cętera quae p̄dicta aliis ex causis idem faciunt · An ultimum quidem in his omnibus idē est · Quod autem antecedit hoc dis crimini fore nihil est quod probibeat ·

Vr caeterae cicatrices nigrae oculi albae con sistunt · An ꝙ cicatrices colorem contrahūt contrarium parti in qua efficiuntur · At in parte oculi nigra fieri solent · ergo albae efficiantur necesse est ·

Vr ictus ferulae dolorem amplius mouet q̄ aliquod duriorum Ita enim deprehendetur si quis cum uerberat ratiōe considerat · cum tamē ictum durioris uehementiorē esse ratio potior exigit · Acrius enim ferit quod durius est · An ꝙ caro nō solum cum percutitur · sed etiam cum repercutit dolet · Igitur a duris percuti tantum potest · Cedit · n · propter eorum duriciem · At uero a ferula utrunque sane accidit · ut & percuciatur · & repercutiat · ꝓpter ponderis leuitatem cum scilicet nō cedat · sed renitat̄ ita ut ictus possit duplicari ·

Vr thapsia & cyathus quę contraria plane inter se sunt pariter uibices possint discuter̄ hic principio illa post · Ciatus enim frigidus est · Quod etiam poeta inquit · Homerus · Et gelido dentes defixit in aere · Thapsia uero calida & urens ·

An q̃ ut animo deficiẽtibus aqua sic cyatus uibicatis occurrit· obuians eĩm refrigeratio calorem prohibet educi e sanguine· qui per ictum ad summa confluere corporis atq̃ concrescere solet· ubi calor decesserit· Fit enim ut perinde ac si extra sit congeletur· cũ sub cute est· ꝓpeq̃ abest· ut extra sit· At uero cum calori exitus negatur non concrescit· sed se rursum diffun dit & sedem undẽ effluxit repetit· Quod idem tapsia quoq̃ prestarẽ potest· quippe quę caloris sui facultate prohibeat ne sanguis gelescat

Vr ęneis quibusdã admotis· ut cyatis· aliisq̃ generis eiusdem uibices reprimi resoluique possunt· An quoniam ęs natura frigida est· ergo calorẽ effluere uetat· e sanguine quem ictus col legit· eo nanque per summa corporis exhausto uibex existit· Itaque celeriter admouendum est antequam geletur· & thapsia uero ex melle illita eadem de causa iuuat· Quia enim calida est sanguinem refrigescere prohibet·

Vr si eodem in loco saepius ulcus extiterit· cicatrix atra ducetur· An quacũq̃ parte ulcꝰ se ostenderit· hec admodum debilitatur eoq̃ magis quo ulceratum sępius sit· Debile autem omne frigescit· humorisque plenum est· Quo fit ut nigrũ quoque appareat· Et quidem ulcera magna & uetera cicatrice atra obducta uidemus· Sepe autem ulcus ce pisse non aliud est nisi ulcus diu habuisse·

Vr uibicibus cyatos admouere solemus· An q̃ locus quo icti fuerimus refrigeratẽ calorq̃ inde omnis decessit· Cyathus itaq̃ admotus facit ęris frigiditate ne calor abeat·

Vr pili cicatricibus nequeunt exoriri. An ꝗ omnes meatus obcecantur & uariant e ꝗbus pili se promouere solent.

Vr ictus tumorem liuoremq́ suscipiant. An ꝗ de loco percusso humores disiecti in loca proxima ruunt in qnibus offendentes retorquentur. Itaq́ coniuncta conglutinataq́ humorum copia tumor per collectionē exurgit. & si quę uenulę ruptae sint. confluuium id humoris sub cruentum fiat necesse est.

SECVNDA PARTICVLA QVAE AD SVDOREM PERTINEMT. THEODORO INTERPRETE.

VR NEQVE INTENTO neq́ cotento spiritu. sed potius relaxato sudor proueniat. An quoniam retetus spiritus uenas implet Itaq́ humorem exire nō patitur. ut i aqua fit uasis. quod in mare demissuȝ dulcem intra se colligit humorem. clepsydraq́ ob id nominatū est Nequit enim effluere cum quis pleno iam uase partē alteram obturauit. Sed ubi per spiritus libertatem:

ſudorem ꝓmere licuit· multus certe erumpit quoniā eo ipſo retentu copia humoris paulatim collecta eſt·

Vr membra aquae immerſa calide nō ſudēt etiā ſi ex ſe ipſa recaleſcāt· An ꝙ aqua liq̄ſcer̄ non ſinit· Sudor autem res uicioſe adiuncta corpori eſt·ut qui per calorem excerni debeat·

Vr ſudor ſalſus eſt· An quia motu efficitur & calore ſecernente quātum alienum per adherentiam intimationeq̄ȝ ineſt in alimento ad ſanguinem carneſq̄ȝ· Id enim ociſſime ſegregatur quoniam nec aptum nutritioni eſt· & foras demum euaneſcit· Salſus uero propter id eſt· ꝙ pars quidem dulciſſima·leuiſſimaq̄ȝ tota ad corp9 nutriendum aſſumpta eſt·Pars autē alieniſſima crudiſſimaq̄ȝ tantū abſoluitur·quae partim deorſum collapſa & ſubſidēs urina uocatur·partim in corporis ſumma emergens ſudor eſt· ambo tamen ſalſa ob eandem cauſam prodeunt:

Vr magis parte ſuperiore corporis q̄ inferiori ſudemus Vtrum quoniam calor ſurſuȝ tendit· ſuperque manet· propterea humorem ſecum trahere poteſt· An quoniam ſudorem ſpiritus moueat qui ſedem habet ſuperiorem· An quia ſudor nō niſi humor eſt incoctus·quali certe humor̄ pars humet ſuperior habitus etenim corporis ſupra potius innoteſcit·

Vam ob cauſam cum manus exercitamus

sudor maxime oritur· Modo caetere corporis partes positum suum seruent· An quoniam robur huic pręcipue loco inditum est· Hoc enim spiritum continemus qui parti robustissime ꝓximius est· Dum uero laboramus uires augemus· his auctis magis spiritum continem9· Tum etiam cum hac perfricamur parte magisquam cum alia laboramus· Spiritu nanque retento simul & perfricamus· & perfricamur dum ita exercemur·

Vr sudor capitis· aut nullum reddit malū odorem· aut minusquam reliqui corporis· An quia locus capitis opportunus spirationibus est· & quidem laxum se ipse demonstrat argumento exoriendi capilli· Loca autem & quae in locis tenentur grauiter olent· si spirādi careant libertate·

Vam ob causam qui se lucta exercent· si interposita aliquantisper quiete luctentur· magis sudabunt quam si continue· An quoniam humor data requie sese colligit· quem deinde luctandi exercitatio educit· Continua uero illa modo solis corpora assiccare potest·

Vr magis sudamus cum non longo interposito tempore sudor euocatur· An quia non humor tantum causa est ut sudemus· sed foraminum quoque abditorum apertio· & corporis raritas· atque solutio· His igitur qui diu sudandi intermiserint usum· foraminum iter clauditur· At his q crebro utuntur patefactum semper habetur·

Vare cum sol nuda magisq̃ induta calefaciat corpora·induta magis sudare soleant· Vtrũ quia sol corpis deurẽdo foramina cõprimat An quia uapores exiccet que minus possunt accidere indutis·

Vr facies maxime sudet· An quia quae laxa· humida·solutaq; maxime sunt hęc sudori se peruia exhibẽt·caput autem fons esse hũoris uidetur·& quidem pilorum lasciuia sedem hanc.ppt̃ humoris copiam possidet·locusque idem rarus graci lentusq; est·Igitur secũdum naturam transitus agit̃ sudoris·

Vr igne neque uniuerso· neque per diminu tionem oblato·sed per incrementa cõtinua magis sudamus Qui enim in caldariis ita se calefaciunt magis sudent· q̃ si protinus tantundem ignis admiserint An eo q; se modice habeat agat unũ quodque ergo si tantum agit plus si fuerit non aget An potius e diuerso· quoniam scilicet eo rem quodq; efficiat·qd̃ se modice habeat· hac igit̃ de causa nihilo plus sudamus·ubi plus additum sit·Sed quoniã modi singuli singulis respondent· Quodq; iam egerit non amplius agit·hinc fit ut modo aucto magis sudemus Neque enim quod pręcedit ad singula & pręparat ut res subdita apta sit·idem potest etiam opus efficere· sed aliud hoc fugatur officio necesse est·Parum itaq; potiusq̃ multũ caloris praecessit pręparauitq; corpus ad sudandum·sed ad efficiẽdum alio certe ampliorique modo opus est·hoc enim effici ab eo nõ potest·quod prius agebat·sed aliud post desideratur·quod modum obtineat conuenientem

Ur detergēti magis profluit sudor q̃ residerī sinenti· Utrum quoniam refrigerari extrin secus contingat· An q sudor exterior ueluti operculum foraminibus adhęreat corporis· ita ne in terior se promere possit·

Ua de causa ruta· & nōnlla pigmēta sudores foetidos moueāt· An quia quorum odor gra uitatem prę se fert hęc humoribus sordidis admixta foedum mouere odorem possunt·

Ur tergo magisq̃ priore parte sudamus· An q ī parte priore locus sane intus habetur· in quem humor deducitur· quod in posteriore non est· sed foras ibi excernatur necesse est· hoc idem etiam facit ut uentre minusq̃ pectore sudemus· addo quot sudorem terga magis seruare possunt· & poste rior ps magisq̃ prior· quoniā prior magisq̃ posterior refrigeratur· quod etiam causę est ut alae citissime· atque maxime ualeant resudare· uidelicet quia minīe refrigerantur· ad hęc posterior carnulentior pars est q̃ prior· & proinđ humidior· Causam uero cur humi dior sit medulam habet· que per spinā tendens· mltū humiditatis afferre possit·

Ur ea parte qua iacemus sudare nō possumꝰ an quoniam pars qua tangimus· cū plus quā modicum sit incalescens ꝓhibet ne permeet sudor· Resiccat enim atque assumit· Item comprimi eam partem sic euenit· hęc uero sanguinem compssa diffundit· quo diffuso satis refrigeratur· argumento sane torpor est· Quippe qui nonnisi frigoris iniuria fiat· atq effici uel afflictu uel ictu soleat·

Vare q dormiunt magis sudant· An circum obsistendi ratione euenit· Calor enim parte interna collectus potest expeller humorem·

Vr faciem maxime sudemus·cũ in ea minimũ carnis sit An quod expeditius illa sudare pos sunt·quae humida laxaq; sunt·Caput autem tale est· Continet enim suam plurimam humiditatẽ quod utiq; uenarum ratõne patescit quę hinc perten dunt· Distillationes quoque ex capite oriuntur·& ce rebrum humidum est· & foramina p multa ĩ capite habentur·quę tam multa esse·ac foras usq; pertẽdere capillorum inditio constat·igitur sudor nõ a ptibus imis sed de capite oritur·Vnde etiam fit ut primum & maxime fronte sudemus·Prima enim frons subdi ta est·

Va de causa qui sudant·si uel aqua uel flatu refrigescant nauseant· Vtrum quoniam hu mor qui ex fluxu continuo minime quiescer possit·hic refrigescens in parte priore uniuersus con stiterit· An quod spiritus qui foras uersus proueniẽs in sudorem ob frigoris occursum conuertitur·Hic intus ante frigescens q̃ exeat transeat in humorẽ·atq; in eam partem incumbens nauseam moueat·

Vr in capite pedibusque incalescentibus su dores maxime excitantur·An quoniam hu morem ad se membra incalescentia trahũt humor autem partem qua absumatur nullam habet cum ea loca ossibus scateant· Itaque ut excidat foras necesse est·

Vare qui laborant ubi a labore destiterint sudare incipiunt. Nam si labor causa est cũ laborant sudare debent. utrum quod inter laborãdum ueng spiritu inflate comprimi foramina cogant. data uero quiete laxae consideant itaque per ampliora iam facta foramina expeditiꝰ hũor ꝑuadat An quoniam cum laboratur. spiritum ex coherente humore motus secernit. & calore qui a motu excitat̃ humor in spiritum per summa corporis extenuatur Cum uero a labore cessatũ est. simul & calor desinit. & ex spiritu spissescente humor qui sudor appllatur consistit.

Trum per ęstatem potius. An per hiemem sudor mouendus sit. An tunc opportune sudat̃ cum humidiora corpora sunt neglectaq; difficiliora reddunt̃. igit̃ per hiemem potius cõuenit An magna per id tempus mutatio sit. nec excremẽta concoqui possint. cum coelũ cõtra naturam frigeat igitur per ęstatem potius mouendum Quippe cum humores per ęstatem potius omnes putrescere soleat quapropter exhauriendnm tunc est ut etiam ueteres omnes autores hac eadem decausa censent.

Vare cum corpꝰ assidue fluat. effluxusq; ipe de excrementis proueniat corpus leuari non possit nisi sudauerit. an quia minus excernit̃ q̃ satis sit. Cum enim ex humore mutatur in aerem. plus de minori existat necesse est. Humor enim q̃cũq; copiosius cum se discernit redũdat. diutiusq; ob eam rem profecto excernitur. Lenta item glutinosaq; excrementa. ut cum humore ꝑpter mixtõnem excerni pñt ita cũ spiritu nequeunt. q quid̃ res maxĩe officer põt. Hic etiã uomitus magil q̃ sudores corpora leuãt. quoniam ea ipsa excremẽta educunt ut qui crassiores

corpulentioresq; sint·utq; cum carni quidem procul is locus sit·qui lentam illam glutinosamq; materiam continet·Itaq; nõ sine magno negotio dimouẽdi dat̃ facultas· Ventri autem e uicino est· Aut enim in eo consistit·aut prope· quo fit ut difficile queant aliter educi·

Vr minus interlaborandum sudamus q̃ cũ relaxati labore quiescimus·An quoniam cũ facimus laboramus·cũ fecimus laborauimꝰ igitur plus tunc ratione excernitur· Alterum enim fieri est alterum esse·An quia cum laboramus carnis foramina retento spiritu obserantur Cum autem re laxauimus aperiũtur·quo fit etiam ut spiritu retẽto minus sudare possimus·

Vamobrẽ nõ in currendo agitandoq; corpꝰ sed posteaq̃ cessatum est plꝰ sudoris euadat An riuus quemadmodum manu· uel aliquo fluẽs undiq; aqua obstrusa se colligit·r̃laxataq; demũ copiosior profluit q̃ ante· sic etiam inhiberi eadem a spiritu potest·ut in uase cui nomen clepsidra·Atque etiam in uesica · Cohercetur enim detineturq; intus humor a spiritu·pari igitur ratiõe cũ corpora motu uehementiori citantur· spiritus intus circumuenit̃· coherceturq;·itaq; uenae etiam distenduntur ac intu mescũt· cum humor se educere nequeat·Quod cum uniuersus cohercear̃· spiritu post relaxato uniuersus erumpat necesse est·

Vr si quis cum biberit cibum sumat minus sudet·An quoniam cibꝰ ingestus humorem attrahit quasi spongia·Est enim non parum rei impetum retorsisse·quod ul'fluentorum constat argumẽto· Ita eĩm cibo quoq; ingesto meatus apprę hendisse plurimum ualet·

Vr trepidātes pedibus sudamus nō facie·Rationabilius·n·tunc pedibus quoq̧ sudet̄ cum corpe toto sudamꝰ·locus hic·n·frigidissimꝰ est·quamobrem pedes minime solent sudare·& quia medici in aduersis ualitudinibus pedes potissimū operiendos pręcipiunt·quoniam frigus hi quamfacilime sentiunt itaq̧ rigoris inicium reliquo etiam corpori expedite committunt·An ꝙ trepidatio nō caloris de summis locis ad ima transitio est·ut accidit in metu exquo alui etiam metuentiū sępe funduntur·sed eius incrementum potius caloris accedit ut in ira·quippe cum ira feruor cordi suffusi sanguinis sit et trepidās ipse n̄ metu refrigeratiōeq̧ sit ita affectus·sed mēbri ipsius affectione·

Vr iidem facie non sudant·sed erubescūt·an quoniam amplius incalescunt·Itaq̧ faciem calor assiccat errās per summa·pedum tamē humorē ꝓpterea liq̄facit ꝙ ut minor est q̄ ut exiccet sic maior insito praeconditoq̧ calore naturali est ut sudorem ciere possit

Vr dormientes q̄ uigilantes sudare magis solemusAn ꝙ sudoris origo intrinsecus est·interna autem calidiora habemus·ergo calor intimus humorē difundēs intimū educit·An hūoris aliquid semper a corpore effluit·Sed latet·quia nihil solidū est cui humor occurrēs se colligat·Argumētū cur ita sit ꝙ partes cauiores assidue sudant·

Vr in caldariis tum magis sudamus cū tempus frigidum est·An quoniam calor ꝓpter frigoris obsistentiam foris euadere non potest·Arcetur enim·Verum intus se peruoluens·ac insidens humorem soluit interiorem·Sudoremq̧ ex eo producit·

Vr sudor utilior est qui corpe nudo curreti prodierit etiam si minor sit q̃ q sub ueste se ꝓmserit. An ꝙ laborasse q̃ n̄ laborasse melius esse perpetuum est. & sudor uero quem labor presti terit eo melior est qui sine labore prouenisset. & qui maiori cum labore melior q̃ qui cum minori. maiori autem cum labore is est qui nudo corpore currenti prodierit. Nam nisi admodum cursum intenderit. sudare non poterit qui nudus est. Vestitus contra celeriter sudat. etiam si parum se concitarit propter uestis teporem. Et uero coloratiores redduntur. qui nudi cursum ęstiuo tempore agitant q̃ qui cū ueste. quia ut omnes qui loca libera aspiratioraq; incolunt melius colorantur. q̃ qui impedita & silentia tenent. sic etiā seipse quisque coloratior est cum ueluti spūi afflanti placide patet. q̃ cum perstrictus obductusq; a calore nimio angitur. Quod certe his accidit magis qui uestiti percurrunt. Hinc etiam fit ut qui nimis dormiunt minus colore hilarentur. q̃ qui se modice somno recreant. Nam dormiens quoq; ipe astringit̃ & propemodum strangulatur.

Vr pedes in trepidatōne sudant. & nō facies cum in muneribus uitae omnibus ut facie maxime. sic pedibus minime sudamus. An qa trepidatio metus quidā super re inchoanda est. metus autem refrigeratio ꝑtis superioris est. Quamobrem facie quoq; pallent qui trepidant. pedibus item sollicitantur. & palpitant. Sic enim trepidantes homines faciunt. seseq; quodam modo exercent. quapropter ea ratione parte sudare solent qua laborant. manus etiā assolent ꝑfricare. & se modo inflectūt modo extēdūt etiam sępe exiliunt. neque etiam unquam quiescunt. Sunt enim exciti propensiq; ad negotiū quoniā calor

eorum se collegerit in pectoris loco qui corpulentior est · quãobrẽ undiq cum eoipo calore · tum sanguine turgescẽte efficitur ut motu uario crebroq agitent Sed pedibus maxĩe insudant · quoniã pedes perpetuo tenentur labore · cum ceterę corporis partes quietem aliq̃ consequi p situs mutationem motiõisq possint ·

Vr in caldariis igne neq uniuerso · neque decrescente assiduo · sed p incrementa cõtinua oblato magis sudat · Plus · n · ita educetur sudoris q̃ si pricipio statmi ignis tantũdem affuerit · An q pricipio mltũ ignis adhibitum · carnem cuteq summam sicciorem occupãs urit · atq ĩ modum teitę indurat · quę cum talis reddita sit · sudorem arcet · obstruditq · Paꝝ autẽ contra carnem relaxans rarefacit · sensimq intestinũ humorẽ excitat · ut secerni educiq possit · Carne autẽ rara plus ignis adhibitum · & corpis ima facile subiẽs humores iam inde pręmollitos in uaporem cõuertit partesq eoꝝ pręteneues secernens educit cum spiritu ·

Trum per ęstatem potius an p hiemem sudor mouendus sit · An hieme calor intus se cõtrahẽs cõcoquit extenuatq in spiritum humores interiores q cum omnes aut certe maxima pars consumantur · nullam sui excretionem admonent faciendam · At in ęstate cum per raram solutãq carnem calor euadat · humores minus cõcoqui possunt intestini · q̃ de causa exhauriendum omnino est · quoniam si permãserint tẽporis eius qualitate putrescent · morbosq cõtrahẽt Putrescit eĩm qdq externo calore · Nam ut suo qdq calore concoquitur · sic externo putrescit · Igitur per ęstatem externus pręualet calor · exquo fit ut queuis in ęstate putredinem sentiãt · per hiemem uero quia calor suus ille ac domesticus dominatur · hinc tẽpus hoc minime creare putredinem potest ·

Vam ob causam cum sudor calore uel interno· uł externo fieri soleat· euenit ut horror nõnllis sudoribus possit excitari· An quoniam sudor qui ex calore ꝓdit· interno· se scilicet de loco amplo in breuē corporis dico ambitum cõtrahente· primum caloris meatus· & circuitus patefacit· deinde horror carne iā madefacta ex toto caloreq́ȝ exeunte citatur· Calor aũt qui extrinsecus mouet primũ summa corporis apit rarefacitq́ȝ· tum calor naturę internus ꝓfluẽs excitaȓ horrorem potest·

Vr calidi sudores frigidis meliores habẽtur· An ꝙ omnis sudor excrementi cuiusdam secretio est· parum autem excremẽti amplius incalescere con sentaneum est· plus autem non ęquę· sed minus itaq́ȝ sudor frigidus excrementi multi indicium esse põt· quocirca morbos quoq́ȝ his facit longiores·

Vr minus ad ignem multum sudamus cum tñ ꝓ caloȓ sudor omnis moueri soleat· An quoniā humor aut corpore uehementer calente in spiritum dissoluitur humidum· Aut cum ꝓuenerit adeo cito caloȓ nimio exiccaȓ ut sensꝰ sudoris młti eripi possit

Vr ad solem acrius calefacientem corpora quę nullo indumento teguntur nihil poene sudant Quę· aũt satis ueste intecta sunt copiosissime sudãt· Eandem de hoc etiam quam de superiori causam red dendam censemus·

Vam ob causam cũ motus acuti magis hebetes minus calefaceȓ posse uideanȓ· ingressus tñ per accliua· qui hebetiores sunt magis mouent sudorem prosistũtq́ȝ spiritũ quasi amplius calefaciũt ꝗ decliui· An ꝙ graui cuiq́ȝ ut ferri deorsum scđm naturā est· sic ferri sursum cõtra naturā est· Itaq́ȝ caloris natura quę nr̃a ꝓuehit corpora· ut nihil per decliue laborat·

Sic per accliue pressa onere nititur· acriusque ob eiusmodi motum incalescit· & sudorem mouet· & spiritum persistit Quin etiam corporis uarius inflexus non nihil afferre causę potest ut directa spirandi reciprocatio auferatur·

Va de causa cum sudor moueri soleat quo magis quis sese operuerit· Non hi sudant qui uestem plurimam admiserunt· Eadem etiam de hoc ratio que prius reddenda est·

Vam ob causam cum corpora sicciora magis per ęstatem quam hiberno tempore sint· sudori magis in ęstate pateamus· An quia per ęstatem propter corporum laxitatem non multus naturę calor continetur humoresque proinde resoluere in spiritum potest· Per hiemem autem parte exteriori densata corporum calor frequens naturę cohercitus· humorem minime in spiritum resolui patitur Adhuc ęstate humoris multum haurimus· Hieme autem econtrario agitur·

Vr sudores qui corpori bene ualenti sponte peruenerint his deteriores habentur· quos labores citarint· An quia labores excrescentem humorem exhaurientes carnem efficiunt sicciorem· ut cauernę foraminum sanitati sint opportunę· & per caloris transmissionem fieri nulla possit obseptio siue opilatio· Sudores autem spontiui appellati qui ex necessitate oriuntur· cum scilicet foraminibus naturae ab inmodico humore confusis· calor non omnino occupatur ac uincitur· sed repugnare adhuc extruderesque humorem potest· Hi recte pro signis morbi habentur futuri· Nam etiam calor ipse a largiori humore quam qui modicus secundum naturam sit hebetatur & caro plene madescens· pessimum ad secundam ualitudinem concipit habitum·

Vr tempore hiberno minus oriuntur sudores· nec nos per id tempus sudandum ęque censemus

quāuis corpora humidiora tum constent. An minus sudamus. quoniam humores p hiemē cōcreti coactiq; sunt uehementer. quare minus dissolui tum queunt. Sudandum aūt minime per hiemem censemus. quia corporis eiusmodi dispositō salubris est. Qui autem mouet sudorem labefactat. cōfunditq; habitū corpis atq; etiā laxiorē q̄ cōueniat eundem habitum reddēs simul & intimum calorem educit diminuitq; ut non ęque gelido coelo possit resistere. & humor externus expeditius se corporib9 inserit cū laxiora iā foramīa propter sudationem habeantur.

TERCIA. PARTICVLA. QVAE AD. VINI POTVM. ET. VINOLENTIAM PERTINENT. THEO. INTERPRE.

Vam ob causam uinum cum calidum sit uinolenti non calent. sed frigent. & dolore late℞ ceterisq; huiusmodi uiciis excipiuntur. An q multum humoris cum refrigeratum est multū frigoris concipit. ita ut calorem supet naturalem. Fit eteīm simile intrinsecus carni. ut si uestis nimio madefacta humore rigorem proinde acrius frigoris admittat.

Va decausa non qui uehementer sed qui leuiter se ebriauerunt delirant. An q neq; tam parum biberūt. ut similes sobriis sint. neq; adeo multum ut soluantur & langueant. quomodo efficiūtur q mltū hauserint. Adde q sobrii ratione iudicant penitus. temulenti ne temptant quidem aliquid iudicar leuiter ebriati iudicant quoniā quid uino n̄ peit9 detinent.

Sed praue id faciunt · quia sobrii non sunt · quo fit ut mox & contempnant alios · & contempni ab aliis se ipsi existiment ·

Vr magis crapulam sentiunt qui dilutiusculū bibunt ꝗ qui meꝝ ex toto · Vtꝝ suę tenuitatis cā uinū tempatū expeditius loca plura angustioraqꝫ subeat · intemperatum autem minus facere id possit itaqꝫ difficilius educi potest quod dilutum est · An ꝙ merum minus bibit̃ utpote ꝙ multū bibi nō possit · magisqꝫ uomitu reiicitur · Ad hęc merum ut caetera concoquit · quia calidus est ita etiā se ipsum cōsumit Diluto autem illo econtrario agitur ·

Vr semē genitale ebriosorum magna ex parte in foecundum · An ꝙ habitus corporis eorum ꝑ humidus est · Semen autem non quod humidum · sed quod constat · crassumqꝫ est · hoc uim obtinet ꝑcreādi

Vr ebriosi tremunt · & eo magis quo liberalius merū hauserint · Absurdum enim id esse uideri potest · quandoquidem uinum calefaciendi uim hēat & tremor ex frigore praecipue soleat prouenir · Itaqꝫ qui rigent maxime tremunt · Sed tamen multi cum mero tantū cibi gratia uterent̃ · tremores uehemētes adeo exceperunt · ut homines praementes reiicerent · & aqua perfusi calida nihil sentiret · An ꝙ tremor tū oritur cum corpus admodū friget · scilicet aut calore intus circumsistente ob externi frigoris uiolentiam ut hiberno tempore fit · aut naturali calore extincto · quod fieri solet · uel qualitate contraria · uel aetate · ut senectute · uel externi caloris excessu · quod his sane ac cidit qui ui solis · aut ignis deuruntur · Igitur his etiā idem obuenit qui mero abutuntur · uinum · n · calitica sua facultate amplificata plusꝗ uires corporis patiāt̃ calorem proprium corporis se permiscens extingui ·

Quo extĩcto refrigeratoq; corpe accidit ut tremores orianẽ. Quin etiã praeter omnes refrigerãdi modos quos ꝓposuimus ille quoq; notatẽ ut deleta materia q̃ quisq; calor sustentatẽ & aliẽ calor etiã ipse deleatẽ qđ lucerna inter res inanimatas demõstrat. quippe quę dempto oleo lumen amittere cogatẽ. Senectus uero in animatoꝝ genere illud idem efficit. Et morbos lõgus diutino cõsumptu corpus in tabẽ redigens. Alimẽto nãq; deleto uel extenuato caloris euenit. ut calor etiã ipse deficiat. Calor.n. hũore aliẽ nõ tñ quolibet hũore sed lęui & copioso. q̃obrẽ tũ his qa pdictis tenẽẽ uiciis tum etate ꝑfectis. ex olescente alterascẽteq; tl'i huõris genere. Fit.n. ꝓ leni & pĩgui acre & siccum euenit ut calor ipse deficiat. patent hęc argumento auxilioꝝ q̃ his impendimus q ob marcorem e uita abeunt. fit.n. ut coꝝ uirtus uiciaẽ cum aliquid nutrientis humoris instillatum est. utpote cum eiusmõi humoris ꝺfectu resolutio illa eueniat. mero igiẽ hõibus deditis cãę id esse uidetur. Vinum eteĩm calidum corpis caliditati naturali ꝯiunctum efficacię porro q̃ calor ꝓprię sibi subdita ꝓ alimento obtĩet. cõsumit. Vnđ fit ut alios ex his aqua intercę ꝑmat alios fluctio alios alia ꝺiectõ & pleraq; alia uicia eiusdem alui exerceãt. nã & rliqui humores acerbi ineptiq; remanent. & qui liquidi ex trinsecę aduenerunt. crassari ob ĩbecillitatem caloris ꝓprii neq̃unt. Calor autem ipse imbecillis propterea manet quoniã materia q̃ cõtieri adhuc põt imbecilla est. quõ ignis quem arundo reddiderit. Hic.n. ꝓpter materie imbecillitatẽ infirmior est q̃ q a lĩgno ꝑstaẽ

Vr uinolenti cum uinum calidum sit. rigerẽ tñ solent citissimeq; laterum dolorẽ cęterisq; huius cemodi uiciis excipiuntur. An q multum humidum cum refrigeratũ est ĩ multum frigidum se cõuertit

ita ut calorem superet naturalem· Que autem sunt humidiora·eadem omĩa nature calidiora occurrunt Argumentum q rebꝰ externis calescimus nõ humescimus Verum si minus calida q̃ humida sint· accedet profecto ut suam caliditatem potiusq̃ humiditatem amittant·humore igit̃ frigido remanente nõ sine cã uiolẽti ampliꝰ rigent & uiciis rigoris ꝓpriis patiunt̃

Vr pueri cum natura sint calida uinosi nõ sint cum Scythas & uiros & robustos qui certe oẽs habitu sunt calidiori cõstat esse uinosos· An q uiri ñ calidi solum·sed etiam sicci sunt· Virilis eteĩm hitus talis est pueri calidi sunt & humidi Vinositas autem humoris cuiusdam libido est· itaq hũiditas facit ut pueri minus sitiãt Cupiditas quippe nõnisi ĩdigentia siue desiderium quoddam est

Vr temulenti aquas salsas uiciosasq magis sentimus sobrii minꝰ·An q suum qdq a suo nihil afficitur· simileq indomitum a suo simili persistit· Cõtraria uero a cõtrariis potius sentiunt̃ Vinolentꝰ itaq q dulces intra se cõtinet humores·Nam uini natura talem esse uidemus hinc uiciosi saporis sentiens magis est·Sobrius autem q acres salsosq habet saporẽ eundem perciper̃ nõ potest·Admisso itaq cibo excrementicii redundant illi & fluitant· ut & ipsi a suis similibꝰ affici neq̃ant & hominem sensus huiuscemõi reddant expertem·

Vr grauiter a uino detentis omĩa circumfieri uideantur·iamque inter initia ebrietatis res se motas cernere neq̃unt itaq indicium hic uinolentie nonnulli deducunt· An quia conspectus frequenter a calore uini compellitur·atq commouetur·Nihil ꝟo interest cõspectus moueatur·an res conspectui obuia Fit eĩm ratione utralibet·ut id quomodo dixi uideat̃

Et cum propinquius etiam in rebus conspectū uinolentorum falli eueniat· multo magis idem in remotis accidat consentaneum est· Quamobrem illas uidere penitus nequeunt· propinquas autem aspicere quidē possunt· sed nō quo sunt posita loco· Circumfieri aūt tantum non etiam prope proculque uicissim agitari uidentur· Quoniam procul ob circularem mouendi rationem conspectus nequeat progredi· Haud enim facile est contraria simul agitari· Appetitio autem q̄ profluit ad elongatiora uehementior est· Circularis uero figura· quam nomen ipsum declarat continet̄· Prope igitur a procul uicissim conspectus deferri· ea de causa non potest· & si ita feratur· rem tamē eandē contingere nō queat· Quippe qui uice alterutra temporis· eodem in loco rem quam intuetur relinquat· Cumque reliquerit intueri non possit· Circulo autez suę figurę causa uidetur· Est eteīm conus cuius basis circulus est· in quo se agitans ipse conspectus rem q̄d̄ percipit eandem· quia nunquam sibi rem subiectam deserit· Fallitur tamen in loco· quia non eodē intuitu rem contingit· Nihil eīm interest utrū res ad aspectū An ad rem aspectus moueatur·

Vr uinolentis res una plures interdum esse uideatur· An quia ut dictum est iam aspectꝰ cum commoueatur euenit ut nullo tempor̄ idem uisus in eodem quiescat· Quod autem eodem tempore uarie cernitur id serius occurrisse uideri potest· Quod enim cernitur nonnisi conspectus tactōe sentitur· Fieri autem non potest ut idem pluribus simul attingatur quod cum nullum sensum admittat id tempus quod interpositum tempora distinguat· quo rem conspectus attingit· & quo r̄petit· efficitur hinc ut tempus unum esse uideatur quo attingitur·

Quoq̃ repetitur · itaq̃ cum plures aspectus rem eandẽ attingant eodẽ tempore plura esse uidetur · quod unũ conspectui subiacet · quoniam fieri non potest · ut res eadem modo eodem attingatur ·

Vr uinolenti cõcumbere nequeant · An quoniam pars quedam magis caleat q̃ reliquum corpus oportet · quod in his fieri non potest · ob nimium totius corporis feruorem · Extinguitur eĩm calor motiõis internę obtentu caloris occupãtis quoniam multũ in his inest quod humidum crudũq̃ officiat · Ad haec semen a cibo proficisci necesse est · Cibus aũt omnis cõcoquitur · quo satiati ad uenerem plane incitamur · undẽ hac de re pleriq̃ prandere large cenarẽ p̃ce p̃cipiũt · ut cruda insint q̃ cõcocta pauciora

Vr si quis uinum dulce ac merum · aut cyceonem interpotandũ hauserit sobri9 p̃sisterẽ possit · & cur minus ebriãtur · q̃ calice amplo foecundoq̃ hauriunt · An omnium eadẽ illa ratio est q̃ superficialis calor ita supprimitur · Vinolẽtia eĩm tum oritur cum calor sedem capitis totã occupauit ·

Vam ob causam cum uinum dulce aptũ sit fluitare · si q̃s temulentus dulce superadmisit haustum uinũ cõcoquitur minusq̃ infestat An quia uinum dulce lene ac lentũ est · Itaq̃ foramĩa obfarcit · atq̃ intersepit · Austerum contra exasperãs rigidum est · facilem itẽ ascensum calori hoc pręstat Dulce autem obstrusu foraminum calorem arcet · ac inhibet · Vinolentiam uero parte concalefacta sup̃na oriri dictũ iã ẽ · Addo ẽt q̃ uinũ dulce ĩ odorꝫ austeruꝫ aũt odorꝫ est · odor aũt oĩs caput temptat & ĩgrauat ·

Vr a uĩo diluto meratı9 tñ caput postridie magis dolemus q̃ ex mero · An merum quia crassius est foramina capitis angusta subire

ipsum nõ põt· sed uim suam atq; odorem & calorem tantum transmittit· Dilutum autem illud quoniam per aquae admixtiõem tenuius factum est facile ipm subit ac penetrat · cum tamen partem corpulentiae facultatisq; meri non mediocrem adhuc retineat con coctu difficilis est· nam & humida uel humores oĩm difficillima concoqui & corpora longe peruicaciora· q̃ facultates eorum persistere nouimus·

Vr inexercitati magis q̃ exercitati ad uino lentiã usq; potarẽ· & uino facili9 solui possint

An quoniam qui excrementa humoresq; in se continent urinã copiose profundunt· Quod facit ut plus bibi & leuari facilius possit·quoniam nõ mlti uinosi hũoris in uentre remaneat At qui inexercitati humidi sunt excremẽtisq; redundãt·exercitati cõtra sicci siticulosiq;·ut uini humor sese totum insinuare corporibus possit·Statim igit̃ hic uini impet9 urinã retractat· & post humor hic in corpore insidens gra uitatem creare nimirum potest·

Vr uinum alios tardos alios superbos reddit atq; insanibundos·contrario enim affectu id agitur·quandoq̃dem alteri magis·alteri mĩ9 mouent̃·An ut Cheremon ait· Vinum sese ꝓ moribꝰ utentium applicat·Contraria igitur reddit·non quę cadẽ·sed quę sunt dissimilia ut ignis alia exiccat· alia humefacit·sed non eadẽ· & quidem glaciem liq̃facit salem indurat·nam & uinum ut quod suapte natura humidum sit·homines tardiores incendit redditque mobiliores·contra mobiliores dissoluit atq; retardat Vnde plerosq; melancolicos penitus resolui· labiq; in crapulis nouimus· Vt eĩm balneum corpora ꝑstricta duraq; relaxat·agilioraq; facit humida ꝯo & mobilia dissoluit atq; infirmat· sic uinum quasi interna hõis

diluens ita afficere potest.

Vid est cur brassica saedet crapulam. An ꝙ succum dulcem discutienteꝗ obtinet. Vnde medici eam aluo infundunt. frigida autē ipa est. Argumentum ꝙ ad alui uehementes deiectiones medici ea utuntur. Excocta in plenum. & suo callo purgata refrigerataꝗ. Fit igitur detētis a crapula ut eius succus hūores in aluū detrahat qui uinosi crudiꝗ tenentur & ipsa supra in uentriculo remanens corpꝰ refrigeret. quo fit ut tenues hūores ad uesicaꝫ labant̄ ꝙ cum humor utrinꝗ educatur. corpusꝗ refrigeret̄. recte liberari a crapula possint. Vinum eim humidū atque calidum est. Euenit ad haec ut cum humores deorsum se trahunt atꝗ excernūt. flatum etiam secū deducant. qui si per uinum liceat. in caput se efferens grauitatē creat & crapulā. Sin aūt deorsum se uertit corpusꝗ ob causam prędictam refrigeratum ē. dolor crapulę omnis tollitur. Est enim crapula feruor qdā & desinens inflamatio. quę plus. cōflictat q̄ temuletia ꝙ mentem illa quatit & alienat. crapula autem mēte sibi constante dolorem admouet. ut etiam qui febre urgēte ludūt potiusꝗ dolēt. iidē ubi leuati malo fuere atꝗ ad se redire. indolere occipiunt. Hoc enim idem in crapula quoꝗ & in temulētia euenire solitum est.

Vr uinū dilutius tēpatū uomitū magisꝗ merū quā aqua ꝓuocat. an ꝙ ea maxīe uomitū mouēt quae innatare solita queꝗ insuauia fastidiosaꝗ sunt. Vinum autem reprimendi uim obtīet. Aqua tenuis nec insuauis est. Quot igitur tenuis est cito pro sui tenuitate descendit. ꝙ non insuauis stomachum non ꝑturbat. Vinū aūt nimis dilutū nec ita tenue est. ut ꝓluer̄ possit celr̄iter ꝫ fastidiosū ē ꝙ paꝝ obtīet uini

Sensum eim cõturbat·qa plures motus in eo excitat Scilicet quem uinum quemq; aqua efficer pot·ambo enim sentiri queunt quod autem fuerit modice tem peratum id sensum penitus aque tollit·Viniq; mollis delinientisq; sensum accomodat·Exquo suauiter bibi põt·sed cũ uinũ ĩmodice dilutũ ita ĩsuaue ẽ·tũ ĩnatar redũdareq; solet·qđ aũt tale est uomitũ id facile ciet·

Vr uinolenti aquas sallas & uiciosas meliusq̃ sobrii sentire possumus· An quoniam dura & tristia certius ab his sentiuntur ·qui mi nime cupiuut Latent hec eim cupientes & sepe fallũt At uero qui laete se habet is non cupienti similis est· Qui autem in tristitia est cupiẽtis hic gerit affectũ sobri9 aũt ita se hʒ·uiolẽtus 9tra satiat9 repletusq; ẽ·

Vr penitus uinolentis res omnes circũferri uidentur· & cum amplius uinum attingit· nequeunt que procul posita sunt enumerare quocirca nõnulli hic uinolentie indicium trahũt· An quia conspectus frequenter a uini calore cõmouetur· Quemadmoduʒ igitur si sub oculo presseris rem ob iectam geminari uidebis·sic etiam uinolẽtis accidere illud potest·Nil eim interest utrum suppresseris·an aspectum commoueris·nec utrum extrinsecus·an in trinsecus·Idem eim obuenire·uel accidere utraq; rõe cõspectui põt itaq; res obiecta mĩme cõstare uidebit· atq; ẽt magis q̃ pcul abẽ·nã eo obtiebit minus quo se lõgi9 aspect9 deducat ppiqtas ẽt illa mouẽdi ãpli9 ad extremũ absoluer interuallũ põt Itẽ si eq̃bili cũ uehe mẽtia sursum deorsumq; aspect9 se agitet res minus asseq̃t remotas necesse ẽ·deducta aũt circũferri omĩa solet·uelut sagitte ẓ q̃ apẽsa dimitti9 Igit uis9 quoq; suã ob ĩbecillitatẽ q̃si pcul deferat·id hoc patit· nihil ·utẽ interest uisum an rẽ uisui obiectam cõmoueas·

Vam ob causam quod uniuersum raptimq; bibit̄ uentrem id minus humectat· cum tn̄ ab hūore copiosiore plus humectari cōueniat· An q̄ humorem multum ac uniuersum uenter superare non potest· sed locum adir̄ suum indomitum patitur· Locus aūt crudi humoris uesica est Exiguum facile uincit & cō coquit· exquo moram hic diutius trahens uentrem porro humificare potest·

Vamobrem qui ante extenuatus merum inde multum hauserit morte occumbat· & pleriq; uero bibaces· cum se nihil extenuauerit· multo tamē uniuersoq; meri haustu sicci efficiuntur· Querendū enim hoc est quandoquidem uinum calidum suapte natura ē & ut uita calore contineri apparet sic mors refrigeratione accidere· An ut excicuta sic ex mero intereūdum est· Videlicet dū ꝓprius calor paulatim extinguitur· modo tamen diuerso· Cicuta eīm calorē frigiditate sua extinguit humoremq; indurat· Vinū autem sua caliditate calorem macerat naturalem Et quomodo ab igne nimio aut sole exiguus ignis extīguitur sic intimus corpis calor a uini calor̄· si nimius est superatur· atq; extinguitur·

Vr uinolenti sunt ad lacrimandum propensiores· An effectum huiuscemodi omnium eadem causa est· quam repressio quę scilicet agitur per summa afferre potest· Vinolentiam eīm locis consistere capitis certum est·

Vr uinolentis somnus oriri nequeat· An q̄ ad somnum creādum calidum adesse humorem opus est· Hic enim concoqui expedite potest· quod si deest exiguusq; humor· aut concoctu difficilis inest somnꝰ n̄ orit̄· q̄ d̄ cā post cibū ac potū somnolētissimi fieri ob calorez solemus· Melācolico-

quo & uehemēter estuātes insonia tenet· Alteros quia refrigerat9 hūor pēitus ē· alteros qa nll'us aut mīmus extat· ergo rōƺ utriusq; affect9 indē esse petēdā palā ē·

Vr ebriosi tremūt· & eo magis quo largi9 meꝝ hauserint cū uinū calefaciēdi uim hēat· tremor aūt ex frigore maxīe ꝓficiscat̄· Itaq; qui rigēt ꝑcipue tremant· Attn̄ plerosq; cū mero tantūmō cibi gratia uterent̄· tremores acres adeo inuaserūt· ut hōies com primentes ꝙ se omnes eiicerent· & aqua cum calida ꝑ funderent̄ nullatenus sentire possent· Alii uero cū eo agerēt ipso mō ꝑfrictione & carnib9 in cibo uterent̄ in stuporem attonitum inciderunt· quos tremor qꝙ mitius· scilicet ob immobilitatē torquebat· Dolor tn̄ acerrimus & inquietudo iam inde exercebat assidue· Tremoris itaq; cā frigiditas est· Nā & qui rigēt ea re pati ipa uident̄ ut dictum est· & qui admodū senuere quoꝝ utrorūq; alteri ab effectu frigido· alteri a frigi ditate urgent̄· Vinum aūt calefaciendi uim pręcipue obtinet quo circa cōtrarius quidā ut ꝓueniat effect9 rō exigit· an nihil ꝓhibet rē eandem a cōtrariis effici dūmō nō agāt mō eodē sed diuerso· Exēpli grā· Vrit̄ & a gelu & a calore ubi gelu calorē coegit uniuersum Itaq; mō quodā a cōtrariis effect9 ꝓficiscit̄ idē & mō quodā nō nisi idē ꝓducit̄· Tremor aūt ob inopiā exci tat̄ caloris nō cuiusq; sed ꝓprii· Corrumpit̄ aūt calor aut marcor̄· aut exinstictu a ꝯtrariis hoc est frigido atq; hūidē marcor aūt l' īdigētia nutrimēti ut lucerna cū fomite aut oleo caret· ul' ab alieō calor̄ ut ignis in sole & lucerna aput ignē igit̄ q ex frigor̄ rigēt caloris extictu obtr̄mūt· exquo et fit ut aq̄ offusa calida hor ror exoriat̄ calor·n·cū ītus includit̄ atq; circūobsistit pilos erigit ꝛ ī febriū quoq; accessiōe rigor ill' eueniēs illi ꝺcā uenit· in senectute aūt calor alimēto deficiēte

emarceſcit hūor·n·alimētū caloris ē·ſenectꝰ aūt ſicca ē ebrioſi ꝯo z ſi q ita affecti ſūt alii ſuoꝝ ꝓriꝰ emarceſ cēte calor̄ obtr̄meſcūt ſed n̄ mō eod̄ quo ſenes·ſed ter cio corrūpēdi mō ut ꝓpoſuiꝰ ꝙ·n·uino utunt̄ nimio calor adnētitius ſupās·aut extiguit·aut debilitat pro priū calorē quo ualemus·Fit·n· tū tremor cū mouēs qcq̄ rē neqt ſupare quā mouet·ut cū lignū qs longuꝫ craſſuqꝫ obtiēr firmarqꝫ n̄ poſſꝫ·tr̄mit extremū qd̄ io fit quoniā aut ſuſcepta res maior ē·aut mīor q̄ mouꝫ ergo tr̄mor cū calor extiguit̄ accidit·hic·n·dū iteger inuictuſqꝫ manet cāe aīantibꝰ eſſe ur̄ cur mouer̄ ſe ua leāt· Indiciū aūt ebrioſos ſeneſqꝫ ob frigiditatē affec tos ſic eſſe·ꝙ tremor his fieri ſine ullo rigor̄ ſolitus ē

Vam ob cām q leuiter a uino tenent̄ magis pec cāt ul̄ delirāt q̈ q aut grauiter ſeſe ebriarit· aut ſobrii manēt·An ꝙ ſobrius recte iudicat·q aūt peitus uinolētus ē·qd̄ ſenſibus interceptis onus ſuſtiner̄ nō pōt nihil diiudicat atqꝫ ita nō peccat·At ꝯo q leuiter ſe ebriarit iudicat qdē qa n̄ mltū hauſerit· ſꝫ quoniā a uino detētus aliq̄tenꝰ ē·ꝑtātē recte iudicādi amiſit peccet neceſſe ē·Quēadmod̄ qd̄ Satyrꝰ Clazomeniꝰ ꝓpēlꝰ admod̄ erat ad malḋicendū eius aures cū accu ſarct̄ peitus obſtruſerūt ut d̄ re ageret n̄ in cōtūelias ſe ꝓuolucret· Poſtea tn̄ cū ceſſante iā aduerſario reſe raiſſent· & pauca dicēte adhuc ille audiuiſſet nequaq̄ cōtier̄ ſe potuit·ſꝫ eueſtigio maledicta effūdr̄ icepit· quoniā ſentir̄ iā poterat·recte aūt iudicar̄ n̄ poterat·

Vr uini dulcis qd̄ ſuauius eſt ebrioſuꝫ neminē eſſe arbitramur·An ꝙ uinū dulce nullū ſaporē obtīet ꝓpriū uini ſꝫ alienū peitꝰ r̄ddit Igit̄ dulcis rei nō uini auidꝰ appellādꝰ ē q uini dulcis tenet̄ ꝯſiderio

Vr ebrioſi ſolis calore gaudere maxime ſoleant An quoniā concoctiōꝫ deſiderant atqꝫ etiā quot

refrigerati ad modum sunt· exquo attoniti stupidiq́ mox fieri solent a potu·

Vr uinolētis multa interdum apparet qđ unū est· An quia cōspectus initia intrinsecus a uino mouentur· sicut uel caput totū sollicitari necesse est At cum initia mouent̄ conspectus· idē sese applicare nō quit· sed quasi ptē rei obiecte uis utraq́ cōspiciēdi attingit· Merito igitur res una suspitionem recipit geminatōnis· quod idē uel oculo subter oppresso pōt euenir̄· Cōspect9 n· mouet̄ initiū ut ei coire cū altero nō amplius liceat· Sed hic motus extrīsecus est· Vini aūt ille intrinsec9 oritur· nec quicq̄ interest· idem· n· sequetur· qualitercūq́ aspectum cōmoueris·

Vr uinolētoꝝ lingua oberret· Vtꝝ queadmođ corpus totū in uinolētia titubat ita etiā lingua labēs oberrat· nec explanar̄ pōt· An quoniā caro līgue mollis & instar spongie est· ampliat̄ madescens· atq́ extollitur· itaq́ ob molem retardior fit· exprimereq́ sincere non ualeat· An ꝙ ut in aqua ob absentiā aeris loqui non possumus· ita neq́ cū nimiū in os humorē indidimus· igit̄ ꝙ uinolētoꝝ lingua in nimio humor̄ se uoluit· idcirco exprimer̄ sincer̄ n̄ pt· an aīm9 quoq́ uinolentoꝝ cōpatiēs errat· At si animus ita affectus ē līguam etiā piter affici cōsentaneū est· inde· n· omne loquēdi initiū ducit̄ quo fit ut etiā sine uinolētia ubi animus queq̄ hausit affectū· lingua etiam sentiat atq́ compatiatur· ut in metuentibus patet·

Vr ebrii omnes & q mari opā dāt libēter solis tepori se dedūt· An ꝙ ebrii concoctionem desi derant· simulque euenit· ut partes corporis quedam refrigerētur· Itaq́ stupidos attonitosq́ post potum fieri nouim9· Maritimi aūt illi quoniam in humore semper suam degunt etatem calorē porro desiderāt·

Vr uinolenti concumbere nequeant. An ꝗ pte corporis quandam amplius q̃ reliquũ corpus incalescere opus est. quod uinolẽtis cõtinger pre nimio calore non potest. Calor igitur qui a motu nature interno prestatur. obtentu caloris ambiẽtis extinguit. An ꝗ partes corporis imas recalescere opus est. Vinũ autem in sublime efferri aptum est. Itaq; calorẽ queadmodum illic excitat. ita hinc auocat atq; abducit. Post cibum quoq; libido ueneris minime incitatur. Vnde prandere large coenare parce precipiunt. Cibo enim cõcocto sursum. crudo deorsum fertur & hũor & calor. Ortus autem seminis ex his est. & fatigatis. idcirco per somnum ꝓfluit genitura ꝗ labor corpus humidum & calidum reddit. Quot si excrementum ea in parte substiterit. eueniet certe ut per somnum erumpat. Hec eadem causa est cur in aduersis qbusdã ualitudinib9 id eueniat atq; etiã metuẽti & moriẽti.

Vr iuuenes poti9 q̃ seniores inmingãt ubi uino sese ebriauere. An quoniã iuuenes humidi sunt & calidi multũ idcirco excrementũ humoris cõfluit in uesicam. Exiguũ enim a corpore eorũ absumitur quamobrem id effundi necesse est. Senioribus uero corpus pro sua siccitate humorem nimium attrahit atq; imbibit. An ꝗ iuniorum natura ad somnum ꝓpẽsior q̃ senioꝝ ẽ. quocirca grauiter iuuenes ꝯsopitos urine sepe excitatio latet. ut hec prius erumpat q̃ illi surrexerit Seniores aũt later minime põt queadmodũ nec externoꝝ motuũ quisq̃ minus ab his percipi q̃ ab adolescẽtibus põt. Cõitat ꝗ mõ dixi9 qñqdẽ iuuenes ipsi tũ maxiẽ inmigũt cũ arcte & grauiter dormiũt.

Vr oleum ad arcendã uinolẽtiã ualet sorbituq; facultatem prestat potãdi. An ꝗ urinam ciere potest. Vinoq; hausto iter regit.

QVARTA· PARTICVLA· QVAE· AD REM· VENEREAM· PERTINENT THEODORO· INTERPRETE:

Vam ob causam qui concumbit· & qui moritur oculos attollunt· Qui autem dormit submittit· An ꝙ de parte superiore calor exiens eodem oculos uertit quo se deflexerit· Per somnum autem deorsuꝫ se colligit Itaqꝫ eodem cõuertit· Non clauduntur uero ꝓpterea oculi quia humiditas deficit·

Vr his qui rem ueneream inmodice agunt· oculi & clunes manifeste subsedent· ptes ꝗꝝ altere ꝓpe· altere ꝓcul a genitalibus absunt Vtrum ꝙ in ipo etiam coitu partes he perspicue col laborant· cum rem studiosius ipe persequantur· & se cogant nitanturqꝫ in semine emittendo· itaqꝫ q̃tum alimenti facile liquescere potest id pressum extrudit̃ An ꝙ ob calefacte precipue contabescunt· Cõcubitus autem caloris agitur facultate· Eaqꝫ maxime sentiũt calorem que in agendo cõmouẽtur· Oculi autẽ ptesqꝫ sedi proxime perspicue collaborant· Haud enim fieri potest ut semen profluat nisi partes coagantur illae· nisiqꝫ oculi demittantur· Quippe cum partibus his coeuntibus humor quasi manu ex uesica prematur· oculisqꝫ coactis cerebrũ sua dimittat· Oculos uero & locum his proximum· uim ad procreationẽ maxĩam obtĩere docẽt· illimẽta q̃ mulieres tã steriles q̃ fecũde expiunt̃ utpote cũ uis ad semẽ trãsmitti hinc debeat Sunt aũt & oculi & renes omniuꝫ pingues· atqꝫ obesi ergo ꝙ partes he rem ueneream efficatius adiuuant·

Caloris participes sunt cuius tabifica ui extenuantur multumq; sui succi ad semen excerni patiũtur· Calor enim si corpus uel pingue non est ul' si pingue quidẽ sed nõ tamen laborat· eque liquefacere nequit ut late in uenerẽ patet· Renes tamen omnium maxĩe sentiũt qa in uicino positi sunt· Et ipse quoq; seminis trãsit9 cum p ea loca perspicue agatur extenuare pculdubio potest· Adimit eĩm nõ addit p suã istã ppinquitatẽ·

Vamobrem & qui concũbunt & spadones q re minime utunẽ uenerea ĩ acumine oculo4 offendunẽ· An q alteris ob libidinem alteris ob excisionem partes superiores plus iusto exiccanẽ· quod perspicuum in his est quorum opus exquisiti9 administratur· Aspectus autem tale est· humoribus uero deorsum ductis superiora siccari necesse est· Id igitur nimi4 concubitu fieri patet· Spadonum autẽ crura intumescunt· & alui faciles sunt· utpote cum deorsum se humoris copia seuocet·

Vr homo cum cõcumbere posse incipit tũc pubescit· Ceterorum autem animantium q pilis tegũtur nullum tunc pubescere incipit An q p etates mutari animantes in cõtrarium solet Vox enim grauis ẽ acuta efficitur· & nuda quę ante fuerũt hirta redduntur· Vnde etiã animantes a prĩo natali die hirsutas enudari debere tunc nõ densescere constat· cum semen habere incipiunt· Sed ita euenit quia quę semen effundunt licciora fiunt· & laxiora· quibus de causis pilus oriẽ quod inde sane patet· Pilus enim neq; cicatricibus· neq; pueris· neque mulieribus exit Cum scilicet cicatrices ĩ pisso contextu non raro inducãtur· pueri mulieresq; corpe hũido sint ñ sicco·

Vr nuditas pedum obesse in re uenerea potest·

An quoniã corpus qđ cõcubitu4 sit calidũ ĩtus

Atq; humidum esse debet· quale per somnum potius esse q̄ per uigiliam solet·exquo etiam celeriter ac sine corpis agitatiōe semē dormiētibus ꝓfluit·uigilātib9 uero nō sine labore ꝑdit·Simul autē fit ut & reliquū corpus tale existat· & pedes humidiores sint atq; calidiores· Indicium ꝙ cū dormimus·pedes obtepescere solent ut qui una cum internis ꝑtibus ita afficiātur· At nuditas pedum econtrario agit· Siccat enim atq; refrigerat·itaq; siue impossibil' siue difficil' sit ut res agatur uenerea nisi pedibus calidis·cam tn̄ nuditatez in usu concūbendi incommodam esse necesse est·

Vr omnium maxime animantiū homo postq̄ cōcubuit·dissoluitur & languescit·An ꝙ semē proportione sui corporis plurimum emittit·

Ed cur plurimū hō emittit·An ꝙ minus cibuz is cōficit· & oīm maxīe animantium humidus natura & calidus est· Quaꝝ reꝝ altera seminis copiā reddit·Altera naturae uim efficit ad semen creandū semen etenim tale est quamdiu seruatur·

Vam ob causam cū rō cōcūbendi calor̄ cōticeat̄ timor autē & mors refrigerandi uim habeant· plerisq; tn̄ cum ab his ipsis tenentur affectib9 semen excurrit·An ꝙ cū loca quedā corpis refrigerant̄· alia quedā intepescunt·cū & suū calorē habeāt & pulsum de locis refrigeratis illum ipa suscipiant·Quāobrem frigētibus quidē id euenit· Veꝝ nō qa frigent sed qa calent·Constat hoc etiā ipso aspectu·ꝑtes·n·supiores timentiū sanguine priuant̄·interiores aūt humescūt et aluus soluit̄ & uesica·Calor igitur cū se per timorē deorsum ꝑ mortem sursum deuius agitat·madificar̄ & seminis excitare profluuium potest·

Vr neq; cōcūber̄·neq; euomer̄ nec sternuer̄ neq; flatū emitter̄ optet·nisi res ēgēte corpe urgeat

An quia cum non turgemus similes terrae stirpibus sumus quibus euulsis· aut alienum cõuellitur quippiã aut aliquid abscisum relinquitur· Quod autem cum extrudi debet minutum remãserit· dolorem diutius id omne mouebit· Et si quid alieum commotum sit id cum sua sede priuetur dolorem c̃rabit· Quę certe his usu euenient· qui cum non turgent· aliqd faciunt ex his quę modo retulimus·

Vr ieiuni celerius concumbunt· An ꝙ foramĩa corporis ieiuno inaniora Repleto autem plena habent̃· Itaq3 impediunt ne humor seminis genitalis ualeat permeare· quod latissime in uesica patet· Hac etenim plena nunquã celeriter cõcumbere possumus

Vr adolescẽtuli cũ primo cõcumbere incipiũt quibus cum fuerint congressi eas re pacta odio hẽant· an ꝙ mutatio sũma extiterit seq̃ntis tristitię memores eam fugiunt tãquam sontem ad quam sese applicuerunt·

Vare qui equitãt assidue libidinosiores euadũt An caloris agitationisq3 causa eodem afficiunt̃ modo quo p̱ coitum Quocirca ętatis quoq3 accessiõe mẽbra genitalia cõtrectata agitataq3 plenius augent̃· ꝙ igitur semper eo utuntur motu qui equitant hinc fluentiore corp̃e pręparatoq3 ad concũbendũ euadũt·

Vare concũbendi facultatẽ dari per ętatem cũ coeptum est corpora male olent· prius aũt ante pubem nõ ita olent· nec uiri nec mulieres· An quoniã quę incocta sunt tum sapores habent deteriores· Aut eĩm accidiores· aut salsiores· aut amariores tũ odores reddunt foetidiores· Contra quae concocta maturaq3 sunt sapores· aut dulces· aut minus amaros· & odores suauiores p̄stant aut certe minus insuaues· Patet hoc in omnibus· tam terrę stirpibus q̃ animantibus ipsis

Detractis autem quae matura concoctaq; sunt cętera cruda reliqunt᷑·ut & ĩ cinere portiõe dulci cõsumpta puluis amarus relinquitur·Et sudor quoq; salsus eadẽ de causa est·Calor autem naturalis semen genitale cõ coquit quod quanq̃ exiguum est·uim tamen obtinet maximam·quippe quod ex multo admodũ tã exiguũ cõstitutum sit·quãobrem ubi id secessit resoluimur magna ex parte·uehementi9 atq; refrigeramur·itaq; humores inconcoctiores reddunt᷑·patefactis meatib9 ꝓpt᷑ seminis excursum quo fit ut sudor ob cruditatẽ & salsior & fętidior tunc sit q̃ in puerili etate·Quot si cui forte talis natura sit·ut ꝑtẽ subsidentẽ sudoris foetidam habeat·huic magis magisq; res innotescet·ac pręsertim eisdem in locis quib9 & cęteris maxime consistit·uel ut in aliis·

Vr si ex nostro semine procreatum animal est prolem id nostram appellare solemus·Sed si ex aliquo alio nostro·uel excremento·uel parte prodiit·nostrum id esse nunquam fatemur Multa·n·semine putrescente proueniunt·Quid igitur cause sit ut si quales nos sum9 tale fuerit nostꝝ id sit·Sin diuersuz id alienum sit·Aut enim omnia nostra esse oportet·aut nulla·At primum quoniam quod ex semine nr̃o prodiit·id ex nostro est·qđ secus id ex alieno scilicet quę purgamentis excrementisq; enascuntur·Denique nihil ex omnibus quae animanti tribuimus gignere animantem potest nisi semen genitale Quod autem nocet·quodq; malum est·id suũ nullius est·nec quod alienum est·id suum esse potest Haud enim idem illa significãt suum esse·& alienum esse·uel diuersum uel malum·Excremẽta autem & putredines non nostra sed diuersa alienaq; sunt a nr̃a natura·nõ enim q̄cũq; in corpore extiterunt corporis hec esse putandum·

Nam & papulae saepe erumpunt quae tollimus· atq̧
excidimus oio que p̄ter naturā cōstiterint hec aliena
omnia sunt· multa aūt p̄ter naturā uel rebus cōiūcta
naturalibus ꝓdeunt· quot si ex rebus nr̄is solo semine
natum animās sit· recte q̧ ita peruenerit ꝓlem id esse
nra͡z tātum putabi9 & semīe ꝯo ip̄o si qd̄ extitit alid̄
ut uermis ubi uel foris putruit· ul̄ corruptū in utero
est· ut q̄ mōstra appellamus ꝓlem id esse nr̄am haud
quaq̄ dicēdū est· cum· n· corrupto creet̄ semine nō in
super ex nr̄o creat̄· sed alīeo· queadmod̄ q̧ excremētis
constiterit· ut qd̄ stercore· Omnia uero huiuscemod̄
ex corrupto creari semīe hīc indicat̄ q̧ ex n̄ corrupto
creari tale natura statuit· q̄le illud est de quo semen
genitale ꝓdierit· Exēpli grā si d̄ equo equus· si de hōie
homo· nec semē magnifacimus ipsum nec aliqd quod
intergenerandū confici solitū est Tunc· n· humor &
corpulētia quedā & caro cōsistunt· quoꝝ nihil nobile
est quoniā nōdū naturā obtinēt destinatā· sed caten9
naturam attingūt q̄tenus ita se habeāt· ut ex illis tale
creari possit quale nos sumus mō seruent̄· Corruptis
aūt nihil tale enasci pōt· Causa ē hec cur nec alia ex re
nostri corporis· nec ex semine ipso corrupto aut im
profecto prolem nostram oriri arbitremur·

Vr minus in aqua hōies concūbere queunt· An
q̧ res nulla in aqua liquescere pōt· quae ab igne
liquefieri apta ē· ceu plūbum aut cera· Semē aūt hōis
igne plane liq̄scer̄ uide9· haud· n· pri9 fluer̄ incipit q̄ p
attritū recaleat· pisces tn̄ sine attritu coire fatedū est

Va de cā res oīm suauissima concubitus est· Et
utꝝ necessitate impellant̄ ad cōcūbēdū aīantes
an rei cuiuspiā grā genus hoc libidinis datum est· An
suauissime qd̄ cōcumbim9 quoniā aut toto ex corpe
semē ꝓfluit ut aliq uolūt· aut qa q̄uis n̄ toto ex corpe

Tamen per eam partem se promit in quā meatus oēs uenęq; omnes applicent̄ & coeant. Cum igit̄ uoluptas similis in libidine atq; ī prurigine sit. efficitur pīter ut corpus gestiat uniuersum. Prurigo enim secessio hūoris spirituosi inclusi cōtra naturā ē. Et geniturā uero secessionem hūoris eiusmodi esse ad rē naturalē cōstat Suauis aūt tum ex necessitate. tū rei cuiuspiā gratia concubitus est. Ex necessitate in quā ꝙ uia oīs pt iens ad rē naturalē suauis ē si mō a sensu ꝑcipi q̄at Rei uero cuiuspiā gr̄a ē. ut ortus sit aīantiū ꝑpetuus facit. n. uoluptas ut aīantes ad coitū ardētiꝰ excitent̄

Vr uenus immodica morbis pituitę nonnullis cōmoda est. An quoniā excremēti quidā exitus est. ita ut multū uacantis materię cū semine detrahi possit. Pituitā aūt excrmeentū esse nulli dubium est.

Vr res uenerea uētrem refrigerat & siccat. An refrigerat quoniam calor ī cōcūbendo excernit̄ Et siccare quidem coitus uenereus potest. quippe cū euaporari dum calor exit necesse sit. exit autem cum refrigerat̄. Adde ēt ꝙ feruor cocūdi siccar̄ nimiꝝ pōt

Vr salaces hi sunt quibꝰ pili palpebraꝝ defluūt An ob id ipsum quo etiam calui. Sunt eīm hęc ambo partes rei eiusdem. Quicūq; autem ex pilis con genitis ętate iā ꝑfecto nō crescunt. hi omnes decidūt libidinis usu immoderato. Capillus enim & supciliū & cilium genere congeniti pili continentur. Exq; his supercilia tantum nonnullis ętate ꝑfectis obdensant̄ Quod cur ita sit alibi rationem attulimus. Reliqua autem utraq; genera eadem illa de causa deficiunt ꝙ partes superiores sanguinis parum obtinentes libido refrigerat Ita. n. efficit̄ ut locꝰ hic alimētū cōcoquer̄ non possit cum autem pili alimēto caruerint defluāt necesse est.

Vam ob causam qui mingēdi desiderio tenent̄ concumbere nequeūt· An ꝙ meatus implentur Quod autem plenum humoris est id nullum ꝑterea humorem potest suscipere·

Vr gignendi facultas his tollitur q a uaricibus tenentur·siue homo siue aliquid ex cęterorum animantium numero est· An ꝙ uarix flatu translato fieri solet· Quocirca in uiciis atrae bilis cōmoda est· Fit aūt cōcubitus quoq; cū flatus ex cursu· Quāobrē si impetus ille agitur cum uarix exercet semen nō in super excitatur·sed refrigerat̄· Fit igit̄ ind̄ ut pennis tentigo emarcescat·

Vare q concūbunt resolui atq; languere magna ex parte solēt· An ꝙ semen omni ex ꝑte corꝑis secretio ē·itaq; ut edificiū ꝯstructō sic corꝑis cōpactō quatitur· dum semen decedit quasi sanguis multum ut aliqua ꝑs alia decedat ita qd̄ exit ꝑ opportunū est· & qd̄ exiguū ex multo alimēto conficiat̄ queadmod̄ amilum ex farina·

Vr his qui concumbunt·si desiderio mingendi tenent̄ pennis intendi uehementius potest· An ꝙ foramina plena reddunt̄ humoris semē ꝑ angusta se ꝓmens molem efficit ampliorē atq; extollit· pēnis etenim ad ipsos meatus est positus·

Vam ob causam tentigo & amplificatō pennis illa existere possit· An duplex causa est· Vna ꝙ pondus urgēs post testes facit ut pēnis erigat̄· testes eīm uicē fulmenti uectorii capiūt· Altera ꝙ foramīa spiritu admisso implentur·ita ut genitale membrū intumescat atq; se erigat· An hūor auctus trāslatusq; facit·ut moles amplior redundet·pennis tn̄ q mēsura insigni adoleuerit minus se patit̄ efferri· Fit eīm ita ut pondus a fulmento uectis remotius maneat·

Va de causa qui rem agunt uenereaṁ. Aut qui ea aetate sunt quae sufficiat ueneri male olent. uirusq; hirci reddunt. pueri autem non ita olent. An sp̄ritus puero℞ ut dictum iam est humorē sudorēq; concoquere potest. Viro℞ autem nequit.

Vr per ęstatem uiri minus. mulieres magis concūbere ualeant. q̄d Hesiodus quoq; poeta inquit Tunc foemineo uenus usu ē magis effera sexu Mitior illa uiris. & sepe accita relāguet. Vt℞ q̄ testes eo tempore magis dimittunt̄ & flacent q̄ p̄ hiemem cum qui concubiturus est retrahat. ac suscipiat illos necesse sit. An quoniam natur̄ calide prẹnimio calor̄ ęstiui temporis ęstuant collabūturq;. frigide ꝯo refouentur & uigent. Est aūt uir calidus & siccus mulier frigida humidaq;. Ergo uirorū tunc uires infirmant̄ mulie℞ corroborantur & uigent per compensationē qualitatis contrarię.

Vr nōnulli rem uenereaȝ cū uoluptate patiant̄ & alii uel ipsi agere cupiant. alii pati tantūmodȏ gestiant. An q̄ excremētis singulis locus determīatꝰ a natura est. in quē instituto secerni naturali debeat sollicitataq; natura spiritꝰ excurrēs tumorē ad mouȝ excrementumq; una extruder̄ solet. Verbi cā urinam in. uesicam. cibum consumptum in aluum lacrimam in oculos. mucorē in nares. sanguinē in uenas nature deduci placuit. His aūt ꝓxīe geniturā quoq; in testes & pennam deferri constitutum est. Quibus itaque meatus habitu suo naturali priuant̄. ul' quia obcecati sunt qui ad pennem tendant. quod spadonibus hisq; similibꝰ euenit. uel etiam aliis de causis. his talis hūor in sedem confluit. quippe qui hac transmeare soleat. Quod eius loci cōtractio in coeundo & partium sedi appositarum consumptio indicant. Qui si admodū

semine genitali habundant excrementum illud large in eum locum se colligit itaq; cum excitata cupiditas est attritũ pars ea desiderat in quã cõfluit excremẽtũ Cupiditas autem excitari tum a cibo· tum ab imagi natione potest· Cum enim alterutra de causa libido commota est· spiritus eodem concurrit· & genus id excrementi confluit quo secedere natũ est· & si tenue spirituosumue est cum disflatum id fuerit· r̃quiescũt quemadmdoum pueris· & adolescentibus interdum nullo secreto humore cessare tentigines possunt· Sed si crassum corpulentumq; est· nisi extruso quiescere nequeunt· q̃ si neutrum eorum accidit· cupiunt quo usque ad alterutrum accidat· Quorum uero natura mollis & feminea est· ita hi constant ut genitura uel nulla uel minima eo ueniat· quo illorũ secernitur· qui praediti natura integra sunt· sed se in partem sedis diuertat· quod propterea euenit· quia praeter naturę normam constiterunt· Cum enim mares crearentur ita degenerarunt· ut partem uirilem mancam· atque oblesam haber̃ cogerentur· Lesio autem alia rem om nino corrumpit· alia peruertit & uiciat· At gen9 illđ corrumpens· ut in his sit fieri non potest· Ita enim mulieres non uiri crearentur· Ergo peruerti citariq; aliorsum q̃ secernendum natura uoluit· necesse est· Vnde fit ut insatiabiles etiam sint modo mulierum· Humor enim sollicitans ille exiguus est· Nec quicquã se promere conatur refrigeraturq; celeriter· Quibus itaq; sedem humor ex toto adiuit hi pati tantũmodo auent· Qibus autẽ in utranq; partem sese dispertiit hi & agere & pati cõcupiunt· idq; amplius quo tandẽ plenius fluxerit· Sed sunt quibus uel ex consuetudine affectus hic accidat· fit enim ut tam gestiant q̃ cum agunt utq; genituram nihilomin9 ita emitter̃ ualeãt

Ergo agere cupiunt quibus hec ipsa usu euenerũt. & cõsuetudo magis ueluti in naturã idcirco illis euadit quibus non añ pubẽ sed in ea uiciũ patiendi inualuit quoniã is recordatio rei cum desiderant oritur. Vna autem cum recordatione gestiens exultat uoluptas. Desiderãt autem perinde ac nati ad patiendũ. magna igitur parte uel ob consuetudinem res existit. Sed si accedat ut idem & salax & mollis sit longe expeditiꝰ hec omnia euenire posse putandum est.

Tẽpore Arist. dabatur confessio et Apfidius Martinus Lauteranus eam prorsus negat.

Vr homines rem agere ueneream cupientes confiteri se cupere maxĩe pudet. Bibendi aut edẽdi aut aliqd eiusmodi faciẽdi desiderio cũ teneantur confiteri non pudet. An ꝙ reꝝ plurimarũ cupiditates necessarie sunt. & nonnulle nisi expleanẽ interimunt. Rei autem uenerae libido superfluit. & habundantie index est.

Vr uiri per hiemem. mulieres per ęstatem rei uenerę appetentiores sunt. An ꝙ uiris calidior natura & siccior est. mulieribus autẽ humida frigidaꝗ. Quamobrem illis humor & calor satis cupiditatem ueneris hiberno tempore accẽdere queunt. quibus rebus semen oriri certum est. Mulieribus autem & calor minor & humor concretus ꝓpẽ caloris inopiam tunc est. At per ęstatem contra mulieribus calor modicus. Viris largior ꝗ satis sit. nimiꝰ enim uires frangit atꝗ dissoluit. Quapropter pueri quoꝗ per aestatem tenuiores redduntur. Incidit eĩm ut ignis igni coniungatur.

Vr quibꝰ natura calida est. si modo robusti pleniꝗ sint nisi cõcubãt. his sepe bilis ꝓsistit & aluꝰ amara secedit. & pituita salsa cõficiẽ & color corporis immutatur. An ꝙ semper cũ semie

una excrementi aliquid exit. Vnde etiam nonnullorum excrementis habundantium genitura lauamentum piscium redolet. Igitur extrementum quoque illud cocumbenti decedit. Itaque nihil est quod possit affligere. Abstinenti autem manet & amarū salsumue reddit.

Vr libidinosi sunt q melancolici. An quod flatu redundāt. Semen autem decessio flatus est. ergo quibus idipsum amplificatum. hos sepe purgari appetere necesse est. Sic enim efficitur ut leuentur.

Vr aues & pilosi homīes libidine uehemēter aguntur. Vtrum quod multū humoris cōtinet. An non ea ratio est. Foemina enim q hūida est pilis uacat sed potius quod genus illud utrunque nature multi humoris concoquens propter caloris copiā est. Inditio pilus est atque pēna. An quod & multum inest humoris. & id a calore superatur. Neque enim si multum non esset humoris. neque si nō a calore uinceretur pēne auibus pili hominibus possent unquam oriri. Semen autem uel loci ac temporis portiōe uel ratione creari plurimum pōt. ut in aere ut in uere. Nam eius natura calida & humida est. Fit etiam ratione communi ut aues & claudi homīes salaces nimirum sint. Alimētū enim utrisque seorsum quidem exiguum profluit ppē uicium cruris. In sublime uero affatim effertur atque in semen conuertitur.

Vr homini cum cōcumbit oculi potissimū infirmantur. An quod humore deficiente id accidit Argumentū uero frigidā esse geniturā quod humida nunquam redditur. nisi calefiat. nec ullam desiderat liquefactionem quandoquidē p uniuersum corpus expassa est quemadmodum sanguis.

QVINTA·PARTICVLA·QVE·AD·LABOREM QVIETEM ATQVE HABITVM CORPORIS PERTINENT· THEO· INTERPRETE·

Vr ambulationes prolixe quidem p plana laboriosiores sunt q̃ p incopta·breues aũt leuiores· An q membra tum a multo· tũ a uehemente motu fatigantur·est autem uehemẽs q passim p loca inequalia agiẽ·multus ꝟo q continens unusq3 est·Locis igiẽ inequãlibus tamet si longa motio acta est·tñ reqem mutatio p̃stat·facitq3 ut lõga ñ sit ne ipsoꝝ q̃d equoꝝ ppẽ mutatiõ3·Planis aũt hĩtꝰ sĩlĩtudo & pitas nihil interpellat nec mẽbris ullã p̃stat quietem·sed efficit ut mouẽdi rõ cõtinueẽ At ꝟo si breuis sit·Nimietas quidem motus nulla in planis fatigabit·accliuibus aũt quoniam immutatio uehemẽs & cõtraria corpus mõ sursum mõ deorsum uexat·fatigetur necesse est·Talis ꝟo motus ut dictũ est qui per ardua agiẽ contrarius qui p plana·

Vam ob causam qui animo deficiũt·& qui pre nimio exercitandi laboẽ dissoluunẽ mole copis contractiore existunt·uocemque reddere acutiorem putãẽ·An q̃a uoces mĩores mittũẽ·ideo acutiores esse uidenẽ·Argumẽtũ·q q clamãtes alõge imitanẽ acute pferunt· Moles aũt corpoꝝ mĩores idcirco reddunẽ q sanguis se a summis corpis ptibꝰ seuocat ad imas·

Vr uenter tantummodo extenuatur eorum q se exercitationi dederunt An quoniam uenter pingue amplectitur plurimum·

Vr pingue eorum absumitur q se laboribus dedunt· Caro autem nullatenus emaceratur An quoniam pingue cõcalefactum liquescit quod carni nõ euenit·Motio aũt concalefacit·

Vr uenter opim9 admodū esse solet Vtrum ꝙ cibo ꝓpinquus ē· Dūq; cętera membra ex uētre hauriunt· Venter ipse sibi sępius ingerit· An quoniā minime uēter laborat· Flexibus·n·hic nullis cōtorq̄t

Vr melig fatigatōes tū cessant cū qs ex aq̄ oleo ꝑmixta se ꝑfricuit·an quoniā oleū magis subit cū aq̄ pōt q̄ si ꝑ se ipm ē· Ducit·n·suapte natura ut in natet ⁊ fluitet ubi aūt subiit corp9 subitō āplig emol lit·an qa oleū naīa calidū ē·calidū aūt qdq; & siccat ⁊ īdurat·at mēbris fatigatis siccitas ⁊ duricies īcōmodē oīo sunt·mixtū igiī aque eo pl9 iuuat quo mī9 siccat

Vr lassis corpib9 euomedū ꝑcipit· cū tn̄ uomi tus sit laboriosius An ꝙ lassitudo collisis ossib9 aut ꝑssatis aut fatigatis cōseq soleat·quos qdē affectus patiunī extrīsecus·idq; bifariā· Aut·n·cū copia carnis uires exuꝑauit ossiu; · Aut cū freq̄ues corp9 se cętero corpi miscuit·qdē locū sibi obtīere apte n̄ possit qualē gen9 excremētoꝝ ē· Pōdera·n·q̄cūq; extrīsecus corpi applicenī laboriosiora sunt q̄ ipa corpis mēbra etiā si pōdere leuiora illis esse cōtigerit· Argumētū ꝙ q pl9 ęquo uel ederit uel biberit· hi minus q̄uis laborarit q̄ ieiuni grauius tn̄ fatiganī· quoniā cibus locū suū nō obtīet·utpote q adhuc maēat crudus· Cū aūt fatigatō maceret atq; colliq̄faciat colliq̄mētū aūt nōnisi excre mētū sit hoc ē qdē lassitudinē mouet dū temeī uagaī occursatq; ossibus & neruis & ītimis carnis q̄ rara so luta patefactaq; substāt·uomitus igiī cū id extrudat qdē fatigationē inducit merito hōīē r̄creat liberatq; a lassitudīe·corp9·n·q̄le pricipio fuerit tale restituit Elaxat aūt uomit9 n̄ nimiū mot9 rōe·sed si ita fuerit ut n̄ plene agaī·copia·n·ciboꝝ q̄ i uētriculo r̄māserit & excremēta q̄ his īcidāt cibis·faciūt ut lassitudo uo mitū 9seq̄ī q̄admodū i corpib9 nimiū īpl̄tis dictū iā ē

Quod si nec illis causam lassescendi labor inferat sed
q cum ita sese haberet laborarint nec iis q nō totum
cibū eiecerit uomitus cā foret lassescēdi · nā si hoc essz
haud erat q n̄ oib9 euomētib9 lassitudo īcideret nūc
ÿo m̄lti post ubi euomuerūt alacriores certe reddūt
Vr laboriosius brachio est inanē iactasse manū
q̄ cum altere · An q inani iactura brachium q̄si
cōuellit̄ uehementius · Nulla · n · in re nitit̄ queadmodū
cum mittit missili obdito fulcire se pōt · Huic proxīe
saltans quoq ponderis susceptis innitit̄ · Et q currit
man9 obquatiēs se sustētat · Quāobrē ille plus ꝑsilit
alteres tenens q̄ nō tenens · hic uelocius currit manus
obquatiens q̄ nō obquatiens ·
Vam ob cām cursus uelox tā in hōim genere q̄
in ceterorū animantiū facit ut capita a morbo
temptent̄ q̄q̄ cursus unusq̄sq detrahere ad ima gen9
omne excrementoꝝ putat̄ ut ambulatio quapropter
crura eoꝝ implent̄ · q nimiū ambulant · quoniā de ꝑte
superiore ad imam labitur & alimentum omne & ex
crementum An motus quidem ubiq agere idem pōt
Veꝝ motus uelox cū uires intendit & spiritū retinet
caput concalefacit · eiusq uenas nimiꝝ inflat & attra
hentes reddit facultatis externe ut frigoris ut caloris
Adde que in pectore continent̄ · nam ea quoq attrahi
resorberiq inde credendū est · Quibus reb9 admissis
locum ęgrotare illum necesse est ·
Vr locis ęqualibus q̄ inequalibus magis fatigat̄ ·
ocius aūt iter ęquale q̄ inęquale conficitur · An
minus laboris tunc est cum motus non semper eodē
habitu agitur · quod ingressu ęquali potius fit · ocius
eīm ingredimur ubi minus cōtra naturā mouemur ·
Ergo per locum aequalem parce atque frequenter &
ponitur & attollitur per inaeqnalem autem contra ·

Atqui ratio attollēdi cōtra naturā est. Vi nāq3 omnē attollendi usum exeqmur. quod aūt p singl'os grad9 paulum reddit id multum p multos demum exultat

Vr in planis laboriosius accubam9 q̄ in cōcauis

An cadē ratio est cur etiā in cōuexis laborios9 q̄ planis. Cum. n. pōdus corporis se eundem in locum in sedendo accubādoue colligit facit per afflictationē ut laboret. Incuruum igit q̄ rectū. idq3 quā cōcauum magis tale se exhibet. nostꝝ etenim corpus in orbem se colligit potius quā dirigat in pcessum. Que autez eiusmodi sunt hec per plura attinguntur a concauis q̄ a planis. his eisdē de causis etiā fit ut q̄ cedunt min9 q̄ dura & renitētia fatigent & ī accubādo & ī sedēdo.

Vr breues deambulatiōes fatigatiōem mouere amplius soleāt. An quia euariāt incōpteq3 sunt. Faciunt. n. ut sepe subsistāt. De cōtrario autem incontrarium frequenter mutari laboriosum est. Neutri nanq3 asuescere sinit q̄ quidem asuescendi ratio uacat fatigatiōe. utriq3 autem simul ut asuescas fieri n̄ pōt.

Vr q equo uehunt quo lōgius equus decurrerit eo magis emittere lacrimas solent. Vtꝝ quoniā aer qui se obiectat subinde eo frigidior est. quominus teporis corpous attigerit. qā his etiā euenit q cursuz nudo corpore agunt. frigus aūt mouere lacrimā pōt an contra. Res. n. calida lacrimā ciet uelut sol. Motus autem nimiꝝ calorem efficere potest. An pp̄ter ictū illatū ab aere illud accidit Quō. n. uēti aduersi oculos pturbāt sic aer occursans eo magis ferire potest quo equus uelocius agitatur

Vr cetera mēbra cū pfricāt pleīora euadāt uent aūt solat exteuari. an pfrictōe ptī9 uehemētior exteuat cū is ēt īpleri solat illa fricādi rōe quā paulatī āplificādo admoue9 & n̄ eq pficit atq3 caro q̄ dre qrit

Quippe cũ omnnio in exercitãdo laborãdoq; uenter precipue extenuet̃· ratio igit̃ ꝙ opima oĩa cõcalefacta liquescunt· & ea magis quę tenia suapte natura sunt· ueter aũt cuteus ẽ· cutis ꝙo sua natura tẽsionẽ habet sed· n· ꝙ uẽter celerrime opimat̃ ideo & pingue aliqd semꝑ obtinet· nisi morbo laboret· Cuius rei causam dixerim ꝙ cibo ex uicino positus est Cũ igit̃ omnino pingue res ꝓpria naturę nõ sit· sed aduenticiũ· nec ita necessariũ ut caro adhereat· ideo & exercitãdi & ꝑfricãdi agitatio uentrẽ cõcalefaciens liqfacit & macerat alimentumq; qđ inde redũdet mẽbris cęteris dispꝑtit· q̃obrem sed uc uentre opimat r̃liquũ corpus extenuat Motiões ꝙo ꝑfrictiõesq; uentrem extenuãt r̃liquum corpus implent & augent·

Vr pacto lõgo itinere aut cursu si quis se super summos ꝯstiterit digitos calces pedũ cõqtiunt̃ ꝓniq; deorsum labunt̃· an ꝓpt̃ cõtinuatũ uehemẽteq; motum cõcitati nerui nõdum reqescunt· Fit· n· sępe ut animus euincer̃ corpꝰ totum possit· Membra aũt singula inhibere nõ possit ubi se quẽdam in modum cõmouere· nõ· n· cor ñ pennẽ excitum residere animꝰ cogere põt· Ratio aũt rei quã querimus est ꝙ multũ spiritꝰ circa neruos deurit̃· qđ nõ siml'ac substiteris refrigescere põt· Is igit̃ spiritus conqtiens ueluti subtrahendo suo motu deducit facitq; ut ꝑs r̃motissima mĩme cõtieat̃· Itaq; calces tremescunt queãdmodum imum labrum hominis iratis

Va decã q ñ cõcitate ad mođ currũt numerose respirãt· utpꝫ ꝙ nũerus oĩs mensurã certo r̃cipit motu t'lis aũt motꝰ ẽ q ꝑ eq̃s agit̃ portões queãd mođ agũt q currũt leuiter ergo siml'atq; ager̃ cursũ ĩceꝑit respirat ita ut cũ spiratõ ꝑ cõpes uices ꝓpt̃ ꝑem metiẽdi motũ r̃ddat̃ nũcꝫ siue modulatoꝫ possit ꝯtĩuar̃

An ꝙ omnis spirādi ratio cō pari uicissitudine cōfici soleat· mō qs nō retineat· sed tenore trahēdi a natura determinato utatur igit̄ cū sedemus aut ambulamus ꝙ motus corꝑis mediocris est· numerus palā nō fieri · pōt· cū itē cursuꝫ cōcitate agim9 ꝙ sensus 9seq motū neqat numeꝝ ꝑcipe r̄spirādi haud q̄q̄ ualē9 At cū me diocriter nosipsi cōcitē9 mot9 ipi mediocris mēsurā modū r̄spirādi sensibilē prestās explicare numeꝝ pōt

Vare intercurrēdū aer inflatum cōuerti nobis uideat̄· utꝝ quoniā dū ꝑ cursum agitamur aerē corꝑibus nr̄is cōtinentē excitam9· qđ nōnisi flatum mouere ꝑfecto ē· quocirca nō solū uidet̄· sed etiā uero inflatū aer cōuertit̄ An ꝙ ī currēdo aerē impetu nr̄o uiolemus· quo facto sensu aeris ꝑ motū magis afficia mur· Ergo recte inflatum aer se conuertere uideatur Hoc enim ratione impetus potest euenire·

Vaobrē currentes potius cadimus q̄ ambulātes An ꝙ magisq̄ moueamur attollim9 hoc· n· iter cursum & ambulationē interest·

Vr ascendentes genibus descēdentes femoribus elaboramus· An quoniā dum ascēdimus corpus sursum iactamus distensionemq; corporis genuumq; mouemus exquo genibus laborādū ē· ꝓcliuis aūt locis eo femorib9 laborat̄ ꝙ his ipis enixi crura submouē9 ad haec oē qđ p̄ter naturā fit laborē doloreq; mouet· est aūt ẜm naturā genib9 ut an̄ flectāt̄ femorib9 aūt ut r̄tro· at locis acliuis genua r̄troflectunt̄ ꝓcliuis aūt femora an̄ cogūt̄· corp9· n· se ꝓnū ꝓpesumq; ita d̄ferē

Vr in itiner̄ media femoris ꝑte potissimū fati gari solē9· An ꝙ lōgi cuiusq; atq; cōtinui ꝑs po tissimū media laborat· cū· s· stabilitū fixūq; manet· q̄ obrē hęc precipue rūpit̄ Femur aūt tale est· ergo ꝑtē potissimū mediā eius fatigare merito solemus·

Vam ob causam qui humida constant natura facile a labor̄ ęstuq̄ strangulantur· An q̄ hūor concalefactus transit in aera· itaq̄ acrius urit· ergo cū ob nimietatē facultas submouēdi nō dat̄ refrigeratō nulla subsequitur· atq̄ ita celeriter homo calor̄ insito & aduētitio exardescit· Quapropter sudor spiritusq̄ secessio eos iuuant qui se exercēt· qui deniq̄ laboribus se dederūt· Cum·n·humor discernitur atq̄ extenuat̄ spiritum inde enasci necessarium est·

Vare corpora quę modice constant tempataq̄ sunt in morbū sępius incidūt· & facili9 curant̄ An utrūq̄ eadem de causa euenit· est eīm equabile q̄d modicum est· quod autem ęquabile id cōpatibilius ē Quamobrem si qua eius pars laborauit ꝓtinus totū collaborat· Inmodicum autem cōtra utpote quod se iuncti9 sit partium suaꝝ uicia min9 haurit· minusq̄ cōsentiens est· Ergo sępius id ī morbum hac de causa incidit facilius autem curatur quoniam malum ꝑtiū commune omnium est· eo nanq̄ debilius reddit̄· quo se in plura digesserit· itaq̄ curabili9 est· Inmodicum uero illud· ut quod rem communē cum partibus nō habeat minus quidem egrotat sed difficilius curatur quoniam malum uehementius urget·

Vr ęqualibus q̄ inequalibus locis magis fatigari solemus· Ocius autem iter aequale q̄ inaequale expedimus· An q̄ minus laboris tum est· cum non assidue habitu eodem mouemur· queādmodū ingressu ęquabili potius agitur· ocius uero ingredimur· cum ubi minus pari tempore attollimus· Ergo per locum ęqualem usus attollendi exiguus est· atq̄ frequens per inaequalem autem econtrario· Quod uero per singulos gradus paulum redditur multum id per multos demum exultat·

Vr femora in descendendo tibie in ascendendo laborant· An labor in ascendendo est qa corpus attollitur· Fit enim ut totum corpus nobis oneri sit Itaq; cui totum incumbit· & quo totum attollitur· id precipue premitur atq; laborat hoc autē tibia est· Postremam eīm hec longitudinem tenet· nec modo pedis latitudinem aliquam sortitur· Vnde fit ut hoc minus se ualeat stabilire· Itaque ut humeris ita tibiis pondus sustinemus· Laboreq; ob eam rem quo hūer9 maxime affici solet· tibia quoq; patiatur necesse est· At in descendēdo quoniam corpus deorsum se defert propellitq; contra naturam· hinc labor & uexandi rō prouenit· Itaq; laborem huic precipue admouet cui incumbitur quodq; uexat· Atqui tibia manet thorax pōderi ē· femur sustiet atq; uacillat eo q & porrectū in lōgitudinē est· & supne uersat̄ q̄·s·thorax pcubit·

Vr iter lōgius tū esse uidet̄ cū ignari q̄tum sit ambulam9 q̄ cū gnari si mō res ceter̄ pes adsint An q nosse q̄tum sit nōnisi nosse eius numerū ē· reg; nō determīatā plurisq̄ determīatā esse pspectū ē ergo queadmodū si nosti q̄tum sit finitum id esse necesse ē sic etiā si ignoras q̄si reciprocet̄ animus cauillatus ob errat infinitumq; id esse uidetur· quod finitum est· Quamobrem si quantum quodlibet determinatum non esse putetur· uelut infinitum id esse uidebitur· eo q aptum est·ut sit determinatum· At si determi natum non sit infinitum est· Ergo id quoq; infinitū quodammodo uideri necesse est·quod determinatu3 esse nequaq̄ uidetur·

Vr femora magisq̄ tibia fatigantur Vtrum q prope absunt ab ea parte que excrementū cōtinet· itaque ubi ea ps agitata nimiū reca uerit femora expeditī9 ac plni9 attraher̄ pnt q̄ tibia

An q femora continẽtiore constant natura laborat̃ enim precipue ꝑpter continui distractiõem · quippe cum & si nullo excremento substante fessi sumus · tñ femoribus ac lumbis acrius laboramus An quomodo inguina per ictum oriri nouimus · propter uenarum & neruorum societatem · ita etiã lassitudo potius in femur incumbit · quod quidem ab initio ꝑpius abest An q femur eact habitus ratõne fungitur suo mũere magisquã tibia que quidem res laboriosior est · An q femora carnis copiam sustinent · Itaq res affatim in his inest · quam nature rationi tribuimus ·

Vam ob causam tubercula & ulcera nonnullis ex labore ꝑueniunt · An corpore impuro motꝰ concalefaciens excrementa alia etiam cum sudore uaporatim destringit · que crassa & humore prauo hoc est acuto · aut amaro aut salso contenta secerni pẽitꝰ suam ob concretiõem non queunt · Itaq per carnem intumescũt atq exulcerantur · propter amari hũoris uiolentiam ·

Vr nõ ꝑtinꝰ ab exercitatiõe aut a medicamẽto epoto cibus assumi debeat · An q adhuc corpus purgatur · nec dum a labore quiescit · Excrementaque excita redundant ·

Vamobrem currere q̃ ambulare difficilius est An q plus oneris fert qui currit · is enim elatus ac pendens onus super se totũ sustinet · At q ambulat parte insistente uicissim sustẽtatur quasi pariete ad motus requiescat ·

Vr nõ ꝑtinus ab exercitatiõe famer̃ incipimꝰ Vtrum propter colliquefactionis residua · dum penitus cõcoquatur · An propter spiritum quẽ labor ex humore subdito mouet · An propter sitim quam laboris calor inducit · Hec enim accidunt omnia ·

Vr genitura in somnis his ꝓfluere solet· qui aut labore lassescunt· aut tabie consumunt̃· An ꝙ oĩo ita incontinentes sunt qui natura calida & humida constant· Semen enim tale natura est· qđ aũt tale est ex his q tali habitu sunt potissimũ profluit cum calor somni accessit· quippe cum corpa tantisper exiguũ momentũ desideret· idq; intrĩsecus non extrinsecus Lassi autem & tabescentes ita affecti sunt· Redundant eĩm & elassati colliq̃mentis calidis propter fatigationem & motum· & tabefacti ꝑpter destillationem & calorem quem inflamatio mouet·

Vam ob causam crus suũ sinistrum diutius perfricar̃ cuiq; difficilius est q̃ dextrum· An ꝙ parte dextera laborar̃ ualemus· Rebus aũt preter naturã proficiscentibus annumeranda cruris sinistri frictio est· Fit enim dextra transuersa in ꝑtẽ obiectam· Quae autem praeter naturam fiunt· haec factu sunt difficilia· Sinistra uero manu partem per fricando dextram nil tale percipimus· quoniam haec neutram in partem apta potensq; est·

Vr breues deambulatiões laboriosiores sunt An ꝙ crebro subsistius· neq; ęquabili incessu mouemur cum flectimus· quod certe labori osum est·

Vr in sole cum stamus amplius recalescim9 q̃ cum mouemur· cum tamen motus omnis uim calefactoriã hẽat· An nõ omne mouẽdi genus calefacit· sed est etiam quod refrigeret· Quod etiam in ollis feruentibus patet quotiens eas aflamus aut uersamus· An quia cum stamus calor permanet· is autem cum permanet amplı9 calefacit q̃ cũ mouet̃ Corpus eteni nr̃m uaporẽ đ se quendã mittit assiduc tepidũ q ꝓximũ aerẽ tepefacit quem admodũ titio·

Cum igitur quiescimus aer nos circũfundens calidus ob praedictam causam redditur. At cum mouemur flatus excitatur qui refrigerare nos potest. flatus eĩm qu sꝗ frigidus est.

Vam ob causam qui equo currunt. quo contẽtius cursum arripit equ9. eo magis lacrĩas mittũt. Et ꝗ pedibus eo magis quo intẽderit uehementius. Vtrum quoniam aer occursans frigid9 est frigus eĩm lacrimas mouet. quippe ꝙ contrahẽdo condensandoꝗ carnem humorẽ exprimat. An poti9 contra. Calor enim sudorem elicit lacrĩmam autem sudor quidam est. quapropter a concalefactõe utrũꝗ mouetur. & sudor & lacrima. salsaque pariter ambo sentiũtur. Calorem autem efficere motus potest. An propter aeris ictum. Quomodo enim flatus aduersi occulos perturbant. ita etiam aer qui se obiectat quo quis contentius equũ agitat. aut ipse currit eo magis ictu quodam molli obuerberat & ferit quo fit ut se lacrime promant scilicet meatib9 oculorum relaxatis appulsu eiusmodĩ. Omnis etenim ictus uim aut secãdi habet. aut collidendi & contundendi.

Vam obrem qui cursum cõcitate agunt cõuulsis maxime corripiantur ubi quis inter currendũ eis substiterit. An ꝙ ea potissimũ diuelluntur quae in partem contrariam uehementer trahimus atꝗ mouemus Cum igitur homini currẽti uehementerꝗ membra ultra propellenti quis obuiaꝫ factus obstiterit accidit ut in partem retorqueantur contrariam. quę adhuc ante pertendunt. atque proripiunt. Itaꝗ diuulsio eo uehemẽtior incidit quo curs9 contentius agitur.

Vr ambulationes minus laboriosę sunt quę inęquales ꝗ quę recte aguntur. An ꝙ delatio

erecta secundum naturam corporis uniuersi est Ideo ambulatiões quas loca equabilia prestāt laboriosiores q̄ inequabiles sunt qꝫ in easdem partes laborem enim admouēt·quod inequales ille non faciunt·Dispertiūt eĩm magis in omnes corporis ptes Calidis uero tpib9 acte ambulationes plus ualent q̄ frigidis·quippe quae ptibus externis laboris plus afferant·& quidē sudorē ob eam rē euocando extenuent·Frigidis contra carnē reddunt cōstantiorē Et stomachū excitant ciborūqꝫ faciunt auidiorem· Partibus enim internis calorem augent·membrisqꝫ ad frigoris appulsum torpentib9 locum intimum calorē amplificato efficatius purgāt Carnem uero solidiorē efficiūt ut que p eā uniuersaꝫ nequeant superare Accliues etiam ambulationes laboriosiores sunt q̄ decliues·magisqꝫ extenuant Faciunt enim accliues ut lumbi potissimum laborēt· decliues ut femora·Pondus enim totum femorib9 incumbēs grauissime premit·quod idem cum preter naturam sursum efferri a calorē cogatur maiorem in modum calefacit·Itaque efficitur ut arduū ambulandi genus sudores moueat spiritum suspendēdo extenuet lūbis dolorem infligat·Crura enim magna cū difficultate se insublime incipiunt·lumbos inflectunt·frangunt·euellunt quibus d̄ causis labor pcipuus sequatē necesse est·Locis autem duris ac renitentibus habite ambulationes musculos & neruos crurīū efatigant·Quippe que contentiones tam neruis q̄ musculis moueant cū enixu agantē uiolento·Mollibus xo & cedētibus locis facta ambulatōe articuli potissimū sentiūt·Flexus·n·articuloꝝ percrebrescit cū solū succūbat dilabatur & cedat eadē qō ē·Et cur locis arduis difficilꝰ ambulem9 An quoniā oīs ingressus attollētia & positiōe cōficitē Attollere igitē preter naturā est ponere scd̄m naturā

proponere medium tenet· In ambulando autem locis arduis ml'tū fortis illi9 auerse a natura ꝓculdubio est

Vare q cursum ex equo arripiūt minus decidūt An ꝙ magis cauent q̈ timent·

Vr sedile alios impleat·alios extenuet· Vtrum habitus corpoꝝ distent inter sese·ut alii calidi alii frigidi sint·ergo si ita est calidi implentur· Cibū enim corpus ui sui caloris exuperat·Frigidi autem ꝙ aduenticium calorem desiderant· quem ex mouendi ratōne potissimū corpus acquirit concoquere neq̄ūt dum quiescunt·An ꝙ alii excrementis redūdat & ob eam rem motum desiderant·alii non·

Vr partes corpis distendende sint·qd̄ q se exer citant facer̄ cōsueuerunt·An ꝙ meatus spiritu suo perpurgari oporteat·

Vr inflexo corpore cubare melius est quod etiā medici pleriq; precipiunt·An ꝙ uenter cum re calescit cōcoquer̄ celerius pōt· Sic aūt fit ut recaleat· Ad haec locum flatibus dare in quem incumbant· & innitantur oportet· Ita enim minime infestabunt· hinc enim & uarices & ceteri abscessus iuuant ꝙ uen triculos continent in quibus flatum recipere queunt Ergo corpore extento cauerna nulla eiusmodi adigi potest·locum etenim oēm uiscera occupant·Inflexo autem singula laxantur & sinuantur·

Vr uertigo surgenti pocius accidat q̈ sedenti·

An quoniam quiescenti humor uniuersus unū in membꝝ se colligit· & quo cruda etiaȝ oua neq̄unt circumuerti·sed protinus decidunt·Mouenti autem humor se aeque expandit· Surgimus igitur a quiete· q̈ ita affecti sumus·sedemus uero a motu quo humor equabili modo quaq; uersus se porrigit·

Vā ob cām cū ꝑte corpis dextra cubā9 somnus

magis accedit· Vtrum quod uigilātes contra quam dormientes habemus ergo cū uigilādo parte accubemus sinistra· contrarium sequet̄ in dormiēdi initio cū id cōtrariū sit An quod somnus priuatio motōnis est· Partes igitur quarum mouer̄ interest· quiescant oportet· Dextrarum aūt ptiū mouere interest· Cum autem ita accubamus uelut initiū quoddā r̄surgēdi detētū obligatumque hēmus

Vr torpeamus & cur manus potissimū & pedes An quod turpor refrigeratio est· Fit eīm propter sanguinis priuationem translationemque· Manus aūt & pedes oīm maxīe ptiū carnis īopes nerui uberes sunt· sed pcipue pedes· Itaque ad refrigerationē celerem sua natura nimirum habiles redduntur·

Vr libēter in latus accubamus sinistrum· in dextrum aūt potius dormimus· Vtrum quoniā conuersi ad lucem minus dormire· somnus enim in tenebris ocius obrepit possumus· An quod dū in latus accubamus sinistrum uigilare magna ex parte cōsueuimus· & operum functio sic nobis expeditior ē· Itaque ad cōtrariū opus cōtrarius habitus siue situs requirit· Inuitat̄ autē quisque magis ad opus fungendum habitus sui ratione·

SExTA PARTICVLA QVAE AD CONSENSVM NATVRE ANIMANTIVM PERTINENT

Vr a morbis nonnullis aegrotant qui appropinqrint a sanitate nemo sanari potest· An quoniā morbus motio est· Sanitas autem quies ergo illa mouere potest hęc non potest An quod alterum non uoluntarie· alterum uoluntarie accidit· Res autem non uoluntarie a uolūtariis cōsultisque plurimū differunt·

Vr oscitanti sepe in oscitando respondemus &
cũ mingẽtem quẽpiam uidimus ad mingẽdum
mouemur quod iumentis precipue accidit An ꝓpter
memoriam· Mouemur enim ea ipsa ꝑte quotiens me
minerimus· hominibus tamẽ quia sensu prediti sunt
faciliori· statim ubi uiderunt euenit ut moueantur·
reminiscanturqꝫ· Iumentis autẽ uidisse non satis est
sed alio quoqꝫ sensu opus est· Quãobrem addito etiã
olfactu mouentur· quoniam sensus hic in brutis mo
bilior est· Vnde fit ut eodẽ in loco sequentia mingãt·
oĩa quo primũ eminxerint· Tum·n·ꝑcipue mouentͤ·
cum olfaciũt ·olfaciũt aũt postea q̃ appropinq̃runt
Vamobrem cum secari quempiam· aut uri aut
torqueri· aut aliqua re tetra affici uidemus aĩo
uicem eius doleamꝰ· An ꝙ omnium cõmunis natura
humana est· Ignoscimus ergo cum tale quidpiam in
speximus ꝓpt̃ nature consortionem & familiaritatẽ
An quomodo nares· & aures delibationes quasdam
rerum obductarum ꝓ sua facultate concipiunt· sic ẽt
aspectus afficitur· & a re delectabili & a tristi·

Vr a tabie & lippitudine & scabie capiuntur q
appropinquarint ab aqua autem intercute· aut
febre aut stupore attonito· aut aliquo ex numero ce
terorũ maloꝝ capi nequeũt· An a lippitudine quoniã
oculus ꝑs nr̃i corporis immobilissima est· & ceteraꝝ
maxime omnium rei sibi obiecte similis reddi potest
quippe qui facile moueatur ab eo quod moueat· Itaqꝫ
fit ut cum perturbatum obspicit oculum· facile ipse
etiam ꝑturbetur· Talis aũt contagio ideo fit· quoniã
spiritum uiciat grauemqꝫ reddit· Celerrime autẽ oẽs
morbis arripiũtur his qui spiritu corrupto ꝓueniũt
q̃le est omne pestilens genus· Qui aũt appropinq̃rit
talem ꝓfecto spiritũ trahit q̃lem eger ille reddiderit

Aegrotat igitur· quia morbiferum est quod spiritu trahitur·ab uno autem morbum excipit quoniã unꝰ ille sic spirat·Cęteri secus·eundẽ xo qa quo egrotarit hoc ñ aliter spirat q̃ fuerit affectꝰ·Sed scabies magis q̃ lepra cęteraq; uicia generis eiusdem afficere potest quoniam ꝑ summa corporis errat & humore manat glutinoso·Genus nãq; prurietium omne tale est·itaq; idipsum quia per summa oritur glutinosumque est· nimiꝶ idcirco attingere potest Cętera nequeunt·uel quia non ꝑ summa ꝓueniunt·uel quia persistere suã ob siccitatẽ nõ possunt q̃uis ꝑ summã cutem orianẽ·

Vid est ꝙ nõnulla ex his q̃ auditu tristia nobis occurrunt ut inhorrescamus efficiant ut serra cum exacuiẽ·& pumex cum secaẽ· & lapis cum mola frangiẽ·Quę autem notę affectionũ patent aspectui hec genera affectionum ipsa in nobis creãt·dentes·n· stupescunt cum aliquos rem acidam edẽtes aspicimꝰ Et pleriq; cũ hõies laqueo suspẽdi uel aliter strãgulari uiderẽt ipsi defecerũt· An ꝙ uox omĩs genusq; omne strependi spiritus est qui nr̃m subiẽs sensum mouer̃ nos solet· Cũq; suum motũ uel magnitudĩe uel pulsu uehementiore amplificauit·aliquid ex his quę nostro in corpore latent immutant & sepe interimit·Ergo spiritus qui q̃uis magni lenes tamen adierunt·hi sedẽ ipsam commouent sentiendi·& lęticia ob eã rem nos afficiunt· Asperi autem quoniam ictum inferunt uehementiorem sedem utiq; illam concutiunt· longeq; pro ictus sui facultate se porrigunt· Quod idem res quoq; frigide faciunt·Frigiditas eĩm uis quedam est· Sed hanc horrorẽ inuehere posse dictũ iã est·asperitas uero ꝙ pulsu frequente initium pilorum concutiens in partem pellit aduersam· efficit ut pili se erigant· Pulso nanq; initio cacumen pilorum se transferat in

partem aduersam necesse est· Itaq; fit ut pili exurgāt omnes·n·deorsum ꝓcumbunt· Et spiritus quoq; qui per aures corpori se insinuat·de summis ad ima se defert· Ergo cum soni quos modo diximus asperi sint horror utiq; ob causam predictā moueri potest· Sed euenit ut ceteris partibus potius q̃ in capite moueat̃· quoniam ut pili partium cęterа͡ꝝ imbecilliores sunt· sic affectus hic imbecillus occurrit· Cum uero sensus audiēdi q̃ uidēdi obtusior sit·affectꝰ quoq; hebetōres per summa errant· qui ab eoipso ꝓficiscunt̃· Horror autem talis est quāobrē mltis ac uariis causis existit· Sensus uidendi uero cū omniū exquisitissimus certe sit·eueпta quoq; ipsa pro sua prestantia solet ingerer̃ Quocirca efficitur ut ipsi ueri affectus proficisci ex eo possint q̃uis uero leuiores· At in sensu audiendi ut ipsos minime·sic eoꝝ expectationem nimiꝝ horremꝰ Rei enim tristis & anxie expectatio existit·

SEPTIMA PARTICVLA QVE AD RIGOREM ATQVE HORROREM PERTINENT·THEO·INTERPRE·

Va de causa liuidi qui rigent efficiunt̃ An quoniam sanguis appulsu frigoris gelascit·gelatus autem nigrescit ꝓpter caloris inopiam· Albedo namque igni tribuitur· Quapropter his maxime q̃ ętatem ꝓcesserunt caro liuescit eo ꝙ calorem mīmū obtinent·

Vr extrema corporis maxīe rigent· An ꝓpt̃ angustiam· Foramina eīm quę in his insunt

angusta parum obtinent sanguinis. & ob eam rē pa℞ caloris sortiuntur Sanguis enim calidus est.

Vr pedes magis tunc rigent. cum suspensi tenentur. Vtrum ꝙ frigus amplius ad eos aspirat. An ꝙ sanguis ī breuiorē se cōtrahit partem. Itaqꝫ reliquum frigori opportunius reddit. cum calor desit.

Vr tempore frigido maxime uis illa famis intollerabilis incidat qui caninus appetitus uocatus est. & hiberno potius q̃ ęstiuo. An ꝙ uicium hoc ob inopiam alimenti sicci solet acciderē Tempore autem frigido. & hiberno cum calor in angusta se contrahit ocius interdum deficit alimentuꝫ quod cum defuerit. uicium id esuriendi accidere consentaneū est. at si ī ea cibi uiciosa cupiditate resolutō imbecillitasqꝫ secuta ē materia statim interna corpis a collecto calore colliquescit. quae si ad locum cibo a natura destinatum influxerit. pro cibo seipsaꝫ corpi applicabit. sed si spirandi sedem adiuerit. obmutescerē atque languere necesse est. obmutescere inquam quoniam spirandi meatus intersepitur. atque obsidetur. Languescere autem est propter mediam consumptionemqꝫ corporis Celeriter tamen paucisque remediis subuenitur. eo ꝙ eius mali ortus extrinsecus est. Frigus enim calorem corporis nostri intus compellens. ac contrahens insatiabilem edendi illam cupiditateꝫ iniicit atque intēdit. Quamobrem quomodo qui in metuendo tremebant pallebantque periculo demum liberati subito ad priorem redeunt statum. sic etiam esurientes illi ubi parum sumpserunt panis citissime recreantur. ut qui ui paulo a naturę ratiōe summoti aberrent non qui penitus corrupti desciscant Quod enim naturae tenorem in partem aduersam uiolat.

Idem sue naturae eundem restituit. Ergo dimisisse tantummodo sat est. quemadmoduz cum aduersi inter se pueri funem enixi retrahunt. Quippe qui fune dimisso resupini protinus decidant.

Vr homines pleni admodum rigent cum tñ pingue omne calidum sit. An propter amplitudinē molis ut lōge a calor̄ interiore distāt partes extreme corporis sic prope ab extremo frigor̄ absunt.

Vr exercitati frigus uehementius sentiunt. q̃ inexercitati. Vtrum quoniam pingue consumptum a laboribus est. quod utiq; teporē prestare potest. Calidum eīm opimū est. An q̄ spiratiora solutioraq; corpora eorum ideo sunt. quoniam pingue excrementumque omne detractum est ita ut frigus arcer̄ nequeant. An q̄ meatibus p̄ sudationem patefactis ueluti hostia complura aperiuntur habitū autem non eundem sanitati. & robori esse idoneum manifestū est. Alteri nanq; pinguis alteri laxus uidet̄ plane conuenire.

Vr ut aqua frigida. sic etiam calida infusa horrescimus. Res. n. contrarias inter se idē efficer̄ posse absurdum est. An frigida infusa calor interior extinctꝰ horrorem mouet. calida aūt frigus externū circum obsistens in unum seque profugum intercolligens efficere identidem potest. qnamobrem utrūq; ab eodem agitur. Verum alias ab interiore alias ab exteriore ut dictum iam est.

Vr pili in cute inhorrescunt. An ubi cutem contraxerant merito eriguntur. contrahūt autem & rigore & aliis plerisq; affectibus.

Vr ad extremam urinae missionem inhorrescere solemus. An dum humor calidus ille

inest Vesica & meat9 qui circa eam positi sunt pleni expertesq; frigoris substant. Post uero ubi effluxerit aere frigido replentur. Quippe cum inane nihil esse natur ratio patiatur. sed aut aeris aut corporis plenū esse unūquodq; necesse sit Quod igit aer se induxerit frigidus recte ut inhorrescamus euenire solitum est.

Vr lingua rigentium quemadmodum uinolentorum errare soleat. Vtrum q a frigore concrescit ac indurescit mouenti difficilis redditur. itaque explanar non potest. An quia partes exteriores appulsu densantur frigoris hūor intus collaps9 linguā madificat exquo suo fungi officio līgua nequit ut de uinolentis etiam diximus. An q per tremorem a rigore inductum motus temere agitur. Articulate uocabula lingua edere non potest. Itaque oberrat. & hesitat.

Vr pili rigentium eriguntur. An q ex refrigeratione calor in ptē interiorem se colligit Vbi autem carni caloris beneficium defuit. magis coagit. Quod cū fit pili erectores effici cogūt

Vr hieme cū currimus magis rigemus q cū stamus. An q aer nostra ambiēs corpora cū stam9 ubi semel cōcalefactus est nullā pterea molestiam infert. Cum autem currimus alius atque alius subinde frigidus occurrit. itaque facit ut magis rigeamus. Ad hec aer cum mouetur frigidior reddit. quod quidem in currendo maxime incidit.

Vr tempore matutino frigus acrius est cuz tamen sol propi9 absit. An q plus temporis absentie solis exultat. itaq; terra magis refrigerata ē. An q die instāte ros & pruina cader solēt q frigida sūt. an hec ēt iō cadūt quoniā calor q sursū se extulit ui frigoris supat idq; nōnisi solis abntia eueit

Quocirca cum longe distat non cadunt cum ꝓpius tum cadunt atque gelantur· ꝙ locus uehementius refrigeratus est propter solis diuturniorem absentiam An die instante potius flatus incitantur nocturni· q gelidi admodū spirant ·An nobis frigus acriꝰ idcirco esse uideatur ꝙ cibi concocti iam sunt·Inaniores aūt cum sumus·frigus utiq; acrius sentimus·argumentū ꝙ a uomitu maxime frigere solemus·

Vr ubi sternuimus uel minximus plerumq; inhorremus· An ꝙ ratione utraq; uęnis subtrahitur ꝙ cum redditae sint inaniores· aer ingreditur frigidus qui rigorem ciere potest·

Va de causa q uehementer frigent si statim copioso igne cōcalefiāt īdolescūt·si paulatim uero tepefiāt sine magno dolore recreabunt̄ An ꝙ omnino cum ex contrariis contrariū ꝓficiscit̄ magna effici commutatio solet· ut in arbore si quis paulatim deflectit nihil est ꝙ stirps ipsa laboret· at si uehementius corripit·nec sensim adducit·frangatur necesse est·Ergo si simile a suo simili affici nihil pōt Vt autem calor hominis frigentis intus se consistit· & colligit sic humor & rigor ꝑti exteriori relīquunt̄ Contrariumq; sui cōtrarii corrumpens est efficitur recte ut si sensim paulatimq; tepefiant calor ꝓuocet· & exeat·Itaque minus doleant sin subito recalescant amplius adducatur & astringatur· itaque dolendum acrius sit·

Vr refrigerati magis ab eodē calore urimur atq; dolemus· Vtꝝ caro suae causa densitatis calorem occurrentem sibi tenacius suspicit exquo plumbum calidius redditur q̄ lana An calor ui penetrat eo ꝙ foramina nimio frigore congelauerūt·

Vam ob causam nō rigent qui irascunt̄. An q̄ꝛ ira & excādescentia timiditati cōtrarii affect⁹ sunt. Est aūt ira ex igne ꝓficiscens. Cum enim intus copiam ignis retinemus cōcalescimus. quod maxīe in puerili ętate perspicer̄ licet. Pueri naq̄ꝫ primū spirit⁹ copiam retrahunt deinde rubescūt. Calor .n. cū intus affatim substat atq̄ꝫ humificat. facit ut erubescant. Nā si quis large aquā frigidā his infuderit irā sedabit Sic enim calor extīguitur. Pauidi autem & ꝑterriti cōtra rigent .n. & frigidi pallidiq̄ꝫ reddunt̄ Calor naq̄ꝫ eoꝝ se summis de partibus seuocat ad imas.

Vamobrē quotiens inhorrescimus pili erigunt̄ An q̄ꝛ in humore occlusi cōtinentur. humor .n. a pili altitudine uīcitur. horror autem pulsu frigoris fieri solet. Frigus uero calidum humorem congelet. naturę ratio uult. Ergo ubi cōmutatus congelatusq̄ꝫ humor est in quo pili inherent pilos ipsos mutari cō sentaneum est. Aut igit̄ in partem aduersam se trāsferent aut in eadē manebūt. si rursus uīcere hūorem potuerint. At uerisimile non est ut humorem gelatū coactumq̄ꝫ pilus uincere suo ponduscuIo possit. Ergo si pilus undiq̄ꝫ gelido humore obsessus nequo ualeat. inclinari. restat sane ut erectus consistat. An quoniā calor pulsus frigore ad locum interiorem se colligit. Vbi autē calor se a carne dimouit. caro plenius cogit̄ coactaq̄ꝫ pilos eminentius erigi cogit quomodo si cuꝫ terrę festucā. aut aliud quodlibet infixeris cōstruas. atque undiq̄ꝫ terram colligas. efficies. ut magis erigi possit q̄d infixū est q̄ si terra min⁹ esse coactū siueris

Vam ob causam qui rigent maxime dormir̄ non ualeāt. An quoniam qui riget spiritum magis retiēt q̄ laxat. q dormit magis reddit q̄ attrahit Facit igit̄ rigor ut cōtra agat̄ q̄ cū dormit̄

OCTAVA PARTICVLA QVAE AD RES NATVRALES COMPENDIO. PERTINENT THEODORO INTERPRETE.

Vr in animantium genere alia tussiūt alia non. Verbi gratia homo tussit bos minime. Vtrum ꝙ ceteris maxima ex parte excremētum aliorsum se uertit. homini aūt eo conuerti natura uoluit An ꝙ homo maximum humidissimumq; cerebrum continet Tussis autem pituita distillante fieri solet.

Vr homini tantūmodo ex omni animantiū numero sanguis e naribꝰ defluit. An quoniā plurimum cerebri idemq; humidissimuʒ hō continet. Vnde uenę excremētis ꝑ ora eodē tēdentia nimium replete profundere inde coguntur. Sanguis enim uiciatus quisq; integro tenuior redditur. Talis autem est qui se cerebri excremētis miscuerit. Et q̄si insaniem degenerat.

Vr alia ex animātibus sub cutem. alia intra carnem. alia utroque modo pinguescere consueuerunt. An quibus dēsa est caro his inter cutem & carneʒ humor prętenuis cogitur ꝙ is semꝑ sua natā eminet atq; residet q tandē cōcoctus pingue effici solet. Quae autem carne sunt rariore cutemq; gerunt obuiam. hęc opima intra carnem redduntur Quae uero utroque modo se habent. utroque etiam pinguescunt.

Vr uitiliginem pueri. mulieresque minus habēt q̄ uiri. Et in eoipso foeminino sexu q̄ prouectae ętate sunt magis hn̄t q̄ minores.

An q̄ uitiligo exitus spiritus est· corpora aūt paerorum contextu dēso non facili expiratu constāt & mulierum minus expirant q̄ uirorū· Spiritus nanq̄ in mēstrua se auertit foemine· densitatem uero leuitas eiusdem satis declarat· Que autem corpora ętate processerit aut consenuerint respiratiora euadunt· hęc·n· modo ędificii ueteris structuram suarum ptiū laxiorē iā hn̄t·

Vr homo tantum habeat uitiliginem· Vtrū q̄ tenuissimam is ex omnibus animalibus cutem habet· simulq̄ flatibus redūdat· Indiciū xo q̄ uitiligo partibus tenuissima cute obtectis maxime primumq̄ existit· An & his ipis dc̄ causis & pterea q̄ homo unus ex omnium animantium numero canescit· Quippe cum in uitiligine pili canicie immutent̄ itaq̄ fieri n̄ pōt· ut uitiliginem habeant q̄ nunq̄ canescere soleāt·

Vr capris & ouibus lac plurimum demulgetur quę corpore non maximo sunt· homini autem & boui minus· scilicet ad corporis pportionem· Vtrum q̄ his copia in corpus absumitur· cęteris ī excremētū se confert· ouibus autem & capris q̄tum excrementi accesserit omne in lac transit· An q̄ plura gignunt q̄ quę magno sunt corpe· itaq̄ plus attrahūt excremēti quoniam plura alendū sit· An his grauidis plus excrementi propter corporis imbecillitatem redūdat· Lac autem excremento consistere certum est·

Vr animantiū alia cum aquā mutarint colorē suum amittūt similia que loci illius domesticis redduntur ut caprę Alia uero nunq̄ amittunt ut hō Ad summam cur alia mutantur· alia non· ut coruus· qui semper incōmutabilis persistit· An quorum natura uincere perdomareq̄ humorem non potest· ut auium quę uesicam quoq̄ nullam ob eam rem obtinent hęc nusquam mutari possunt·

Ed cur nō illa cadāt sed q̄ nata ex his sunt hec mutent̄· an quia recēs nata suis pētib9 sūt infirmiora

Vr mares corpore maiori ex toto pene sunt·q̄ foemine·utrū quia mares calidiores foeminis sunt que res uim obtīet augēdi· An quia mares pditi natura integra sunt·foemine manca oblesaq; descisscunt·An quia mares lōgo temporis spacio pficiunt̄ foemīe breui

Vr in animātium genere alia breui tpe pariūt alia diu gestāt·An longius perfici solēt quibus longiora sunt uite spacia Sunt autem partu tardiora que longo tēpore uiuunt·Sed nō uniuersaliter id est Equus·n·ut tardius maxime q̄ homo parit·sic uiuere minus potest·Cuius rei cām uulue siue uteri duricies habet· Quō enim ager sitiens· haud cito suas stirpes enutrit·sic durior uulua equę informādo nutricādoq; suo foetu remoratur·

Vr proles ceterorum animātium magisq̄ hōis suis parentibus similem gerit naturam· An quia homo uago uarioq; plurimum animo in coitu ē ꝓut autem pater materq; in conceptu affecti fuerunt·ita partus euariant· Caetera uero animantia omnia·aut certe plurima rei tantum ipsi intendunt· totaq; sese ueneri dedunt· Adde quia ob eam auiditatem minime repleri magna ex parte patiuntur·

Vr albi tā homines q̄ equi oculis magna ex pte cesiis sunt·An cum oculi triplici coloris genere distinguantur·nigro caprino & cesio corporis toti9 colorem oculi quoq; color consequitur Itaq; haud immerito cesius est

Vr homines uaria statura proueniunt· Vel potī9 q̄rendū ī uniuersum·Cur ī animātiū genere alia puo·alia magno cōsistāt corpe·Cā duplex sane reddi pōt·aut·n·loc9·aut alimētū id facit

Locus si angustus est · alimentū si exiguum quod etiā partu iā edito nonnuli efficere conātur · ut q catellos in caueolis occlusos educant Quibus itaq̧ causę locus est hi pomiliones redduntur Sunt eīm latitudine q̄d profunditateq̧ ꝑ magnitudine suorum parentum · breues tamē omnīo · Cuius rei causa est ꝙ recte lineę in aduncas se flectunt · Igitur quomodo tabernarum picture q̄uis breues tamen distente in latitudinem ꝓ funditateq̧ cernuntur ita pomiliones quoq̧ formari ex loci angustia incidit At uero q ob alimenti inopiā perfici non potuerint · hos membris quoq̧ puerilibus constar̄ uidemus · Fitq̧ ut aliqui q̄uis breues admodū sunt modice tamen coagmentatas omnes sui corpis partes habeant · Mellitenses catelli · Ratio enim ꝙ nō ut locus · sic natura suum efficere opus soleat ·

Vt in animantium genere alia maris ac foemīe coitu creant̄ · alia concretis quibusdam ꝓueniūt similiter atq̧ primus eoꝝ ortus extiterit quēadmod̄ qui de natura docent · primum animantium ortum mutatōe dimotioneq̧ mundi uniuersiq̧ orbis ingēte disserūt extitisse · Et q̄d nūc si rursum ortus eiusmōi futurus sit tales motōes aliquas precessisse oportebit Principium enim rei cuiusq̧ maximum est Quippe ꝙ rei dimidium sit · Semen autem genitale principiū esse certum est · Ergo minutoꝝ animalium quorūq̧ ortus nullo agi mutuo concubitu solet · causa cur ut pricipio extiterūt creari nunc etiam possint seminis exiguitas est · Rei nāq̧ mioris minus quoq̧ principiū esse cōuēit · Quāobrē huius ēt seculi mutatōes semen aīantiū minutoꝝ generi satis cōtrahere pn̄t q̄d sepiꝰ usu eueīt · Tū · n · maxīe oriunt̄ cū mutatiōes tempoꝝ incesserunt · Maiorum autē genus mutationē quoq̧ pro sui magnitudine desiderat ampliorem ·

Vr animantium alia partu sunt numeroso· ut sus·canis·lepus·Alia non ut homo·ut leo· An q alia uuluas siue uteros cōtinent mltos totidemq formandi loculamenta quibus impleri per cupiūt quibusq semē genitale diuidendū inserendūq est·Alia contra se habent·

Vr homo inter animantes oculorum minimū pro sua magnitudie habet interuallum·An q omnium maxime naturali solertia homo constat·Sensus aūt contuendi partē uersus priorem natura posuit·id enim conspicere oportet·in qd nos ducit ratio mouendi·Quanto autem oculorum plus discriminis sit·tanto magis cōspectus uergent in latus Qui si secūdum naturam sedem debeant obtinere q minimum esse interuallum certe oportet·Sic enim partem uersus priorem ingredi maxime possumus· Ad haec ceteris animantibus cum careant manibus despiciant prorsus in latera necesse est·Itaq plus eorum oculi distāt inter sese·& maxime ouium·eo q maxie prono capite ingrediuntur·

Vr ceteris animātibus partim nunq ꝓfusio seminis per somnum incider assolet partim raro·Utrum q nullū homine excepto resupinū cubare consueuit·Nullum autē nisi resupinum semē profundere potest·An q cetera non pariter ut hōies somniāt Seminis autem per quietem illa profusio nō nisi cum imaginatione fieri potest·

Vr animalium alia caput moueant·alia non mouent· An q q collo carēt ea caput mouer nequeunt·Nonnulla autem carent collo·

Vr in animantium genere homo sternutar maxime solet· Vtrum q meatus obtinet· ampliores per quos spiritus odorq subeunt·

Quo namq; arctiores meatus sunt· eo magis uim obtinent obfaciendi·quod si in ampliores plus humoris ingreditur· quo inflato sternutamentum fieri solet· Tales autem genus hominum omnium maxime animantiū obtinet· merito hō solus sternuere sepissime consueuit· An ꝙ homo breuissimis naribus est ita ut humor concalefactus celeriter commutari in spiritū possit cū ceteris rfrigescat plōgitudie priusq̄ mutet·

Vr nullius animalis lingua est pinguis· An quoniam pingue unumquodq; densum est· lingua autem rara sua natura propterea est ut percipere possit genera saporum·

Vr foeninę intento corpor̄ mingunt mares minime· An ꝙ foeminarum uesica remotiꝰ tum profunditate tum longitudine sita est iacet enim uulua earum interius sedem atq; uesicam· Itaq; humor emittendꝰ uim propter spacium uulue desiderat pleniorem·quę per spiritum corpor̄ intēto acquiritur·

Vr sues hibernum pilum amitter̄ nō solent cum ceterę q̄drupedes soleant· nam & canes & boues certe amittere assolent· An ꝙ sus calidissimus omniū est· partiq; calēti corporis eius pili adherent·quippe cū pingue tal' esse necesse sit·ceteris itaque· uel quia humor refrigescit pili defluunt· Vel q̄a suus calor alimentū concoquere non potest·Suibꝰ uero non idem incidit uel quia nihil humor interior affici pōt·uel quia bene alimentum concoquitur·Nā & si quando causa cur defluant sit pinguitudo·tamē uetare potest· Oues ac homines propter sui pili tum densitatem· tum copiam nō ita affici pulsu frigoris pn̄t·Nō·n·altius refrigerationi subire licet ut possit uel humorem gelare·uel calorē cōcoquendo seuocare·

Vr ouibus expilatis mollior pilis subnascit̃·
homini durior· An ꝙ ouiũ pili summę cuti
cohęrent·euelliq; ob eã rem sine ullo possunt
labore cum initium alimẽti integrum maneat quod
carni iunctũ est·Meatibus itaq; patefactis excremẽta
respirare melius possunt· uellus enim proprio carnis
uescitur alimento·Caro autem molli dulcique alitur
pabulo· Hominum contra ꝙ altius pili inherent·per
uim summoq; cum dolore euelluntur·Constat id qñ
quidem sanguinem secum detrahunt·Corpor̃ igitur
saucio euenit ut tãdem cicatrix obducatur· Vnde fit
ut uel finem pili amplius promendi faciant·q euulsi
fuerĩt·uel q̃diu p̃terea ꝓmere possint duri extrudant̃
eo ꝙ omne ualens alimentum carnis exhaustum est·
nec nisi materia inutili & superuacua pilus prouenit
Indicium ꝙ hominũ omnium plagam inhabitantiũ
meridianaʒ pili duriciem p̃ se ferunt·quoniam calor
exterior altius corpus subiẽs alimẽtũ cõcoctũ facil' ab
sumat ĩ uaporẽ·Cõtra eoꝝ q sub aq̃lonẽ ĩcolũt molles
lasciuiq; fũdũt̃ ꝙ his sãguis dulcisq; sapor ꝑ sũmã poti
us fluitat formã·quãobrẽ his color quoq; hilarior est·

Vr ouiũ pili eo duriores sunt quo ꝓlixiores
hominum contra molliores quo prolixiores
An ꝙ ouium pili qui quale diximus capiunt
alimentum ubi procul se ab suo deduxerunt initio ie
iunius uescuntur·Et alimẽtum quod inest ui caloris
facile pro sua incõcoctione euaporatur·Itaq; siccitati
duriores redduntur·molle nanq; quod humidum est
hoĩm uero pili minus q̃ alimenti q̃ suo initio hauriũt
sʒ cõcoq̃t plei9 quoniã mi9 ẽ cõcoctũ aũt pilũ efficit
molliorẽ·cõcocta eteĩm queq; molliora incõcoctis red
dunt̃·Indiciũ ꝙ oues recẽtes uellera molliora gerũt q̃
uetul'·copia nãq; excremẽti pilũ & ouis & hoĩs ꝑreat

Vr hirci hõies & aues ueneris sunt auidiores An quia natura humida & calida sunt qua quidẽ utraque qualitate opus ad coitũ est. Calor .n. excernit humor excernit. hec eadem ratio est cur etiã claudi homines sint salatiores. his eĩm ut parum alimenti deorsum propter crurium uiciationem labitur. sic multum loca petit superiora seque in semen cõuertit

Vr homini nulla iuba data a natura est. An quoniã barba data est. Ergo quod excremẽticiũ alimẽtum ceteris animantibus in ceruicẽ se cõfert. id homini maxillas adire solitum est.

Vr pedes animalia pares habeãt. An quia fieri nõ potest ut aliquid moueatur. nisi parte aliqua sui consistat. dũmodo non prosileat. Cum igitur ex duobus illis motu & statu cõfici ingressum necesse sit. paritatis iam inde ratio patet. bipes enim altero pede mouetur. altero stat. Et quadrupes quoque cum duobus mouetur. reliquis duobus innititur. Parique mõ de ceteris que uel senis. uel etiã numerosioribus pedibus ingrediuntur animaduertere licet.

Vr equis & asinis pili e cicatrice promere sese possunt. hominibus aũt non possunt. An quia ceteris animalibus tergus pars per se corporis est. hominis autem cutis ueluti affectus carnis exultat. Quippe que sũma illius forma refrigẽte solidiuscula exiliter uideatur. queadmodum cruste in pulte superducuntur. quas uetulas appellamus cum itaque ille nõnisi farina elixa sint. hominis quoque cutis nomĩata nõnisi caro putanda est. ubi igitur hec uel uulnus acceperit. uel attrita fuerit. incidit ut hõis quidem caro condensetur. Quãobrem summa corporis parte immutata uulnus non eandem compagem capit. qua corpus iam inde ab ortu nature extitit. cum itaque hec immutata sit

nihil pfecto absurdum fuerit si ex ea non idē pterea proficiscatur. Sicut in aeris quoque appellatis licet percipere. Nam illas etiam corporis summi corruptionem immutationemq; esse nouimus. At iumentis attritis ubi ad sanitatem redierunt partes. uiciatae corporibus denuo eisdem replentur. Quapropter debilioribus q̃ principio fuerint. Sed cum etiā cutis eorum pars sit confici pili puenireq; possunt. Cute nanque pilos enasci certum est Sed candidi ppterea oriuntur. quoniam ut secunda hec cutis imbecillior q̃ prima est. sic pilus candidus ille imbecillimus exit

Vr in animalium cęterorū genere seruari ęque gemini possunt quāquam sexus sunt utriusq;. in hominum autem non possunt An q bomini maxime partus geminatō contra suę naturę legem accidit. singulos enim parere sancitū est. tum in geminis ipsis marem ac feminam creari natura omnino recusat. Ergo quod maxime contra naturam est id & imbecillimum esse ratio postulat

Vr equis & asinis pili e cicatricib9 possunt euenire. hominibus autem nō possunt. An q cicatrix uel suam ob densitatem impedimento est. Vel quia deprauat nutrimentum hōib9 itaque ex toto propter pili īfirmitatē impedimēto est. equis autem ne pili exeant nunquam est. sed deprauat facitque ne prior integritas seruetur.

Vr pares pedes natura animantibus dedit. An cuique cum mouetur partem aliquam requiescer̄ necesse ē. Quot si pedes impares essent. ne hoc fieri posset accideret. Agitur. n. mot9 situ obuersario pedum.

Vr animalia ut minus temporis dormiūt· q̄ uigilent· sic non cōtinue sed uicissim mō uigilando· modo dormiendo somnum suū perficiunt· An ꝙ non simul omnis uacans materia coquitur· sed ubi pars aliqua est concocta leuatum iam animal expergiscitur· Et uero saepius illi expergiscūtur quibus ea pars frigida est quę excrementū domat & concoquit· Fit enim ut celeriter saepeque cessetur· Cessatio autem nonnisi expergefactio est· Suauis quoque res ea ipsa· quoniam requies est non immerito esse uidetur· Sed nihil quidem plus tp̄ris immunere naturalium actionū consumimus· nam & si esse suauius est q̄ non esse· non tamen plus tp̄is propterea edimus quam a cibo abstinemus·

Vr animantiū alia statim parentes sectant̄ alia sero· ut homo· uel uix nunquam· An ꝙ alia cito uim recipiūt cognoscēdi· alia sero & alia rei sibi cōmode sensuꝫ obtinēt· alia carēt· quę igit̄ hęc ambo sensum dico rei cōmode· suiq̄ꝫ corporis perfectionem sortiuntur· hęc parentem sectari protinus queunt· Quę non utrunque illorum habeant hęc id facer̄ ip̄m nequnt opus· n· ē & uiribꝰ & sensu

Vr genus uitiliginis quod leuca appellatur quasi albam dixeris cęteris aīalibus cōtrahi nequeat· Vtrum ꝙ hominibus morbo hęc est· cęteris autem animalibus tergora uaria pilique eodem modo albedine efficiunt̄· Attamen ambiget aliquis queretq̄ꝫ· Cur non postea· sed statim ab ortu naturę uarietas illa existere soleat· An ꝙ cęterorum animantium tergora dura sunt· homo aūt e natura prętenui cute continetur· Vitiligo autem spiritus secretio est· Qui cęteris animātibus excerni tergor̄ denso prohibetur·

Vr ubi uitiligo ca nicies quoq; ē reciprocari autem non licet. ut semper ubi canicies sit etiã uitiligo. An q pili omnes cute ꝓueniũt canicies autem putredo ueluti queda ē est. Cum itaq; cutis morbo laborat. pilum etiam labo rare inde ne cesse est. Cũ aũt pil9 cutē male affici necesse nõ est.

Vr animantium alia post partum saeuire solent ut canis. ut sus. alia nihil efferantur quod perspicuum sit ut mulier ut ouis. An quae superuacua redundant materia. haec suam cle mentiam seruant. quantũ enim dolori esset secretũ in partu est. Quibus autem secretio nõ a uacãtibus sed integris fieri materiis solet. hęc exasperantur & seuiunt. Vnde fit ut extenuatio quoq; iram ratione habitus moueat. ut etiam gallinae furiunt non cum peperint. sed cum incumbunt ratione in aedie.

Vr spadonibus cętera in sexum foemineuz uiciata mutantur. Vox enim tenuis. corp9 imbecillum deniq; ita homines cõmutant. ut etiam cęterorum animantium quęcũq; castrata Nam & thauri. & uerueces sua cornua econtrario gerunt. quod foeminę quoque eorũ contra q̃ mares armantur cornibus. Itaque alii maiora excisi gerũt alii minora. Magnitudo uero tantummodo spado nibus dico ad sexum uirilem commutatur. maiores nanq; redduntur. quae quidem res maris sua ꝑfecto est. Quippe cũ feminę minores maribus esse soleãt An ne id quidem ad marem. sed ad foeminã ꝑtinet. Haud enim omne magnitudinis genus. sed longitu dinis dumtaxat acquiritur. Cum mas profunditate etiã augeať & latitudie. sic. n. ꝑfici ipe assolet. ad hęc ut fcia ad marē sic femię ipi9 uirgo se hʒ ad ml'ierē Altera enim generosa iam est. Altera nondum est

In eam igitur ipsam foeminę magnitudinem mutant. crescere namque in longitudine corpus assolet feminarum. Vnde carmen illud Homeri. Virgo Diana dedit pro longi corporis usum. utpote cum rem quam suam ob uirginitatem haberet largiri nimium posset. ergo non magnitudine in marem mutatur cum non in magnitudinis genus perfecte commutetur. Spadones. n. longitudine tantum in maguitudine proficiunt.

Vr spadones uel omnino uaricibus uacant Vel minus habent quam caeteri. An quoniam naturam suam dum castrarentur in genus seminis in foecundum commutarint. Talis autem est puer & mulier. quorum neutrum habere uarices solitum est preterquam si mulier raro.

Vr homo omnium maxime animantium oriri claudus potest. Vtrum quod ceterorum crura robustiora sunt. osse namque & neruo tam quadrupedum quam auium constat hominum carne redundant. Itaque facilius haec ob suam molliciem lędi possunt. cum se in utero mouent. An quod solus ex omnium animantium genere uaria generationis tempora obtinet. Nam & septimo & octauo & decimo mese uenire in lucem potest. Ceteris tempus unum perficiendi sine mora statutum est. hominum generi temporis multum pro uaria ratione immorandi. consumi necesse est. Itaque cum foetus mouentur extrema quod tenerrima sunt facile infringuntur. & eo magis quo plus temporis intercessit.

Vr spadones cruribus putridis ulcerosisque sunt. Vtrum quod etiam mulieres crura habent eiusmodi. Spadones autem effeminati omnino sunt. An hoc accidit. Causam autem mulieribus quoque

reddere illam debem9 ꝙ calor deorsum se uertit qđ etiam menstrua declarant. Vnde fit etiā ut ꝑnimio hūore neqꝫ spadōes neqꝫ mł'ieres pilis ualeāt redūdar̄

Vr nullum animal nisi homo calculosum fieri potest. An ꝙ iumenta & queꝫ unguib9 sunt nūcrosis uesice meat9 obtinēt āpliores Quae autem non protinus. sed post parere intra se animal consueuerunt ut pisces nonnulli ex his nll'uꝫ uesicam habere nouimus. Sed humor subsidens ille totus in aluum constringitur. sicut etiam in auib9 fit. Itaque celeriter exit per sedem. At homo uesicā habet. & ceruicem ei9 canali angusto ꝓ magnitudīe porrectaꝫ. ergo ꝙ membrum id adest q̄tum terreni humoris seuocatur in uesicam contruditur. exquo uasa quoque urinaria id est matula eoipso tingunt̄. Loci autem calore efficitur ut amplius concrescere atque crassescere possit. Retinetur uero augeturqꝫ propter canalis angustiam. Cum enim terrena illa subsidentia prodire ex facili neqant reuersa coheꝫrēt intersese calculumqꝫ ita conficiunt.

Vr non iumenta. nō boues. aut omnio queꝫ cornua gerunt. nō aues ructare soleant. An propter uentris siccitatem. Celeriter enim consumitur percolaturqꝫ humor qui duꝫ immorat̄ inflaturqꝫ ructationem mouere potest Iumentis tn̄ ob colli etiam prolixitate flatus deorsum se uertit. quamobrem his crepitus uentris maxime incitatur Auiū cornigerorumque genera neutrum faciunt. Quinetiā ruminantibus ructar̄ negatū est. quoniā plures continent uentres. & quem reticolum appel lamus. facultas etenim meandi tam super q̄ subter flatibus multifariam preꝫstat̄. Itaqꝫ humor cōsumit̄ anq̄ ī flatū uertat̄ q̄ flat9 moueat uł' ructū uł' crepitū

Vt in animantiũ gener̄ quęcũq₃ domestica eadem etiam fera reperimus. Quęcunque aũt fera non utique eadē domestica natura creauit. Etenim homines feri nonnusquā cernunt̄. Et canes aput indos & equi alibi. sed non leones. nō pantheras. non uiperas nō alia complura domestica esse nouimus. An q̄ res praua & facilis ortu est. & mutari quodque expedite in eam potest. Naturam eĩm nō quę prima. sed quę ultima est assequi statiʒ per difficil'est. Quapropter omnia etiā domestica principio fera potiusquaʒ domostica esse solent. ut puer feracior profecto q̃ uir quippe qui omniũ edax & irę deditus sit. quanq̃ infirmus ergo quomodo in operibus artis. sic etiam in naturae licet perspicere. Nam in his quoque praue omnia facta sunt & plura sunt praua q̃ proba ut lectus. uestis. quoduis aliud. quodq₃ ꝓbum est. id omne prauum etiā comperiri potest. quod autem prauum id non omne probum quoque reperies. ut si quis uetustissimorum pictoꝝ fictorumque opera cogitet. Nondum enim perite pingebatur. aut ex ęre ducebat̄. sed pingui minerua omnia effigiabant̄. Natura etiam praue omĩa facit & plura praua q̃ proba. probe uero pauciora p̄stare non omnia potest. Atqui domesticum omne meliꝰ est Ferum autem atque siluestre prauum natura. i. non quae initia ortusque continet. Sed cui opinor factu facile sit probum illud urbanũ atq₃ domesticũ Contrarium uero aut nunquaʒ aut raro efficiatur Attamen uel temporum locorumq₃ conditōne tem peramentoq₃ uniuersi quodam fieri pōt. ut urbana & mitia reddātur omnium animalium genera. hoc idem in omni etiam stirpium gener̄ intelliger̄ licet quęcũq₃. n. urbana sũt eadē etiā cōpiri siluestria pn̄t

At que silvestria extitere eadem omnia mãsuescere non possunt· non tamẽ desunt que suis locis qbusdã peculiariter ita se habeãt· ut neglecta feraq; ꝓuenir prestantiora possint & mitiora q̃ que alibi summo cum studio colantur·

Vr hominum umbilici ampliores ceteroꝝ autem animantium exigui incertiq; fiũt·

An caeteris· quoniam temporis multum gestentur umbilic9 arescit· inq; directum porrigit̃ deniq; ulceribus intumescit· Quamobrem nõnulli umbilici deformes sunt· At ꝟo hõ imꝑfectus ꝓdit Itaq; humidus atq; sanguinolẽtus sequitur eius umbilicus· Indicium cetera ꝑfecta hominem imꝑfectũ prodire ꝙ illa statim inde ab ortu nature uiuer̃ sua opera queunt· pueri curam desiderant· Nec seruari nisi alieno beneficio possunt·

Vr animãtium alia semel coeunt· alia sepe & alia anni tẽpore certo· alia nullo statuto tempore· sed prout inciderit homini semꝑ concubitus opportunus est· feris non sepe· Et qdem sues agrestes semel cõcumbunt· Domestici sepe· An propter pabulum calorem atq; laborem· quippe cuꝫ uenus comes satietatis sit· nam eadẽ alibi semel alibi sepius pariunt· ut oues in magnesia & africa pariũt bis· Causam uero tempus pariẽdi prolixius obtinet Vbi enim se impleuerunt non amplius concupiscũt quõ nec cibum affectant que satiata sunt· Que aũt grauida iam esse incoeperint· minus auida ueneris euadunt quoniã menstrue purgatõnes nulla p̃terea ueniant·

Vr homines qui raris dentib9 sunt magna ex ꝑte breuioris sunt uite An indiciũ hoc ẽ desuꝫ os esse capitis ergo cerebꝝ inualidũ ẽ

Quia minus sit respirationibus opportunum itaq; celeriter putret· ut quod sua natura humidum sit· Nam & cetera cum non mouentur·neque exhalant facile corrumpuntur·quo etiam fit ut homo capite piloso maxime sit & mas q̄ foemina diutius uiuit su turarum sui capitis beneficio· An in ceteris quoque idem sit cogitandum·

Vr qui manus cesuram per totam obtinēt palmam uiuere diutius possint· An quoniā minus uiuere possunt que carent articulis incompactaque sunt quale genus omne aquatile est· Quot si que articulata non sunt uitam breuiorem agere solent·constat contra sese habere q̄ articulata existunt·Cuius profecto generis illa etiam sunt que cum sua natura omni articulo careant· tamen arti culata nōnunquam quo ad maxime licet cōsistunt· Manus autem pars interior penitus articulo uacat·

Vr animantium uni uel homini uel maxīe oculi deprauantur·An q̄ homo uel solus uł maxīe morbo comitiali capi ī puerili etate solet cum certe deprauari omnibus accidit·

Vr animantiū homo maxime fumo affici potest·An q̄ homo lacrimā maxīe emittit Fumatio autem nonnisi cum lacrima est·

Vr equus equo·homo homini· atq; omnino cognata cognatis·sibiq; similibus gaudent· atque cupiunt· Non enim quia pulchrum uidetur· Cupiditas autem formam sequitur elegan tiorem·Nam si id esset rem pulchrā suauiorem esse oporteret·nunc autem contra potius euenit· ut qa iocundum suaueque est·ideo pulchrum esse uideat᷑· nec omnib9 res eadem uoluptati est·nec pulchꝝ idē leticie·aliis·n·esse aut biber̄ aliis ɔcūber̄ letabili9 est

Sed causa cur unūquodq̄ iunctū suo cognato maxīe suauissimeq̄ concumbat in aliam cadit questōnem Pulcherrimū uero id etiā esse nōdum asseri uer̄ pōt sed nobis quod ad concūbendum suauius est pulchꝛ certe uidetur Quoniam rei quam cupimus aspectu quoque nimirum delectemur· Et quidem in ceteris etiam cupiendi generibus res pariter sese habet· Cū enim siti detinemur· humorem suauius cernimus· Quod itaque ad usum aliquem pulchrum est & qđ idem maxime cupere solemus· suauissimum id esse ipsum uidetur· Quod autem ꝑ se tale est nō ꝑterea sic esse uidebitur Argumentū q̄ adolescētuli pleriq̄ formosi aptiq̄ nobis esse uidebunt̄ cū ad cōcūbendi usum respexerimus· Nunqd igitur ita ut etiam plꝰ gestiamus q̄ si deformes quosdam intueamur· Non Hercle nisi eoruʒ auidi simus quomodo potiꝰ quoq̄ uidetur pulchrior· Nam si siti detinemur humoreʒ multo suauius aspiciemus·

Vr hominis prior pars pilosior q̄ posterior est· quadrupedum contra posterior quam prior saetosior· An q̄ omne animal bipes partem priorem habet pilosiorem· Nam aues quoq̄ eodem modo quo homines se habent· An partes in firmiores natura semper integere pocius consueuit Infirmum autem unumquodque loco sui corporis aliquo est· Quadrupedum ūo omnium partes posteriores infirmiores loci causa sunt q̄ priores· affici nanque a frigore ęstuque amplius possunt· hominū priores infirmiores sunt· incommodisque illis eisdē opportuniores·

Vr animantium homo maxime soleat sternutare· An q̄ etiam grauedine maxime hō temptatur· Cuius rei causa est q̄ calor qui

circa cor est sursumque sua natura effertur· cęteris animantibꝰ in armos se effert· Vnde per refractiōꝫ disiectꝰ· partim ceruicem caputque petit partim in spinam lumbosque defertur· Hec enim linea recta· iuxtaque basim sita omnia sunt· Quod cum aeque corpus poene totum recalescat· humores quoque in sese pariter digerit· planeqꝫ partitur· humores enim calorem sequuntur· Exquo fit ut neque a grauedine admodum infestari· neque sternutare quadrupedes soleant· Sternutamentum eīm uel spiritus uniuersi delatio est· humore scilicet plus aliquid exhalante ul' crudi humoris conatus excursusqꝫ· Quocirca destil lationes solet praecedere quae quidem animantibus caeteris minime incidūt· eo qꝫ caloris illa delatio an̄ retroque portionibus aequis se digerit· Homini ꝯo qꝫ erecta basi se in sublime modo stirpium attollit· euenit ut caloris elatio plurima & uęhementissima caput adeat· elatusque eo calor meatus concalefacit· rarefacitque capitis· qui tales demum effecti nimiꝝ capaciores humorum quā meatus cordis inferiores redduntur· Quotiens itaque accidit· ut caput hu mescat refrigereturque· extrinsecus amplius quam satis sit· efficitur ut calor qui & alimentum habet· & se in partē interiorem ꝯtrahit nimirum crescat· crescens sese in caput meatusque capitis efferat quo humores praetenues crudique sectantes implent me atus destillationesque faciunt & sternutamēta rōe simili mouent· Nam inter initia destillādi calor hu morem sursum praecedens inflansque meatus· ster nutamenta expulsu· spiritus· ductuqꝫ hūoris tenuis· acrisque ītitat· Vnde fit ut post grauedinis sternu tamentū pituitā aquę similē abstergamꝰ hęc cū oīa sese mouerint· humores coacti crassique subsidunt·

& foramina capitis nasique intersepiunt· Facta eĩm tumidiora distentioraque caput dolore infestant· Argumentum ꝙ nullus per eas spiritꝰ foras mittitᷣ exquo seqtur ut neqꝫ sternuere neqꝫ olfacere possint qui grauedine detinentur· Sternutamenta autem quae sine grauedine mouentur· has quidem easdem ob causas ueniũt·sed exiguis leuibusque iniciis·itaqꝫ ubi ui caloris collecti humores sunt·facile ab eodem calore pro sua exiguitate spirascentes in nares interrumpunt·Strepitum uero spiritus ñ minꝰ uiolẽtia sese efferẽdi quam sua copia mouet·Cum eĩm calor directo tramite se ad cerebrum usque extulerit eiqꝫ ipsi impegerit ad nares reflectitur eo quoniã meatꝰ illac foras ẽ cerebro ꝑtendant·Quot cum illa foras reflectẽdi delatio spiritus nares uersus cõtra naturã agatur·uehemens ut fiat nimirum euenit itaqꝫ strepitum mouet· Cęterorum autem animãtium aues maxime grauedinem sentiunt ꝙ formam corporis maxime similem hominibus gerunt·uerum minus ꝗ homines afficiantur· quoniã caput magna ex ꝑte deorsum tenẽt·ut quę uictũ abs terra petere soleãt·

Vr maris aĩmalia maiora uegetioraqꝫ sunt ꝗ terrę·An ꝙ uis solis consumendo ꝗ terrã ambiunt copiam detrahit nutrimenti quã obrem quae abdita uitam agunt uegetiora sunt his igitur omnibus incommodis cum genꝰ maritimũ sit immune·merito tum adolescere potest corpore ampliori & uegetiori·

Vr cętera anĩmalia cibum sępius siccum ꝗ humidum capiant homo humidum sępius ꝗ siccũ·An ꝙ homo natura calidissima est· plus refrigerationis desiderat·

Vr spadones calui effici nequeant. An eo q multum cerebri obtinent. quod sane his cõtingit. quia rem uenercam nõ agunt. semẽ eĩm labi per spĩnam e cerebro uidetur. qua de causa boues quoque castrati cornua gerere maiora putãq necnon & mulieres ac pueri. cur calui non sint eadẽ ratio esse creditur.

Vr animantium alia ubi primum in lucez edita sunt. nutriri per se ipsa possint. alia nequeant. An ea possunt que in genere qđ memorie capax est breuius uiuunt. Quocirca ocius quoque morte eadem omnia occumbunt.

Vr homo plus excrementi humidi egerit q̃ sicci. equi & asini plus sicci q̃ humidi. An q hec animatiũ genera sicco pabulo largiori utuntur. homo humidis magis q̃ aridis uesci solet. Ex cibo autem omne proficiscitur excrementum. & ex copiosiori copiosius. Igitur alia humido potius alia sicco largiori utuntur pabulo. quoniã alia sicca natura sunt. alia humida. Itaque humidum potius capiunt quae sicca constant natura. Huius namque sunt indigentia. contra siccum affectant que hũida sunt natura. utpote que qualitatis eius inopia magis teneantur.

Vr aues & homines. & genus quodque animantium forte corpor̃ sunt duriori. An q animositas cum calore est. metus enim refrigeratio est. Quoꝝ igitur sanguis amplius feruet hec & robustiora & animosiora sunt. Sanguis autẽ alimento corporibus est. Et quecunque uero e stirpibus terrae aqua tepida irrigaueris. omni diriora euadant.

Vr monstra paruę quadrupedes pariunt · homo autem grandesque animantes omēs minus ut equi ut asini · An ꝙ pue ut canes sues · caprae · oues · longe sunt foecundiores q̄ grandes Illarum enim aliae omnino singulos pariunt · Aliae magna ex parte · Monstra autem tum confici solēt cum plura semina inter sese cohaerescunt · confun dunturque · uel cum prodeunt ex mare · ul' cum se in foemina permiscent · Vnde aues etiam mōstra eder̄ possunt · Oua nāque uitello pariunt geminato · Mon strum autem ex geminatis illis cōsistit quoꝝ uitelli nulla interiecta membrana distinguuntur ·

Vr hominū caput pilosius q̄ reliquū corpꝰ nec ex proportione pilosum est · Cęterorū autem contra · An caetera uel in dentes ex uperant praenimia alimenti copia · uel in cornua ul' etiam in sętam · Quę igitur in cornua capite minꝰ sętoso hęc sunt · absumptum enim illam in rem est Quę autem indentes plus quidem pili q̄ cornigera obtinent · Capronarum enim nonnihil sortiuntur · Sed minus q̄ aues his enim illud etiam quod hōinuꝫ genus in tegendi natura tribuit · Sed quod illis pro copia nutrimenti multis luxuriat locis · id in capite homini habundat · Nec enim nullū habent · nec adeo multum · ut pilorum undique excrescat congeries ·

Vr unus oīm animantium homo canescit · An ꝙ pars animantium maxīa pilum quot annis deciduum gerit · ut equs ut bos · Non nulla deciduum non gerunt · Tempus autem uiuūt breue ut oues · & quędam alia quorum pilus · utpote nō senescēs caēscer̄ n̄ p̄t · at hō nec d̄ciduū gerit pilū

Et longam degit ętatem. Itaq; tempore consenescit atque inueteratur.

Vr uita breui imbecillisq; uiribus sunt qui partem umbilico subiectam maiorem q̃ superiorem habent pertinentē ad pectus. An q; uenter suā ob breuitatem frigidus est. Itaque ut uim paruam obtinet concoquendi. sic excrementis redundare aptissimus est. Morbis autem nimirum patent qui tali uentre constiterint.

Vam ob causam animantium alia nō soluz coitu sed etiam sponte naturae procreantē alia coitu dumtaxat proueniunt. ut homo. ut equs. An q; & si non aliam ob causam. tamen q; aliis gignēdi tempus breue statutum est. Itaq; fieri non potest ut tempus quod uim obtinet generandi amplificetur prorogeturque. Sed temporum uicissitudine commutatiōeq;. ut procreentur contingit Aliis multo generatio ampliari solet. Etenim uel anno. uel decem mensiū spacio cōfici assolent. Quapropter. uel nullo pacto. ul' ex coitu procreentur illa necesse est.

Vr ethiopum dentes candidi & cādidiores q̃ cęterorum. Vngues autem non dentib9 in candore respondent. An ungues ideo nigricant. quia cutis etiam nigra est. & nigrior quam caeterorum. ungues autem ex cute proueniunt. Sed cur dentes candeant. quae nam ratio sit. An q; albescer̄ illa solent quibus uis solis hūorem detrahit dummodo nihil superinficiatur. quomodo etiam ceram albescer̄ nouimus. At cutem supinficit calor dentes minime. Sed totus eorum humor in uaporē a calore conuertitur atq; exhalatur.

Ur animantium alia precisо capite uel pro
tinus moriuntur· uel paulo post· alia minime
An ita afficiantur· quae sanguine carent·
exiguoque cibo contenta sunt· Quippe quae neque continuo cibum desiderent· neque in humore calor eorum diffundatur quibus rebus priuatum animal sanguine constans uiuere nequit· Illa uero sine respiratione uiuere multo diutius possunt· Causam cur ita alias habunde reddidimus·

NONA PARTICULA QUAE AD VOCIS SONIQUE RATIONEM PERTINENT· THEO. INTER·

Ur sensum auditus maxime ab ortu
naturę offendi potest· An quod auditus
& uox ab eodem initio proficisci ui
deantur· Atqui locutio ex facili posse
deprauari uidetur· quae species uocis
est· eademque perfici difficilime potest· Indicium huius est quod posteaquam nati sumus diu obmutescimus deinde balbutire tandem incipimus· Principio namque nullum proferre penitus uerbum ualemus· Cum itaque facile peruerti locutio possit idemque initium audiendi loquendique sit· Vox enim quaedam audiendi quoque primordium est· sequitur ut quasi per accidens non per se omnium facillime sensuum auditus interimi possit· Argumentum autem facile omnino loquendi principium destrui posse· Vel ex caeteris animantibus erui licet· Nullum enim loqui ex cęteris potest· sed homini tantum facultas haec data est· & hic tamen sero ut dictum est loqui incipit·

Vr omnes surdi uocē redder̄ p̲ nares assolēt
An q̄ prope absunt ut rauci sint· Muti aūt
per nares uocem extrudunt· Eo nāq̄ spirit9
illorum compellitur quia ore compresso sunt· quod
compressum ideo est quoniam lingua his ad uocem
reddendam usui nullatenus est·

Vr omnes qui natura sunt calida magnam
uocem emittere solent· An q̄ multum ī his
aerem frigidumq̄ inesse necesse est· V is·n·
caloris facile ad se & spiritum trahit· & aerem eoq̄
amplı9 id agit quo amplior est· Vox autem magna
tum oritur cum aeris multum agitatur· utq̄ acuta
cum celeriter sic grauis cum tarde aer incitatur·

Vr omnes surdi p̲ nares loquun̄t· An q̄ surdi
uiolentius spirāt· quippe qui prope absunt ut
muti sint· meat9 itaq̄ narium ductu spiritus laxior
reddit̄· exquo fit ut nisi per nares loqui non posint·

Vr melius audiri queq̄ in nocte q̄ die possunt
An q̄ requies omniū noctu amplior ē· quoniā
calor abest· unde trāquilliora quoq̄ magna ex parte
omnia sunt· Sol enim est qui omnia mouet·

Vr uoces elonginquo acutiores esse uidentur·
itaq̄ qui hominum proculadmodum abn̄tiū
clamorem imitantur· uocem acute emittimus· & si
milem his q̄ suā uocē in sonū adstrīgūt tenuiorē· &
strepitus quoq̄ resonādi acutior uenit quē p̲cul ab
esse palā ē· Nō·n·nisi p̲ refractionē exister̄ potest· cū
igit̄ in strepitus rōne acutū q̄d uelox sit· tardū aūt
quod graue uoces elōginquo delatas tardiores uideri
oporteret· Que·n· ferun̄t eo tardius oīa mouentur
quo longi9 a suo discesserunt principio tandēq̄ col
labun̄t & decidūt· ut⁊ igit̄ q̄ imitāt̄ uoce exili silāt
& sono tenui ager̄ tēptāt uocē q̄ se e lōgīquo defert

tenuis autem grauis non est· neque exiguus exilisq̃ uocis pferende usus grauis est Sed acutus sit necesse est· An nõ modo qui imitantur ea de cã ita simulãt uerum etiam strepitus ipsi acutiores existũt Causa uero cur ita sit q̃ aer qui defertur strepitũ excitat. Et quemadmodum primuꝫ illud obstrepit qd̃ aerẽ mouerit·sic rursus aer subĩde mouẽdo agat oportet ut partim moueat· partim moueatur· Quo fit ut continuari strepitus possit·Quippe cum perpetue mouenti mouẽs succedat·donec omnis conatus mo uendi emarcescat· Quae quidem res in corporibus nonnisi cadere est·cum scilicet aer non amplius im pellere uel telũ uel aerem potest· Vox enim cõtinua redditur cum aer aerem propellit telum autem ferẽ cum corpus ab aere mouet̃·Hic igitur corpus idem defertur assidue usque ad eum finem dum coruat. At ibi alius atque alius aer perpetua uicissitudine p fluit precedenteque subsequens minor est· Itaq̃ ue locius qd̃ mouetur· sed p minus subinde aeris qua ð causa uoces acutiores e longinquo tenuioresque sen timus· Est enim acutum quod uelocius est· ut am bigendo superius pposuimus· Hec eadem causa est cur & pueri & egrotantes acute uiri autem et bene ualẽtes grauiter uocem emittant·Cur uero ppinqs auribus uox grauior acutiorue esse minime pateat. Et omnino cur similis proiectis ponderibus non sit causa q̃ proiectum illud cum unum assidue sit iden tidem assidue fertur·strepitus autem aer propulsus ab aere est·Itaque fit ut pondus unum in locum ca dere tantummodo possit·uox autem quoquo uersꝰ spargat sese·non secus ac si proiectum pondus dum fertur in partes frietur innumeras· atque etiam se retrorsum dispertiat·

Vr domus nuper illita magis resonat. An quia maior refrangendi datur facultas propter leuitatem. Leuis autem ideo est. quoniam continens adhuc rimisque immunis penitus extat. non tamē admodum humidam uolo intelligi. nulla enim refractio de limo effici potest. Haec profecto causa est cur etiam opus omne tectorium magis resonet. Quinetiam aeris immobilitas fortasse aliquid facit. congestus enim uniuersusque cum sit occurrentem illum retorquere uehementius potest.

Vam ob causam si quis dolium. & lagenas & caetera id genus figlina inania obruat operiatque domicilia resonare āplius possint Necnon si putheus. uel cisterna. uel aliqua fouea in domo sit. magis magisque ita fiat necesse est. An quia ratio resonandi nonnisi refractio est. sic enim potissimum resonandi illa reciprocatio nascitur. Ergo putheus. & quaelibet fouea angustiam obtinet. & aerem colligere potest. Dolia caeteraque fictilia densitatem quoque sue ambientis formę pręsese ferūt Itaque utraque de causa illud euenit. Concaua enim omnia magis sonant. et es quoque ob eam rem sonitū pręcipue omnium reddit. Nec uero absurdum quia obruta illud faciunt. Vox enim non minus in ima se defert. Denique quoquo uersus atque etiam in orbē ferri putandum est.

Vr si uasa quis inania obruerit faciet ut magis ędificium resonet. An quia uasa soliditate perpetuitateque sua melius & concipiunt. & cōtinēt aerē simulque accidit ut ictus uehemētior effici possit.

Vr aqua frigida de eodē ꝓfluens uase acutius q̃ calida obstrepit· An ꝙ delatio aquę frigidę uelocior est· grauior eīm frigida est· acutiorem aūt strepitum reddit quę uelocior est· Calor uero & raritate alleuat· & elatione· Proximum illud est quod faces quoque ardentes ictum faciunt inbecilliorem·

Vr homini q uigilauerit uox asperior reddit̄· An ꝙ ei9 corpus ob cruditatē hūescit maxīeꝗ loco superiori· unde caput quoꝗ grauescit· Et cum fauces humore redundēt· uocem asperiorem existerē necesse est· Asperitas n· ob inęqualitatem· grauitas propter obseptionem exultat retardius enim fert̄·

Vr cibo ingesto mox tenor frangitur uocis· An ꝙ membrum illud uoci tributum crebro cibi occursu perclusum concalescit· concalescens hu emorm attrahit qui ob assumpti cibi humefactioꝫ & largior est & paratior·

Vare qui flent uocem mittunt acutiorem qui rident grauiorem· An ꝙ alteri suaꝫ ob debilitatem parū spiritus mouent· Alteri uehemēter intendunt quod facit ut spiritus uelocī9 fieri possit· Contra qui ridet resoluitur & debilitat̄ itaꝗ uocem grauis aedit· Quanquam ęgri acutam emittunt uocem parum enim aeris mouent· At ꝟo qui rident non solum parum sed etiā leuius mouēt· Ad haec qui rident spiritum calidiorem emittunt· qui flent frigidiorem· Dolor enim refrigeratio pectoris est· Calor itaque multum aeris mouet· ita ut tarde feratur· Frigor autem parum ciet· Idem uel in tibiis fieri nouimus· Enimuero qui spiritu inflāt calidiori multo tardius agunt·

Vr pueri ceteraq; recens nata aīmalia uocē reddunt acutiorem q̄ que pfecta etate sunt cum tamen omne acumen uehementia sit. An q uox motio aeris est. & acutior. que uelocior. Facilius autem & uelocius parum q̄ multum aeris mouetur. Mouetur aūt quotiens uel a frigore cogit̄ uel a calore discernitur. Sed cum inspiratio frigida admisso sit. interior nimirum aer tantis p cogitur cum spiritū capimus cūq; exspiratio caloris emissio sit aere sane a calor̄ citato uox effici potest. Cum. n. spiritū reddimus non cū capimus uocem formam9 Cum autem nouella callidiora sint q̄ uetusta suosq; meatus habeant arctiores minus in se aeris possunt continer̄. cūq; calor qui moueat amplior in his insit res autem quae moueatur minor substet. Velocius utraq; d̄ causa aer moueri potest. At si uelocī9 uox certe a cutior dabitur ob ea ipsa que ante retulimus

Vr uocem qui flent acutiorem emittunt. qui rident grauiorem. An qui flent intendendo contrahendoq; os uociferantur itaq; propere aer interior intēto mouetur. Cumq; per os trāseat angustum ferri uelocius potest. Vtraq; igit̄ ratione fit ut uox acuta aedatur. Contra qui rident remisso corpore biscenteq; ore ridēt cum igitur ob eam rem late tardeq; profundāt aerem merito uocē emittunt grauiorem.

Vr uocem reddunt acutā qui exptes semīs sunt. ut pueri. mulieres. decrepiti. spadones grauem aūt uiri qui firmissima sunt etate An ea causa est qua linea ceteraq; tenuia dimēsionē unam dumtaxat sortiuntur. Crassa autem plenaq; plures obtinēt. itaq; uox etiā tenuis unā dimēsiōem habuerit. unū aūt & efficer̄ & mouer̄ facili9 ē q̄ plr̄a

Ergo cum predicta illa spiritū habeant imbecillum Nonnisi parum aeris moueri ab illo spiritu potest. Minimus autem est qui dimensione unica constat quem predictis rationib9 tenuem esse uocemq; talē ab eo proficisci necessum est. Vox autem acuta que tenuis est. igitr qui prolifico illo semine carent uocē hinc merito reddunt acutiorē. Viri robusti quoniā spiritu ualeant multum aeris incitare queunt. quod cum multum sit lēte mouetur. uocemq; efficit grauiorem. Motu enim ueloci. & tenuis uocem reddi acutam iam constitit quorum neutrum ut in uiro possit existere accidit.

Vr uoces nostre grauiores sint tpe hiberno An q aer interior tunc & exterior crassior est. Crassior autem cum sit tardius mouetr Itaq; uox grauior nō īmerito fit. Adde q somnulentiores hiberno tempore sumus q̄ ęstiuo plusq; tpris obdormir solemus. Somnus autem facit ut mēbris grauioribus simus. Quo igitur tēpore plus dormimus q̄ uigilamus. quod hibernum profecto est. Hoc uocem effici grauiorem q̄ qui econtrario agitur rō est. Cum enim tempus uigilandi quod interuenit breue sit. Habitus corporis qui inter dormiendum committitur. permanere usque ad somni repetiōe3 nimirum potest.

Vr ex potu uomitu atque frigore uocem emittim9 grauiorē. An faucibus īterseptis quam rem pituita subsistendo committit quippe q̄ aliqd fluctiōis in eas detrahat aliis uomit9 aut potus aliis pn̄tis temporis qualitas p obstrictō3 fauces reddit angustiores itaq; delatō spirit9 tardi9 agitur. Quae autem tarda delatio est grauem haec efficit uocem.

Vr uox grauior e propinquo magiſquam
e longinquo ſentiri poteſt. An ꝙ grauior
plus quidem aeris mouet. Sed nequaquam
in longitudinem. ergo a longe minus ſentitur. quo
niam per minus ſpacium ſe deducit. E propinquo
autem magis. Quoniam plus aeris ſenſorium ferit
audiendi. Acuta procul ideo audiri poteſt quoniam
tenuior eſt. Tenue autem omne augeri in longitu
dinem poteſt. Dixerim etiam ꝙ motio quae uocem
reddat acutiorem uelocior eſt. quod fieri poteſt. ſi
ut denſus. ſic anguſtus ſpiritus ſit qui aerem mouet
Nam & exiguus aer mobilior eſt. quippe qui ab an
guſto moueri queat. & denſꝰ plures efficit ictus qui
ſtrepitum reddant. Licet hoc in muſicis perſpicere
inſtrumentis. Fides namque tenuiores ceteris eiſdẽ
ſubſtantibus acutius conſonant.

Vr uox acutior illis eſſe uidetur qui lõgiꝰ
abſunt. cum tamen acuminis ratio ſita in
eo ſit ut uelocius feratur. & quod longius
fertur. moueri tardius ſoleat. An ꝙ uocis acumen
non ſolum in uelocitate mouendi. ſed obſtrependi
etiam nimia tenuitate cõſiſtat. Qui autem longiꝰ
abſunt uocem tenuiorem excipiũt ob aeris qui mo
uetur exiguitatem. Motus enim ita marceſcit. utꝗ
numerꝰ emarceſcens in unitatem relabit̃. ſic corpꝰ
in unicam dimenſionem extenuatur. quae tam in
corpore quam in uoce tenuitas eſt.

Vr uocem acutam & exercitati reddunt.
& debiles. An Debiles quia parum aeris mo
uent. parum autem q̃ multũ uelocius fert̃.
Exercitati uero aerem excitant uehementius. Aer

excitus uehementer uelocius fertur·acutum autem in uoce id est quod uelox in delatione·

Vr uox corrũpi his soleat qui cibo ingesto clamitarunt· Itaque omnes qui uocem exercent ut histriones· saltatores· & caeteros generis eiusdem mane ieiunioque ore exercitationẽ adire licet inspicere· An uocem corrumpi non aliud est q̃ membrum qua spiritus transmeat corrumpi· Quocirca rauci quoque uoce corrupta sunt·non ꝙ spiritus uiciatus est qui uocem afformat· Sed ꝙ exasperata artaria est·quae uehemente concalefactõne exasperari maxime solita est· Quamobrem neque qui febriunt· neque qui uehementer febrierunt statim cum febris cessauerit cantare queunt·sunt eĩm asperis nimio ex calorẽ faucibus·Cibis autem spiritũ & largum reddi & feruidum consentaneũ est Qui talis autem est exulceret arteriam transmeãdo atq; exasperet·Ratio est quod cum ĩciderit merito uox destrui potest·

Vr uox cum aer quidam formatus sit· Et qui cum fertur formam sepe illaz amittat echo id est resonantia fiat· Cum enim aer uehementius in aliquod solidum offenderit uox nõ dissoluitur·Sed eandem expresse reciprocantem audimus· An ꝙ refractio est non perfractio· Sic enim cum totum permanet·tum partes ab eo due uniformes proficiscunt̃·Quippe cum per similem angulũ refractio existere soleat· Itaque uox resonandi sil'is primae efficitur·

Vr ceterorum animalium nouella recensq;
edita uocẽ mittũt acutiorẽ q̃ q̃ pfecta etate
sũt uitul' aũt grauiꝰ mugiũt q̃ boues pfecti

An ꝙ infans quoq; in genere similis foeminę eiusdē generis est. Boum autem fominę grauius mugiunt quā mares cum caetera econtrario agant. At uituli similiores foeminis q̄ maribus sunt. ergo uocem hi grauiorem emittere debent.

Vam ob causam paleis in orchestra sparsis chori uox minor sentiatur. An propter asperitatē. Vox enim pauimento minus leuī occurrens ut minus una ita minor existit. Quippe quę minus continua sit quomodo etiā lux amplior resplendet in leuibus eo ꝙ nihil impedimenti interuenit quo interpelletur.

Vr sal igni ingestus mouere crepitū soleat An quia sal parum humoris ītra se cōtinet quod mox a calor̄ ignis cōuersum in spūm uiolentoq; exiliens impetu salem rumpit. omne aūt quod rumpitur mouere crepitum solet.

Vr pueri nonnulli antequam aetas ueniat qua uocabula suo tempe explanare possint fari incipiant. Et ubi aliqd expresse dixerit rursus obmutescant atque ut prius degunt quousq; solitum tempus loquendi accedat. Quae quidem a plerisque portenta esse putantur. Iam aliquos etiā statim cum in lucem uenerunt locutos esse ꝓditū est. an magna quidem ex parte secundum naturam homines prodeunt. itaque illud paucis accidit. Sed natura ratione simul haec contingere ac ꝑfici solēt Quamobrem simul & audiunt & uocem emittūt. simul & intelligunt facultate audiendi & loquūtur & explicant Euenit tamen interdum ne haec simul contingant. sed ut alii prius intelligant q̄ membrū

id abſoluatur quo loqui poſſumus. Alii cōtra qui ſ
quę loquantur intelligere nequeant. Quae enim au
dierint ſimulate eadem reddunt. Sed cum tempus
affuerit utroꝗ iam munerē naturę fungi incipiant.
Quibus autem prius ſenſa auditus in animo ualeāt
quam membrum id abſoluatur quo primo uocem
mouemus orationemꝗ condimus iis nonnunquam
ubi iam multa intellexerint. facultas quoꝗ membri
illius & abſolutio propere contingit maxime quidē
a ſomno. Cuius rei cauſa eſt ꝙ ſomnus data requie.
tum corpora tota tū mēbra ſingula facit alacriora.
Sed fieri poteſt. ut uel ob aliam huiuſcemodi muta
tionem idem eueniat Complura autem ſunt quę ut
efficere ualeamus. breuiſſimi temporis adiumento
opus eſt. Et tñ eadem poſtmodum ęque agere neꝗꝗ
poſſimus. Quotiens itaꝗ membꝝ illud ita ſe habet
ut liberum abſolutumꝗ ſit efficit̃ ut qđ per auditū
intelligentiam mouit. idem cum pendet fluitatque
in ſenſu retinet uerbūꝗ reddat. hic nobis & carmīa
& uocabula ſepęnumero nō ex uoluntate occurrūt
Et quę prius uolūtate petita diximus eadem poſtea
non uoluntarie dicimus. hinc etiā ſepe quę nouim9
ore explicare nō quimus. Ita fieri pōt ut pueri aliqd
dicant rurſuſꝗ membꝝ cui fandi data poteſtas eſt.
redeat ad ſuam naturam ac obmuteſcat dum tēpus
corroborandi abſoluendiꝗ ultimum ueniat.

Vr aliq̃ obſtrepūt mouentꝗ ſubito ut arcae
que nullo mouente qđ ſenſ9 nouerit cōcitant̃
& crepāt cū tñ potentię eſſe debeat qđ mouet ꝗ qđ
mouet̃. quę eadē qō etiā de corruptiōe ac ſenectute ē
Quippe cum a re in ſenſibili oīa corrūpāt̃ que a tp̄e
peūt an ſil' guttis hoc ē z. lapidib9 quos plāte emer
gētes attollūt atꝗ reiiciūt. nō. n. qđ ultimū actōis ē

Id uel attollit uel mouet· sed hec uniuersa cõtiuatio efficit· qua quidem re insensibili accidit· ut motus ille sensibilis nascatur· sic etiam res contenta spaciis insensibilibus temporis mouet· atq; i partes digerit insensibiles· uniuersi tñ & continui ratione exultat & motus & obitus· continuum autem illud non in instanti temporis· sed in tempore quod ab instanti determinatur· situm profecto est·

Va de causa oscitantes minus audire possim9

An q̧ multũ spiritus effluentis interoscitãdũ aures etiã intrinsecus subit· ut motõ uel sensu pcipi possit quã trudit ad aures maximeq; post somnum strepitus autem uel aer· uel aeris affectio est· Igitur cũ interior renitit exteriori illi occurrẽti efficit ut motus interioris strepitus motum exterioris retor queat· atq; offuscet·

Vr pueri magisq̃ uiri lingua hesitant· An ut etiam manibus pedibusq; pueri min9 ualem9 & infantes ambulandi oĩo facultate caremus sic etiã lingue parũ compotes pueri sum9· & infantes xbũ nullum referre possumus sed mor bruto℞ aĩantiu℥ uociferamur· uidelicet causa imbecillitatis quę non solum hesitantem lingue· sed etiam balbutiem blesi tatemq; faciat· quippe cum blesitas sit littera℥ q̃ndã exprimere non posse · eãq; ñ quãlibet sed certam bal buties uel litteram ꝑtermittere· uel sillabam hesitas alteram alteri sillabam iungere propere non posse· Que quidem omnia imbecillitate eueniunt· Lingua enim subministrare intelligentie non potest· Itidẽ etiam uinolenti senesq; afficiunt propter debilitatẽ uiris autem hec minus usu eueniunt·

Vr uox hominum tam metuentium quaꝫ trepidantium obtremescere soleat. An ꝙ emigrante calore cor conquatitur. Nam utrisque & trepidantibꝰ & metuentibus accidit ut ita afficiatur. Cum cor autem conquatitur. ictus ne quaquam effici unus potest. sed plures ꝓficiscantur ut e fidibus laxius intentis necesse est.

Vr uocem homines trepidantes grauem. metuentes acutam reddant. An ꝙ metuentibus locus cordis refrigeratur. cum calor deorsum se defert. Ita ꝙ paꝝ aeris excitare possunt uires enim posite in calore sunt. Trepidantibus aūt calor loca petit superiora. ut etiam pudore affectis effert idem sese ad faciem. Cuius indicium est quod plenius erubescunt. resoluit igitur multumq; aeris quo loquimur efficit. Hic autem tarde propellitur Tardum uero nonnisi graue in uoce est.

Vr nox ad audiendum aptior est quaꝫ dies Vtrum ut Anaxagoras ait ꝙ aer interdiu stridet a sole cōcalefactꝰ ⁊ obstrepit noctu requiescit. utpote cum omnis calor abfuerit. Tunc autem queque audiri melius possunt. cū nullus strepitus est. An ꝙ per inanius facultas audiendi āplior quam plenius datur. Est autem aer interdiu densus ut qui luce radiisque refertus sit. noctu autē rarior ꝙ ex eo ignis & radii decesserunt. quae corpora esse dixeris. An ꝙ corpora multifariam interdiu uim intelligendi dispartiuntur. inque res uarias deducunt Itaque clara audiendi eripitur sensio. Et eo ꝙ omīa die magisquam noctu agimꝰ ipsa quoq; intelligētia negociis corꝑis īpedita ē. Sensus autem ubi seiūctus

ab intelligentia est laborem uelut insensibile habet. Vnde dictum mēs uidet. mens audit. At uero noctu cum noster intuitus omni sit munere liberatus ma gisque intelligentia requiescat. Meatus aurium uel amplius patens. uel nihilo minusquam die. ut capax sonorum pariter est. sic melius eosdem sonos referr ad intelligentiam potest. Quoniam nec ipsa intelli gendi uis quippiam agat. Nec ab aspectu temptetur ut fieri interdiu solet.

Vr homines qui humore prolifico uacant ut pueri mulieres decrepiti & spadones uo cem reddūt accutam. Viri autem q firma ętate sunt grauiorem. An propter membri imbecil litatem quod mouere aera solet. Mouet eīm exiguū aerem quod imbecillum est. exiguus uelocius fertꜭ uelocitꜭ fertꜭ acutū ē an ꝙ pri9 meat9 q̄ uox ꝑmeare solet omnibus semine uacius pusillus est. Itaque exi guum proficisci ab eo potest. quod aera moueat exi guum uero cum sit uelociter per amplas superiores fauces fertur. At uiris ętate ingentibus hic amplior habetur ut etiam qui ad testiculos pertinet. Itaque aer pluris est qui inde propel litur. Tardior ergo cū transeat. merito grauior reddi potest.

Vr homines lingua hesitātes loqui neqant uoce submissa. An ꝙ offensaculo quodam uox sistitur retinetu rque. Sed cum non pares requirantur uires. aut similis mot9 cum quic quam impedit motum. cumque non impedit emit tendum omnīo est. Vox autem motus est uocemq; altiorem solent emittere. qui pro uiribus conantur Ergo cum expellendum quod obstat emittendū sit altius eos loq necesse est. q lingue huiusmodi uicio tenentur.

Vr iidem illi trepidantes magis q̃ uinolēti
hereant lingua. An quoniam affectus hic si
milis generi stuporis quā apoplexiā uocāq.
parti interiori cuipiam tribuendus est quam ꝑtem
mouerē nequeant. impedientem propter suam refri
gerationem. Vinum igitur quod sua natura calidū
est refrigerationem tollit. trepidatio facit. Est eīm
trepidatio metus quidā. metus autē refrigeratō est
Vr strepitꝰ extrinsecus magis intus audiē
q̃ intrinsecus foris. An ꝙ intrinsecus cum
uasta ī mensa que adeat ſpacia discerpitur
dissipaturq;. ut pars eius uł minīe uel minus sentiri
possit. Extrinsecus uero cum uox sese in locum arc
tiorem stabilioremque aerem conferat uniuersa in
grediē. Itaq; cū maior sit n̄ īmerito meliꝰ p̄t audiri
Vam ob causam qui lingua hesitant melan
colico habitu constat. An ꝙ propere sequi
imaginationem. nonnisi esse melancolicuʒ
est. hesitantes autem illi tales proculdubio sunt. Im
petus namq; dicendi preruit anteceditque facultatē
eorum. utpote cum animus uisa sequatur. Balbis ēt
id accidit. Hos etenim oēs mēbra uoci accōmodata
tardiora hr̄e certū ē. īdiciū ꝯo ꝙ tł'es uiolēti reddūē
cum suas maxime imaginatōes n̄ ratōnē sequūtur.
Vr porrum prosit ad uocem sonoram. naʒ
& perdici commodum eadem ī re nouimꝰ.
An ꝙ allium quoq; elixum delinit. & quid
porꝝ lētitiā q̃dā obtinet. que fauces detergerē possit.
Vr cetera animalia uocem tum acutiorem
emittūt. cum ualidiora sunt. homo aūt
cum inualidior est. An ꝙ homo inualidus
exiguum acra mouet. aer exiguꝰ uelociter permeat
uelocitas strepitum reddit acutiorem.

Vr melius audimus cum spiritum retine9 quam cum reddimus Itaque minus spirare in uenatione praecipitur· Vtrum qꝛ per uenarum elatōnem uis sentiēdi locum petit superiorē cum enim dormimus deorsum se defert & crebrius tunc reddimus quā ducimus spiritum minime que audir̄ ualemus· An etiam sanguis cum reddimus spiritum·ascendit itaque pars superior impletur·cum tamen per inane audiamus· An qꝛ efflatio strepitus q̄d ē·hic aūt exspirādo eueniens uī obtūdit audiēdi·

Vr sal exiguus ocius crepat & exilit· Vehementius autē & crepat & exilit qui plēior est· An qꝛ exiguus rumpi celerius pōt haud eīm multum id ē qꝛ subeat ignis oportet cū sal ipse totus exigu9 sit·plenior aūt ille lenti9 domar̄ qꝛ pl9 negocii ē magnū dirrupisse q̄ puū·crepat pu9 parū quia pu9 inuehit̄ ictus maior magis qa magno agit̄ ictu crepitus aūt ictus ē·quod ēt robusti9 est magis exilit quoniam minus cedit·

Vr si salē eacē magnitudīe q̄ modico igni īgesi9 crepet nīo īieceris igni ul' nihil l' mī9 crepabit·an qꝛ pri9 ab igne corripit̄ q̄ rūpi possit cōburit̄ n·qꝛ hūor cōsūpt9 ē crpat qꝛ diiscīss9 disruptusqꝫ ē·

Vr oscitātes mī9 audire ualē9·an qꝛ spūm inclūdi9 q se ad aures trudat·indiciū qꝛ strepit9 in aurib9 nascit̄ cū oscitā9·circūuēt9 aūt inclusus qꝛ ill' spūs facit ut mī9 audiā9·ad hēc uox oscitātib9 q̄dā orit̄ q̄ uī audiēdi inpellare pōt & cōprimi uo aures necesse ē·quotiēs corp9 se distrahit atqꝫ ītēdit

Vr uox cuꝫ apta sua natura sit ī subliē efferri ut q̄ aer q̄d sit n̄ īferi9 sursum sed supi9 deorsum meli9 audiri pt·An qꝛ uox aer q̄d iūct9 hūori ē q pōder̄ hūoris grauescēs deorsum labit̄·nō sursum

effertur humoris nanq̧ sc̄d̄m naturam interest· ut deorsum feratur· Itaque ab imis sentiri plenius pōt An hoc uoci dumtaxat animalium reddi debeat hec enim non sine humore profluit· Illud uero accidere nimirum ul' in ceteris omnibus strependi generib9 nouimus· ergo ut uisus si sup̲ius deorsum ꝓciderit sursum uersus reflectetur· sed si inferius sursum per tenderit deorsum se flectet· sic uox quae sua natura cogit̄ sursum ferri ubi aeri sibi aduerso occurrerit· cum per uim nequeat eum propellere q̧ & amplior & grauior est· reflexa in partem aduersam deorsum se defert· Itaque aer qui ore motus procurrerit r̄tor quetur· & ad ima collapsus sentiri inferius magis p̄t Tale etiam est quod in resonādo fieri solet uocis· n· reflexus in partem contrariam agitur·

Vr uinolentis potiusquā sobriis frangi uox soleat· An r̄pletio facit ut uox celerit̄ frāgi possit· Cui9 rei argumentū ꝙ neq̧ chorre neq̧ ludi omnes statim a prandio sed ieiuni uocē ex ercere consueuere· cum igitur uinolēti impleti sint merito uoces eorum potius frangi solent

Vr uocem acutiorē longi9 audir̄ possum9 An ꝙ uocis acumen uelocitas ē moueri aūt ocius solent que uehementius feruntur hec longius ferri possunt·

Vr spiritu retento melius audire ualemus An ꝙ respiratio nonnihil strepitus mouet merito ergo tunc melius sentimus cū stre pitus minus est· minus autem strepitus tum est cū spiritum retinemus·

Vamobrem lux quae tenuior· & uelocior· & dedicatior est· corpora penetrare densa non potest· strepitus autem potest· An ꝙ

lux directo itinere fertur. Itaque si quid recte illi ꝓ
fluentię lucis obuium sepiat. lucem discludi necesse
est. At strepitus. quia spiritus est ferri non recte
etiam potest. Itaque efficitur ut strepitum sentire
undique liceat non eum tantum qui se recte nostris
auribus obtulerit.

Vare qui ridēt uocem grauiorem emittūt
qui flent acutiorem. An ꝗ corpore intento
uox acuta depromitur. Infirmum autem
quod acutum est. Quae utraque in flentibus inesse
potius nouimus. Sunt enim & intentiori corpore
& infirmiori.

Vamobrem cum uox aer quidem formatꝰ
sit & saepius dissoluatur cum fertur. Echo
id est resonantia fiat. icto eiusmodi aere insolidum
quippiam uox ipsa nō dissoluatur. sed expresse eadē
percipi possit. An ꝗ aer refrangitur non ꝑfrangit̄.
ideoque totum a toto proficiscitur. Tum etiam af
fectus hic nonnisi de re simili existit. Quippe cum
aer reflecti de aere soleat in cauo non de cauo.

Vamobrem cum siml' uocem multi emit
tunt. unusque tantum quantum singuli
reddit. multorum uox illa. neq; parē uocis
unius offert sese. Neque longius pro ratōne deducit
An ꝗ singuli ꝓximum aerem propellunt non eun
dem. nisi paulo tenus. quod simile euenit ut si multi
quidem proiiciant lapidem. sed singuli. aut magna
eorum pars mittat diuersum Neque enim ibi lōgiꝰ
aut pro ratōne longe lapis ullus deueniet. Neque hic
longius cunctorum quam unius uox poterit audiri
Vox etenim tanta non unius est. Sed multorum.

Recte igit̃ ꝓpinquo uox multa esse uidetur quando quidem lapides quoq́ꝫ illi multi ita uideri atq́ꝫ idem assequi possunt. At e longinquo plusquam singule sint sentiri non potest.

Vr trepidantes uocem reddimus grauiorē metuentes autem acutiorem quanquā etiā pudor genere metuendi continet̃ An mľtū inter se affectus hi distant. Quos enim puduit erubescunt. trepidatio autem pudor quidam est. Qui uero metuūt pallent constat igit̃ calorem in metu partem superiorem deserere ut parum aeris pre sua exilitate mouere spiritus possit. uelociter aūt ferri potest quod exiguum est. uocis uero uelocitas n̄nisi acumen est. his contra quos puduit. calor partem superiorem id est pect9 petere solet. Cuius rei indiciū erubescens faciem affert. ampliorem autem aerem amplior potentia mouet. Tardius uero omne uert̃ qđ āplius ē tarditasq́ꝫ in usu uocis nōnisi grauitas ē.

Ve causa est ut lingua hesitantes aliqui fiāt An membri quo loquimur r̃frigeratō cām habet. & tanquam stupens. & attonitum membrum id est Itaq́ꝫ a uino continenteq́ꝫ oratōne concalefacti. uerba facilius possunt copulare.

Vr homo solus ex omnium animantium numero lingua hesitans oritur. An ꝗ solus compos sermonis est. cetera uocem tātum obtinent. Qui antem lingua hesitant. uocem quiđ ꝓducūt. sed ꝟba copulare sermoneq́ꝫ cōder̃ nequeūt

Vr sobrii tp̄e hiberno uocē acuti9 mittimus uinolēti aūt ęstiuo graui9. An uox acutior ꝗ uelocior ē. uelocior aūt ꝗ corp̄e intento se ꝓmit. Sobrioꝝ uero hiemeq́ꝫ corp̄a magis cōstat ꝗ uīolētoꝝ ęstateq́ꝫ calores. n. tepor̃sq́ꝫ corp̄a r̃soluūt atq́ꝫ elassāt

Vr homo solus omniū animantium lingua
hesitans prouenire potest Vtrum ꝙ etiam
mutus solus existit· lingue autem hesitatio
mutitas quedam est· nec membrum quo loquimur
absolutum habetur· An ꝙ homo solus compos est
sermonis·cętera autem uocem dumtaxat sortiunt̄·
lingue autem hesitatio ut nomen d̄clarat unum nō
est ne promptam continentemq; parit orationem·
Vr homini uox serius perfici solet q̄ cęteris
quibus data est uocis proferende facultas·
An ꝙ uocis humane genera· & discrimina
q̄ plurima sunt·caetera enim animantia litteras uel
nullas·uel paucas exprimere possunt· Quod autem
summenarium plurimisque distinguendum diffe
rentiis est id tempore longissimo ꝑfici necesse est·
Vr cętere speciei eiusdem animantes uocē
fundunt eandem homines autem uariaʒ &
multiplicem agunt· An hominum etiam
uox una est multa autem genera loquendi·
Ed cur communis hec una hominuʒ uaria
est ceterorum autem simplex An homines
multas ꝓferre lr̄as ꝑn̄t cętera uel nll'am uel
duas aut tres exprimūt in sonas quę uocalibus iūctę
locutionem conficiunt oratio autem non uoce· sed
uocis affectionibus significando absoluitur At uocis
affectiones littere sunt·Quinetiam pueri non secus
ac bestiae suas exprimunt appetitiones· utpote qui
nondum proferre litteras possunt·
Vr aspectus corpora penetrare solida non
potest· uox autem potest·An ꝙ aspiciendi
delatio simplex ē q̄ ꝑ directū atq; ꝓfluer̄ so
leat ad lineā cuius rei indiciū solis radius ē· & ꝙ nisi
e regione cerner̄ n̄ possimus uox aūt motu m'tiplici

ferri potest. Quippe cum undique liceat audire Quotiens igitur aspectui directus ille impeditur ꝓgressus. eo scilicet ꝙ res obiecta incondita siue indisposita turba constipatur transpicerē nequit. At uox quoniam quoquo uersus profertur omnia ꝑpetrat penetrat translapsaque audiri undique potest in humoribus tamen facultas transpiciendi oculis data ē uoci autem nulla. uel minima quanquam humor tenuior q̃ terra est. quoniam humoris meatus parui densi continuatique sunt. ut minime aspectus impediatur. quo minus tramite directo ingredi possit. Haec eadem causa est. cur etiam per uitrum quod densissimum est transpicere liceat per ferulam quę rara solutaque est. non liceat. In altero enim meatꝰ respondent inter sese in ferula altera uariant. Nec quicquam iuuat amplos esse meatus. nisi recte ad lineam positi sint. Vox autem minime ĩ aqua sentiri potest. Quoniam minus aqua inanit quam ut aerē capere uocemq; transmittere possit. Vox enim aer quidam est. Haud enim omne rarius permeari se patitur. nisi etiam meatus ei respondeant ꝙ permeare conetur. & congruant. ut uis etiam colligendi & cōtrahendi sese deest. Nisi meatus capaces corporum sint. quanquam ꝙ rarum est molle est. & tale ut in se ipsum coire possit. Verum nonnulla prae nimia suorum meatuum angustia colligi impediūtur. ut uitrum. Quippe ut flecti contrahique non queat. quamuis rarius ferula quam est ratione praedicta. Vt etiam aqua. & quicquid aliud generis eiusdem. Vnde illud quoque palam fit. non quod rarius raro mollique. uel eodem. uel proximo est id magis in se ipsum colligi posse. & adduci. causa enim omnibus eadem reddenda est.

Vr uox quamuis minor reddatur adimēdo speciem tamen seruat eandem· An ꝙ cum his ipsis miscetur que dempseris· Res autē mixta non partim est· partim non est· sed usqueq̄ꝗ talis est· aeque igitur quibusdam undique detractis eque contrahitur· ut necesse sit simul & minorem esse & similem·

Vid est quod linguam faciat hesitare· Vtꝝ calor efficiat ut procatiores sint· Itaque offendēdo haberet quasi insalebris· quō affici iratos homines nouimus· Incenduntᷣ enim incitantᷣ hanelitant spiritu redundant· Igitur prae nimio caloris feruore· Hanellant autem· quoniam frequens spiritus est· nec anticipat· quatenus se tempore respirandi ꝓmere possit· An potius contra ut loci quo uocem mittimus refrigeratio causam det· tanquaꝫ membrum id attonitum obstupescat· Itaque affici atur ut uel concalefacti a uino aut perpetua oratiōe uerba expeditius possint copulare·

Vr tempore hiberno uoces grauiores reddun tur· An ꝙ aer crassior est· Talis autem cum sit motus tardior ꝓuenit· itaque uox redditur grauior· An ꝙ aer per pectus lentiꝰ ꝑmeat fauces aūt intersepi & cōstringi a frigore pituitaꝗ distillante coguntur·

Vr pueri mulieres· spadones· senesque uocē reddant acutam· An ꝙ motus uelocior qui acutior est· Et cum genus idem sit motu facilius est quod minusquam quod plus est· Quam obrem qui firma aetate sunt· plus aeris trahere possunt plus igitᷣ illud tardius per means uocem efficit

grauiorem pueris & spadonibus contra res euenit. Quoniam minus aeris capiunt. Senes autem ideo tremunt quoniã uocem cõtinere non possunt. quõ imbecillibꝰ ac pueris usu euẽit cũ lignũ ꝑ longũ ꝑte extrema ceperint. Alteꝝ enim extremum quatitur quia nequeunt superare quod tenent. & uincere q̃d idem & trepidantibus hominibus & metuentibus. & rigẽtibus causam uocis tremule afferre credendũ est. Cum enim qui uocem ita emittit eius calor pulsus ab affectibꝰ illis intro se colligat maxima ex ꝑte reliquum quod exiguum extat uocem contineꝛ nõ potest. Quapropter quatitur atque intremit unde artium liberalium ꝓfessores qui se solitos trepidare nouerunt principio agunt uoce submissa dum resideant & stabiliantur uocem enim exiguam uinceꝛ continereq; facilius possunt.

DECIMA PARTICVLA QVAE AD RES TAM BENE QVAM MALE OLIDAS PERTINENT. THEODORO INTERPRETE.

Vr suffimenta oĩa minus eꝑpinquo sentire possimus Vtrum ꝙ odoris delibatio aere tempata ualidior redditꝰ ut mirra medicinalis suauior est. An contra agitur. Vt ignis ui sua cremandi tollit odorem qui per sufficũ effluat. & quidem aput carbones ipsos nihil redolẽt longius uero purius tenuissimumque feratur quod oleat.

Vr odores tam suffimentorum q̃ florum
minꝰ suaues e ꝓximo sentiant̃. Vtꝝ una cū
odore terrę quoqꝫ particulę prodeunt. quę
prę suo ponderẽ añ currūt q̃ ad sensum odor deuẽiat
Itaqꝫ lōgius ille sinceꝝ se offert. An neqꝫ cū prīcipiū
ꝓximum est neqꝫ cū admodū se motū odor abunde
effluerẽ potest. Nam si ꝓximū nondū large emanat
si remotissimum distrepitur.

R bores reddi odoratas aiunt ĩ quas celestis
arcus decubuit. Vtrum uerum hoc sit. an
falsum. Et si uerum quam ob causam ita
eueniat. ergo nec omnes arbores nec semper aliquas
odorem ita acquirere palam est. Etenim sepe arcus
celestis constitit. & tamen arbores nihil odoris spi
rarunt. quod quidem sensum mouerẽ posset. Cumqꝫ
odor contrahit̃ accidit eĩm id aliquãdo. itaqꝫ narrat̃
non in quaque materie contrahi potest. causa uero
per accidens ad arcum referenda est. presertim si ar
cus ipse nulla natura sit. sed obtuitus refrangendĩ
tantum affectio. Prouenit autem odoris ille affectꝰ
ut dictū iam est non qualitercunqꝫ se materies hẽat
Neque enim in uiridi neqꝫ in arida. sed in usta post
aquam quae arcui superuenerit. certam reddi suaui
tatẽ odoris pastores referūt maxĩeqꝫ ubi aspalathus
aut etiam ramnus est. & genus ex his aliquod quoꝝ
flos suauiter olet. Ratio autem odoris eadem est.
quam etiam de terra animaduertimus. hec enim cū
feruet atque inuritur quod ediderit principio bene
olet. Enimuero quę parce humido quendam in mo
dum recaluerint odorata redduntur. humor enim
concoqui calore nimirum potest. Qua de causa to
tius quoque orbis terrarum quae ad solem orientez
spectant odoratiora exurgunt q̃ que ad aquilonem.

Et eorum ipsorum quae ad ortum plus uergunt quam que ad meridiem. eo quod loca Syrie & arabiae terrosiora. Africe uero arenosa siticulosaque. nec enim humorem nimium inesse oportet. cõcoqui nãque nimius nõ põt nec nullum sic enim nullus uapor inde extringi potest. quod uel in ea materie solet accidere quam & nuper cõbusta sit & tale habeat genus ut secũ odoris ferat suauitatẽ quam quod res floribus declarari põt. odor enim in eos trãsmittitur. Sed fieri putãt in his quibus e celestis arcus institerit quoniam nunquam id sine aqua effici potest. Cum enim materies inmaduerit caloreque interiori con coxerit. respirare iam incipit. uaporemque inter se conceptum emittit. Nec uero aquam nimiam acces sisse oportet eluit enim atque extinguit calorem ab igne iniectum que nimia uenerit. Que autem aque post arcum solent incedere. non multe. sed semper pene mediocres adueniunt. & si plures constiterint arcus aqua non large sed sepe & parce accedit. Quã obrẽ non immerito cũ hoc ita fiat qui rẽ insignem preter arcũ nullã aspiceret cãm odoris illi attribuere.

Vr flores & suffimenta suauius elonginquo olent. e propĩquo autem herbam alia potius redolẽt. alia fumum. An quia calor quidam natura odoris est odorataque omĩa calida sunt. calidũ autem quodque leue est. itaque cum longius permeant. odorem deferunt suum secretiorem. uendicatumque ab ceteris tum foliorum. tum fumi. qui uapor aquus est odoribus qui comitentur eum ipsum. An cũ in propinquo sunt admixta illa cum his una redolent. quibus inherent. atque ita odorem deprauant.

Vr omnia plenius olent. cum mouentur. An quod excita plus aeris implent quam quiescentia. itaque ocius ad sensum nostrum odor trãsmittitur

Vr tp̄e hiberno minus olfacere possumus minimeq́ꝫ per gelu & glaciem. An q aer a frigore immobilior redditur. itaq́ꝫ motus non ęque ꝓficisci a corpore odorato potest scilicet propter difficilem delibationis motum & aeris quo inuehitur.

Vr acrius aromata olent cinere suffita quā igne & plenius ac diutius suū seruāt odorē cum cinere suffitur. An q in cinere minus concoqui odor potest itaque plenior est. Ignis autē quod celeriter uires eoꝝ domat & concoquit odorē cōmutat. Concoctio eīm rei cōcoquende cōmutatio est siue alteratio.

Vr rosae suauius olent quorum umbilicus asper q̄ quibus leuis. An q suauius olēt quę modum consecuta sunt suę naturae. Rosa autem spinosa natura est. ergo suauissime ideo olēt quod magis secundum naturam constiterunt.

Vr odores e proximo nimis suaues tam suffimentorum q̄ florum spirāt. An q portio terrena una cum odore se defert quae ut in proximo mixta uim hebetat. sic in longinquo ꝓpna defertur ac decidit. Hinc etiam flores contusi suum amittunt odorem.

Trum odoris natura fumus sit An aer An uapor. Haec enim inter se differunt. Qua alterum ab igne alterum & sine igne effici potest. Et utrum a sensu aliquid in res odoratas. an ab illis in sensum. Quod aera proximum moueat. At si ab illis aliquid delibarent. Minora certe ob eam rem reddi oporteret. nunc autem que odoratissima sunt. haec potissimum cadē uidemus edurare.

Vr aromata cinere suffita acrius olent quã igne. An ꝙ in cinere minus concoqui odor potest. itaque plenior est. multũ ergo ꝑtis quoque terrene respiratur. fumusque reddatur. At ignis terrenum propere illud rapit. Itaque odor purior ac sincerior sine ullo fumo ad sensum deuenit. Vnde etiam fit ut flores triti hebetius oleant ꝑteꝫ enim terrenam ut contritus mouere potest. sic lẽtꝰ calor absumere non potest.

Vr omnia odorata tam semina quã plantę urinam ciere possint An ꝙ calida & tenuia sunt tale autem quodꝗ urinã citat. celerit̃ enim calor inditus ille extenuat. Nec odor ipse aliq̃ corpulentia concretus est. Nam & quę nõ bene olẽt uelut allia ui sui caloris urinam mouent. Vel potius uim resoluendi liquefaciendique obtinent. Calida uero semina quae bene olent ideo sunt quod odor omnino calorẽ efficitur. foetida sane inconcocta sunt Nec solum calida uerum etiam plene esse concocta debent quae prouocatura urinam sint. ut una descẽdendo humores possint extenuare.

Vr uinum dilutum olere ocius desinit quã merum. An ꝙ dilutum imbecillius mero ẽ Quod autem imbecillius est ocius a quocunque mutatur quam quod ualidius. Tum etiam uinum dilutum facilius affici potest quã merum. Quod aũt facilius affici potest. id & recipi a quouis & recipere quoduis facilius potest. ita fit ut merum odorum. dilutum in odorum fit.

Vr foetidior urina redditur quod diutius in corpore manserit. stercus autem minus

An ꝙ stercus quod diutius retentum sit· eo magis siccatur· Quod autē siccius est minus id putridini patet· Vrina contra effici crassior solet recensque potioni ingeste similior est·

Vr esculenta male olida minime his olere uidentur qui illa ederunt· An ꝙ olfatum ꝑ uim ad palatum habemus· Idcirco sensus hic propere impletur Itaqꝫ nec interiorem odorem que amplius percipere potest· Principio eīm omnes sentire queunt ubi autem tetigerunt non insuper possunt quasi iā res consociata natiuaque reddāt· & exterior sil'is ille oblatꝰ delitescit obtētu interioris·

Vr flores contusi deterius olent· An ꝙ pars terręna quę flori inheret odori permiscens sese ui inhebetat odorandi·

Vr animantium nullum suauiter olet· Ex cepta panthera·quae etiam ipsis bestiis ita olet·ferunt enim suauem illis olentiam ab hac respirari·Stirpium autem multę & integrę bn̄ olent·& corruptę ac aridę magis magisque suauem reddunt odorem·utrūqꝫ mali odoris causa cruditas quedam excrementi est·Quamobrem sudores etiā aliqui atque aliquando ita olent·sed e morbo maxīe uiciantur quibus tales esse non solēt·& flatus etiam ructusque crudorum foedius olent·quam eandē cāꝫ de cęteris quoqꝫ ꝓportione animaduertisse oportet proportione inquam ꝙ animalium carne uacantiū generi estimandum aliquid est quod carnis uice habeatur·Nam excrementum crudum uel in hoc esse nouimus·Hoc igitur & uiuis cause foedi halitus est & mortuis cum putrescit·Quamobrem pingue os

pilus foedum nunquam reddūt odorem scilicet illā ob causam q̄ pingue concoctum est. Ossa & pili humore uacant. At genus plantarum nullum intra se contrahit excrementū An etiā plantis aliquid inest Sed quia sicca & calida sunt natura. humor eorum non feculetus est. sed concoqui expeditius potest. Constat hoc etiā plagis terrae. quae ut feruentiores sic odoratiores sunt. ut Syria. ut Arabia. & muneribus earumdem regionum. quae sicca & calida nouimus. hoc idem probare potest. nullam autem sentirē putredinem possunt quae huiusmodi sunt. At animalium genus tale non est. Itaque excrementa eius cruda foetidaque sunt. Flatusque itidem olent per emptis quoque animantibus humor putret plantis minime. Quippe cum humore plantaꝝ genus haud quaquam redundet.

Vam ob causam res male olide grauiꝰ olēt cum calent quā cum frigent. An q̄ natura odoris uapor quidam & delibatio est. quae a alore existunt. motus etenim quidam sunt. Calor cutem mouendi uim obtinet. frigor contra efficit ut res consistat & contrahant deorsum etiam refrigerata omnia ferruntur. Calor autem odoresque oīs sursum feruntur. Tum quia siti in aere sunt. Tum quia sensorium eorum supra. non infra habetur. Quippe cum odor ad cerebrum penetrans mouere soleat sensionem.

Vt si quis allia ederit urinam redolentem allium reddet. cum tamē alia pleraq̄ odoris uehemētōris ingesta nihil in suam q̄litatē urinam possint conuertere. Vtrum ut quibusdam schole heraclitee placet. quod sicut in uniuerso. ita et ī corpe nr̄o expirat̄ deinde uapor denuo cōcrescit

Vtque ibi humor· sic urina hic est exhalatio autem alimenti ubi reuertit unde prodierat· odorem eūdē non inmerito recipit quippe quę illud reddat in qđ sese commutarit· An si ita esset· cętera quoq; idem facere deberent quę uehementem spirant odorem· Nunc autem nullum hoc posse efficere nouimus ad hęc uapor qui postea cōcrescit nō ad statū pristinū redit· Verbi causa si uapor uini exhalarit ·non post modum in uinum concrescit· sed in aquam· Itaque falsum id etiā illi referunt· ergo alliū solum ex oīm numero quę odorem simul & uehemētem· & urinę mouentem reddunt inflar̄ uentrem inferiorem pōt Caetera enim uel sursum mouere spiritum solent· ut radicula· uel urinam citare non queunt· Allium uero tria nimirum hęc facit· ut & urina augeatur· & spirit9 excitetur usque deorsum non sursum que quidem situs uesicę testiculorumque ideo sentit q; & in uicino est· & spiritui opportunior habent· ut tentigo abunde declarat· Constat igit̄ ut excremen tum allii omnium maxime huiuscemodi ad uesicaȝ possit una cum spiritu deuenire q; permiscens sese odorem plene urine committat·

Vam ob causam ora hominum· qui nihil ederint sed ieiunarint grauius olent· quod ieiunam graue olentiam appellatur· eorum aūt qui aliquid ederint non olent· cuȝ tn̄ eoꝝ magis oler̄ debeant· An q; uentr̄ inani minusq; agitato aer factus calidior spiritū excremētaq; pituitosa sua im mobilitate putrefacer̄ pōt· calidiorē aūt affici argu mētū ē q; ul' siti parer̄ ieiuniū solet· At ubi ederim9 odor ciboꝝ grauē illam olētiā offuscat ut maior mi norem calor eīm ciborum calorem praecedentē illū exuperat ita ut nihil affici possit·

Vr alę omniū maxīe partium nr̄i corpis male olent. Vtꝝ ꝙ oīm minime respirarꝰ pn̄t malꝰ aūt odor locis hm̄ōi contrahi maxīe solet quoniam putredo quiete interioris q̄litatis consistit. An ideo ꝙ immobiles inexercitateqꝫ ha bentur.

Vr homines qui uirus redolent. hirci foedius oleant cum se odorifice unguētarint. An hoc in m̄ltis accidere solet. uelut cū acido dulce cōmixtū est. dulcius totum exultat. tū ēt oēs postq̄ sudarūt. grauius olēt. unguentū aūt cōcalefaciēdi uim habet itaqꝫ sudorem pōt ꝓuocare.

Vr hōim incoruoꝝ gibboruqꝫ halitus grauior ac fedior ē an ꝙ locꝰ pulmōi accōmodatꝰ ꝯclusus flexisqꝫ a sua ꝓceritate ē ãplꝰ inclusꝰ putrescat

Vr magna ps sudori ꝑmixta male olet aliqua ꝯo suauior reddiť. aut nihil deterior. An quę motu tractatuqꝫ cōmutari solet hęc ɗteriora r̄ddūt quę aūt eadem persisteř pn̄t. hęc suauius redolēt At sunt quę resistere queūt quō ēt floꝝ q̄bus odores cōficimus. alii cōtusi uł concalefacti uel excitati exolescunt. ut uiolę albę. alii sibi similes ut rosę. & unguētoꝝ igiť quę ex floribꝰ hm̄ōi sunt cōmutari utique pn̄t q̄ n̄ sunt nequnt unɗ rosaceū comutari mīme nouimus. & q̄dem quo sudores foedius olent eo grauius unguētum quoqꝫ reddere uideř quoniã rei sibi contrarię se permiscet. ut mel cum sale non magis. sed minus dulce sentimus.

Vr oĩa plenius olēt cū mouenť. An ꝙ aera implēt. itaqꝫ odor cicius ad seipsum reduciť.

VNDECIMA PARTICVLA QVE AD REGIONVM HABITVS PERTINENT

Vr efferis & moribus & aspecta sunt q̄ in nimio uel estu uel frigore colunt· An eadē cā est· optima·n·temperies n̄ copis solum·ue℞ etiā intelligētie hōinis ꝓdest excessus autem omnes dimouent & ut corpis ita ēt mentis tempamentum puertāt·

Vr frumentū in ponto frigori expositum diu reseruari integ℞ potest an ꝓpterea qa humor alienus una cum calore euanescit ut in uuis fieri nouimus·alia·n·frigore alia calore exhalāt·

Vr potius in frigidissimis terris ardores feb℞ fiāt An ꝙ frig9 calorem intus circumobsistit cuius rei cōtrariū ęstiuo tpe agit̄ ptes nāq₃ interne frigidiores reddunt̄·ardor aūt febris est·ergo ptib9 refrigeratis ext̄iorib9 caloris copia īteriores r̄dūdāt

Vr blesis pedibus ęthiopes sunt & egiptii·An queadmod̄ ligna ita ēt corpa animantium deprauari a calore solent qd̄ etiā pili declarāt quos illi crespiores q̄ cęteri gerunt·crispitudo namq₃ ueluti pilorum blesitas est·

Vr temporibus austrinis initus sęminā poti9 generant·An ꝙ largior hūor tardi9 crassescit austrinis autem humor tempamenti facit ut semē reddat̄ humidius·

Vr locis palustribus ulcera capitis curari celeriter possunt crurium autē tarde·An ꝙ hūor est grauis·quia terrenus est·omne autē graue tēdit deorsum ergo ulcera superiora concoctioni sunt opportuniora·quoniam humor delapsus ad ima est inferiora autem ipsa multo excremento putrefactuq₃ facili redundant·

Vr q̄ loca ędita aptaq₃ colūt tardius senescunt qui autem caua & palustria ocius· an senectus

quedam putredo est· putret autem quod quiescit· nullo mō aut minus ita afficitur quod mouetur ut aqua ꝓfluēs & cōclusa·igiť ut locis ꝯditis aer undiqꝫ afflante spiritu agitatur·ita cauis manet inmotus· Ad hec locis apertis purus diuersus assidue propter agitationem aer habent·palustribus impurus ideoqꝫ semper emarcescit·

Vr timidi sunt q loca feruida incolunt·fortes qui gelida·An ꝙ natura cōtra q̄ loca & tempa se habet·quoniā si se similem ageret·cito ꝑiret·sunt autem fortes qui calida sunt natura·Timidi qui ex angues refrigeratiqꝫ sunt fit igiť ut q loca inhabitāt calida refrigerenť·q frigida cōcalescant·utrique tñ corpore magno adolescunt·eo ꝙ qui frigida colunt insito calore habundant·qui calida calore habundāt quia calida calore loci refouenť·quippe cū in calidis atqꝫ a calore incrementum sequatur·frigusque uim astringendi constipandiqꝫ habeat·cum igitur alteri prīcipiū inter se uehemens augendi obtineāt·alteri nullo externo frigore impediantur·merito utrique augeri pñt plenius·hōines nostr̄ regiōis augeri ideo minus possunt ꝙ & prīcipium illud in se imbecilliꝰ continent frigore constipantur·

Vr diutius uiuūt q locis calidis suam degunt etatem·An quia natura sunt sicciore firmius autē diuturniusqꝫ quod siccius est· mors autē queđ putredo est·An ꝙ mors caloris īterioris refrigeratō est·refrigerari autem omnia solent ambientis aeris q̄litate·q ut locis calidis calet sic frigdis friget·itaqꝫ interiorem calorem ocius magisqꝫ corrumpit·

Vam ob causaꝫ qui calida loca habitant uiuer̄ diutius possint· An ꝙ humorem caloremque amplius seruāt quaꝝ reꝝ interitus mors est·

Vr locis palustribus effici somnulentiores solem9 An ꝙ magis ĩ hisipsis refrigeramur refrigeratõ aũt cũ quedꝫ reqes sit somnum nobis cõciliat q intergescendum solet accedere·
Vr q in nauib9 degũt quis ĩ aq̃ coloratõres tñ sunt q̃ q in paludib9· An loca cõmodꝫ aspirata coloris pber hilaritatẽ pnt· pallidos aũt huor efficit cũ putrescit qdꝫ euẽire immobilitatis cã solet qobrẽ subpallidi sunt qui loca palustria colunt·
Vr locis hibernis ẽst9 fieri uehemẽtiores q̃ tepidis soleãt· utꝝ ppẽ nimiũ aeris huorem· eim ꝯo caloris opa eiusdẽ aq̃ reddi pt calidior q̃ aer ergo aer quoqꝫ hũidior aeri9 q̃ tepid9 ille recalescer pt· an nõ calidior aer locis huiuscemõi ẽ· sꝫ esse ob uehemẽtiã q̃litatis cõtrarie uidet·
Va dꝫ cã q meridiẽ ꝯs9 hitãt nigris ocl'is poti9 nascunẽ· an ꝙ ut oculi cęsii caloris intioris expatia reddunẽ sic eiusdꝫ abñtia nigri efficiunt· ut empedocli ẽt placet· ergo q̃admodꝫ q aqlonẽ ꝯs9 positi sunt oculis cesiis iõ nascũẽ ꝙ calor intior effluia frigorẽ exteriori uetaẽ ita q ad meridiẽ ꝯgũt ꝯtinet qdꝫ suũ huorẽ ppẽ aeris circũfusi teporẽ obuiũ sꝫ calorẽ cõtinerẽ ñ qunt· ꝙ nihil extrisec9 ẽ qdꝫ obsepiat atqꝫ arceat· itaqꝫ huor q r̃liqẽ nigr̃scit lucis· n· abñtia oĩa offuscari opacariqꝫ solet· an reliq corpis colorem ocl'oꝝ color imitaẽ itaqꝫ q aqlonẽ ꝯs9 inhitãt ut ipi albo corpe sunt sic ocl'os quoqꝫ cesios hñt· hic eteim color ppe albũ ẽ· & qui ad meridiẽ sunt ut ipi nigri ita etiam oculos nigros sortiuntur·
Vr locis calidis hõies sapiẽtiores sũt q̃ frigidis utꝝ eadꝫ dꝫ cã q̃ ẽt senes q̃ iuuenes sapiẽtõres & eim q sedes frigidas hñt frigorẽ loci obsistẽte lõge calidiores q̃ sua sint naẽa reddũẽ· itaqꝫ uiolẽtis ad modꝫ

similes esse uidenẽ· nec ingenio ualent quo ꝓspiciãt rerumq; rationes inquirant· Sed fortes fidentes sperantesq; sunt· ꝯtra ꝗ loca calida hitãt sobrii ꝓpterea sunt quia possunt satis refrigerari· Fit autẽ quaque in re ut qui metuunt magis quam qui confidunt uelint inquirere· Itaque magis ualeant inuenire An ꝙ antiquius genus hoc hominũ est· ceteri enim eluuie ꝑierunt· ita ut tanquam iuuenes sunt ad senes qui loca habitant frigida ad eos qui calida colunt·

Vr timidi qui loca habitant calida· fortes qui frigida· An ꝙ natura cõtra quam loca & tempora se habet Quoniam si se similẽ ageret ꝑiret breui fortes aũt sunt qui natura calida cõstant· Timidi ꝗ frigidi sunt· Accidit ergo ut qui calida colunt refrigerari nimirum possint· Cum·n· solutum rarumque corpus eorum sit calor foras ꝓfluere potest· Qui autem in frigidis sedent sua concalescunt natura ꝙ a frigore exteriori caro densetᷓ cuius densitate calor colligi intus potest·

DVODECIMA PARTICVLA QVAE AD LITTERARVM STVDIA PERTINENT· THEODORO· INTERPRETE·

Vr alios si legere ceperint somnus occupat etiam nolentes· alios uigilare uolentes liber susceptus reddere peruigiles potest· An in quibus motꝰ spiritales sunt scilicet ob frigiditatem·

uel nature·uel materie melancolice qua excremētuz spiritale crudum causa frigiditatis consistit his cū intelligentia mouetur insistenique alicui intelliger̄ nequit repellitur motus alter qui refrigerandi uim habet· Itaque potius dormire incipiunt· At ubi ali qua in re suam intelligētia firmarunt·Quod lectō facere solet nimi℞ a motu spiritali illo mouent̄· Cū nihil sit quod eum repellat· Itaque dormire nō pos sunt·quorum autem secundum naturam habitus ē eorum uirt9 intelligendi cum aliqua in re consistit Nec uarie se dispergit·Cetera quoque sita eo in loco haerent·quorū requies somnus est· Vbi autem mēs cōstiterit·& quasi fatigata sucubuerit caput aggra uat· utpote quae sita in eo sit somnumque inducit· Ac cum secundum naturam animus noster agitat̄ nullo· tum somno premitur· Tum enim maxime uiuit· uigilantia autem quam somnus causa potius est cur uiuere ualeamus·

Vr contentiosa disputatio ingenia exercer̄ possit·An ꝙ in eo disputandi gener̄ accidit ut crebro quis·aut uincat·aut uincatur· ꝓ tinus ergo contentiosus hinc homo redditur·quādo uel uincendo per laetitiam magis magisque adducit̄ ut in contendendo perseueret·uel uictus enititur ut quod amisit recuperet·Quod idem uel ī ceteris cer tandi generibus euenit· Quamobrem saepe inter pugnandum quanquam quis inferior est tamen ces sare minime patitur·

Vr hōies in orando exemplis & fabulis potius gaudēt ꝙ̄ cōmētis·An gaudent qa & discūt & celerit̄ discūt·at ꝙ ꝓ exempla & fabulas facili9 discit̄

Sūt·n·q̄ explorata habeant̄ & pticularia sint·Ratō aūt cōmētandi demōstratō ex uniuersalib9 est·que mi9 q̄ ptes nouim9·ad hec iis creder̄ magis solem9· q̄ pluriū testimōio cōfirmant̄· exēpla aūt & fabelle testimōio⁊ spēm gerūt·fides aūt pīacilis ē quā testi moniū fecerit·addit̄ q̄ ꝯisilr̄ quisq; libēti9 discit ex emplū aūt & fabelle rem nōnisi similem docent·

Vr oratorem impatorē & mercatorē callidū appellar̄ solē9·tibi onem histrioꝫ hoc appellar̄ nōie n̄ solem9·an q̄ illo⁊ facultas siue cupiditate est nitit̄·n· tātūmō ad oblectationē ho⁊ aūt conat9 oīs ad plus acq̄rendū sibi ꝯtendit·bō9 eim orator & im pator & mercator est·qui plus sibi acquirer̄ pt calli ditas aūt in acquirendo maxime sita est·

Vr hōieꝫ philosophū differr̄ ab orator̄ putē9 An q̄ alter q̄d nā iusticia sit cogitat·alter quā iniustus sit aliquis spectat·& alter q̄līnam tirānic9 tenor sit·Alter tirānū quempiā esse animaduertit·

Vr in iis studiis q̄ aliqui sibi delegerint q̄q̄ in terdum prauis libenti9 tn̄ q̄ inhōestiorib9 ꝯ sant̄·ꝯbi grā pstigatorem aut mimiū aut tibitionē se potiq esse q̄ astronomum aut oratorem uelit qui hec sibi delegerit·an uolunt quid̄ nōnlli res hōestis simas tractar̄· sed quoniā mi9 sibi cōfidunt posse ef ficer̄ iō nō ita agunt·an q̄ rem in q̄ sese quisq; posse pstar̄ arbitrar̄ ea deligit sibi quā aūt deligit eā opā dat illi obsequens partem diei maximam ut se ipse uincat seq; sit praestantior· Quinetiam quae prin cipio aliqui sibi delgerint quibusque insueuerint in his ne iudicar̄ quidem possunt quid nam melius sit

Animus·n·eoꝝ corruptus iā est ꝓpt̄ ꝑuas delectiōes
Vr aliis si leger̄ cepint somnus occupat & no
lētes alios uigilar̄ uolētes liber suscept9 redder̄
ꝑ uigiles pt·an ī qb9 mot9 sunt spiritales ob frĩtatē
ul' natur̄·ul' hūoris mltiplici quo hūor excremētum
spiritale cā frĩtatis cōsistit·his cū intll'igētia mouet̄
insistēsq; alicui intll'er̄ neq̄t expellit̄ mot9 alter itaq;
poti9 dormir̄ incipiūt cū n̄ mltū sua intll'entia mu
tent̄·mot9·n·spiritalis ille supat̄ & uicit̄·at ubi aliq̄
in re suā intll'igētiā firmarint qd̄ lectō facer̄ solet ni
miꝝ a motu illo spiritali mouent̄ cū nihil sit q illū
repellat·itaq; dormir̄ n̄ pn̄t·quoꝝ aūt hīt9 f̄m natu
ram ē eoꝝ uirt9 intll'ndi cū aliq̄ ī re una cōsistit nec
uarie se dispgit cetera quoq; sita eod̄ in loco hērent
quoꝝ reges son9 ē ubi·n·ps una q̄ potissima sit insti
terit cetēr quoq; ꝑtes insister̄ solet ꝑind̄ ac in copiis
q̄ ꝑse infugā fuerit agit̄·natura·n·sursum effert̄ qd̄
leue ē deorsum aūt defert̄ qd̄ graue ē cū igit̄ aīa f̄m
naturā mouet̄ n̄ dormit·ita·n·se habet·at ubi cōsti
terit & q̄si fatigata succubuerit mens īmutat̄ & ua
pores crassiores sursuz sese efferētes ad caput faciūt
somnū lectō ꝑo ꝓhiber̄ somnū uideri sane pt·qd̄ nō
ꝓptēa ē qa tātisꝑ intll'igim9·aīa·n· tūc magis deffi
nit̄·sed qa mutat̄ & ideo in somnia euenit· nā intel
lectiōes q̄ ille uigiles sunt qb9 aīa q̄rat & dubitet nō
ille qb9 assidue 9tēplet̄ cum ille faciāt indefinitionē
hę non faciant·

Vr in disputatiōib9 contētio sic nugatō nūq̄
incidat·An q appēs sillogism9 hoc ē rōcinatō
est·Rōcinatio aūt in paucis cōtinet̄·qnetiā siꝓlixi9
agat̄ interposito tpe paralogism9 id est ꝑuersa rati
ocinatio inter ea dep̄hendet̄ & reuocare qd̄ dederit
aduersarius poterit·

Vamobrem libentius eas historias audim9 q̃ rem unã exponunt q̃ quae plures. An ꝙ rebus magis attẽdimus notoribus easq̃ libentius audim9 Notius autem est quod definitum. unũ itaq̃ finitũ est. plura autem infinito participãt.

Vr nos reꝝ narratõ oblectat que nec nimium ueteres sunt nec admõm noue. An ꝙ reb9 dif fidere ꝓcul abñtib9 solẽus. qbus ꝯo diffidimus nũq̃ iis oblectamur. atq̃ noua admodũ sunt adhuc q̃si sen tim9 itaq̃ ꝗ his cũ audim9 mĩme oblc̃tari possum9

TREDECIMA PARTICVLA QVAE AD RES MATHEMATICAS PERTINENT THEODORO INTERPRETE.

Vr linea de angulo ducta in angulũ sola ex omnibus que figuras rectis cõstantes lineis biꝑtito secanti diameter uocitata est. An ꝙ diameter ut nomen designat duas in ꝑtes figurã eque dimetiendo digerit. nihilo destruens qđ subiacet mensurãdum. ergo quae ꝑ cõ missuras hoc ẽ angulos diuidit appellanda diameter est quoniam hec figurã ñ destruat. sed diuidat quõ faciunt qui uasa militaria ꝑtiuntur. At que ꝑ lineas secat figurã cõpositã destruit. angulis eteĩm cõstat que rectis lineis cõtinent.

Vr diameter appellata est Vtrum quoniã sola bipertio figurã diuidat An ꝙ sola figurã secat ꝑ partes siue membra quib9 inflexa coartatur cum cetere per latera diuidant.

Vr hõies oẽs tã barbari q̃ greci ad decem usq̃ enumerar̃ cõsueuerunt nõ ad aliquẽ aliũ nũeꝝ

ut duo tria q̃tuor qnq; tum r̃petendo unūqnq; duo
qnq; sicut undecim duodecim nec ꝯo ultra denariū
numeꝝ cessātes inde replicar̃ īcipiunt ē ·n· numerꝰ
qsq; qđ pręcedit ac unum aut duo & deinceps q̃titas
aliqua enumerāt ·n· statuto termīo denarii numeri
haud ·n· forte casuq; id facere semꝑ oībusq; in rebus
putari debēt cū ñ fortuita sed naturalis res sit q sēꝑ
atq; ubiq; effici soleat · utꝝ ꝙ ꝑfectꝰ nūerus denarius
sit cōtīet ·n· oīa nūerādi genera ut par īpar q̃dratū·
q̃dram tale lōgum planū primū ꝯpositū · an ꝙ dena
rius fōs atq; pricipiū ē · qppe q ex uno duobꝰ tribus
& q̃tuor cōstet · an qa corꝑa q̃ ferunt̃ numero none
nario cōtinent̃ · an quoniā ·x· ꝓportionibꝰ q̃tuor cu
bales numeri cōsumant̃ · e qbꝰ numeris uniuersum
cōstar̃ pitagoreis placet · An ꝙ oēs hōies digitis decē
lege naturali creat̃ itaq; sui nūeri calculos quasi adi
piscētes hac eađ mltitudīe cętera quoq; enūerāt una
gēs q̃dā thracū ad q̃tuor nūerādi seriē termīat eo ꝙ
āpliꝰ meīnisse mō pueroꝝ ñ pt nꝫ usū hꝫ reꝝ mltaꝝ
Vāobrē cū sol eođ cū uigor̃ ferant̃ ñ pari tpe
iđ incremētū decremētumq; umbraꝝ exultet
An ꝙ āguli quos radii sub eqs circūferētie spaciis ad
res cōspectas efficiūt ęq̃les int̃ se oēs ꝯsistūt qđ si illi
ęq̃les sunt eductos quoq; inđ ęq̃les esse necesse est · s·
quos radii faciāt ī triāgulo q radio prīo & re ꝯspecta
& umbra ꝯtīent · at si āguli ęq̃les int̃ se sint radiū ab
re cōspecta & ꝓlapsum lōgiꝰ maiorē esse ꝓpīqori ne
cesse ē · qđ ꝓ certo recipimꝰ igit̃ totā circūferētiā in
ꝑtes q̃suis ęq̃s int̃ se digeramꝰ sitq; res cōspectui ob
uia ·g· cū itaq; sol ī ·g· ingruēs de ·a· umbrā in ·g· i · aliq̃
reddit radius in · I · prolabatur necesse est · Vbi uero
ad ·B· deuenit radius inde proficiscens intra ·G· I · ra
dium decidet ac rursus cumiđ ad ·C· se contulerit·

pari modo suū radium mittet·aliter efficiet ꝑfecto ut linea recta rectam partibus duabus contingat· Cum ergo·A·B·circumferentia ęqualis·B·C·circumferētię sit āguli quoqꝫ illꝰ subiecti apud·D·ęquales inter se constāt·quippe qui ad centꝝ se colligant·qui autē intriangulo habētur ęquales illis·d·angulis ꝑueniūt utpote qui se per ꝟticem illis iungant·ergo cū totꝰ angulus in aqua se cetus·angulus·d·e·maior qui·e·f· angulo·d·g·est·pari modo uel ceteri anguli se hēbūt quos radii a circumferentia profecti reddiderint·Simulque etiam constat umbram meridie minimam esse necessario minimasque tū effici accessiões·qppe cum sol meridie maxime e perpendiculo sese nobis exhibeat·ęstus quoqꝫ meridie accenditur tum ob eā quam modo diximus causam·cum etiam ꝙ omnis spiritus cessat·tunc enim spiritus excitari solet cuꝫ sol aerem terrae familiarem discernit·ꝙ si sol cum medium coelum proreptat minus id faciat merito noctes medię atqꝫ meridies a spiritu silent·

Vr sol ꝑ quadrilatera profluens non rectis lineis figuram describit sed circulū format ut in cratibus pꝫ·An ꝙ aspectum ꝓcidētia turbine agiꝰ·turbinis aūt basis in orbem se colligit quamobrem quocūqꝫ radii solis incurrerint nimiꝝ circulares apparent·An ꝙ solis quoqꝫ figuram rectis lineis contineri necesse est·siquidem radii recti proueniunt·cum enim recte in rectam incidunt figurā rectis contentam lineis formant ꝙ certe in radiis accidit·ad rectam enim cratium sese trudunt·Aut ad quodlibet per quod liceat translucerꝰ ipsi recti ꝓcul dubio sunt Itaqꝫ procidere ad rectam debuerūt·ueꝝ quia radii qui de aspectibus ad extima lineaꝝ rectaꝝ

discinduntur imbecilli ad mōm sunt idcirco anguli concerni non possunt sed quantum recti in turbine sit hoc tantum rectam agere potest· reliquū nō pōt sed cōcultati aspectus indiscretiq; latitant· nec mi℞ cum multa uider̄ nullo pacto possim9 quamuis nr̄o attingunt̄ aspectu ut ea quę tenebr̄ opacant ꝓximū est cum quadratū speciem multi anguli r̄presentat atq; etiam circuli si amplius remoueatur· Cum eīm aspectus ꝓcidētia turbinis specie figuretur quotiēs figura ulterius se posita est· aspectos q se in angulos spergunt quoniam & imbecilli & pauci sunt rem as sequi nequeunt· qui autem mediam in partem con currūt· hi nimi℞ persister̄ possunt· utpote uniuersi & ualidi· Ergo cum figura prope posita est anguli quoque aspici possunt aucto interuallo non possunt Quāobrem circularis etiam linea remota recta esse uidetur· & luna rectis contineri die octauo uidetur si aspectus nō latitudinem· sed lineam circumdantē ineant· ut enim cum circumferentia prope posita ē quanto pars altera orbis quā alteri ꝓpius sit aspect9 discernere potest ita cum procul abest recte senti℞ non potest· sed ex ęquo partiū situ cerner̄ sibi uidet̄ Itaque rectam etiam iudicat·

Vr lunam quę in sperae faciem conglobat̄ rectam cum semiplena est cernimus· An quoniam eodem in plano aspectus noster uersat̄ & circuli ambitus quē lunę sol ingruēs facit Quod cum agitur sol recta linea uidetur· Cum eīm q suum aspectum sperae admouerit· orbem uidere necesse sit· Luna autem sperae faciem gerat eamque sol aspiciat orbis profecto id esse debet· quod a sole efficitur· Hic ergo cum e regione se nobis praebet totus uidetur· itaque plenilunium iam apparet· Cū

autem mutat· & praeterit propter solis discessum· portio eius aspici potest· Itaq; fit ut luna altera p̃te recta uideatur· cum altera orbem colligat· quoniam hemisperium aspectui ex aduerso positum est quod semicirculum repraesentarit· Semp̃ enim aspectui obuia luna est· quotiens tamẽ sol radios admouerit suos aspici nequit· Repletur post diem octauum de medio quia paulatim euadens orbem nobis exhibet propensiorem· Cumq; ita circul9 aspectui se oppõit sectionem turbinis imitatur· curuat̃ in cornua iam sole dimoto· Vbi eĩm circumferentia solis ad pũcta deuenerit ultima per quã orbis ęqua portione secari uidetur circumferentia ipsius orbis apparet· Non enim insuper ex aduerso oculis est· sed iam preterir̃ incepit· Quod cum ita agatur ac circul9 siue orbis per eadem ducatur pũcta· curuari ĩ cornua necesse ẽ Pars eĩm aliqua orbis prioris aduersi p̃ting9 aspectui se obducit· ut de parte lucida abscindi aliquid possit Tum etiam extrema in eodẽ persistunt ut curuari in cornua necesse sit· Sed tamen plus minusue pro solis dimotione· cum enim sol dimouet sese circul9 quoque in eadem re uertitur puncta· Quippe cum fieri possit ut infinito numero inclinetur siquidem summi circuli p̃ eadẽ puncta describi facile infiniti possunt·

Vr sol & luna plana esse uidentur· cum tñ conglobari in speram certũ sit· An ut pl̃ra quorum quodnam plus minusue distet· Incertum sit ęque posita esse uidentur· sic etiam unũ quod partes obtinet· nisi color uari9 adsit partes ex equo omnes collocatas haber̃ uideri necessum est qđ autem ex ęquo aspectu obuiam fit idem ęquabile cõpositum & planum necesse est·

Vr sol oriens atque occidēs umbras efficit longas· efferens se minores obtinens coeli medium minimas· An ꝙ oriens principio umbram terrę ęque distantem reddit ac infinitam pene protrahit·deinde longam atque ita minorem subinde· Quia linea quae recta de puncto superiori elicitur· interius per diminutiones assiduas cadit· Gnomō a·B·Sol ubi·C·& ubi D·Radius igitur ex C· proficiscens C· F·exterius procidet quam radius D· E· At umbra B·E·sole superiori existit· Vmbra aūt B·F·inferiori·Ergo quo sol superior fuerit eo mīor umbra exultabit·minimaque tunc erit cum sol suꝑ capita nostra uersabitur·

Vr umbrae lunae maiores quam solis sint· cum eodem proueniant perpendiculo· An ꝙ sol superior quam luna est· Itaque radiū qui de superiori prodierit·interius cadere necesse ē· Gnomōa D·Luna· B·sol·C· Lunae radius· B·F·Ergo umbra lunae· D·F·sequetur Solis radius·C·E· Ergo umbram D·E·fore necesse est·

Vr deficiente sole si quis per cribrum· aut frondes ueluti platani·uel alicuiꝰ ex cęteris latifoliis·aut digitis manuum inuicem per plexis inspiciat splendores specie lunae nōdum com plete incernat An ꝙ quemadmodum cum per angu latum foramen· lux non angulata· Sed orbiculata turbonataque prodit·Cuiꝰ ratō ꝙ gemino directeꝗ commucronato turbine agitur·id est eo qui de sole ad foramen deuenit· & qui de foramine ad terram sic etiam in solis defectu figura qua radii ueniunt · ut diximus innotescit·Ergo cum pars orbi suꝑiori detrahitur·quod ex aduerso super terram eluxerit·

Speciem illam lunatam gerat necesse est. Quippe cũ prout orbis defecit. ita radii profluere debeant. Digitis tamen & cribris pro foraminum exiguitate res certius explicatur. q̃ cum per foramĩa ampliora transmittitur. Luna autem idem percipi nõ potest neq; deficiente. neque increscente. neque decrescẽte. Quia eius extrema non plene splendent. Sed medio potissimum lucet. Lunatam autem illam minutãq; faciem medio adstringi exiguo manifestum est.

Vr sol nunquam coelo in medio geminat̃. Nec supra se faciem illam ostendit secundã sed ex lateribꝰ tantum. An q̃ tum gemĩari sol põt. cũ solem uersus aspectus refrangitur. Aeris autem concrescentis illa soliditas cui aspectus incurrens refrangitur. Neque prope solent. neque procul effici potest. Nam si prope sit resoluetur a sole. Si procul aspectus refrangi nõ poterit. Cum enim lõge de paruo speculo remeet imbecillus reddetur. quam obrem area quoq; fieri non potest e regione. Quod si supra. & in propinquo incohatur. a solis feruore dissoluitur Sin procul aspectus minor inuadet. Sed si in latere. tum nimirum seruari integer poterit. dummodo speculum ita distet. ut nec solis feruore absumi possit. & aspectus uniuersus recurrat Nam si in terram sparsus feratur deuenire ad solem non potest sub sole etiam fieri nõ p̃t q̃a si prope terram extiterit consumetur feruore. si autem supra coelo in medio aspectus distrahetur & euanescet Denique ne e latere quidem effici illud potest. cum sol coeli umbilicum perreptat. Quoniã si aspectus ad modũ feratur. in terram exiguꝰ ad speculum ueniet. itaq; refractus omnino imbecillus recedet.

Vr solis umbre extremum tremere uideat
Haud enim quia sol fertur idcirco id obtremescit. Nam fieri non potest ut sol in ptes moueatur contrarias. Tremorem autem fieri ita manifestuz est. Ad hec mutatio umbre incerta est quomodo etiam solis ipsius pgressio latet. An ideo moueri uidet q corpuscula cōtenta in aere agitant que uulgo Ramenta nominātur. conspicua in solis radiis qui transmeāt per fenestras. Hec eim moueri solent etiā sine ullo spiritu. Ergo cum uicissim mō de umbra ī lucem. modo de luce in umbrā moueant assidue. Terminus quoq lucis ac umbre communis cōtinuo moueri uidetur. Partim eim ueluti umbrā partim lucem sua ipsa mutatione efficiunt. itaque moueri mubra uidetur. Cum non hec. sed illa hunc in modum soleant agitari

Vr basis bullarum candida aque insidit. & si soli exposita est. nullam efficit umbram
Sed reliquum quidem omne bullae corpus umbram facit. basis autem sola nō facit. sed circum a sole undiq cingitur. Et quod longe mirabilius est Nec si lingnum per aquaz in sole apposueris umbra ligni cōtinua exultabit. sed iuxta basim bulle a solis luce secabitur. Quod si umbra est quod a sole non aspicit. sequetur porro ut molles bulle circum tota aspici possit. quod nunquam fieri posse in opticis id est aspectuum rationibus demonstrat. Quippe cuz ne minimū quidē a maxīo totum circūaspici possit

Vr bulle specie semisperii exurgere solent.
An q tanquam de centro in aera sursum equaliter circūundiq adnitunt Quo quid mō hemispiū exurgat necesse ē. Portō aūt spere inferior aque planicie abscindit in q. s. centr situ est.

Vr in magnitudinibus quae profunditate
sunt inequali accidit·ut si partem moueas
leuiorem circũferatur quod iacitur· ut in
talis fieri opplumbatis uidem9·si quis partẽ leuiorẽ
ad se uertens proiiciat·An ꝙ fieri nõ põt ut grauiꝰ
eque ac leuius feratur·cum eisdẽ uiribus iactum est
Sed cum totum quidem moueri necesse sit fieri ꝯo
non possit·ut eque omni ex parte moueatur·sequit̃
ꝓrsus ut si parili celeritate ferantur·eandem lineaꝫ
peragant·sin autem alterum altero feratur celerius
circulo ferri necesse sit·cũ hoc solo in genere figure
efficiatur· ut puncta eadẽ sub alterna lineas ineq̃les
possint eodem tempore permeare

Vr ea que in terram cadunt· atꝗ resiliunt
angulos ad planiciem reddãt similes utraꝗ
ex parte puncti quo planum tetigerint An
ꝙ omnia sua natura ad rectam lineam ferunt̃·Que
igitur in locum equalẽ deciderant ubi ex ꝑpediculo
diametroꝗ sese plano inpegerint· pares angl'os ideo
faciunt suo resultu ꝙ in equa diameter diuidit·que
autem in latera corruerunt·quoniã nõ ꝑpendiculo
sed puncto superiori locũ feriant·accidit ut repulsa
a loco icto cõtrariam in partem se cõferant·rotũda
quidem ꝙ delapsa protinus in aduersuꝫ sui appulsꝰ
sese euoluunt siue quiescat eorum medium·seu locũ
soleat permutare Rectis uero compacta lineis ꝙ per
pendiculum eoꝝ in ꝑtem priorẽ adductũ r̃torquet̃·
ut his accidit q̃bus aut ꝑs inferior raditur aut colei
uiolant̃·hi naꝗ omnes aduersaꝫ in ꝑtẽ retrorsumꝗ
corruunt·quoniam eorum perpendiculum aequat·
pendet atque priorem in partem expellitur·contra
rium enim in his retro deorsumque esse accidit·Cũ
aũt deorsum ferantur· grauiora esse fatendum est·

Quod igitur his casus idem resultantibus latus euenit Ergo in angulum rectum neutra eorum resultant. eo quod perpendiculum ponderis bipertito diuidit corpa que feruntur. Fieri autem non potest ut plura perpendicula idem ad planum existant. Quibus illa secentur. quod scilicet ita accideret. si perpendiculum dum resiliunt oriretur. Vbi rem delatam planum offendit diuidendumque rursus secundo perpendiculo foret. Quocirca primo illo perpendiculo quo ferebatur secari necesse est. Sed cum aduersam quidem in partem feratur. rectum uero in angulum non feratur. Reliquum est. ut acutus reddatur angulus. parte altera puncti quod plano incurrerit. Aduersorum enim inter sese angulorum terminus rectus angulus est

[C]ur chylinder propulsus fertur in directum suisque terminantibus orbibus lineas rectas describit. Turbo uero suo manente mucrone circumfertur. Atque ita suo terminante orbe orbem describit. An quod circum uterque fertur. Verum chylinder rectas lineas plano ducit. turbo orbes describit eo quod orbes turbinis inequales inter se sunt. ferrique uelocius potest. qui amplior circa idem centrum conuertitur. Qui cum simul omnes positi in turbine orbes inaequali ferantur spacio. euenit. ut extimi qui uoluuntur. plurimum loci & lineae tempore eodem decurrunt. Vnde fit etiam ut circum omnes agant Quippe cum omnes eadem recta linea describantur quae cum conuertitur non omnia sita in ea puncta. aequalem producere lineam. eodem tempore possunt cum aequalem nonnisi ex directo agere soleant. Chylindri uero quod omnes orbes pares inter se sunt centrumque idem ambiunt. euenit ut & simul suis orbibus

punctis planũ contingẽdo parili celeritate uoluantᷣ· cum nulla inaequalitate chylinder euariet· & rursꝰ in planum simul omnes deueniant· ubi suam quisꝗ conuersionem absoluerit· Vnđ lineas quoque ductas per directum in plano pares inter se esse necesse est· Sua namque tactione orbes aequi pariterque uolubi les illas duxerᷣ· Atqui rectas confici patuit· quas linea eadem deferens sese indirectum peregerit· Causa hec est cur chylinder recto deferri tramite possit· Nil eĩm refert utrum qua linea prima chylinder planũ tetigit· hanc firmo chylindro protrahas an uolubili circumagas Semper enim ut aequa linea similisque illis in chylindro contentis planum attinget· siue ꝓ trahatur chylinder siue prouoluatur·

Vr sectio cartarum siue papiri siquis aeque a basi plana rectaque dimetiendo absciderit recta euoluetur· Sin autem inclinarit con torta existet· An euenit ut cum orbes secturᷣ alterꝰ eodem in plano positi sint· declinans illa cessura nõ ęque opposita sit· sed partim plus distet· partim mi nus· Itaque cum euolueris orbes quidem qui plano eodem continentur· suumque inicium in plano ha bent eodem lineam explicabunt· quam suo ipsi con ficiunt ordine Quippe cum eaipsa extenta linea nõ n sĩ ꝑfecta ex orbibus sit· qui plano eodem cõtinenᷣ Itaque uel rectam eam quoque esse necesse est· quae eodem in plano se porrigat· At obliquae illius secturᷣ linea· quoniam prime ñ equae apposita est· sed ꝑtim plus distãs· partim minus· utpote cum ipsa quoque sectura ita se habeat· hinc eodem esse ĩ plano nequit Itaque nec recta hec esse potest· etenim fieri ñ põt· ut rectę lineę pars alia in alio plano collocetur·

Vr omnis magnitudo diuisa mior esse suo toto uideat̄· An ꝙ omnia numerum diuisa recipiunt quanq̄ magnitudinis rōne miora q̄ unum illud existūt· Magnum enim eo ꝙ cōtinuū quantūq; quoddam est magnum dicimus numerus uero partium oīs omni suae magnitudinis numero maior est· Quamobrem ut partibus diuisis maius appareat totum consentaneum est· Cum enim ꝑtes totumque idem sint· totum naturam poti9 magnitudinis prę se fert· ut cōstans & continuum· Partes uero naturam numeri magis sortiuntur·

Vę in uase eueniūt quod Clepsidrā uocam9 omnino quidem referri ad causam debent· quam Anaxagoras explicat· Aer enim qui in ea excipit̄ cause est· ne aqua ingredi possit· fistula scilicet obturata· Non tamen simplici absolutaque ratione aer causam habere putandus est· Nam si qs eam fistula apprehensa transuersam immergat· humorem admitti nihil est quod prohibeat Quamobrem n̄ satis auctor ille exposuit· quemadmodum aer causam daret· Ergo cām aera quidem tenere fatēdū est· Sed hic siue impellitur· siue per se ip̄e fertur· nec quicquam cogitur ferri per directum solitus est· ut etiam caetera elementa· Itaque clepsidra transuerse immersa aere q e directo situs est pulsus ab humore libere effluit per ea foramina quae demersis in aqua foraminib9 opposita sunt eoq; cedēte humor subiēs implet· At si erecta in aqua descendat· aer impotens sese efferendi per arduum· quoniam consepte sunt partes superiores circa prima foramina arcet̄· q̄ppe qui supprimi in se contrahiq; non possit· argumētū uero aquam arceri posse ab aere immoto· ꝙ in ipsa

Clepsydra deprehensum est. Nam si aluum ei9 aqua repl'tam ad fistulam obturatam inuerteris. humor per fistulam in os minime defluer̄ poterit. Quippe cū ore patefacto nō ꝓtinus sed paulopost de fistula profluat. ut qui n̄ in ipso ore fistulę cōtineatur. sed postmodum in hoc per fistulam ueniat. postquam patefactum iam est. Plena autē erectaque clepsidra fistula patefacta protinus per colum id est foramīa inferiora effluit. quia illud attīgit. extremam uero fistulam non contingit. Clepsidram igitur humor ingredi ob prędictam causam neq̄t. Egreditur aūt fistula patefacta. eo ꝙ aer cōtent9 in fistula sursum deorsumque agitatus humoris contēti in clepsydra motum excitat pleniorem. cūque deorsum pellatur eodēque ipse etiā sua natura propensior sit merito effluit. uim inferens aeri qui clepsidram extrinsecus circūfundit. excitus quidē. & compar potentia aeri superius impellenti. Sed reuixu infirmior quoniam per angustā fistulā influens ille ocius ac uehemēti9 labitur. urgetq; humorem. Causa uero cur obturata fistula humor effluere non possit ꝙ humor dū clepsidrā subit aera omnē per uim ab ea expellit. Cuius rei indicium spiritus ructusque murmurans dant. quos ingrediente humore nimirum intus excitari sentimus. Cum igitur humor subiens uehementer aera cogit. sese ad cl'psidrę fistulam trudit. ac modo lignei cunei. aut erei disiectu oppressus astrictusque hęret sine ullo alio uīculo quosque alia ui expellatur quō prępruptos clauos expellimus. quod sane aperta fistula incidit. ratione quam superius exposuimus. Aut igitur ita effici potest. ut hūor effluer̄ neq̄at. Aut ꝙ aer exiens inflatur emergitque impetu uiolento. ut strepitus indicat. humor idcirco a spiritu

sursum attrahitur·quemadmodum multis in reb9 accidere certū est Attract9 aūt hūor sibiqꝫ cōtinuus omni ex pte cōstās manet oppressus ab aere donec pulsus ab eodem r̄ecedat·Cumqꝫ initium ita retineat̄ humoris reliqu9 & omnis humor unitus·atque continuus ex suo pendeat initio necesse est· Nec uero temere ita agitur·quandoquidem eiusdem interest rei & dimouere quicquā suo d̄ loco·& idem in eo cōtinere ad quem mouerit· idque diutius facere si uel potētia quod tenet·quodque tenetur simili inter se contendunt·uel quod tenet potentius est·ut in re d̄ qua agit̄ accidit· Spiritus enim potentior q̄ aqua ē·

Vr partes tam stirpium quā animantium que nullis instrumētariis officiis deputata sunt in orbem sese omnes colligant·stirpiū quidem caudex & rami formari in orbem solent·& animantium crura·femora· pectus· lacerti·ad hanc eandem speciem enituntur·Triangulum uero· aut multiangulum nullum·neque ex toto· neque parte aliqua est·An ut Architas auctor est quoqꝫ in motu naturali·aequi proportio inest moueri nanque pro portione omnia censet· Hanc autem solam in sese equaliter solui atque reuerti· ut orbes rotundaque afformare possit cum constiterit·

Vr extrema formari in orbem soleant·An ꝙ natura res optimas & pulcerrimas creat quo ad fieri potest·Figura aūt ea pulcerrīa est·que eadem undique est·sibiqꝫ ipsa similia cōstat

Vr si circul9 proiiciatur·primum lineam rectam ducet·deinde cocleam siue clauiculā

aget dum decidat· An principio rectam ideo agit q̄
ęqualiter ab aere hinc inde dirigitur· cum igit̄ pari
momēto utroq̄ de latere pergat lineam quoq̄ effici
talē necesse est q̄ locū equaliter hinc atq̄ inde possit
diuidere· Tal' autem recta est· At ubi in partē alter
utram uergere ob inaequalitatem circumfusi aeris
coepit· non amplius ęqualem illam p̄te interiore ex
terioreque ducit· sed circularem necessitate· s· aeris
diuersi & incompositi·

Vr in magnitudinibus quę profundo sunt in
ęquali accidit ut si partem moueris leuiorem
circūferatur q̄d iacitur· queādmodū in talis fieri op
plūbatis uidem9· quotiēs q̄s p̄tem leuiorē ad se ꝯtēs
p̄iciat· An q̄ fieri non pōt· ut q̄d grauius est ęque
cū leuiori feratur cum p̄iectum eisdem a uirib9 est
Quod cum moueri necesse sit· & tn̄ fieri nō possit
ut ęque omni ex parte directoq̄ tramite moueatur
circumferri necesse est· dū se introuertit· queāmodū
si quid mēio eius immobile suo ponder̄ penit9 esset
alteꝝ p̄fecto extremū ultra in p̄tē moueret̄ priorē·
alterū intra ad cū tenderet q̄ dimisit· Sed quoniam
cum totum moueri possit pondus suo medio gerit
illud idem sequatur necesse est·

Vam obrem corpora que feruntur ubi ali
cui occurrerunt resilire partem incōtrariā
solent q̄ suapte natura ferri cogantur· Nec
nisi ad similes angulos resultare soleāt An q̄ nō solū
eo feruntur impetu quo pro sua parte ipsa ferri ap
tissima sunt Verum etiam illo quia mittente profi
ciscitur· suus igitur cessat cuique impetus· cum suū
ad locum peruenerit· omnia nāque requiescere solēt
ubi eā in sedem sese contulerūt quam suapte natura
desiderant· Sed extremo illo quem habent· impetu

necessitas oritur amplius mouendi quod cũ in ptẽ priorem effici nequeat· quia re ꝓhibetur obiecta· uel in latus· uel ĩ erectum agi necesse est· Omnia autem in angulos resiliunt similes· Quoniam eodem ferri cogant̃· quo motus ducat· quem is dedit qui miserit Eo autem ut angulo uel acuto· uel recto ferãtur omnino incidit· Cum ergo quod retorserit uetet· Quo minus directe motꝰ agatur· pariter & rem quę fert̃ & eius impetum nimirum ꝓhibere potest· Vt igit̃ in speculis extremum lineę· recte quo se aspectus coniecerit idem refrãgitur· ita in his quę feruntur· fieri ex aduerso solent· Quippe cum angulo tanto retorqueantur· quanto uertex constiterit· Ita enim intelligendum est· ut transferri simul· & angulus· & delatio debeat· Quo facto in angulos resultare similes esse necesse palam est·

Vr homines qui corpe cõstant immodico maiores tunc esse uidentur· cum appositi modicis inspiciunt̃· An ꝙ res modica unũ est· & moderatio unum quam maxime· Vnum aũt quod est id indicium esse postulat· Indiuiduum aũt minus est· Res uero immodica· multa pro sui discriminis ratõne ostendit· Quamobrem ut cum ꝑ sese magnitudines inspiciuntur· quales nam sint· latere facilius possunt· ita cum collatae in propinquo spectantur· Latere non possunt· Ergo unum esse appet· quod indiuiduum est· spectatusq; eius unus modici ratione exultat· Immodicum porro· ut quod plura sit suspectiõem plurium suggerit· Et maius proptérea esse uidetur· ꝙ unum cum sit plura esse uideat̃· Naturam enim & maguitudinis habet propter cõtinentiam· & numeri propter partium inęq̃litatez

Itaq; cum utrumq; obtineat incrementum merito maius· tum esse apparet· cum spectatur ad id quod simplex est atque unum·

Vr animantia omnia & ea quorum stirpes terra continentur·crescere potius in longitudinem soleãt·An q͂ ter longitudo auget· Bis latitudo· Semel profunditas· Longitudo enim principio fit·primoque principio existit·Itaq; prīo sola·Secundo cum latitudine· tercio cum profunditate augetur·Latitudo autem bis·uidelicet·per se & una cum altitudine crescit·

Vo nam modo prius & posterius capi debeant· Vtrum quemadmodum qui tempore Troiano uixerũt·nobis priores sunt·& bis ipsis priores qui superiores· Atque ad hunc modum in infinitum· ut qui superiores sunt· iidem priores habeantur·An si quod initium· & medium·& finis sint uniuersi·Et cum quis senescens ad finem peruenerit·rursus ad initium reuertatur·prioraque sint· quae propius ab initio absunt· Quid uetet nos ab ĩitio minus distare·At si minus distamus·esse quoq; priores possimus·Vt si coeli syderisque cuiusque delatio quaedam agitur circularis·Qui non etiam rerum caducarum ortus sit talis atque interit9·ut eadem rursus orianẽ·ac pereãtur·Veluti etiam uulgo dicitur·Circulum res esse humanas·igitur homines numero quidem eosdem semper esse censere furor est·Specie uero fuari eosdẽ probari melio põt itaq; ul' priores non esse possimus·taleque aliquis statuet seriem·ut eod̃ sit repetendum·unde ortus extiterit cogitandumque ordinem continuũ ac semper eodẽ

constantem tenore· Homines enim idcirco perire· Alcmęon inquit ꝙ suum initiū fini coniungere nō possunt· Scite ꝑhercle si quis non arctius recenseat· Sed formula quadam eius uerba accipiat· An si circulus sit· Circulus autem una & principio & fine careat· priores neq; nos illis· neq; illi nobis esse propinquitate inicii possunt·

Vr tam in laborando quam in fruendo solatio tibiam adhibere solemus· An ut laborantes minus angamur· fruentes magis oblectemur·

Vr idem uoce eadem longius sentiri cum aliis cantans· aut uociferans quam solus potest· An quia uiribus uniuersis agere quippiam uel premere· uel impellere· non tantuplum est quantus singularum numerus est· sed quemamodū linea bipedalis nō duplum· sed quadruplum quidam describit· Sic composita omnia plus ualent· quam eadem diuisa· Ergo cum uniuerso agitur ore uocis potentia constans unaque redditur· simulque aera propellit· ut prodire multiplex ualeat· Quippe cum uox quae a mltis proficiscitur· multiplex sit· quam quae a singulis

Vr maxime in cantando parhipatem· uox rumpi non minus soleat· quam in nete supremisque quanquam cum interuallo ampliori· An ꝙ eius cantus & perdifficilis ē & cantādi primordium obtinet· Difficilis autem propter intētionem pressuramque uocis est· quibus in rebus nimirum urget· Corrumpi autem quaeque maxime solent· quotiens labore acrius opprimuntur·

Ed cur hac difficile parhipate facile cantat̃ cũ nõnisi diesi discrepant. An ꝙ parhipate remissior est atq̃ etiã leuius a constitutiõe ascenditur. hęc eadem causa est quãobrem ad unam cantari uideantur. quę ad hanc paranetemq̃ cãtant̃ Agendum est enim cum intentione conditioneque aptissima moribus. pro uoluntate & instituto. At consonantia ut existat quę nam causa sit.

Vr suauius cantilenam quã nouimus audir̃ solemus. q̃ eam quam ignoramus. Vtrum quia cum quod cantatur agnoscimus. tunc melius patet. qui ueluti calcem qđ spectat assequitur id aũt cõtẽplatu suaue ẽ. An ꝙ discere letabil' ẽ. cuius ratio est. uel in capienda doctrina. uel in utenda agnoscendaq̃ uersatur. Addo etiã ꝙ res solita suauior q̃ insolita auribus accidit.

Vr immutatõ & uarietas ĩ cãtãdo tragicũ sit an rõe ĩęq̃litatis hoc eueit afficit nãq̃ tristicia qđ ineq̃le ẽ. accõmodatq̃ magnitudini calamitatis aut moeroris. cõtra qđ ęq̃le atq̃ cõtinens est. minus id flebile auribus accidit.

Vr ueteres cũ septẽ fidibus cõcentus dispõerẽt hipatẽ ñ netẽ r̃linq̃bãt an falso id dicit̃. eaꝝ. n. utrãq̃ fuarũt. sed tritẽ adimer̃ solebãt. an ñ sed q̃a grauior sonũ p̃t acutioris. idcirco netẽ reliq̃rũt. ergo hipate magis antiphonum q̃ nete reddebat. nã ut acutum uim desiderat pleniorẽ sic graue exprimi facilius p̃t.

Vr grauis sonum ualeat acute. An quia maius quod graue est. Quippe tum ut graue obtuso. Sic acutum acuto angulo simile habeatur.

Vr solitarias cantilenas suauius audire solemus si ad tibiam aut ad lirã unam cantantur cũ tñ

ad fides cãticumq; idem mõ utroq; peragat. Nam si idem ita amplius sit plus ad plures tibias atq; etiam suauius esse oportet. An quoniã euidẽtius ĩ assequẽdo quod spectatur est cũ ad unã uel lirã ul' tibiã cantat ad plures uero suauitas seruari ñ põt. cũ cãtilena of fuscetur totaq; poene deleatur.

Vr si uox hõis suauior ẽ nõ eius q sine sermõe cantat suauior ꝓuenit. Vbi gratia teretantis. sed tibia liraue suauiꝰ sonat. An ne illa quidem quę uocabulis articłata emittitur. ꝗque suauis est. nisi ꝑ simulationẽ formetur. Cęteꝝ opere ipso efficitur. ut gratior sit. uox. n. hõis suauior cõstat. oris aũt in strumenta pulsandi uim obtinẽt pleniorem. ꝗobrẽ suauius cantat q teretat.

Vr uox aut sonus desinens acutior sit. An Quia minor ut quę factus imbecillior sit. Vamobrem quę grauior e fidibus est. huic semꝑ actus modulandi cõmittit. nã si ꝓxĩa quoq; a media pulsãda sit media tãtũ. nihiloiꝰ reddi mediũ põt. At si media subiũgenda est ꝑ ꝓxĩa a me dia idẽ reddi nõ põt. An qa magnũ qđ graue ẽ. itaq; ualidũ esse necesse ẽ. & inest ꝓfecto ĩ magno qđ ꝑuũ & qđ due nete in bipate efficiunt si tercipiatur.

Vr in cõsonãtia Diapason graue qđẽ acuti an tiphonũ accipi põt grauis Vo acutum nõ põt An maxĩe q in utroq; modulus utriusq; cõtentus ẽ. sed si minus certe in graui acutũ est maiꝰ. n. hoc ẽ.

Vr antiphonũ diapason cõsonantie ita latitat ut unisonum esse uideat. uelut in punico. aut atropo. quę nãq; posita ĩ acutis sunt. nõ unisona. sed ex ꝓportione sibi diapason cõcinentia respondent. An modus ꝓportiõis facit ut sonus quasi idem esse appeat ꝓportio. n. in sonis ęq̃litas est. ęq̃le aũt omne

ad unitatem referendum est. Hoc idem in fistulis etiam cuẽit ut falli aures presint.

Vr genus cantilenę quod lex appellatum ẽ. non per antistrophos olim agebatur. cum tñ ceteris chorearum canticis antistrophi usus nõ deesset. An ꝙ olim leges a mgr̄is certãdique peritis agebantur. qui cum iam egregie simulare ualenterque pertendere possent. cantum & prolixum & uarium conficiebant. Itaque ut uerba ita etiam moduli numerique uarie subinde simulatione insequebãtur Imitari nãque modulamine potius quam uocabulis necesse est. Quamobrez Dithyrambi etiã posteaq̄ simulari coeperunt. Antistrophis amplius non utuntur. quanq̄ plurimũ ante uterentur. Cuius rei causa est ꝙ olim hoĩes liberi atque ingenui ad choream adire solebãt. Itaque multos esse qui fungi cantu certatorio possent. erat difficil'. Quapropter illis in morem fuerat. ut modulos enarmonios cãtarent. Vnus enim crebro cantilenam mutare uariãq; contexere facilius potest q̄ multi. & q certat facilius q̄ qui mores conseruat. Quocirca simplicius illi modulari debuerant. Antistrophus autem simplex est quippe qui numerus sit. unitateque mensuretur. hęc eadẽ causa est cur in scoena nullus in chorea plurimus antistrophi usus sit. Histrio nãque siml' & certator & simulator est. Chorus autem minus imitatur.

Va de causa dissonantium copulatio quod antiphonum nominamus suauior q̄ cõsonũ est. An ꝙ expressius ita cõsonantia percipi potest q̄ cum uoce consona addita cantatur. alterã enim uocem idem sonare necesse est. Itaque duas ad

unam resonare· quę terciam offuscarē facile possint

Vr sola diapason consonantia cātetur· hāc enim Magadare· nec ullam aliam consueue runt· An quia hęc sola ex fidibus inter sese ob sonis constat· atqui ī obsonis etiam si alteram canis idemtidem efficis· Voces enim ambarū una quodā modo illa continet· Ergo in hoc consonandi generē cum uel una canitur cōsonantia tota perfici potest & cum ambę aut cum altera canitur altera tibia so natur una quasi de duabus exultat· Atque ita efficitē ut sola hęc cātilenam patiatur· eo scilicet quia absona uocem obtinent nerui eiusdem·

Ed cur solis obsonis datum hoc est· An quia solę pari interuallo distant a media· Itaque medietas similitudinem quandam sonorū efficit· ut sensus auriū ambas et eandē & extremas esse diiudicarē uideatur

Vr in Diapente & Diatesseron cōsonantiis nunquā antiphonis cantatur· An quia nō eadē consonandi ratio in his est quę in diapason concinentia quippe cū in illa grauis eundem ad pro portionē modū obtineat· quē acuta acuminis· itaque fit ut & eadem quasi & diuersa uox oriatur· At xo in diapente atque diatessaron cōcinentiis non ita est· Quāobrem sonus uocis oppositę perpendi non pōt quoniam idem non est·

Vr si quis cęteris omnibus neruis cōcinatis medio uero in cōcinno pulset instrumētū non solum cum ad medii sonum deuenerit sed etiam caeteris modulandi partibus anget aures·

modumque incompositum· dissipatumque eliciet· Sed si lichanum aut quem sonum alius mouerit· tū discrimine dumtaxat apparebit cum eum pulsarit quem mouerit· An ratiōe hoc euenit optima qnqdē omnia egregia modulādi genera· medio neruo sępe utūtur· omnesq; probi fidicines crebro ad medium ueniunt· & si discesserint· mox redeunt eodem· Nec ullum alium tociens repetunt· Ergo quēadmodum ademptis ex oratiōe quibusdam cōiunctiōib9 ut teti· oratio minus greca relinquitur· aliis uero qbusdā detractis· nihilo insuauior accidit· eo q aliis saepe in dicēdo uti necesse est· aliis minime· sic etiam medi9 ueluti coniunctio est sonorū· maximeq; elegantio4 quoniam eius sonus assumi sępissime soleat·

Va de causa qui grauius cantant· si absonāt deprehendi facilius possunt q̄ qui cantant· acutius· Nec uero secus in numeris accidit· Euidentōres enim qui peccant in grauiori· Vtrum q plus temporis graue obtinet· plus autem plenius a sensu aurium percipi potest· An q in tempor̄ ampliori agitur· hic etiam plus sensus adhibetur· uelox autem & acutum facile suam ob uelocitatē latescit·

Vam ob causam multi cum cantant meli9 numeros seruāt quā pauci· An q multi melius unū suumq; ducem aspiciunt tardiusq; incipiūt· Itaque facilius assequi idem possunt· qppe cum ī accelerando eueniat ut plus erroris cōmittat̄

Vr nete duplo acutior ē hipate· An primū q cum neruus parte sui dimidia pulsatur· & tot9 diapason cōtinētia exultat· qđ ul' in fistulis ęque pspicere lz· uox n· q̄ p mediū foramē emergit diapason r̄sonat cū ea q̄ p totā fistulā pmit̄

Quinetiã in cęteris duplo interuallo capi diapason consonantiam nouimus. nam & qui tibias pforant ita disponere solent. & qui fistulas apte concinnant extrema tantum cera marginant foraminis principalis. Netem uero ad dimidium implent. & in triquetris psalteriis nerui quorum alter longitudine dupla. alter subdupla est. ęque intenti diapason consonantiam reddũt. Genus autem concinnendi quod diapente nominatur sexqualtera cõstat. Quod uo diatesseron uocamus interuallo sesqtertõ cõtinec̃

Vr si quis netem pulsatam apprehenderit. hypate sola resonare uidebit̃. An q͛ tinnit9 qui ex hac pficisci solet. sono illius maxime conciliatur & congruit. utpote qui cõsonus sit ergo quia suo consimili concrescit. solus apparet. Cęteri uero incerti suam ob exiguitatem incultantur.

Vr neruum mediũ in concẽtib9 appllam9 cũ inter octo nullum mediũ sit. An q͛ olim concẽtus septem neruis cõstabant. Septem autem medium obtinent.

Vr in acutuз magna ex parte uox aberrar̃ consueuit. Vtrũ q͛ facilius acutum q̃ graue cantatur. An q͛ acutum graui deterius est peccare autem nõ aliud est q̃ rem agere deteriorem

Vr inter omnia quę sensum patiũtur solũ id mores obtinet. quod obuiam aurib9 esse potest. Nam & si quid sine sermone modulamur mores tamen prę se ipsa modulatio fert quos non color non odor. non sapor gerere potest. An q͛ motum solum hoc obtinet. Non dico quẽ strepitus reddit. Talis enim uel cęteris adest. Quippe cũ etiã color nostꝝ mouer̃ aspectum possit. sed cũ intelligi uolo quem genus id strepitus subsequentẽ sentim9

Hic enim similitudinem gerit. Tum in numeris. tũ in sonorum ordine acutorum. & grauium non in mixtione. quod esse in caeteris sensibilibus non põt Atqui motum eiusmodi sibi actio uendicat. Quae morum index proculdubio est.

Vr leges pleraeque cantilenae appellentur An ꝙ homines priusquam litteras scirent. leges cantabant. ne eas obliuioni mandarẽt quod etiam nostra aetate Agathyrsis in morem est Ergo primas quoque posteriorum cantilenarũ eod̃ appellauerunt nomine. quo oẽs supiores uocabant.

Vr numeri musici & modi qui uoces sunt moribus similes sese exhibent. sapores uero aut colores. aut odores nullam eiusmodi similitudinem gerunt. An ꝙ numeri musici. & modali motibus continentur. Quomodo etiam actões At omnis efficientia moralis res est. moresque condere potest. Sapores uero aut colores hoc idem ęque conficere non queunt.

Vr neque subdorium. neque subphrigium gen9 in tragoediis choricum habeatur. An quoniam Antistropho carent. utpote quę scaenici sint. imitationique accõmodati.

Vr phrynicus cęterique eius ętatis musici modulandi potius scientiam exercebant. An ꝙ tum in tragoediis carminis usus modulaminum longe amplior erat.

Vr Diapason consonantiã dicimus nõ rõe nũeri dia octo ut diatesseron ut diapẽte. an ꝙ priscis n̄ pl'rib9 uti neruis q̃ septẽ fuit in morẽ. deĩde terpãder tercia exẽpta netẽ adiunxit ac ei9 tp̃ib9 diapason hęc appll'ata ẽ ꝯsonãtia n̄ dia octo

Quippe quę septem non octo constaret·

Vamobrem aptius de acuto in graue canit̄
q̄ de graui ī acutum Vtrū ꝙ ita fit ut a suo
inchoetur principio· Neruꝰ enim q mediꝰ
& dux est· acutissimus primi tetracordi habetur·
illo autē modo non a principio·sed a fine exordiret̄
An ꝙ graue generosius·sonantiusque ab acuto oriri
potest·

Vr bis Diapente·aut bis Diatesseron conso
nantia componi non potest·Bis autem dia
pason potest·An ꝙ non bis diapente neque
bis Diatesseron instrui potest sed diatesseron ac dia
pente ꝓportiones apte in unam diapason cōtinētiā
copulantur·

Vr diapason cōsonantia omniū pulcherrīa
est·An ꝙ integris terminis huius portiōes
continētur·Cęterarum autem nō integris
Cum enim nete dupla ad hypatem sit· quocunq̧ in
genere nete duo tenuerit·hypate unum habebit· &
ubi hypate duo·nete q̄tuor resonabit·ac ita deīceps
At uero eadem nete medię sesqualtera est·ꝓportio
namq̧ sesqualtera qua consonantia Diapente cōcludit̄
nō integris numeris posita est·Maior·n·minorem
intra se continet totum·& ꝑtem eius dimidiam·q̄
obrem non integri cum integris comparantur·sed
partes supersunt·Consonantia quoque Diatesseron
proportione sesquitercia continetur·Quae termīs
constat·quorum maior mīorem intra se totum cō
tinet·Et insuper terciam eius partem·An ꝙ ex am
babus cōsistit perfectissima est·Et quoniam modu
landi mensuram haec tenet· merito omniū elegan
tissima constat·

Vr si neruus medius ex suo intentõnis mõ
dimotus sit ceteri quoque omnes sonos in
cõpositos reddet. sed si integre illo manẽte
aliquis ex ceteris sit dimotꝰ solus hic aberrabit qui
modo suo caruerit. An ꝙ ratio concinnendi neruis
omnibꝰ apta intentõne continetur que nõnisi per
habitudĩem quandam ad medium accommodanda
omĩbus est. ordoqꝫ rõne illius disponi singulis debet
ergo sublata cõtinendi concinnẽdiqꝫ causa cõcentus
eque custodiri preterea non potest. Cum tñ neruo
medio sibi cõstante unꝰ ex ceteris aliqs discreparit
merito illius pars dumtaxat deest. Ceteri nãqꝫ omẽs
modum sue concinentie seruant integrum.
Vare cum uocis acumen effici momento
possit exiguo. grauitas aũt nõnisi magno
proueniat. ut. n. graue ob multitudinem
graue est. ita acutum ob uelocitatem acutũ existit.
Cur inquã si ita est maius negociũ canticũ cecinisse
acutum q̃ graue sit. Et quidem pauci reperiuntur
qui sup̃na cantar ualeãt. leges quoqꝫ acute & ardue
difficile idcirco cantant. quia intente uehemẽtius
sunt. quanq̃ minus negocii sit mouisse quod exiguũ
q̃ quod multũ est. Itaqꝫ uel in aere hoc idem accider̃
oporteret. An uocẽ e natura mitter̃ acutam. nõ idẽ
est quod acutum cantare. Sed mittunt quidẽ acutã
uocem omĩa que natura sunt imbecilla. eo. s. ꝙ aeris
parum non multum ciere possunt. parum aũt aeris
uelociter fertur. Vnde ectici. i. qui cõsumpto corpis
hĩtu emarcuerĩt acutã ꝓferũt uocẽ. At ꝟo acutum
nisi uiribus ualeãt cãtare nõ pñt. Cuiꝰ certe indiciũ
ꝙ uelociter ferri solet quod uehementer fertur. Ita
bonaꝝ uirium index acutum est. & superna cãtare
ad modũ difficil' sit. grauia aũt locũ tenẽt inferiorẽ.

Vr numeris modulis cāticis· deniq; omīb9
co ncinnendi generibus oblectari omnes so
lere· An ꝙ motibus naturalibus oblectari
datum a natura omībus est· Indicium ꝙ pueri adeo
nuper ęditi his ipsis moueri oblectarique possunt·
Modis tamen adiecticiis canticorum ut delectemur
efficere assuescendi ratio potest· Sed enim numeri
propter ea mulcēt· quia ratum ordinatumque com
putandi numerum habent· mouentque nos pro sua
ęquabili serie ordiāte· Motus eīm familiarior natur̄
est ordinat9 q̄ in ordinatus· Itaque secundū naturā
hic magis esse ꝓbat̄· Argumentum ꝙ cum ordinate
& laboramus & bibimus & commedimus naturam
uiresque nostras & seruam9 & augemus· Contra in
ordinate cum agimus deprauamus naturam atq; de
suo statu dimouemus· morbos enim naturalis ordīs
corpoꝝ esse motiones nullum dubiū est· cōsonātia
uero demulcere ideo potest ꝙ mixtio siue tēpatō
contrarioꝝ est iunctoꝝ apte inter sese portionemq;
inuicem custodiētium· portio igit̄ ordo est· quem
mō natura suauem esse ꝓposuimus· Et temperatū
quoq; omne suauius q̄ intemperatum est presertim
si cum sensibile sit ꝑiter uim hēat utriusq; extremi
quemadmodū consonantia ex portionibus tēpat̄·
Et proporcio ipsa amborum extremorum potētiā
ęque in consonantia tenet·

Vr suauius antiphonum ęquisono est· An ꝙ
obsonum quoq; consonum diapason est· q̄ppe
cum exadulescētibus uirisq; consistat qui ita distāt
inter se tonis ut nete & hipate· At omnis cōsonātia
sono simplici suauior ē· Cur aūt ita dictū iā est atq;
oīm suauissime diapason personat· ęq̄sonū aūt illud
simplici contineri sono conspectum est

K

Vr sola i Diapason cōsonātia magadari solitū est. An qa ut pedes carminū portionē aut pis ad par. aut dupli ad subduplum. aut aliq aliā inter se obtinent. Ita soni quib9 cōsonātia cōtinetur. mot9 portionē int se aliq seruāt & rōne clausulę. cęterar igit cōsonātiar alteri9 termini imperfecte sunt cum finiat ad ptem. qobrem fieri nō pōt. ut pari sint facultate. Cumq dispes sint discrimen aurib9 accidit. quō in choreis cum ad finē deuentum est. differētia ex āpliore uoce aliquor exultat. Adde q hipate accit ut exitum soni circuitalis hēat cum neta. ultim9. n. a nete ictus acris factus hipate est. qd cū finiāt in idē quis nō idem fecerint. euenit. ut opus absolui unum cōeq possit. nō sec9 ac ills accidit. q sub postremam cantilenā pulsent. Nam & si cetera opis nō adhibita tibia peregerunt. tn q in idem desierint. eoipso fine magis delectāt q discrimine angunt. quo an finē discreparit. Cum igit in diapason cōsonātia ex diuersis qd cōe exultet suauissimum sit. Magadar autem ex contrariis uocibus consistat. hinc magadare consonantia diapason consueuerunt.

Vr suauius cantum audimus quem scim9 q quem ignoramus. Vtrum quoniam cum cātilenā agnoscim9 melius patet qui ueluti calcem. quod spectat assequitur. Hoc autem contemplationem facit suauiorem. An incidit ut auditor una cum eo afficiatur. quā notam illā exprimit cantilenam. Quippe qui aliquid succinat. sociumque sese prebeat. cantāti. Solet aūt quisque hilari securoq animo cantare. nisi aliq coactus necessitate id faciat

Vr non bis diapente. aut bis diatessaron reddi cōsonantia pōt. ut bis diapason coaptari solet An q diapēte cōsonātia posita i pportōe sesqltera ē

Diatessaron uero in sesquitercia ꝙ si tres sesqualteri
aut sesquitercii numeri ordine disponātur extremi
nullam inuicem portionem habebunt· Neque enim
super particulares· neq; multiplices esse poterunt· at
diapason continentia· quoniam dulplari proportiōe
consistit· Hac geminata quadruplam inuicem pro
portionē extremi tenebūt· Itaq; cū cōsonātia sonoꝝ
inuicem portionē obtinentiū sit portioneq; inuicē
soni habeant quibus diapason intuallum cōtinetur
penitus uero careant· qui diatessaron· aut diapente
habitudine copulātur· idcirco soni bis diapason esse
consoni possunt cęteri non possunt· ob eam quam
reddidimus causam·

Vr si quis netem cum pulsauerit apprbendat
sola hipate subsonare uideatur· An ꝙ nete cuꝫ
desinit clanguescitq; in hipatem trāsit· Indicium ꝙ
hipatem ꝓtinus netem canere aptissime licet· eteīm
quasi neaten prę se ipsa ferat· similitudo ex ea petiť
Cum autem echo quoque ipsa cantus quidam esse ꝓ
betur· Est enim uocis neate iam desinentis tactio·
tinnitusque ipe sono respondeat hipate· merito ob
suam affinitatem nete mouer̄ hipatem posse uideť·
Neatem ubi se moueat apprehensa certo nouimus·
At hipaten cum uideamus inapprehensam· Et tamē
eius sonum percipiamus ipsam sonare credimus· qđ
in multis accidere solet· in quibus scilicet neq; sensu
neque cogitatione perpendere ueritatem possimus
Ad hec si nete ictu intente accidat· ut iugum moue
atur· nihil sane mirum fuerit· ei9 aūt motu neruos
omnes commoueri· somnumque reddere aliquem ꝓ
babile est· Sonus igitur neate alienus ab cęteris est·
& cum desinit· & cum incipit cum hipate uero cuꝫ
desinit idem existit· Quod si eius proprie motionī

adiunctus ipse totus esse illius uideatur. Absurdum haud quicquam haberi debet. Amplior autem quam sonus reliquorum neruorũ promiscuus hic exultat. Quoniã illi quidem a neate quasi impulsi submisse uel lente. & leuiter ac molliter sonant. Nete autem ipsa fidium omnium uehementissima sua tota potentia sonum reddidit. Itaque secundaria eiusdem actio merito superior esse quam caeterarum potest presertim cum leuissimo motu ipse moueantur.

Vr suauius cantilenam audimus cum ad tibyam. quam cum ad lyram cantatur. An omne suaue quod mixtum cum suauiori ẽ. suauius redditur. Atqui tybia quam lira suauior est ergo cantilena quoque mixta. cum tibia quam lyra suauior sit. Modo quis sensum amborum percipiat Vinum enim aceto mulso suauius est. quoniam quę natura permiscet longe amplius temperantur. quã quae a nobis miscentur. Vinum quippe ex acido. ac dulci sapore mixtum est. Probari hoc idem potest. uel malis punicis. quae uinolenta appellamus. Ergo cantilena & tibia misceri sibimet admodum suam ob similitudinem possunt. Spiritu namque utraque conficitur. Sonus autem lirae. quoniam non spiritu fit. aut minus sensibili quam tibiarum minus uoci immiscere se potest. Quod cũ ad sensum discrimẽ pariant non immerito minus dimulcent. quomodo dictum de saporibus est. Adde quod tibia sonitu cognationeque sua errores multos cantilene occultat. Sonus lyrce cum tenuis uocique cõmisceri minus idoneus sit. ipse per sese patens suumque genus sincerũ custodiens. omnes cantilenae errores posita quasi regula patefacit. Cum uero multa perperã in cantãdo

agantur quod promiscuum exerratis recteque actis prouenit deterius esse necesse est·

Vr neruũ medium in concentib9 uocam9 cum inter octo nullum medium sit· An ꝗ olim concentus neruis septem constabat· quorum medium est· Eorum item quę inter extrema continentur· solum medium principiũ quoddã est· Quod enim in medio situm est eorum quę in aliquo interuallo ad utrumque uergunt extremum hoc prĩcipium & medium est· Cum autem extrema concentus neate & hipate sint ·hisque interiaceant· reliqui soni· quorum medius nominatus solus principium alterius tethracordi est· iure medii nomen habuerat Principiũ eĩm idem esse dumtaxat patuit quod medium est eorum· que inter aliqua claudunt̃ extrema·

Vr melius multi cum cantant· seruare numeros possint quam pauci An ꝗ multi magis unum ducemque r̃spiciunt· tardiusque incipiunt· Itaque facilius assequi idem possunt· plus enim erroris solet committi in celeritate· Accidit autem ut suo duci multi quã pauci sint attentiores Segregans uero sese nemo eorum exuperata multitudine clarere potuerit quanquam inter paucos facilius proculdubio poterit· Quamobrem inter sese ipsi per se potius quã cum principe certant

Vr uox in partem acutam cantus magna ex parte degenerat· An ꝗ acutum facilius q̃ graue cantatur· Acutum igitur crebrius cantant· Dumque id faciunt· errorem crebrius committunt·

Vr ueteres cum neruis septem concentus disponerēt · hipatē non netem reliquerunt An non hipatē · sed eā quae pamese nostra tempestate uocatur · tonique interuallū reliquerūt · Vltima uero densi in acutū pro media usi sunt · quā obrem mediam quoque eam appellarunt An ꝙ superioris tethracordi finis principium erat inferioris · & mediū tono proportionē extremoꝝ tenebat ·

Vr tragoediarum choris · neque subdorio · neque suffrigio cantandi genere uti mos est · An ꝙ modulum prestare concentus hi nequeunt · Quo certe choris magnopere opus est · Mores uero suffrigium obtinet usui reꝝ deputatos Quamobrem in geryone excursus · & arma eoipso concentu aguntur · Subdorium uero magnificum constans · graueque est · Quocirca omniuz maxime concentuum cytharae accommodandum · Sed haec ambo ut choris minime congruunt · sic scoenis esse familiariora probantur · Etenim scoena herōu facta dictaque simulat · Veterum autem solos duces fuisse heroas constat · populi homines sunt · quibus chori consistunt · Quapropter choro competunt mores · moduli que tranquilli & flebiles · Hęc enim humana potius sunt · Quę minus cęteri concentus prestare queunt · minimeque ipse suphrigius · hic enim anios limphatis similes reddit cogitque debachari · At xᵒo mixolidius nimirum illa prestare potest · Itaque eo ipso affici possumus · sunt autem patibiliores qui in ualidiores q̄ qui ualidiores sunt · Quāobrē id genus choro tribuimus · subdorio uero atque subphrigio agimus quod choro non conuenit · Est enim chorus cliens quidam curatorque ociosus Quippe qui beniuolentiam dumtaxat his exhabeat quibus adest ·

Vr sono grauiori mollior modulatio cõtineat.
An quod modulus sua quidem natura mollis est. & quietus. sed admixti numeri rõne asperior reddit & mouẽtior. cum igit grauis sonus mollis quietusque sit acutus cõtra mouẽs & irritãs prsus eorũ quoque qui eũdem modulum hnt mollior esse debet. quam grauior eodem modulo continetur. Modulum nãque mollem esse eorum dictum iam est.

Vr parium similiumque doliorum. si alterum inane alterum dimidiatum sit. echo diapason consonantia resultabit. An quod echo dupla dimidiati ad inanis existit Quid enim in istis potiusquam in fistulis res euariet motum nãque eundem acutiorẽ putamus. quẽ ueociorẽ. Amplioribus uasis aer tardius occurrit. ut duplis duplo & caeteris ad pportionem Vtris quoque duplus diapason ad subduplũ consonat.

DECIMAQVARTA. PARTICVLA QVAE AD STIRPIVM GENVS. ET AD PANEM. FARINAM. MASSAM. PVLTEM. CETERA QVE ID GENVS PERTINENT.

Vr aquam salsam apiũ recipit. porrũ recusat. An quod alterius radix imbecilla Alterius ualida est. Impatibilius aũt quod ualidius.

Vr in prouerbio est Mentam belli tempore Neque edito neque serito. An quia menta refrigerare corpora potest. ut corruptione constat seminis genitalis. Id autẽ ipsum aduersum omnino est. ad fortitudinem. atque animositatem. quamuis genere sit idem.

Vr aliqua fructu uacent cum florem hẽant ut cucumer· cucurbita· malus punica· An his fructus non deest· sed ipsa pro fructibus habentur· quib9 flos insidet· Fructus enim id est q̃d florem gerit· Cucumeri autem florem inhęrere perspicuum est·

Vr eorum quę terra gignit· alia cocta· alia cruda sunt cibo idonea· An quibus succ9 esculentus nõ ꝓtinus est· his decoctis dulcior redditur a calore· Quibus autem sapor uel protin9 gratus consistit· hec etiam cruda esitantur·

Vr alia elixa· alia assa melius edi possint· an ꝙ h̃uidiora non eatenu humectari sicciora non amplius exiccari oportet· elixa autem humidiora mollioraꝗ omnia reddunt̃· quę ꝯo mi9 h̃uida sunt hec igne confecta sicciora ꝓri9 euadunt·

Vr alia esculenta· alia inesculenta experiamur An causae succus est· Quod·n· & ignis expers succum continet inmitem & igne cõfectum nihilo mitius redditur· hoc cibo ineptum penitus est· q̃d autem succo esculẽto quidem· sed uehementiusculo constat· hoc pro condimento recipimus· quod enim exiguo corpore uim magnam obtinet id naturam condire potest ampliorum esculentorum·

Vam ob causam stirpiũ aliae ad semen usꝗ uiuere tantummodo possint· Deinde cum semen tulerunt exarescant· ut genus herbę & que olera nominamus aliae non· Sed sepius fructificare solitę sint· I parum etiam uiuentium ad semẽ usꝗ ferendum· cum magna pars annua sit gen9 apii q̃d ab equo hipposelinum appellatum ẽ· q̃si eqpium dixeris anno postero fructum affert· Cumꝗ attulit exarescit· Cur ita· An omnia eatenus uigent etatae·

quatenus semine quoque ualeāt· nam & homines ad annum trigesimum usque proficiunt· aut copia aut crassitudine Vbi autem semen ferre non amplius possunt· modo stirpium obarescunt atq; senescunt quanquam alia ocius· alia serius occidunt· Idque portione· Sed quā ob causam aliis longum uitę spatium aliis breue datum est· porro alterius interest disputatiōis declarare· sed cum omnibus finis ac termin9 sit profectio seminis quibus uita breui tempore continetur· hęc semel aut certe non sepe· Quę autem esse longeua natura uoluit· hęc sepe fructificare necesse est· Quamobrem quę imbecillima sunt ferre non plus ualeant quā semel· tum exarescant necesse est· ac eorum ipsorum alia anno prīo simul & semē reddere· & uitam explere naturae ratio sancit· Alia postero ut equappiū Quę uero pręualida surgunt· hęc annis plusculis post fructificare incipiunt diuq; uitam agere possunt fructificareq; sepi9 ut arbores·

Vr si quis appium radicetenus circūfodiat ptiq; imę panicū undiq; īgerat· deinđ terrā accumulet itaque irriget radices mira magnitudine adolescent· An q; natura pannici fungosa· & calida pabulum attrahit· conceptūq; non sursum transmitti patitur· Sed inter radicem contentum calore sibi indito concoquit ut radicis amplissimu; sequi incrementum necesse sit·

Vr si quis cucumeres aut cucurbitas ptin9 paruulas condiderit in terrā maiores mlto efficiet· An q; spiritus & sol exiccādo incrementum impediunt· molemq; tum minorem· tum crispiorē rddūt q̄ad mōz & arbors q̄ loca uēto soliq; exposita tenēt queq; ī cauis manēt z riguis altera· n·

magne·fungoseque fiunt altere parue & spisse· Ast uero inter terram occulta Quoniam contra affici antur·contra euadant necesse est· Quinetiam quae uasis includimus· ut cucumeres in ferulis cauis· aut tegulis· & mala punica·aut quęuis mala in ollis āpla redduntur & fungosa· contra quę detecta sunt·ꝑua solidaque augescunt nullo ambiente operculo quod alimoniā faciat largiorem· Id enim obiectum facit·ne pabulum aut euanescat·aut arescat·

Vr plantaꝝ acrium semina acriora sunt q̄ radices & folia·an ꝙ semine omnia oriunt̄· inqꝫ cęteras omnes partes ex eo ueluti fonte quodā·ut qdam aiunt· & sapores & odores deriuari necesse est·nam etiam odores omnium una cum seminibus esse suaues incipiunt· Quot si acritudo cęteris ex semīe ꝓficisci solita est·semen ipsum maxīe esse tale ratio exigit·

Vr tenues radicule acriores sunt·An ꝙ ampliores ille spatio temporis longiori plenius concocte mitescunt·

Vr capparis locis ꝓuenire cultis haud facil' potest· multi namque temptarūt & radice translata & semine īparso cū apud nōnullos cōmodior capparis sit q̄ rosa·sed tn̄ efficere nihil potuerunt qd ergo cause sit ut cultis nesciat hospitari inculta & auia persequatur z maxime sepulchris adhaereat· Igitur de hoc caeterisque generis eiusdem accepisse illud oportet ꝙ non omnia eadē ex materia ꝯsistere solēt·aut augeri·sed sunt q̄ ex alioꝝ corruptiōe & pricipio ꝯsistāt· & post augeant̄·ut peduculi

& pili corrupto alimēto aut q̄ labe alia corpis ꝓdeūt Ergo ut in corpore nōnulla excremento proueniūt alimenti· qđ certe cruditas est· & ubi naturę uires superare non queūt Abscedūt quidem in uesicam & aluū quę in promptu maxime sunt Aliq̄ ꝯo animal producunt· Itaq͛ in senectute & morbis hęc augenť sic in terra alia concocto alimēto· & consistūt· & augenť alia excrementis aduersaq͛ concretione oriunť Culture aūt officii est ut cōcoquat· reddatq͛ efficax alimētū quo genus mite urbanūq͛ fructuū cōsistit· Quę igiť mitigatione informatiōeq͛ huiuscemodi creāt hęc urbani uocablo significam9· eo q̄ solertia hominis educata q̄si eruditaq͛ meliora euadāt· Quę aūt cura adhibita mitescere nequnt· aut ēt aduerso habitu loci sui generis ꝓdeūt hęc siluestria sunt & rustica cultisq͛ uiueř nolūt· cult9·n·dū ea meliorib9 instituere morib9 cōtendit· deprauat atq͛ puertit· quippe cū a sua natura desciscer̄ neqant q̄ orta sunt ex corruptōe quo ing ener̄ capparis quoq͛ ꝓfecto est

Vr si qs radicula℞ folia tp̄e hiberno cū maxīe uigēt absciderit· & terrā pedib9 complanarit conculcaritq͛ ut imbrē nullū admittere possit radiculae ipsę p̄ ęstatē amplitudine mīme crescent· An ꝓpterea qa ne corrūpanť causa cōculcandi soliditas est quę humore qui putrefacere prohibet· alimentū ꝯo qđ aliter ad germen sursum trāsmittereť radix sibi ipsa totū dispensat· itaq͛ uel āplior fiat necesse ē ul' suo de lateř radices alias mittat gēinās mō cepa℞· has·n· ml'tiplices effici nouim9 si qs ānuas n̄ euellat· sed tp̄i hiberno relinquat· At cū uim istā ꝓcreandi ut lateri ceparū natura dedit· sic radicula℞ negarit necesse profecto est ipsa illas crassescere nimiam ob copiam alimenti·

Vr si quis cucurbitas aut cucumeres apud putheum satos in ipsum dimiserit putheū tempestiuos· beneq3 operuerit· uirides per annum totū seruabit· An ꝙ uapor aquę refrigerans efficit ne assiccentur· seruatq3 uirides & uegetiores· & obturatio illa & spiritus satis alere possunt· quae iam in plenu3 creuerunt· permanendi uero facultas ꝑpterea datur ꝙ relictis radicib9 suppetit alimētū· nam si quis cū fructificarunt detractis sarmentis p̄cisaq3 planta terrā aggerarit· conculcaritq3 circum radices· cucumeres faciet pręcoques· utpote cū radix ualeat conseruari· Haud·n·cucumer annuā sortitur naturā· sed uiuer̄ ulterius potest· Ferent autem isti fructum maturius q̄ qui semine prodierunt quoniā radix bona ps·S·operis pręcondita iā naturę haber̄ qd̄ illis seminatis pri9 confici necesse est· Terrę aūt aggregatio & constipatio teporē inducit· quo radix & seruari & germen mitter̄ celerius queat· Vnde et fit ut si quis per hiemem cucumeris semem in q̄llis satum aqua irriget tepida & modo soli exponat mō collocet apud ignē p̄coques ad mod̄ cucūeres faciat si tp̄e congruo ad ipsum cū quallis in terrā demittet·

Vr non meriedie sed mane noctuue irrigar̄ consueuerūt· Vt ne solis feruor hūorē absūat· an ꝙ si aq̄ calida sit necabit q̄ irrigāt·

Vr omne odoratum genus tam seminum· qua3 stirpium mouere urinam potest· An quia calidum est· concoctuque facile· Cuius sane generis sunt· quae urinam ciere ualent· Calor nāque interior cito extenuat· Nec aliqua corpulētia odor continetur· Nam & ea quaę minime odorata sunt· alia caloris sui ratiōe uim mouendi urinā hn̄t Vel potius colliquādi· seminum autem genus omne

odoratum calidum esse proculdubio nouimus. Odoris enim natura calore aliquo omnino creatur. At uero quae male olent. haud quaquã apta concoctioni sunt. Esse autem non calida solum. sed etiã concoctu facilia debent. quę sint ꝓuocatura urinã. ut scilicet una descendendo humores extenuẽt.

Vr ocius olus excaulescat. quod semine uetustiori. ut trimo aut bimo prodierit quã quod nouo. An ꝙ sicut in animantium genere semen id celerius affert quod uiget. ita etiam seminum quae uetusta admodum sunt. uim suam omnem exhalarunt. quę recentissima imbecilliora propterea sunt. ꝙ excrementum adhuc procreatiõi minĩe conueniens continent. Quę media tempore hęc hũore inutili omnĩ exacto ualidissima esse ꝓbãt͂ celerius igitur semen ꝓfundũt. Id aũt ipsum nõnisi excaulescere est. quippe cum semen ex caule ꝓueniat

Vã ob causam ruta insita in ficũ pulcherrima plurimaq; ꝓueniat. inserit͂ uero inter corticẽ limoq; obducto fouet͂. An ꝙ rute radix fomentũ te porẽq; desiderat. itaq; ciner͂ quoq; circũdata iuuatur ficus aũt calida est. qđ eius succus omniũ acerrimus docet. & fumus quẽ multũ emittit. habet igitur calorem atque humorẽ talem qualem etiã cinis. Quã obrem si ille iuuare possit. ficus porro copiam ac uigorem eo magis prestabit quo humor cineris quidẽ non perpetue affluit. fici uero irrequieto confluuio manat. utpote cum arboris succus consumi ex toto non possit.

Vr stirpium nonnullę caulẽ semper edant inanem. An ill᷑ quarum natura imbecillior est. has rarum inanemque emitter͂ caulem necesse est.

Vr in terra attica fructꝰ ceteri dulcissimi fiūt
Thimum ꝟo acerrimū est cum id etiā ipsum
fructus quidꝫ existat· An qꝛ ager ille tenuis siccusqꝫ ē·
Quamobrem nō multum humoris continent quę
in eo nascunť· Ergo que dulcia sua constant natura
hęc ob humoris cōtenti mediocritatem· ubi sol ptē
consumpsit maximam facile reliquo cōcoquuntur·
Et eīm multum concoqui negocium magnum est·
mediocre expeditius confici pōt· Vnde fit ut fructꝰ
qui lege suę naturę dulces creātur· dulciores euadāt
Qui sicci e natura minimeque dulces proueniunt·
hinam ob inopiam tantum humoris retinent q̄tū
suo ꝯueīat generi qꝺ dulce nequaq̄ est· Sol aūt q̄tum
dulcissimum sit· & leuissimū eximit· Itaqꝫ acerrimi
relinquuntur· qui humoꝝ superuacuo carent· quem
fructus cęteri obtinent·

Vr pulegium & lirium & cepe suspensa flo
rent solsticii tempoꝝ· An inest crudum in
his alimentum quod ut hieme concoqui ex
frigore nequit· sic solsticio ex calore cōcoquēs auget
Verum quia influxu carēt assiduo breui marcescūt
Etenim que nullum alendi initium nullum influxū
assiduum habent· intereunt exiccanturque Qua de
causa accidit apud Scythas ut frumentum diu in
terra maneat· propter copiaꝫ niuis· & ubi emerserit
celeriter crescat·

Vr cepe unum tam acriter modere oculos
potest· Vnꝺ nomen quoque a grecis Crom
nyon impositum putant· perinde quasi pu
pillam cōprimi cogeret· Origanus uero nihil huius
cemodi facit· Nec aliud quippiam ex caeteris quanq̄
acre· Neque enim Nasturcium quod mordacius est
oblatum oculis efficit aeque ut lacrimae profluant·

At cepe & cũ oculis admouet̃ · & cũ cõmedit̃ lacrĩas mouet An ꝙ acriũ genus discrimĩe euariat nũeroso quo sua cuique uis cõsistit · rataq; habet̃ · Nasturciũ ergo quia calidius est · resiccare quod colliquauerit amplius potest Nam extrudere lacrimam cum edit̃ potest · Admotum tamen ad oculos · nihil propterea mouet · Quia nullum mittit uaporem · Est enim id & siccius & calidius · Origanus caeteraque id genus calida sunt leuiter · & sicca · Quod lacrimas autem moueat mordax id esse debet · & humidum & lentũ Quas ob res oleum quoque lacrimam excutit · q̃uis leniter mordeat · Subiens enim irreptansque suam ob lenticiam atque tenuitatem · dolorem mouet · ac proinde humorem tabificat · At cepe uim eiusmodi sane habet ut quod & humore · & uapore sit calido · tenui & lento · Itaque oculis ad motum · eo ꝙ uapor eiusmodi est · humorque tenuis commeat lacrimas mouet · Cumque editur itidem transmissa respiratione facere potest · Allium calidum quidem est & acre & humoris aliquid continẽs · sed lentum non ẽ itaque lacrimam mouere non potest ·

Vam ob causa; myrta collisa in manu dulciora sentimus quam integra · An quemadmodum racemorum acini uindemiati dulciores sunt quam non uindemiati · Etenim musto quod natura suaue est excerpti acini quasi cõdiunt̃ Quippe qui uel extrinsecus mustum resudent · At qui in racemo cohaerent utique inconditiores constant · Ergo myrta quoque natura dulcia · intusque suam dulcedinem acinorum in modum uuae continentia · ubi manu compressa conflictataque sunt diffusa intestina dulcedine · parte quoque exteriore in opplentur · Itaque dulciora non immerito sentiunt̃

Vr myrta enucleatiora sunt quę minora & palmulę nucleo poene uacant quę minutae adoleuerunt· & uuarum acini qui passim constiterunt exigui uinacea ul' nulla continent· uel pauciora minoraq₃· An quia minꝰ perfecta sunt quę minora· idcirco semen continent indiscretum· cui perinde ut fini nucleus deputatus est· quamobrē & minora sunt utpote surculi quidā agnati exteriores partusque imperfecti· & minꝰ dulcia q̃ quę iustum cōtinent nucleum· Sunt enim minus concocta· Concoctio autem nonnisi perfectio est·

Vam ob causa₃ fructuū alii partem radici proximā habent amariorem ut cucumeres alii postremam superiorem ut glandes· An ꝙ aliis ꝑs ista radici ꝓxima crudo uescitur alimēto quoniam esce confluuium per radicem frequentat aliis q̄a sicci e natura sunt postrema ꝑs succo dulci concoctoq₃ inde absumpto iam pleniꝰ siccatur amarescitque modo solis· Redditur eīm unumquodque amarum cum ampliꝰ exiccatur· ut oliue ut glandes inueterate efficiuntur amarę·

Vr aliqua germinare non terra contenta· sed abscisa aut euulsa uel recondita possint ut caules lilioru₃ ut allia ut cepe· An ꝙ oēs alimentum intra se continent· nec certo definitoq₃ loco omnes oriuntur· Crescere autem unumquodq₃ potest non eo ꝙ in se continet alimentum· sed ꝙ ā coctum iam & digestum illud pabulū est· continēt igitur uel ante hac alimentū· sed augeri tum dumtaxat incipiunt· cum tempus ad id adest· cuius opa res illa effici potest uelut etiam oua crocodylorum tp̄s tute opiri sibi cōmodū nouimus· incremētū tn̄ cōtinuari n̄ licet· quoniā aliā nō suppetat alimētū·

Vr allia · & cepe quo ficciora ferantur · eo meliora possint euadere · Cętera autem deteriora · An ꝙ oīa istius modi maxīe plena humoris conficiunť · Itaqꝫ terrae commissa ficciora temperamento cōmodo germinare incipient Adde ꝙ minus putrent · cum ficciora feruntur ·

Vr allia & cepe sole ex plātis recondite germīare possint An ꝙ humore alimentoque sunt referte · Copia igitur alimenti est ꝙ germen efficere queat · Idque constat argumento tum sqllarum · tum etiam bulborum qui idem facerē possunt · Crescere autem quodqꝫ solet cum tempus uenerit ·

Vam ob causaȝ quę aqua frigida irrigamꝰ dulciora quā que tepida euadant · An ꝙ sic interclusum calidum salsius est · ut calidiꝰ quod salsim · dulce aūt ita cōtrariū ut frigidū est · & alimento oleribus humorem unde saporum genera oriuntur ·

Vr allia cum excaulescūt · plenius quam recens edita olent · An ꝙ recentia humoris multum adhuc extranei continent · quo fit ut uim suam integram habere nequeant · Cum autē decocta iam sunt secreto humore illo inutili · Tum suum odorem sincere adipiscuntur · qui scilicet acer est · Quinetiam caeteri nuꝑ editi fructus dilutiores sunt · & cepas recentiores ob eaȝ causam minus acres sentimus ·

Vr fructus myrtorum non conditarum · magisquā folia defluant · Conditaꝝ autem reseruatarūque alga · ut fit · folia defluant · fructus adhęreāt · An ita euenit nō conditis quoniā

natura sancitum est· ut fructus peracta decoctione flaccescant ac decidat· Quae quidem decoctio repositis agi non potest sed eatenus tantum efficitur ut alge uapor prohibeat·ne humor fructꝰ immutetur Folia contra cum siccent decidunt· Alga autem ut salsa exiccandi uim habet·Ergo non idem foliis accidit arbori adherentibus & conditis mō quo dictū ē·

Vam ob causam cucumeres· cognomento pepones optimi palustribꝰ planis id est humidis fieri soleant·ut apud orthomenum· & in Egipto·Aquarum etenim uberem terram esse egiptum putamus·Cum ergo cucumeres qui hūidi sunt·& ob id orthēses ac rigui minime laudati locis palustribus que madida sunt egregie fiant·Vtrum ꝙ ob terrae duritiam altius coguntur descendere· Solum namque limosum ac planum maxime indurescit·Qui autem altiꝰ innitūtur meliores euadūt An ꝙ terrā siccā esse oportet· quoniam cucumeres natura hūidi sunt·Ita eīm sequetur·ut per retractū in medium ueniant· Palustris uero si plena altaque sit·alimentum nec exiguum praebet propter soli altitudinem locumque ipsum neque nimium·quoniā solum resiccari necesse est·

Vam ob causam ruta & nonnulla pigmēta odora sudorum faciāt foeditatē· An quoꝝ in odore grauitas est atque acritudo hec cū excrementiciis mixta hūoribꝰ deprauar̄ odores pn̄t

Va de cā rutā fascinationis remediū esse aiunt An ꝓpterea qa tum effascinari se credūt·cum aut foraciter edūt· aut incōmoditatum aliquarum tenenē suspitōne·aut cibum habent suspectum quē capiūt· itaꝗ cum de mēsa eat quid priuate sibi assumunt· participem intuentem quempiam faciunt·

affanturq̃ cum impartiãt· ne me fascines· ergo cibũ cum pturbatione sument· nec quid bibent aut edẽt sine turbatione· & flatu qui una hauriat & ingerat̃· Quamobrem flatu ipso uł cum extrudendus effert̃ cibus quoque una elatus eiicitur· uel cum interclus9 per humorez tenetur tormma mouent̃ & cruciat9 Igitur ruta p̃sitata· ui sua & potestate calefactoria uas quod recipit cibos elaxat & reliquũ corpus itidẽ afficit· exquo fit ut flatus ille interclusus trãsmitti atque secedere possit·

Vę nã causa sit· ut Origanus musto iniecta uinum dulce efficiat duos ĩ amphoram in iecisse eminas satis est· an q̃ tollit quantuz in musto est· aquabundum & ferulentum sua sicci tate inse ipsa recipiens· qb9 scilicet saporem confici austeꝝ censemus· argumento q̃ uina si quid aquę ha beãt sibi illibatum minus mollia reddunt̃· atq̃ & si diutius stare in fece sinantur itidem fiet· & cũ uinũ dulce molimur uuas multum tp̃ris soli exponimus· ut sol quantum sit dilutum auferat & reliquum de coquat hoc autem idem facere uel origanus potest· Quippe que sit sicca & calida·

Vr nigrę myrti fronde sunt frequẽtior q̃ albę· an q̃ nigrae generis sunt siluestrioris Cui9 indiciũ q̃ locis rusticis istę pueniunt minimeque ex cultu mutantur· humida autem om nia fronde crebriore conduntur· Quot enim min9 suos fructus decoquere possunt· Idcirco ad frondem alimentum se uertit·

Vr ptisana & farina triticea oleo instillato reddi possint candidiora· cum ruffum oleũ sit An q̃ spumar̃ solet dũ cũ hũore miscent̃

Quod nõnisi albescere est. Mixtio uero uersatu agitatuq; fit. & cum corpulentis humor cõmitti meliꝰ potest. quod sane in polentis accidit.

Vr cibus triticeus. maxime corporibꝰ nr̃is cõpetentior atq; uescentior est q̃ ordeaceꝰ An q hic mediocrem habent lentitiã quã cibus habeat oportet. quippe qui adherere conglutinariq; corpori debeat. Que res nõnisi lentore effici potest. Ordeum uero orrigidius est. Itaq; massa ciꝰ longe pertrita ualidius alit quam parum attractata

Vr farinę triticę primum ordeacee ultĩm candidius est. An alterum ut durius circũ frangitur idq; agitur cum plurimum tp̃is molitur. alterum ut mollius. atq; tenuis q̃ primum exprimit̃. Candidius autem inutrisq; qđ interiꝰ est

Vr panes frigidi albiores cernuntur quam calidi. An eadem quodammõ causa est. cur inueteratum quoque oleum candidius sit q̃ recens. Causa nãq; nigroris humor est. hic autem in hisce utrisq; ut recentibus uberius cõtinetur sic tp̃e prouectis partius in superficie residet. ꝑpter euaporationem. Euaporatur prorsus oleum uel tempore uel sole. Panis autem calore inde egredıẽte per refrigeratiõem humor itaq; frigidis iam euanuit calidis adhuc inest.

Vr panes non saliti plus ponderent q̃ saliti. modo cętera omnia pari habeãtur mẽsura. Contrarium nãq; uerisimilius dixeris cum sal adiiciatur. & grauior sit q̃ aqua. An quia sal exiccare potest exquo incorrupta seruant̃. quę confecta sale reponimus. Absumitur enim a sale resiccaturq; hũor q ex calore putrescit & in pane igit̃ hũor a sale

consumitur·extraq; efflatur·quo circa panes pridie facti·leuiores q̃ calidi sunt·ut pote frigidiores·cõtra in his qui sale uacant humor largior insidens efficit grauiores·

Vr panes frigidi humefacti·si inuicẽ tãgãt nõ cohereãt·calidi cohereant·An q; frigidi lentorem suum cum uapore una emiserũt·quo exacto conglutinari non amplius queunt·hũor enim quo maduer̃ rigidus est·Calidi contra lẽtoris aliquid continent·exquo fit ut cũ madefactis uapor emigrat·calor ob suã tenuitatem respiretur·& eua nescat·Glutinosum autem illud cum calor̃ egrediẽs seq; cum hũore permiscens·facit ut inter sese panes cohereant·

Vr farinę triticeę primũ·ordeaceę ultimũ candidius ꝓdeat·An q; ordeum ut rigidius protinus obfrangi diffundique aptum est·quod maxime fit cum diu contunditur·Triticum mollius est·atque ob eã rem parte exteriore leniter diducta interiorq;·quę cãdidior est·expressa primũ contunditur·Est autem in utrisque candidiꝰ quod interius est·

Vr massa ordeacea quo plenius tractetur·teraturque eo magis aluum subducere leui gareque potest·triticea contra quo plenius eo magis·An q; triticea maiorem immodũ cõtrita minuitur·Lentum etenim quodq; affici ita solet·tũ ignis humorem panis undiq; eximit·Itaq; rigidiusculum humore sublato relinquit·Denique quanto plenius contractatur & teritur tanto frigidior redditur·Partes enim singulas deminui adeo agitatas extenuarique necesse est·Rigidiꝰ autem omne concoqui facilius potest·Ordeacea contra quo amplius

pressatur & teritur · eo lentior & tenacior humore inhibito euadit · Tenax autem omne ad lentum diuidi sane haud facil' potest · Qua quidem diuidendi difficultate fit ut aegre concoquitur · Quod enim concoctionem recepturum est · digeri in minima debet ·

Vr massa ordei contritata minor · tritici amplior reddi potest · An q ordei farina massata contritataque compescitur atque considet scilicet glutinamento humoris Quia rara & crassiuscula est · Triticea quoniaz spissa admodũ est · colleuatur · atque extollitur · Spissa eteĩm omnia subacta pertritaque incalescunt · & incalescendo inflantur · ac extolluntur · quomodo etiam caro perfricata extollitur ·

Ed cur massa triticea in igne amplior quã ordeacea reddatur · An q humorez triticea continet indiscretum · Qui cum calefactus egredi nequeat · scilicet expertritionis compressu · mox spiritus de eo cõcalefacto hũore nascit̃ · largior autem humor largiorem pariat spiritũ necesse est ·

Vam ob causam cum mel tenacius · q̃ aqua sit · farina mulso subacta rigidior reddatur ubi decocta est quaz aqua subacta · An quod aqua feruore ignis cogitur atque consistit mel contrahit quidem · sed non sine assiccatione · Itaque rem facit rigidiorem · Causa nãq rigoris in siccitate est ·

Vr biscoct9 panis refrigeratus minus duriciam prae se ferat · An quod triticum dulcẽ quendam ac lentum succum in se continet

qui ueluti anima eius est. Indiciū q̄ cum siccet om
nino exinanitur. cum autem uaporis aliquid sentit
mox erumpit. & coalescit. Ergo cum humor hic in
farina quoq; tritici insit. maximeque in ea quae pu
rissima est efficitur. uel in massa ex ea ipa farina cō
fecta idem seruetur. Argumentū q̄ decocta in pultē
redditur lentior. Vbi igitur panis primo igni com
missus est portio rigidi & leuis cum humore euapo
ratur & quantum in farina furfureum maxime est
totum deuritur. Mox pane educto cū denuo massa
retritatur. pressaturque. pars farinę tenuissima. &
humoris lentissima. quae solę supersunt. miscentur
amplius sibi tum quia tales amplius euaserunt. tum
quo propter ignitionem. Fit enim mixtura eorum
tincture consimilis. ita ut massa post trita similis fa
rinae illi elixę afficiatur. Quippe que pertrita iam
prima relictaq; parte farine tenuissima. & humoris
lentissima glutinosa. & inresiccabilis redditur. ubi
ignem presensit. nam & disiungi facil' quod lentum
est nequit. Et hūorem nullum per se ipsum emittit
quod spissum est Hac igitur eadem re panis quoque
biscoctꝰ ob causas predictas afficitur. Itaque minꝰ
durescit. cum semper inter se humiditatē cōtineat.

Vr nonnullis de genere cibi Tum humidi
tum sicci multum temporis sine fastidio
uti possimus. ut cibo quē triticea ex farina
ordeaceaue cōficimus. Et uinis austeris & aqua. aliis
uero quamuis suauioribus. non tamen sine fastidio
totiens uti possimus. An q̄ eorum quę in cibo assu
miꝰ alia ualidius alūt. suntq; ad inundandū aptiora.
Itaque uel ubi cibo priore consumpto uacui sumus
inest preterea facultas multa in corpore. quę ut ad

priorem corporis confectionem decocta est· sic ad finem & succedentes coquendi uices cruda aiaduertit̄ Cui9 sane generis ꝑs plrimū suauiū ē q̄·n· pinguia z du'cia & opima sūt hęc nobis gustu suauissima sūt· Eademq; omnia ualide nutriunt· & deconcoqui pn̄t solentque inundar̄ quocūque inter se ipsa discrimīe distent Vnde efficitur si quis sese implerit facultas eorum diutius immoret̄· Nec breui sensus deficiat· Non enim solum pleno ueutriculo sacietas orit̄· sed digesta quoque alimonia ceteras in partes idētidem usu euenit· An nō id solum ipsum cause est· uerum etiam ꝙ nōnulla per quam modice natur̄ usui sunt nobisque familiarissime conueniunt· Hec enim oīa quia secundum naturam sunt idcirco meli9 a corpe dulcia recipiuntur ut quę praeter naturę rationem constat· facile respuuntur· Alia uero aliis temperationibus congruunt· ut mel apibus secundum naturā sic suppetit· ut ea uesci tantummodo possint quanq̄ uiribus sunt imbecillis· Itaque relinquendum quidē est quantum absumatur· Sed id ex proportione ad uires hominis· Quę igitur e suauibus ita sese habēt Hęc quoniam naturae minus propria conueniunt· suauia quidem sentiuntur· sed parū temporis mox saciant· & fastidium pariunt· Quę autem secundū naturam pro cibo deputata homini sunt hęc semꝑ appetimus Itaque fit ratione naturę ut usu quoque eorum assiduo minusq̄ suauium fastidire possimus

Vr eadem ex asuescentibus suauia & admodum crebro utentibus insuauia sentiantur cum tamen asuescere sit sepę & crebro qcq̄ facere· An quia consuetudo habitum rei cuiuspiam cupientē in nobis efficit n̄ sacietatē freqn̄s aūt usio

desiderium explet qđ & ipsum quasi cā quedaꝫ est· habitus ergo cum exercitantur augenť atq̧ ꝓficiūt Conceptacula uero infarta nihilo ampliora reddunť Quamobrem cōsuetudo cum exercitatio sit auget habitum illuꝫ capientem· Quod autem usu crebro in cibo assumiť infartit quidem expletq̧ desideriū· quo expleto nō amplius escam recipimus· sed augeř illud idem nō potest ob eam scilicet rem quam mō de infartione retulimus· Ad hec non ideo suauis con suetudo est· quia semper delectet· Nam res etiam so litę moleste sūt si usu q̃s agit crebriori· sed eo certe suauius agitur quoniam operis prīcipium libenter adimus & diutius rem facere eandem assueti quam non assueti ualemus· Qua igitur re molestum hoc est quanquam suaue sit hac eađ cetera quoq̧ suauia efficere possunt· Vtraque eīm cum crebro uel fiūt uel pro cibo sumuntur tediores certe afficiūt· Cuiꝰ sane causa est quod nos uires siue uirtutes uel recipi entes uel agentes non infinitas· sed finitas habemus que ubi quidem sibi modice competat obtinuerint id eīm ē ꝙ cōtinue amplificari sentiatur alterę satis explentur altere agere nequeunt·

Vrˀ panes ut parum triti sic nimium triti rumpantur· An ꝙ parum triti quoniam ꝑ tibus minus connexis inter sese continenť idcirco rumpi facile queunt· Tricatio enim partes copulat & cōiungit· Ergo suo ipsi discrimine ad dis ruptionem paratiores reguntur· Adde qđ multum hūoris & īpromiscuū ꝯtinēt q̄ miꝰ triturā ꝑssurāq̧ recepe· at quos nimiū tritos igni mādauimꝰ hi sicci admodū sūt· quoniā hūoris paꝝ immodica agitatio tritandi ꝛliq̄rit· idque decoctis totum exactum est·

Igit rupi utrosq necessum e quonia huoris multu educit multu n ut absolute in his cotinet quos pa tritaueris Sic reliqui comparatione in his est quos immodice agitaris

Vr massa triticea candidior pertrita efficiat ordeacea nigrior Vt qd p summa ordeacee nimium assiccatur Calor aut humori pmixtus can dorem gignit an quia cum calefacta est humore ad seipsa trahit ut que partibus maiusculis constet

Vam ob causam farina aqua subacta meli9 co eat q oleo subacto quod tenacius est quanqua glutinantius quod lentius est Oleum autem lentius q aqua An q aqua tenuior est ut usqueqque subire emollirq ualeat Coheret item & coprimitur inter se melius farina aqua subacta quanquam etiam sine contritu comprimi queat

Vr massa tota leuior sit q seorsum humor & farina Vtrum quia cum miscentur spiritus intercluditur an qa pars aque a calore farine indito euaporatur itaque minus id redditur qd ex utroq mixtum costiterit aer autem aque tametsi miscet nihilo tamen leuiorem faciat Nam ipse quoque aer cum aere pondus augeat

Vam ob causam lac uinuq dulce quotiens cu farina ordei bibit dulcius sentit Vtrum q ad non dulce dulciora isthec esse uidetur farina enim dulcis no est aliter qa huor dulcis mixtus cu farina diutius immorat an ppterea qa farina q dulcedine in se hz aliq diu immorat itaq diutius sensio hetur

Vr cade potio minus mera appareat si farina ordei inspersa bibatur Vtrum qd diuersa sibi misicent & temperantur an quoniam farina huori obducta in sese retrahens abolet qualitatem

Vr alica plus aquae recipiat q̃ triticum unde confecta est. An propterea ꝙ alica farina quodammodo est ſimila. farina autem plus aquę imbibit. moles enim amplior eius quam tritici est. Preſſius namque & conſtipatius triticum est. At quod autem amplius est. plus id capere poteſt. An non ſolum eaipſa de cauſa ita fit. ſed etiam calor quem intra ſe cõtinet & farina & alica efficitur ut bibacius hauriant. quod enim calidum est. humorẽ id & efficacius ad ſe trahit. & expeditius in uaporem conſumit.

Vr farina tritici maſſata pertritaque lõge amplior reddatur quam ordei ſcilicet ex ꝓportione. An ꝙ altera multũ humoris ſibi admittit. altera parum. Sed qua de cauſa plus admittat. Congruens enim potius dixeris. ut ordeacea bibacior ſit. Quippe cum ordeum toſtum. triticum non toſtum ſit. An propterea ita fit. Quia triturã pleniorẽ triticea patitur. Cuius cauſa eſt. quod partibus minutioribus cõſtat. Fit igitur quaſi ut quantuplo partibus cõtineri poteſt minoribus tantuplo humorem ſibi largiorem admittat. Quippe quę ipſum hũorem pro glutine ſibi capiat ut Empedocles quoque ſuis in perſicis diuerticulo quodam ait. Munus ubi larga cereris coniunxerat unda. Multumq; humoris proinde abſumere queat.

Vr etiam igni mandata maſſa tritici ãplius augeatur quam ordei. An ꝙ humorem in ſe continet indiſcretum. qui recaleſcens extrudi neq̃at. hic ergo cũ in ſpũm trãſeat. nec ſeſe ꝓmer ꝑit. atq; ex maſſa ordei poſſit uidelicet ꝓpt̃ tritici ſpiſſitudinẽ. ſpiſſius n. ẽ q̃a ꝑtibus ↄſtat minutõribus

Idcirco extollit moleq̃ agit· ampliorem Ad hęc plus ista humoris coutinet· Quo recalescente spiritus ꝓ uenire solitus est· Ex quaque re autem pluris plus ꝓ ficiscatur· necessum est·

Vr pistorum· caeterorumque officio fun gentium frumẽtario· qui ordeuz attractãt imbecilli efficiantur· & destillationibus in festentur· Qui autem triticum corpore sint bene habito· An q facilius triticum concoqui q̃ ordeum potest· Atque ea re delibamenta inde manantia esse faciliora necesse est

Vr panis tostus durior· tepefactus hũidior reddi aliquantisper possit· An quoniam cũ torrefit humor extruditur· itaque panis relinquitur durior· Leniter autem cum r̃ealescit hu mor consistens ab igne diffunditur· Humidiorque proinde existit·

Vr farina tritici resicata minus constipet̃ q̃ ordei· An q intercapedine uacant· quę ex partibus constant minutissimis· & plura quae grauiora sunt· compressa suopte pondere tan tundem occupant q̃tum pauciora· Sed farina ordei crassiuscula est· itaque siccata cõpesci atque in mi9 contrahi potest· ut quod minus est suo compressu plus illud cõstipet in se ipsum capessatque· triticea porro particulis minutissimis iam constat· Itaque nõ ideo resiccatur ut partes reddantur minores· sed ut leuiores efficiantur minusque constipent̃ suo cõ pressu & nutu· Natura eĩm grauior farina triticea q̃ ordeacea est·

DECIMAQVINTA PARTICVLA QVAE AD FRVCTVS ARBORVM PERTINENT

Vã ob cãm poma non ita priꝰ ut post esitata in repletionis mole respondeãt· An quoniã cęteris esculentis genus po moꝝ longe grauius est·quod argumen to ficuũ constat quę nouissime ęsitate ultimę tamen euomũtur ·Poma igitur ante ingesta suo põdere in imum delapsa·spacii amplitudinem re linquũt superius ut cibum sequẽtem ad mitti facile li ceat·At si ecõtra sumanť usu eueniet ut quoniam de orsum ferri expedite nõ queant· innatent·& partem totam fere occupent inanem·

Vamobrem cum dulcia nobis similiora·q̃ acria sint·ocius a dulcibus impleamur ·Congruũ enĩ ut cõtra eueñat·quandoqdẽ a siľibus minꝰ satiari con sentaneum est·An quoniã non ęque prȩmatuř cõcep taculũ·ex quo hausimus & corpus qđ uescitur ĩpletur sed uenter quidem repletus aliquando est ·ut eoꝝ qui sitiunt·Sitis autem nihilominus super est ·Nõ enim eadecausa sitis cessat·quia uenter plenus humoris est sed quia membra corporis omnia humorem commo dum sibi attraxerĩt·ꝙ ubi illa satis suum desiderium expleuerunt tũc sitire cessamus·ita etiam fames ·nec aliter tolli potest·

Vr ocius a dulcibus q̃ acribus satiemur·An qa otius dulce q̃ acre appeteř desistimus·sed an per inde ut uenter impleť·nos quoq; dulcibus saciari pos simus·confessum non est·Cum igitur desiderium ce lerius his ipsis expleri possit docendum est Alimenti desideriũ siue cupiditas ut simpliciter loquar ·ĩdigen tia est·cũ cibum uel nullum·uel pauculum habemus·

Quod cum acria nō ualide nutricarī queant·sed paꝝ
alimoniȩ·multū habeant excrementi·merito ampliꝰ
hȩc appetimus·parumq; eorum cupiditatē explemus·
quoniam alimēto item egemus·quo ipsa careant·At
dulcia tota ipsa cibus idoneus sunt·atq; ex paruis qui
busdā eiusmodi escam corpus capit uberiorē·Quod
cum se abunde refersit·nihil edere prȩterea pōt·Plus
enim tolerare non potest·atq; ita efficitur ut ocius a
dulcibus satiemur·

Vr fructus arboꝝ·& carnes & cȩtera id genus
utribus uehementer inflatis contenta ualeant
incorrupta edurare·nec minus quȩ diligentissime pi
cata·obturatq; circumundiq; fuerint·An quoniā cor
rumpi omnia solent cum mouentur·Que autē plena
sunt·imota persistunt·haud enim fieri pōt·ut motꝰ
sine inani spacio agatur·Atqui isthȩc quȩ ita inclusa
sunt·pleno undiq; cōstant·ergo īcorrupta ſuari rōe·

Vr uinum post pomum putre epotum amarū
sentiatur·An amarorem putredo habet·Itaque
q̄d de pomo ꝑ summa insidet linguȩ humori q̄ bibit̄
permixtū·diffusamq; amarā efficit potionem·Ipm
autem pomū ꝑ se esitatum minus dephendi ꝓpterea
potest·quia saporis id genus multa attingat·inque ex
igua discernatur·

Vr edenda bellaria sint·usuſq; secundaꝝ mensa
rum adiici debeat·An ut satis bibamus·Nō enī
sitis gratia solum quȩ per mensam primā nos teneat
bibendum·sed etiam post hausisse aliquid iuuat·

Vr nuces tostȩ refrigeratȩ deteriores reddūtur·
·& panis quoq; & glandes·& multa id genꝰ alia
rursusq; calefacta eadem meliora euadant·An propte
rea q̄ refrigeratis succus cōcrescit·& cōstat·tepefactis
rursus dilabit̄·Suauitas aūt nō nisi ꝑ succū ꝑcipi pōt

Vr post fructuum esitatione ut ficuum cetero rumq generis eiusdem ul' uinum meru ul' aqua superbibere debeamus. que quid aduersa inter se sunt An quia gen9 pomo & calidum & humidum ca sue generatiois est. habet. n. tum ignis copia tum huoris Itaq succus pomi ueluti feruorem int9 p ignem excitat. quomodo mustum foris efferuet. ui tn hebetiore humor autem nimius cruditatem comittit. Aq igit suo frigor feruorem illum frangit. atq extinguit. & uinum suo calore idem plerumq efficere pot. quippe qd pinde atq ignis igni ml'tus pauco uires subtrahat. amplius tn humoris copia suo calor emollit. & concoquit. suoq pondere innatantem illum feruorem uicit ac reprimit.

Vam ob causam carice bifide tantu dulcissime sint. nec ml'tifide. aut omino ifisse dulcedie prestent. An q ex multifidis rspirauit. euaporauitq cum humore ps dulcedinis plurima. In his autem q infisse coniuent humoris diluti copia est. q nihil fere ide exactu fuerit. At que fisse quid. sed tn fissura ml'tiplici sunt imunes utroq isto incommodo caruerunt.

Vr si ficus in furno siccantur. duriores efficiut q si exepte foris refrigerent. An quonia i furno humor totus. ex nimio calor euaporatur. foris aer circumfundens. humorem cotrahi emanareq prohibet. ita eni ut leuiter euaporet potius accidit. Sunt aute que siccent dura. que hument mollia.

Vr ab acerbis uinum aut aq epota dulcior sentiatur. exepli gratia si quis glandes. aut mirta aut tale quid ori manduerit. An merito ita fiat. quemadmodum uel in ceteris agitur. omnia namque plenius eadem apud sua contraria innotescunt. Cotrariorum aute sapores oppppositi ferme inter se sunt. An ut res

in his est · · quę colore inficimꝰ · ita etiā lingua acerbis conficitur illis · meatusq; suos patefieri patitur · ut dulce subire amplius possit · Res enim quasq; inficiendas humoribus quibusdā acerbis ante īmergimus · ut inde affectę infici colore plenius · atq; in eluibilius possint ·

Vr dulcia minus dulcia sentientur calida quam refrigerata · Vtrum ꝓpterea ꝙ simul sensꝰ duo existunt · idest calidi & dulcis itaque calidi sensus reliquum d̄pellit atq; obfuscat · An ꝙ etiam succus dulcis calidus est · itaque ignis igni adiicitur · ergo calor est · qui impediat · An ꝙ ignis uires omnium minuit · quia uim obtinet cōmutandi · calida igitur propiora mutationi sunt · refrigerata resident sibiq; iteꝝ constant ·

Vr palea fructus duros atque inconcoctos emolliunt · īmaturitatemq; adducūt · mites autem & concoctos nō putrefaciunt · An ꝙ palea calida & attrahens est · Suo igitur calore cōcoquit · & per uim illam attrahendi saniem omnem seuocat · atq; imputridos seruat ·

Va de causa ficus cum molles dulcesq; sint · dētes offendant · An qa gingiuis sua lentitate adherēt seque prę molles inter dentes insinuant · & putredinē per suum calorē cito cōficiunt · forsitan & ob granoꝝ suorum duriciam dentes celeriter effatigant cū manducantur conficiunturq; ·

DECIMA · VI · PARTICVLA QVE AD MARE SALSAMQVE OMNEM · AQVAM ATQVE AQVE CALIDE RATIONEM PERTINENT ·

Vr fluctus pelagi alti superfrangi non soleāt· sed parui tantum & breuis · An quia parum humoris cū fertur· discerni a spiritu facilius potest· quā multuz

Vr nauigia onustiora in portu quā in alto esse uidentur· celerius etiam de alto in terram ueniunt quā de terra in altum prouehunt̃· An ꝙ plus aquę q̃ minus r̃niti ualidius pōt· pauca enim oppressa onere cedit· ut demergi necesse sit· multa ecōtra repellit ac sustinet· Vis enim ea est aquę ut sursum uersus conpellat inferius · ergo ut in portu maris parum· sic multum in alto est · Itaqꝫ plus oneris cōuehi in portu uidebitur· etiā mouebitur ęgrius· quia magis īmergitur & aqua minus r̃niti potest · At ꝯo in alto res contra usu eueniat·

Vr fluctus īterdū prius eueniāt q̃ uēti· An quoniam primo spiritus ortu maris ps prima īpulsa partem sibi continuam ipsa compellit · itidemqꝫ deinceps uice pari · serieqꝫ agitat̃ perpetua · Quāobrem cum mare ipsum continuū sit· efficitur ut quasi unꝰ ictus cōtinuos ex his omnibus exultet· idque fieri uno in tempore possit Itaque euenit· ut prima & ultiā ps simul moueant · quod aeri nunqnam accidit· quia corpore uno continuo hic esse nō potest· eo ꝙ multiplici undique repulsu retorquet̃· atque conquatitur· ut primus ualidissimusque mouendi impetus refringatur impediaturqꝫ· Quod mari accidere propterea nequit quia grauius aere motuque difficilius est·

Vam ob causam· cum aliquid in mare undabundum & ęstuans iactum est· ut ancora· unda residet & quiescit· An ꝙ mari ponderi cedit quod defert̃ quo cum aer delabatur· qui cum per directum in imū defertur atque attrahitur · secum eodem id trahit qđ

mare de latere cōcitat ·ęstus autem maris non desup
tendit ad ima·sed per summa uersaẽ·quo sedato tran
quillitas oritur·Adhęc cum mare ī ea spacia coit·quę
ponderi descendenti cesserint ·uertiginem mouet ·q̄
nō nisi circulo agitatur·At cum linea recta circulum
per punctum attingat ·fluctusq; ad lineam rectam ob
lique ferantur·fieri potest·ut fluctus ipsi·p punctum
oras uertiginis attingant·nec predictā ob causam tan
tum sed etiā ꝙ ipsa uertigo accedēs·suo īpetu circum
undique illos depellit·q̄d cum itaque fluctibus pars ea
uertiginosa careat·merito unda·iacta anchora residet
tranquillaturque·Adde ꝙ aer qui cum ponderẽ illo de
lapso descendit ·mox sese referens undamque sursum
compellēs bullas excitat quippe cum bulla humore cō
sistat·q de imis ad supera pulsus ab aere efferatur·om
nis autem bulla lenis serenaque est ·Indicium uero ꝙ
unda qua pondus in imum corruit·submissa in cauū
paulopost resurgit·& mari circumdanti ęquiperat·

Vr īterdum nauigia dū cursum agunt in mari
quieto·repente absorbentur·totaque ita periūt
ut ne naufragium quidē fluitans nusquam appareat·
An cum locus cauernosus terrę subdite mari disrum
pitur simľ in mare nauigia introrūpunẽ ·ītrorsumq;
spiritus impetu trahuntur ·Cumq; ī pulsu pari circū
undique agitentur·deorsum ferantur necesse est·Hoc
idem apud Mesanam quoque ī freto fluctu reciproco
euenit Fiūt enim eo ipso uertigines·quę in imum ob
sorbent·tum ob eam quam diximus causam tum etiā
ꝙ mare illud pręaltum est·terraque ad longinquum
usque subhiat cauernosa ·Vertigines igitur eo usque
per uim ductitant itaque efficitur·ut inibi fragmen
ta nulla ualeant fluitare ·Fluxus autem ille fieri solet

cum flatu desistente priore ·mari item fluente flatus
aduersus primo occurrit maximeque cum auster·Cū
enim undę inuicem cursitant ·inflictu prętereūt mu
tuo·quo scilicet modo ī fluuinibus fieri nouimus·atq̧
ita mare in girum uertitur ·q̄ uertigo aut uertex uo
cata est ·Fertur autem unda manfractum inicio mo
tꝰ ualido desuper irruente·Igitur cum undas urgere
in latus nō liceat·ī pulsu namque repelluntur mutuo
compelli prorsus in imum necessum est·Quamobrē
id quoque deferri eodē una cogitur quod uertigo pre
hēderit eademque causa est ·cur etiā nauigia resimen
tur·repandaque deferatur cū deuorantur a uertigine
Iam enim aliqua erecta·ex toto descendisse memorię
proditum est·

Vr mare ponti candidius·quā ęgęi est·Vtrū
propter uisus refractionē factam de mari in
aerem·Est enim aer ponti crassus·& albidus
itaque fit·ut etiam maris pars summa talis eē uideat̄·
ęgęi uero quoniam a longinquis usque purus & liqui
dus est ·cerulius cernitur quocirca mare quoque aeri
renitens·colorē eundem representat·An q̄ lacus om
nes quā mare cādidiores sunt·pōtus aūt in lacus spēm
propemodum transit·eo quod multi in eum fluuii ef
fluunt·nec uero mari solum candidior lacus est·uerū
etiam fluuiis ·Vnde pictores flumina pallida·mare ce
ruleum·lacum candidum pingere nō inepte consueue
runt·An quia per aquam bibi idoneā uisus penetrare
facile potest ·aerem uersus reflectitur de mari autem
nec sursum r̄flecti potest·quoniam leuis aqua non est
& deorsum progrediens fatigatur·itaque fit ut mare
nigrum esse uideat̄·Atqui mari quod lacum simulat
pars dulcis per summa innatat·Salsa uero in imo est·
Quāobrem q̄ id penetrar̄ aspectus nequit·sed ad lucē

reflectitur albedinem per summa ostendit·

Vr mare minus q̃ aqua bibi idonea frigiduz est·omnesq̧ salsi humores nõ ut dulces frigi di sunt·Vtrũ q̧ mare spissius & corpulentiꝰ est·tale autem quodq̧ minus refrigerari potest·sicut etiam amplius incalescer̃ aptum est ·quippe quod cal dorem seruare suam ob densitatem melius possit·An qa mare pinguius est·quocirca flamã ẽque extinguer̃ atq̧ cęcerę aquę non potest ·Calidius aũt qđ pinguiꝰ est·An quoniã multum terrę in se continet ꝓpterea siccius est·quod autem siccius·idem calidius est·

Va de causa q mari se lauerit·otius resiccent̃ cum mare grauiꝰ sit·q̃ aqua dulcis ·An quia crassius & terrosius est·ergo cũ parũ hũoris habeat·merito siccari potest celerius·

Vr perflante aquilone·mare perspectius·atq̧ translucidius sit·quã austro ·An quia mare cum serenũ est·colorem trahere sibi assolet· Inest eĩm aliquid pinguis in succo salso ·Indicium q̧ die tepediore oleosum qddam secerni uidemus·Ergo trauquillo tepediorique mari succus iste sua leuitate per summa panditur·quod aquilone fierĩ minus põt causa frigoris ·Est autem·aqua translucidor·q̃ oleũ · Id enim colore obducitur ·Aqua uero expers coloris uisu obuia apertiorem sui prestat suspectionem·

Vr fluctus uentum prę se omnes ferant ·An quia flatus futuri indices sunt·flatus eĩm im pulsus aeris est·An quia uice propellendi suc cessiua consistunt·propellit aũt flatꝰ nondũ cõtinuꝰ sed exoriens Primus igitur quasi emarcuit·mox autẽ hunc ꝓpellit factaq̧ altera desitate elãguescit·Quare cum hoc propulsu iam adest·propellens quoque illud

uentuꝝ esse palã fit· Facit ·n· id ipsum cum incipit·
Vr fluctus antequam flatus erumpit· An qa
nõ simul flatus desistit· & mare undabundũ
sedatur sed mare postea cessat· Ideo fieri
potest· ut qui mouerit spiritus ·ante occidat q̃ sensu
obui9 sit itaq̃· nã fluctus spiritu prior ē· sed ille latet·
hic patet· An flatus non undique simul spiret· sed pri
mũ unde exortus sit· Simul autẽ spirat· & mare sibi
ꝓximum agitat· quod exitum subinde proximũ mo
uet atq̃ ita fieri potest ·ut fluctus flatum possit ante
ire· Motus enim ille uelotior a mari non a flatu prin
cipium ducit·

Vr in mari melius q̃ fluuiis natare possum9
·An quod qui natat sedulo aquę adnitẽdo na
tatus adniti autem firmius ad id possumus·
qd̃ corpulẽti9 ē· At aqua maritima fluuiali corpulen
tior est ·crassior enim & ad renitendum ualidior·

Vr mare deuri potest· aqua non potest· An
& aqua deuritur sed mar̃ minus ignẽ exting
uit· quoniam pinguius est· Cuius rei indiciũ
oleum facit· quod ex sale d̃promi põt· An etiã meat9
maris minus cõgruant igni· ut qui crassiores sint · &
eo magis q̃ salis ratio nõ deest · Vt igitur quod siccũ
est· minus extinguere q̃ quod humidũ potest· ita etiã
quod amplius siccum est· idem ex ratione urentius eẽ
debet· & alterum magis altero · Quo enim siccius eo
calidius est· mari autẽ isthęc ambo inesse plenius pa
lam est·

Vam ob causam demersi ĩ mare plus tempo
ris ualeãt tolerare quã in fluuio · An quia flu
uialis humor tenuior· Subiens igit̃ copiosius
strangulat·

Vr mare perspectius & dilucidius est· q̃ aqua

potu idōea·cū crassi9 sit dl'cis·n·salsa teuior ē An tenuitas cā nō ē·cur mare dilucidius sit·sed directi·meatus id faciunt·quos tum plurimos·tum amplissimos continet ·ergo illa potu idonea·spissa ex tenuitate suarū parcium est salsa amplioribus intersticiis inanit·An quia mare purius & sincerius est·terra enim nulla in eo pmanat·harena suo pōdere delapsa ī imū subsidet At humor dulcis mixtus cū terra ē·quę interueniens facit·ut cito perturbetur·

Vam ob causam mane aura frigida de mari non spirat·de fluminibus spirat ·An quoniā mar̄ locis patulis spaciosisqꝫ dilatat·flumina angustissimis concluduntur ·Aura igitur maris per multa uastaqꝫ spacia dispalata redditur·imbecillis fluminum autē uniuersa extringitur·itaqꝫ āplius ualet· & fridiuscula merito occurrere potest·An causa non ī eo est·sed ut fluminum sua natura frigida sunt ·sic mare nec frigidum·neqꝫ calidum est·aura aūt omnis qꝫ respiratō·hūore ul'calescente·uel frigescēte executi solet·enim utrū ex his fuerit·humor aerescit quo arescente·aer qui inde ortus spirat aura est·q si a frigidis pficiscit̄ frigidus merito spirat·si a uald' calidis cito refrigeratur·Fluuios igitur frigidos cōperire omnes possumus·mare autē neque frigidum ·neqꝫ calidum ualde·est Itaque nec frigidum esse id potest·qd' ex eo respirat cum scilicet mare frigidum ipsum non sit · nec cito refrigeratur·quia calidum ualde non est·

Vr fluctus altioris pelagi tardius desistant · q̄ breuioris ·An quia res omnis serius ex motione multa q̄ pauca requiescit· ęstus autem magni pelagi āplior q̄ parui ē·ergo nihil temere agit̄ si tardius quietatur·

Vr aqua salsa frigida bibi non potest·calida

refrigeratave postquam calefacta est· melius potest·
An propterea q̄ de cõtrario in contrariū res queque mutari solita est·aqua autem salsa dulci opposita est· & cum calescit portio salsi decoquitur·cū refrigerat̄· in imum defertur & subsidet·

Vr aquę positę propter mare dulces magna ex parte non salsę cōpiantur·An quia percollatę potu aptiores redduntur·percollari aūt id melius potest·q̄ mari propius situm est·

Vr aqua salsa pfluere nequeat·An qa stabile quod graue est·Salsa autem aqua grauis est· qua ppter calidę·tātunmodo ex salsis pfluere possunt·habent eīm sibi leuitatem ·quę pondus salsuginis superat ·Calidū nanq̄ leuius est·Adde q̄ aquę profluentes per terram ni mirū pcollari queunt·itaq̄ quantum crassius & grauius est id assidue magis magisq̄ defertur & subsidet·quantū leuius atq̄ sincerius id leuocatur & pfluit·Vt enī salsum graue ita dulce leue est·atq̄ ita efficit̄·ut sint dulces quę profluunt· hęc ead̄ causa est·& cur aqua salsa cū mouet̄·mutatq̄ dulcior fiat ·leuior·n·pmotū atq̄ sincerior reddit̄·

Vr si quis in affrica propter mare ī foderit· aquā principio dulcē post breui salsam eand̄ compiet cum cęteris in locis min9 id ipsum eueniat·An prima loci illius aqua·concocta sub terra est·quę cū diutius mā serit·salsior a mare transmisso efficitur·ut quę nuper constiterit ·cęteris autē locis aqua uel nl'la ē·uel pluriā nulla phibēte siccitate est·

Vr sal eliq̄ri oci9 aqua salsa q̄ dulci possit An q̄ eliquari nō aliud ē·nisi ab hūore coloreue subeunte resolui·& dirimi ita ut liquidū sit eliquar̄ autem nequeunt·quę uel subire omnino non possunt·uel que ita subeunt ut tāgere nequeant·Vix

illa uero eliquant·quę facile transmeant·contra celerrime dirimunt·quę per uim se intrudũt·Subire aũt nequeunt·quę amplis admodum partibus constant·quippe quę meatus rei subeunde excedant·cõtra quę minutioribus cõstant·trãsmeant sine tactione· Atq ut dulcis aqua tenuior·ita salsa crassior ẽ·ergo altera sua tenuitate facile penetrans uix liqfacit·Altera subit quidem ·sed minus propter suarum partium magnitudinem·Itaq cogere & proinde dirimere celerius potest·

Vr aqua minus cãdeat si moueatur·quod uel maris estu inspici põt·Vnde Homerus flatu oriẽte inqt·& flatu nigrescit põtus eodẽ·An duabus dcausis nã si ex ppinquo cõtuimur causa est q uisio magis transmeat·aqua manente quã mouẽte eripitur nanque trames omnis directus cum mouet·Cãdidum autem id esse uidetur ·quod perspectũ atq perlucidum est·Per quod eĩm uisus transire nequeat·id atrum esse affirmant·Quamobrem aerem quoq nigrum e longinquo candidum ex ppinquo uidem9 & maris ut quod prope abest candidũ ita quod pcul·ceruleum & nigrũ ·Sed si e lõginquo spectatur·causa est·modus quidam·quo aspectus mouetur·cum se ad elongatiora deducit·Quin etiam cum aqua quiescit aspectus uniuersus in lucem reflectit·quod fieri neqt cum illa mouetur·

Vr fluctus pręalti pelagi nequeãt supfrangi quemadmodũ parui·An quoniã aqua parua distrahi ab aere magis potest·q̃ multa·pptcrea percussa facilius frangitur ·Atqui in alto mlta in breui pauca est·quę in fluctus compellitur·

Vr loca austrum uersus spectantia aquas cõtinent salsiores ·An propterea quod mare in

terraȝ sub austro interrumpit· dulces cum salsis misc
centur·

Vr aqua salsa uino dulci magisquaȝ austero supernatat· Vtrū q dulce plus terrę cōtinet sicuti uua passa · An quia grauius & lentius dulce est· itaq; minus miscetur · immixtumq; residet atque innatat·

Ed cur omnino possit innatar̄ cum terrena sit· nanque delatio eius deorsum est· Vtrum p ropter calorē modo salis· excremēto nanq; persumma erūpenti res similis est· An alia causa sit· Nam si nō ꝓpter ea ita fiet uel dulci innatare minus incredibile erit· calidissimum enim est·

Vr fluctus ante interdū ueniant q̄ uenti· An ea de causa qua etiā postea desistunt· Primꝰ etenī flatus priꝰ quasi languescit· quam fluctus ille impulsus· deuenit aūt in terram· non ea unda quę prima īpulsa est· sed id uice pari subindē impellitr̄ quod proximuū deinceps excepit·

Vr littora fluctuosiora solida sępe efficiant̄ adeo· ut plaē pauimētata uidānt· & ut solida sunt · quę frequentia fluctuum cōcalluerūt · ita pars remotior soluta sit admodum & cedens · An propterea q fluctus harenam nō minutissimam · sed maiusculam procul eiicit· ut & manus nō quod minimum est· id maxime longe iacer̄ potest· Tum etiam cum permulta & uaria promiscue cōquaciantur· uersenturque· pars minimorum interlapia spissat· atque cōsolidat· mox fluctus residētis · motio nihil ꝓpterea protrudit· sed opprimit pauimētatq; · ergo q exigua ꝓcul exilire non queūt· incidit ut ex ꝑuulis moles coaugmētetr̄ q̄ quoniā motu frequenti agitatū est· cōtinua reddit· harena scilicet īterlapsante ꝑtenui· dum

cōpages contētione ꝑpetua consistat · Tum fluctu ultimo pauimētatur · & humor leniter sensimque irrorans cōglutinet · At pars seposita orę arida disgregatᷓ & funditur lapillis etiam constat maiusculis minusqꝫ complanata est·

Vr superius mare salsius & calidiꝰ sit · quam inferius · & puteis quoque potu idoneis pars superna salsior sit quā ima · quamquā esse ecōtra debuit · grauius enim quod salsum est · An quia sol & aer partem humoꝝ leuissimam assidue detrahunt · dulcissimum autem quod leuissimum ē · potissimum qꝫ de propioribus locis hauriūt · & maris igitᷓ & aquaꝝ dulcium summa · uis solis exercet · Itaque salsiꝰ id esse necesse est · quod his residuum extat unde humor dulcis exactus est · quā unde uel nihil uł minus abiit · ꝓpterea calidior quoque pars eadē superior est · Salsum enī quam · dulce calidius est · Quapropter quibusdā ex his qui a disciplina heracliti sunt · placet ut dulci ex aqua siccata cōcretaque lapides terraqꝫ creentur · mare autē sit unde sol exalationes eliciat·

Vr maris pars terrę proxima dulcior est An quia frequentius mouetur · Salsus autem humor · cum mouetur dulcior rēdditur · An quoniam aqua in profundo salsior est · minus autem alta quę proxime terram est · Quamobrem quę statim a terra precipiti altitudine descēdit · salsa est · nec dulcedinis tantundem reddeᷓ potest · Cuius rei causa est · qꝫ salsa suo pondere in imum potius deferatur·

Vrmare solum omnium aquarum deuri potest · non enim pluuia · non fluuialis · non aliq̄ potu idonea · Vtrum quia multum continet terrę · quod salis argumēto ipsius constat · An quoniā

pinguiusculum est · quod oleum demonstrat quod in sale resudetur ·

Vr lacus harenam uel nullam faciat · uel minus quam mare · & fluuius · An quia saxa in mari consistunt · & terra dusta maxime est · harena autem saxum i parua minimaque perfractum est · quod ictu fluctuum frangitur · At in lacum saxa nō eque consistunt pura sinceraque · neque frangi itidem possunt · eo ꝙ fluctus non pari modo excitantur · Sed in fluuiis confici harenam potius dixerim · quoniam terram hi detrahunt · saxaque suo ictu perfrangunt ·

Vam ob causam cum lacus uel deminutus uel exiccatus est · frumentum i campo acrius gelu deuritur · Vtrum ꝙ humor lacus aerem suo uapore tepefacit · ut minus atque imbecillius congelescat · quā locis palustribus & cauis · An q̄ terra ut uulgo dicitur frig9 icipiat & subeat · sensim lacu igit̄ ab supto frig9 per terrę spacia āpliora plenios inuadens gelu instringit deuritque amplius · Locis autē cauis atꝗ palustribus frigora de imis aspirant quod etiam uulgo credit̄ & quamquam terra caleat tempore hiberno · tamē qa humida est · calor per summa insidens refrigeratur · & perit · humor enim nec adeo procul est ut refrigerari caloris interioris beneficio nequeat · nec adeo paucus · ut nihil ualeat madet enim terra ubertim · Fit igitur eo ipso congelescente · ut quasi super glaciem & ambuletur · & habitetur ·

Vr mare simul salsum & amarum ē · An plures esse in mari sapores nil prohibeat · quippe cum genus salsum amaro cōiungi · esseque simul latissime pateat ·

Vr lapides & teste in mari rotunda reddātur · An quia externa cōpari adepmtu circumfracta

in rotundam se colligunt speciem · haec · n · sola simili extremo clauditur · mare autē quoquo uersus agitādo pariter circūundiq3 frangit · atq3 obtūdit ·

Vamobrem nonnusquam si quis circa mare in fodiat · aqua dulcis principio emanet · post xo salsa efficiatᷓ · An ꝓpterea mare ipsum dulcē illum hu morem · sub terra transmittit ꝑcollatq3 · merito prin cipio dulcis est · leuior · n · dulcis ꝗ salsus est · Itaq3 prior occurrit · & mare dulcis aliquid humoris in se habet · quod terrę permixtum facilius innatare potest · Salsū uero quoniā3 & grauius est · & aptius ad secandum in imum defertur · Siue igitur ita est · siue ꝑ uenas ex cō tinente in mare dulcis profluat humor · nō immerito per maris summa extare possit · qua se cū eo cōmittat ergo meatibus postea patefactis hūor salsus copię sue ratione uincendo · salsugine totam afficit aquam · Ac cidit enim ut sup̄is obsep̄tis meatibus · confluuiū salsi humoris iter aliud faciat · cōtraq3 patefactis totū istuc ꝑferatᷓ · quomodo in corporis uenis fieri nouimus ·

Vr mare cum grauius quā aqua potu idonea sit clariꝰ atque perspectius est · Vtrū quia pinguius est · nam si oleum affusum efficerᷓ potest · ut melius ꝑ aquā incernerᷓ sit · merito cū ipsum marᷓ in se pinguis aliquid habeat · perspectius & dilucidius sit · ipsum enī oleum aqua leuius est · quāuis nō perspectius · An mare non perspectius est · sed esse tale uidetur · quippe cum aqua dulcis · aut fontis · aut fluminis sit · fons suā aquā3 non sine terra emittit · ut purissima esse nequeat · flu men tum terram · tum fecem · secum detrahat · Causa igitur hec sit · cur dulcis minus perlucida appareat ·

Va de causa qui mari natant · uentre salubriter euacuātᷓ · haud enim quia laborant · nam qui cur riculo eunt uehemētiꝰ elaborāt · sed tn̄ nō ita euacuan

tur· An non omnis labor id faciat· sed solus qni nll'am dat causam tabescendi intestinoꝝ· maris aũt mora ul' omnino edatiorem · & uentris inanitate aductiorem hominem reddi uidemus · est etenim uapor maris ca lidus & siccus·

Vr lacus pesa qui potu idoneus est· lauat· simul & purgat uestimenta humor enim dulcis lauarĕ potest· amarus purgare atque abstergerĕ · quę quidem haberi simul nõ possunt · An nullus humor uestimen ta suo amarore possit purgare· sed lentore tãtũmodo quamobrem trunculi· & quęcumque mucosa uim ab stersoriã obtinent· Igiẽ & amara quę ferme lentescũt purgare queunt· cętera nequeunt · In hoc autem lacu accidit· ut nitro uirtutis amarum totum ꝺ̃ustum sit pingue & lentum ramaneat ·Hoc igitur abstergit & purgat· Lauat autem suo dulci humore·

Vr maris undabũdi quod desistit albicat· quod prouoluitur nigricat· An quia quod minus cer nimus· nigrius id esse uidetur· minus autem cernimus quod mouetur· quã quod quiescit· An quoniam cãdet quod transpicitur nigrescit quod aspectu paruium non est·· minus autem id transpicitur quod mouetĕ·

Vr aqua perfusi calida minus calorem ꝑcipimꝰ cum peruncti oleo sumus· An propter corporis lenitatẽ facile aqua dilabitur minusque ĩmoratur quã ut caldor subire ualeat·

Vr puteorum aquę tepidę a meridie estate red dantur· An qa tunc frigiditate aeris iam suꝑata calor plene inualuerit· ante autem frigor calore soluiẽ & cessat Non enim simul alter cessat· alter inualescit sed spacio temporis·

Vr aqua ĩterdum facta calidior quam flama ·ligna deurere nequeat· flama queat· An quia

flama pretenuis est · spiritusq; ex ea proficiscens parti bus tenuissimis cōstat · aq̄ ꝑfecto crassiuscula ē · itaq; subire non potest · At uero flama carbonumq; ignita mentum suam ob tenuitatem facile subeunt etque resoluunt ·

Vr aqua feruens liquefacer̄ nequeat · uenter q̄at · Vtrū uentris calor sua tenuitate subire potest aqua sua crassitudine nequit · An q̄ cetera quoq; liqui fieri humor ꝓhibet · Nulla enim res est · que inter hu morē dilabi & tabescere possit · At in uentre · humore in uesicam secluso facultas resoluendi acquiritur ·

Vr fundus uasorum non urit · que aquam feruē tissimam cōtinent · sed plerique fundo sustinen tes deportant · aqua uero ipa exemta urere potest · An eo q̄ calor in fundum uasis contractus extingui ab aq̄ potest · Quo fit etiam · ut eliquari res nequeat · eliqua bilis siquid humoris admittatur

Vr aqua non ꝑinde hiberno tempore · ut estiuo efferueat · non solu; pari cōcalefacta igni · sed eti am pleniori · & tantundem calens · atq; etiam ue hemē tius An propterea q̄ aque efferuentia bullaꝝ elatio ē · Aqua igitur ipsa non minus hieme · quam estate cale fieri pōt · sed bullas efferri · frigus ambientis aeris ꝓhi bet · Itaque minores pautioresq; consistunt · At estate contra · omnino est · Ille autem efferuendi estus · non nisi frequentia magnitudineq; spume exultat ·

Vr calida aqua rugare potest · ignis qui tam cali dus est nō potest · An quia ignis spiritum agit · ut tum efacere ualeat · circum enim cutis obtenditur ruga autem cutis contractiuncula est ·

Vr fundi uasoꝝ q̄bus calefacimus aquā tam diu calidiores sunt · dum aqua ipsa fridiuscu la est · An quoniam aqua adhuc frigida calor

concludatur·circũ obsistatq intus·cum ei exitus oĩs denegetur ·At uero aqua cõcalefacta·q nihil preterea calor arceat·sz libere respiret·deminuatq fundus frigi dior rddit·nõ secus ac balnee·has ·n·hieme quã estate calidiores experimur·quoniam calor hiberno potius q̃ estiuo tpe aeris circũfundentis frigore intercludit·

Vr aqua feruens numquã expaflat·fressum oĩe atq lenticula solida expaflant·quãquã his leuior aqua ẽ·leuius autẽ pcul proiici facilĩ pot·Quinetiã argentum cũ decoquitur idem hoc facit ·Itaq qui in officinis argẽtariis defecandi funguntur officio argẽti reliqas colligunt lucro ·An qa expaflationẽ calor agit euaporãdo cogendoq ea que suo naturali ĩpetu obstãt aqua igit quoniã leuis & pretenuis est ·nihil per uim reiicit·itaq nimius calor colligi non põt·sed antequã contrahat·reprimitur oĩe·atq excutitur·quod subin de accessit ·at uero que corpulẽtiora sunt·ut polenta ut argentũ ·hec ut per sui corporis grauitatez arcent repelluntq ·ita ui per renixum erũpunt·ut calor qua uicerit·exiliat uehemẽs ·Facit·n·corpulentie spissitas ne transeat·sed arceatur dum ictu caloris supfluentis extrusus sit·atq eiaculatus·Fit ergo ictus non ĩpulsus utpote cũ calor ĩferius sursum ꝓlus efferat celeriter·

Va de causa que paꝝ temporis·calido ĩ humore madueꝛ tument·que multũ hec collabunt·& rugant·An quoniã calor ut ex concretis humorẽ elicit·ita ex humore spiritũ creat·densaq oĩa laxat ·Principio igi tur cõcreta tepefaciens facit humidiora cũ spiritum ex humidis ducẽs diffundit·& tumefacit ·Cumq am calefecit·ptem summã elaxat·ut uapor inde respiret· humorq efficatus facit ut moles cõcidat qua collapsa cutis omnium summa rugatur ·quo aũt cõtractione ineqli flaccescũt·eo rugosa mltiplici aspitate efficiũt

Vr aquis calidis potius q̃ frigidis lapides cõcres
cant atq̧ coaugmentẽtur. Vtrum ꝙ lapis defec
tũ humoris consistit. caloreq̧ potius q̃ frigor humor
deficit & lapidescit calore. ut etiã Empedocles lapides
inquit & saxa feruentium aquarũ opera conficit. An
solum calor elapidat sed frigor etiam humorẽ nimio
gelu absumendo. Indurat facitq̧ lapidẽ. Q̃d si nimiũ
frigus ita agit. Sĩpliciter quoq̧ ita agi posse certũ est.

Vr si ĩter aquam. pedem quis teneat calidã pede
quiescente aquã minus calidam sentiat. mouen
te calidiorem. An idem quod uel in toto corpore acci
dat. Si quis enim curriculo it. aerem qui subĩde obuiã
fuerit sentit frigidiorem. eoq̧ magis. qua cursuʒ agit
prolixiorem

Vr amplius in sole res calidę q̃ in umbra r̃frige
rentur. Vtrum quia minor calor a maiori absu
mitur. An ꝙ in umbra frigor circũfundens calorẽ in
teriorem r̃primit. nec effluere sinit. quod idem mori
bundis aqua offusa frigida aduehit. quippe quę calorẽ
concludat & arceat ne foras se promat. Deniq̧ per hie
mem omnibus accidit calidioribus suam esse partem
interioreʒ. At in sole. ui nllã arcente calor effluit. atq̧
ocius euanescit.

Vr aqua minus salubris balneo sit. quã sol tepe
fecerit. utrum quia corpori adhuc ĩsidens refri
geraṫ. horroremq̧ mouet. An est etiaʒ istud. Verũta
men & si quis ea tẽpe utatur ualitudini fiat obnoxius
Res enim calida omnino uim coquendi siccandiq̧ ob
tinet. frigida conpescere atq̧ contrahere potest. Itaq̧
utraq̧ aliquid boni affert. quapropter aqua & frigida
& calida ex igne balneum prestat cõmodum. At quę
sub sole tepuerit. ob sui caloris imbecillitatem prębe
re illoꝝ neutꝝ habet. sed hũificat tantũ p̃inde ac luna.

Vr aqua sole calefacta parum salubris sit. An q̄a rigorem aduehit. ubi refrigeratum est.

Vr aque magnesie. & artane feruide satis sint. potu idonee. An quoniam aque copia dulcis ad profluentē calidam sese applicat. eo tum modo. ut salsugo tollatur. & calor eduret.

Vr aque magnesie feruid̄ feruere q̄dē aliquādo desierūt. salse tn̄ nihilo esse desierunt. An q̄ aq̄ copia frigide aliūde fusa in fontes feruidos calorem omnē extinxit. Itaq̄ terra tametsi salsa ꝑsistere potuit. calida tamē esse propter aque adiuncte copiaꝫ non potuit. Proximum igitur id accidit aque quam per cinerem transmissam collamꝰ. hec eīm transmissa per calidum cinerē. nec ipsa suū frigorem amittit. & ci nerem frigidum r̄ddit. Salsa tamen amaraq̄ per cinerem est. Sed cum aqua que frigida accesserat. alienigena eēt. calor uernaclꝰ terre frigorē illū paucioreē euicer̄ uiceuersa potuit. atq̄ ita suū calorē aq̄ r̄cepūt.

Vr aque feruide salse magna ex ꝑte proueniāt. An q̄ plereq̄ omnes per terram aluminosam ꝑcollantur. quod odore eaꝝ constat exustoꝝ aūt oīm cinis salsꝰ ē. sulfurq̄ r̄dolet. q̄ ꝓpt̄ feruida oīa modo fulmīs urūt. & quid̄ plura fulmīs tactu extiterūt.

Vr calide balnee sacre habeant̄. An ꝓpterea q̄ sulfur̄ atq̄ fulmīe rebꝰ ī genue sacris ꝓueniāt.

DECIMASEPTIMA PARTICVLA QVE AD AEREM VENTOSQVE PERTINE.

Vr membra corporis nostri ī utribus obtenta inflatis doleāt. Vtrum ꝓpter pressuram aeris. Vt enim extrinsecus utrē prementi aer nō cedit. sed r̄pellit.

sic etiam que intus tenentur· aer cōprimit atq3 afflictat· An quia p uim aer retinet· stipaturq3 foras uers9 suapte natura undiq3 impetens nimirum ad id corp9 enititur quod medium continet.

Vr paludibus iuxta fluuios positis fieri soleant qui bomugi appellantur ·quos tauros numinis religiosos fabulę narrant·ē id sane fremitus mugitui tauri adeo similis ut boues·cū audiunt non secus afficiantur quā si taurum senserint mugientem ·An cū aut fluuii in paludes se fundūt·aut paludes restagnāt & uel a mari offensę retorquētur·uel flatū uniuersū emittunt·tum fremitus ille excitatur ·Causa uero q terrę cauernę infodiuntur·in quas aqua interrūpens· quoniam fluctus in eiusmodi r̄dundatione mouetur· aerem per angustas ceu si quis in amphoram inanem strepitum per osculum mouerit mugimento similis sonus exultabit·mugitus etenim bobus per id ipsum figure genus profertur·Multas autem mirasq3 uoces informare figurę cauernaꝝ uarie possunt·nā & āphore fundū si quis detracto operculo uicissim modo it9 attrahēs modo extra d̄pellens pterat·sonum perinter capedinem tam ingenuū reddet·ut bellug ptimescāt & fugiant·qd̄ pomarioꝝ custodes emoliri cōsueuere·

Vr aer cum aquam tangit nō humescit ·Nihil enim de cęteris est·quod si tetigerit humidum non r̄ddatur ·An ita eorum extima coeunt·ut simul sine ullo intersticio sint·nec plano diuerso distīguāt· Igitur cętera quoniam grauiora sunt subsidūt·itaq3 humorē sibi admittunt·Aer ut leuior nihilo inferius uergit·q̄ extremū limitet· Tāgit ergo qa nihil īteriacet·remanet expers humoris qa semp sup aquā extat

Vr nocte media & meridie maxime cęlū soleat tranquillari ·An quia uenti tranquillitas aeris

statio & requies est· qui tum cōstare maxime assolet cum aut uincit· aut uincitur· & enim quādiu pugnat mouetur atque inquietat̄ Vincit autē maxime nocte dimidiata· uicitur meridie ·ut enim medio noctis sol remotissimus sic meridie proximus est· adhęc flatus uel ortu solis uel obitu īcipit· cessat qui ortu cęperit· cum uictus est· qui uespera cū parta uictoria desinit· Itaque fit ut alii meridie· alii noctis medio cessent·

Vr prima luce & iam inane frigus sit amplius q̄ nocte· cū sol a nobis propius absit· An quoniā cum dies instat ros cadit· atq; pruina· quę frigida sūt· ergo in spersis locis omnibus frigido humore merito acrius refrigeratur·

Vr in ponto intentius & ęstus & frigora fiat· An aer regiōis illius sua crassitudine nec hiems tepescere· nec ęstate r̄frigerari potest· An propter uarium solis cursum· Recedit eīm per hiemem· accedit per ęstatem·

Vr noctu potius q̄ in terdiu serenum sit· An q; & flatus & ꝑturbatōis causa solis uis est· Isthęc eīm motu accito quodā oriuntur· Calor igitur causę est· ob eamq; rem cum his abest· quiescunt omnia· & sole abeūte magis q̄ ueniente· & quod dici solet· Nauibus hiberno uentos dat terra secundos· hoc sibi uult· q; ubi motus maximus est· ibi minime quicquam uel seruari· uel cōsistere potest· ęquabili nanque statu uiribusque efficacioribus esse id debet· qđ consistendū conseruandumq; sit· Mare autem hibernis tēporibus terra ęstiuis sęuire illum in modum solitum est·

Vam ob causam humor pleno contentus in dolio· diffusus in utres· nō solum cū utrib9 recipi ab eodem dolio possit· sed etiaꝫ locum relinquere quo etiā pl9 humoris capiatur· An quoniam aer in hūore

inest qui dum in dolio est· excerni propter dolii mag nitudinem nō potest· fit enim ut exrpimi de maiori uel humor uel spiritus difficilius possit· queadmoduz etiam de spongiis amplioribus minꝰ expremitur· At cum in parua digeritur· extrudi iam de utribus expe ditus potest ·Itaqꝫ dolium & utres· & huorem etiam alium capit magisqꝫ in uino id accidit ·qa plus ī uino aeris inest· ꝙ in aqua ·huic sane proximum cineris & aquę· tātundem simul uas idem capere posse· quātum plurimum utriusqꝫ seborsum īfusi capiat ·Cineris·n· complura caua & inania esse uidetur· quibus aqua sese insinuat· ut quę tenuior sit· & cōstipat· uero spissatqꝫ arctissime· quoniā ꝑticulatim cōstipatio agitur· Den santur enim adductaneqꝫ omnia plenius cum paulatī cōstipantur ꝙ cumuniuersa quod cum ita fiat· cinis collabiturqꝫ· & subsidet simlqꝫ humorē in se ꝑ cauoꝝ suorum opportunitatem admittit· At si cinis qui in aquam īmittitur calidus est· aquam dirimit uertitqꝫ in aerem· Idem illud agetꝰ etiam si primū aqua infun datur· post cinis iniciatur· unde aquam etiam ipsam caua quędam & hiantia in se continere putaueris· An non aqua cinerem sibi admittat· sed cinis aquaz· Q̄d enim tenuiꝰ est· subire id posse cōgruum est Cōstat item exprimento ·Cum eni cinis inspergitur· eodem reliqua aqua confluit· quo loco inspersum est ·Cuius contrarium certe fieri debuit· si aqua cineris esset ca piens An si prius aqua uas ex toto ipleuerit· nihil prę terea capiet sed addito quolibet effundetur· Sin autē ubi semel aliquid aquę infusum est ·cinis descenderit iam tunc quod dixi eueniet· quippe cum cinis sit· ipe qui capere ualeat· hęc eadem rō est· cur fouęę terram inexemptā recipe totā nequeāt· Locus·n· ab aere occu pari uidetꝰ· itaqꝫ fieri nō posse ut tantundē recipiatꝰ·

Vr aer qui luce crassior ē· solida ualeat pmeare· lux ipsa non ualeat· An quia lux p directum tan tūmodo fertur· ob eaq3 rē oculus q transpicere p rara nō possit ·ut per pumicem quia meat9 euariant ·per uitrū facile possit· quia meatus positi e directo sunt· At aer īpedimento nullo arcetur· quoniā qua transit· tendere e directo non soleat·

Vr aer per aquę tactionem frigidus rddi possit humidus nō possit· etiā si quis in aq̄ uehemēter inflarit ut fluctus inde moueat̄· & mūdetur· Frigidū aūt reddi constat· eo q̄ qui ex aquis aspirat· rfrigerat An frigidus esse calidusue· naturę suę habilitate pōt· ut rei tactu īmutetur quā tetigit ·hūidus esse idcirco non potest· quia leuior est· neq3 ima humoris unquā sua ipe petit natura· sed summam semp planumq3 at tingit· & si dehorsum cogatur· humor quoq3 feretur inferius ita ut nunquā in pfundum sese ire patiat̄·

Vr aer bullis contentus· aut de imis aquę ascen dens· haud unquam madidus emergat· An quia humor nō insidet· sed dilabitur· qui tamen continet· bullas· uel minor est· q̄ humefacere ualeat·

Vr aer madere nō possit· aqua autē queat qppe quę etiam trāslata in aerem madeat· An eadam causa sit· qua & lapis madere nequeat· haud ·n· maden di omnibus uis data est· sed his tātum· quę lenta sunt & aut humida·

Vr utres inflati ualeant fluitare· An propterea q̄ aer sursum effert̄· Vtres eīm ut inanes dehor sum ferūtur· sic inflati supra ideo resident ·q̄ ab aere sustinentur ·Sed si aer eleuet· atq3 phibeat· quomin9 dehorsū ferant̄ ·cur inflati grauiores efficiant̄· & qui fieri pōt ut cū grauior sit· emīeat· cū leuior deferat̄·

Vr aer non sursum ferat̄· Nā si ex motu caloris

spiritus excitari debeat ignisq; sublimia petere natus sit· spiritus eodem currere debuit· Siquidem mouens illud sursum uersus impellit· quodq; mouetur eodem ferri aptissimuz est· Nunc eim tramite ferri obliquo latissime patet·

·Vr aurora frigidior q̃ uespera est· An quoniam altera noctis medio ꝓpior est· altera meridiei ē aūt ut diei medium calidissimū qa soli proximū est· sic noctis medium frigidissimum quia remotissimū·

Vr temporis feruidi noctes molestiores q̃ dies sunt· An qa flatus oēs tūc cōsilescunt· Anniuersarii nāq; illi & preuii minus nocte q̃ īterdiu spirant·

Vr incorrupta durare possint· que utribus continentur· inflatis aut uasis bene opertis· an quia putrent· omnia cum mouentur· īmotaq; omnia sunt que plena· Isthec autem plena·

Vam ob cām aere sudo aptoq; frigus fit· acrius q̃ nubilo cum stelle sint calide & celum· an qa nihil tunc est· qđ uaporē arcere continere que ualeat· sed diffundatur necesse est· at celo nubilo arcetur· & aquilone magis q̃ austro eadem illa de causa auster·n· nubes colligit· aquilo dispellit· & quidē aqlone magis q̃ austro euaporari uidemus· & hieme potiꝰ q̃ estate· aut propter dissimilitudinem aut quia uapor nō nisi refrigerato humore calido depromi potest·

Vr minus quā plus aeris calidus sit· cū angusta eim omnia sint calidiora· an quia magis mouet̃ qui pluris est· motus autem frigorem acciere potest· Cuius indicium· φ calida cū mouentur· refrigerant̃·

Vr aqua & terra putreāt· aer & ignis nō putreant· an quoniam omne quod putret calidissimū fiat necesse est Igne autem calidius nihil est· an quia refrigerari prius oportet· quod putredinē conceptur⁊

est· Ignis autem calidissim9 semper est·aer uero igne refertus est·nihil autem putret cum calidum est·sed refrigeretur ante oportet q̃ putreat·At aqua & terra uicissim modo calida modo frigida effici possunt·

Vr cęlum nubilum tepidi9 sit·q̃ apertū & placidum·Vtrum ut ueteres auctores dixerunt·quia stellę frigidę sint·An id absurdum admodum est·sed quia cęlo sereno uapor extrigi melius potest·Indiciū ꝙ uento silente ros & pruina consistunt·Cum igitur serenū est·calor difflatur quo humor eruitur atque effertur·Itaque aer frigidior fit·Qua de causa hūor a calorē demissus irrorat·Ast cum nubilum est arcet & cōstat·quocirca nec ros nec pruina cōtrahi potest cum nubilum est·ergo calor ad terram remanens·ut facit tepor amplior esse possit·

Vr altis ędibus aer soleat uentilari r̃ciprocariq; presertim cum tempus quietum est·An ꝙ aer prelaxo quodam contextu & hiatu lento est·ergo cū hic extrinsecus introire inceperit cedit & contrahit̃· aer quē domus cōtinet·quo collapso adductoq; īanior redditur·q foris est·& spacia multo laxiora capescit· quę in spacia aer domesticus relabit̃ ferturq; expedite eodem·quoniam & ip̄e pendeat·& natura inanis reniti nequeat·quod cum per multa eius membra eueīat proximus hunc aer sectatur·adduct9 propulsione primoris·Tum eo large foras iā ꝓfluente·locus intern9 inanis redditur·& uacuus·externus contra repletur· spissescitq; ac deinde ī hunc modum reciproco fluxu actitatur·

Vr uentus cecias·solus ex omniū uentoꝝ numero nubes ducere ad se possit·Vtrū ꝙ uentus aduersus reflat eodē tempore An quoniā de locis eminētioribus spirat·Sunt enī partes quę ad solem orientē

uergunt eminentiores ·q̄ quę ad occasum ·Indicium maris occidui magnitudo facit & altitudo· Quod cū desuper in aduersum spiret· lineam sua delatione ista terram uersus conuexam agit ·regioneꝗ inuadens ut dixi occiduā ·nubesꝗ per lineę suę figurā contrahens ad se suo inde reflexu eas uocat atꝗ īpellit ·quod solus hic propterea facit· quia cętera loca uel editiora sunt ul' submissiora· quę uers9 ut aut de imo aut e directo flatus feratur deuexus terram uers9 necessum sit· ita ut ad postremū reflexus effici nll'us queat· eo ꝙ flat9 nō ad terram subditam aeris amplitudini fine ꝓtra hendi faciat· nec ubi aer cogi ī nubes possit ·Subsolā9 ac cęteri minus caui· quoniā humidi non sunt ·nubes non cogūt ·itaque uel nullatenus uel minus id ipsum facere possunt·

Vr aquilones anniuersarii fiant· austri nō fiant ·An austri quoꝗ fieri possunt· sed cōtinui· quia initium austri longe a nobis est· Aquilonis in uicino est· quippe cum sub aquilone habitem9· Item aqlones anniuersarii trāquillo aere spirant ·quippe qui ꝑ ęsta tem moueri soleant· Austri uere oriunt̄· cū aer min9 quiescit ·Addo etiā ꝙ auster humidus ē· hūido aūt su perior locus alienus Quamobrem humores qui eo in loco consistunt· cito resoluuntur· & euanescūt ·& cū hūores erratici uagabundiꝗ sint· accidit ut aer quoꝗ eodem ducat̄ quo humores ipsi uarie dilabant̄ Quod cum non loco eodē agitetur efficitur ·porro ut flat9 diuersi oriantur· flatus enim nō nisi motus aeris est·

Vr auster post pruinam spirar̄ soleat· An quia pruina nisi facta decoctiōe haud unquā cōsister̄ potest· Mutatio aūt post cōcoctionem purgationeꝗ fieri in contrarium solet· Aquiloni autem contrari9

auster est·hec eadez causa est·cur post niuem auster spiret·omnino eim & nix & grando ·& imber & omnis id genus purgatio concoctionis indicium est·Vnde fit etiam·ut post imbres ceterasque eiusdem generis tempestates flatus desistant·& consternentur·

Vr procelle hoc est·uenti qui excussi nubib9 seuiunt·imbre superueniente ocius cessant· An quoniam aqua expressa uentres nubium considēt unde flatus origo est·

Vr non idem uenti imbrem ubique afferāt An quia non idem montibus ubiq; occurrūt sed aliis partes alie sunt obiecte·Nubes enim ibi magis consistunt·ubi uentus nix quasi loca ardua superans depellere preterea nequit·Cū aūt consistant premantur·rumpuntur imbremque demittunt·

Vam ob causam celum purum & placidum serenū indicat tempus turbulentum hiemē prenunciat· An propterea q hiems aere consistente· spissescenteque fieri solet ergo cum sol euincit discernit illustratque aerem·cum euincitur nubibus·offuscat atque incrassat· Quod si constitio ualida·hiems continuo luce prima erumpit·Sed si imbecillior sit· nec tamen ex toto succumbens occasum uersus depellitur quod cōsistit·ac inibi manet·eo q aer terre pximus hieme instante crassissimus est·& mox reliquus quoque consistit ·quoniam initum firmamentumq; obtinet stabilitatis quod suscipere atq; colligere possit quantum subinde accesserit·Vt enim inacie conuersa in fugā·uno resistente ceteri quoque omnes insistūt· sic in aeris rōe fieri solitū est·Quamobrem cito imo·

repente ĩterdum fit · ut cęlum nubilũ reddatur · Cum igitur occasus est perturbatꝰ constitionem minime uictam esse a sole diu pugnante firmissime indicatur Itaque plus item posse consistere consentaneum est Et quidem minus timẽdum cum hieme pręgressa q̃ cum post serenum id accidit · quippe cum illa ratiõe ueluti reliquias quasdam r̃stare · hac initũ consistendi oriri uideatur ·

Vid est quod flatus moueat tropoeos · idest quos uersarios aut reci procos appellamꝰ · An eadem ratio est · qua euripi mari r̃ciprocãte agitantur · nã & mare & aer ea tenus fertur · quatenꝰ profluere licet · Deinde cũ obice quadam amplius pro grassandi licentia his tollitur · qui terra pergunt · ob eam scilicet rẽ ꝙ suę motiõis delationisq; primordia parum habeant ualida · tunc reciprocantur & redeũt

Vr idem illi tropoei mari spirar̃ soleãt · Vtꝝ quia mare uicinum est · An q̃a tropoeus apo gęę idest flatui abterraneo cõtrarꝰ est · Ver sarius enim tanquam reuersio abterranei est · quippe cum alterraneus flatus ex terra in mare profluens sit Cuius r̃ciprocatio uersarius est · itaq; de mari terram uersus spirare necessum est · An uenire inde putandũ quoniam aer collectus ĩ mari est · qui illo fluxerat · Sed ratio cur nec in terram consistat · & reflectatur cum profluit · ꝙ mare in cauo est · Aer autẽ modo aquę ad id fluit · quod cauissimum est ·

Vr dici solet · Tercia lux nũquam nocturno aquilone laborat · An ꝙ flatus septentrionis imbecilli sunt · cum nocte spirare incipiunt · Argumentum enim non multum aeris esse motum ·

ꝙ eo tempore spirare exorsus est·quo caloris exiguuꝫ est exiguum nanque caloris·exiguū aeris mouet·Atq̃ flatus minimi omnes intra triduum finiuntur·ergo nec is diuturnior esse debet·

Vr aquilo crebrius q̃ auster spirat·An quoniam aquilo parti orbis terrarum habitatę uicinus est·idcirco latere non potest·Simul·n· ex sui tp̄is breuitate & spirat & adest·At auster quia e longinquo·admodum nisi uęhemens sit ·uenir̄ non potest·

Vr auster minus hibernis noctibus q̃ diebus spirat·An est quidē sol·noctis etiam tempor̄ austrili regioni propinquus ·& noctes ibi tepediores quā dies aquilonem uersus ·Itaque aeris multum mouetur·& nihilominus quā interdiu· Sed calor dierum uęhementior omnem absumendo humorem efficit ut minus spiretur·

Vr auster canicula oriente moueatur·idque lege natur̄ certissima fieri soleat· An propterea ꝙ regio inferior orbis sole·s· remoto minus calidinem·Itaq; uapor inde large emigrat & multi ꝑfecto austri spirarent·nisi anniuersarii ꝓhiberēt An oībus astris tū oriētibus·tū occidētibus aer soleat conmutari·Sed cane pręcipue·quod quidem flatibus latissime cōstat·qui eius ortu & post ortum sequūt·Quod cum ęstus tunc uigeant ·spiritus calidissimos per idem tempus oriri congruum est·Auster autem calidus est·& cum ex contrariis in contrarium maxime cōmutari solitū sit· ortūq; canis pręuii nūcupati antecedant· q̃ aquilōes sunt merito post eum auster

spirat · quandoquidē assignari necesse est · idq́ austris fieri orientib9 · huic autem uerbo cum assignari dicimus subiecta notio est · aerem insigniter commutari · & quidem mutari flatuum omnia genera in uentos aduersos · aut dexteros solent · Quod cum aquilo non transeat · in latus dextrū reliquum est · ut ī aduersum hoc est · ut in austꝝ transeat · Quinetiā dies post brumā quintusdecimus austrum prę se fert · eo q̄ bruma initium quoddam est · moueturq́ a sole · Is potissimū aer qui brumę uicinus est · Solem autem tunc ad austrum uergere certum est · Vt igitur cum ortum per reptat · flatus excitat · subsolan9 · ita cū meridiem adit austros euocat · nec tamen statī a bruma id facit · quoniam breuissimas tunc agit distancias · Sed quintodecimo quia tempus id modice se habeat · ad primaꝫ discessus sensionem · Totum eīm id tempus pars conspicua est ·

Va de causa oriōis exortu dies maxīe uariēt · flatusque inopportuni moueanť · An quoniā in mutatiōe uaria maxime omnia sunt · quę non uno certoque tempore · motu ue describūtur · At qui oritur orion ineunte autūno occidit hieme · ergo quia non uno tēpore cōstat · sed alio īcipit · alio cessat flatus etiam incōstantes · esse necesse est · utpote cum ancipiti conditione proueniāt · quos sibi tēpus utrūq́ sortituꝫ est · & quidem difficilem esse orionem & cū oritur · & cū occidit ex temporis uarietate recte affirmant · Turbulentum enim atque inequabilem esse necessum est ·

Vr aquilo nocte exorsus dietertie cessat · Vtrū quia ex paruo imbecilliq́ initio prodit · tercius

autem dies decretorius est· An quoniã uniuersus mõ ecnephiarum idest procellaꝝ nubibꝰ excussoꝝ flatuũ funditur· idcirco conpendio cessat·

Vr plurimi aquilões spirant· An quoniam pars orbis terrę habitata septẽtrionibus subdita est eminẽtior· & extra solsticiũ poĩta & niuis pleã· q̃ nix non montibus nullis nunq̃ deest· Cum igitur cõcreti humores tabescunt· flatus magna exparte oriuntur· Is autem Aquilo est· qui a septentrionibus mittitur·

Vr austri hieme atq; in eunte uere atq; autũno cessante spirare soleant· undabundiq; sint· & cõ tortuosi· atq; africę nõ minus frigidi q̃ regioni nr̃ati aquilones· An ꝓpterea q; sole ꝓpinquo spiritũ moueri necesse est· Sol autem per hiemem austrum uersus perfertur· & in eunte uere· desinenteq; autũno iam calefacer̃ incipit· ęstate cõtra septẽtriones petit· & loca relinquit· meridiana· Calidus autem propterea est· qa cum aere africę miscetur· qui calidus est· hinc etiã in mare corrumpens ingentes excitat fluctus· facitq; australem ęstatem·

Vr auster fętidi halitus causa sit· An quoniam humida & calida corpora reddit· quę maxĩe putredini opportuna sunt·

Vr auster ꝓfectus ex mari cõmodꝰ his sit· quorum stirpes terra cõtinentur· Nam & thriasio campo terrę atticę Auster de mari occurrit· An quoniam r̃frigeratus accedit· rubigo autẽ per humorem calidum alienumq; consistere solet·

Vr uẽtꝰ magna ex ꝑte an lune ꝯfcũs exciter̃ inicio noctis cũ ꝯfcũs medio incipit noctis· medio ꝯo cũ mane· an quõiaꝫ calor lunę ꝓpterea hebetar̃ qa cursꝰ iã ꝓxime ẽ quod defectꝰ exultet· Remisso itaq;

calore quo retẽtus aer quiescit·rursum moueri ac spiritus reddi incipit·

Vr auster non incipiens sed desinens imbrem afferat·Vtrum ꝙ aerem cogit e longĩquo quo coacto aqua exprimitur·cogitur autẽ postea q̃ cęptũ est·An quoniã incipiẽte calidus adhuc aer est·quippe qui profectꝰ a calido sit·In processu temporis autem refrigeratus in aquam melius consistere potest·

Vam ob causam cum minor auster est·nubes nullas obducit·maior nubilꝰ & diuturnior est Vtrum ut quidam aiunt·initii causa ita accidat·Nã si ex minori ꝓficiscatur·liq̃dus udusq; est·Si ex ampliori nubilus & crassus·An quia minor cum incipit est·itaq; non multum aeris compellere potest·Sed ad postremũ amplificari consueuit·Vnđ illud ꝓuerbiũ Cum cessat boreas cumq; auster surgere cępit·

Vr tẽpore hiberno flatus ꝑte ueniunt exortiua ęstiuo occidua·An ubi sol amplius nõ euincit·aer libere ꝓfluit·Cũ igitur nobis occidit·nubes relinquit·quibus fauonii prodeunt·cũq; incolis inferioris hemispherii oritur·spiritum illis parte exortiua producit·Cõtra cum parti inferiori occidit·fauonis illis subsolanos nobis cõsectante aere facit·Vnđ fit ut quẽ aliũ uentũ occupauerit·augeat·eo scilicet ꝙ nõ nihil adiunxerit·

Vr afflãte fauonio canes uestigia minus ualeãt compꝛire·An q̃a plurimũ hic uentus confundit quoniam uentorum omnium continentissimus est·maximeq; terram attingit·

Vam ob causam cũ stellę prosiliunt·uenti indicium datur·An propterea ꝙ a flatu feruntur·priusq; ibi q̃ apud nos flatus excurrit·Quo fit etiam ut unde stellę feruntur·hic flatus accedat·

Vr nubes maximas fauoni9 agit· An qa de alto spirat·rgioneq3 maritĩa nubes per ampla spacia colligit ampliores·

Vr uenti ad postremū uehementissime spirãt· An qa ubi uniuersi efflarunt ·caloris paꝝ relinquit·

Vr si circa eqnoctium afric9 spirarit aqua fiat necesse sit· An quo loco orbis sol fuerit inđ sole at excitari· Itaq3 ꝑ solis discursu uicissitudo spirituū agat· Quod cum ęquinoctium hiemis atq3 ęstatis cõfinium sit·dum sol nobis cõspectum ęquinoctiū agit aut iustū trãsgressus limitẽ regioni se dedit·hibernę accidit·ut uẽti partis illius uernaculi spirẽt·quoꝝ primus africus est natura humidus·& cū sol ꝑtem orbis terraꝝ hibernam perlustrat·flatusq3 regionis eiusdẽ moueat·euenit ut hiems suis fungat̃ mũeribus ·Cui9 generis imber est· Adhęc cum eqnoctiū tanq̃ paribus examĩatis uiribus hiemem atq3 ęstatis cõstet· Si alter utris quicquam additum sit·obitus momentū exultabit cõspicuum·ut in eqlibrio pondus Lanci adiunctū alteri efficit· Quod cum affricus hiberni ordinis sit naturaq3 humidus·ęquinoctio addit9 ·biemẽ imbreq3 merito auffert· Imber·n·hiẽs ẽ flatibus familiarissĩa·

Vr auster atq3 eurus cum flatibus sibi obiectis calidiores sint·alter aqlone·alter fauonio ·aquę fertiliores sint·quãquam frigor est qui humorem ex aere depromat·haud enim q aquilo nubes hinc pellit idcirco aqua nõ ꝓuenit· Nã & fauõius & eurus nubes abigit·quippe qui ex latere pari modo prouẽiat·quin etiam ceteri omnes unđ spirant inde depellunt · Vtꝝ quia frigor amplius introrsum circum obsistit·cum calor amplius urget· An etiã regio facit unde spirant ut sereni illustresq uentãt ·Eurus nanq3 ex ortu fauoni9 ex occasu aduẽtat ·Quĩetiã rõ sit·q aer ꝑcalescũs

celerrime ac plenissime refrigeratur·quomodo etiam aqua·Igitur euri aer de ortu calidus·austri de meridie fertur·Cumque frigidissimum locum adiere compendio concrescunt·atque in aquam consistunt·magisque eurus aquam agit quoniam aerem de solis parte nec minus calidum ducit·Auster aquam mittit cum cessat·quoniam aer qui primus ex mari accedit frigidus est·ultimus autem tepidus ex terra occurrit·An non id solum causa sit·sed etiamque ad postremum auster crescit·Vnde illud prouerbium·Cumque auster surgere cepit·Atque frigidiores qui uehementius spirant·igitur merito in nubes aerem postea cogit·An ea ipsa ratio sit·Cur postquam principio fertilior aque occurrat·

Vr uenti siccant cum frigidi sint·an quoniam qui frigidissimi sunt·uaporem eliciunt·

Ed cur amplius siccent·quam sol·an quia uaporem non solum euocant·uerum etiam adducunt·Sol autem relinquit·Itaque ut magis humificat sic minus assicat·

Vr unus uentorum cecias nubes ad se uocat·quod etiam prouerbium illud declarat·Vt cecias nubes sic ille opes trahens·ceteri nanque unde spirant·inde tantummodo expellunt·Vtrum uentus aduersus eodem in tempore spirans id faciat·An si hoc esset haud unquam latere potuisset·etenim spiritus hic suapte natura circulari linea fertur·ergo ceteri per terram uagantur·hic celum uersus sue linee cauum erigens non ad terram resupinans suam originem repetit·itaque nubes facile ad se ducit·

Vr fauonius serenus ac iocundissimus uentorum omnium est·& qualem Homerus flare per campos elisios carmine illo dixit·Sed zephiri assidue spirant·aureque salubres·An primum quod aeris temperiem plene obtinet·neque enim calidus est·ut qui de meridie ortuque spirant neque frigidus ut qui de septentrionibus ueniunt·sed medium

frigidoꝝ & calidoꝝ flatuum tenet. Quod cū utriusq; in uicino sit .pticeps utrarūq; uiriū euadit. itaq; tēpa tissimus est. & uere maxīe spirat. Adhęc flat9 omnes transire uel in sibi aduersos. uł in dextros cōsueuerūt Itaq; cum post aqlonem fauonius spiret dexter enim hic est. efficit̄ adeo tanq̄ mitis ad īmitem. & simł ubi destitit hiems. serenum magna expte subseq solitum est. Atqui flatus hibernus aquilo est. Subsolanus q̄uis inter calidos & frigidos sit9 minus q̄litatis eoꝝ parti ceps est .hic enim cū spirat flatus uergentes ad austꝝ motitat. qdem istuc eīm trāsferre assolet. sed misceri tn̄ cum his minīe patitur. At uero fauoni9 & mouet̄ ab austro. & ip̄e cum spirat mouet aqlonem huc eīm usq; .pgrediens. uicissitudo spirituū finē sui circuitus facit. Quod cū unus facit alterius finē alteri9 īitium secum habeat merito suauis & est & esse uidetur.

Vr fauonius horis postmeridianis spirare non mane soleat. An q; sol magna ex parte uł oriens uel occidens auctor spirituum est. Quociens eīm aer est humidum tepefaciendo percoquit atq; discernit. in spiritum sane illum extenuat. Quod si tantisper acciderit .ut aer spirantiusculus sit. magis magisque a sole uertet̄ in spiritum. Quotiēs igit̄ sol ī exortu ē. procul a fauonio abest. hic enim ab occasu se promit. & cum iā occidere proximus ē. aer omnīo extenuatus discretusq; fluit. At dum confecto meridie pergat ad postmeridianum. tantisper ad aerem tepefaciendum discernēdumq; modice ad modum habet. Subsolanus quoq; ob eam rem mane spirare incipit. Aerem enim qui supra terram sublimis īpendens nocte humefact9 solo. sui ponderis rōe ap.ppīquarit. sol mane discernēs proximum sibi excitat primum .Qui autem ex sole oriente spirat. subsolanus hic appellatus est.

Vr sole se attollente·spiritus & sternuntur·& augenẽ·an qa spũs ul' aeris ul' redũdantis hũoris cõmotio est·q̄ ut cũ parua est·cõpendio a sole cõsuit Itaq; nullus spiritus inde existit·ita cum magna est· solis exortu amplior r̃dditur·Sol·n· auctor & parens motuum est·

Vr fauonius horis postmeridiãis spirare soleat an q̄ spũs oẽs·sole hũorez diffundẽte·ꝑueniũt· humor·n·q anteac cõcrescebat tabescit·cũ uis caloris in ꝓpĩquo est·Itaq; spiritum mouet·atq fauonius de occasu spirat·Recte igiẽ postmeridianis exoritur·tũc enim sol eius ad locum accedit·

Vr aquilo & auster sępissime spirẽt·an qa con trariuz a suo cõtrario edirecto·s·oppugnatum minime edurar̃ põt·sed ex latere potius·aduersam uĩ tolerat·auster uero & aquilo excursus solis lateribus· spirant·cęteri aduersi potius occurrunt·

Trum spiritus fõte quodaz emergat·queãdmo dum aq̃ supra quẽ fontẽ esterri neqat ·an nõ & utꝝ uno ex puncto·an ex loco ꝓfluat ampliori ·Sunt certe nõnulla in aere q̄ uel in aq̃ accider̃ pari rõe ui de mus·Quippe cum aq̃ ꝑ ꝓna ocı9 fluat ·q̄ cum ĩ plãis atq; ęq̃libus stagnat·hoc·n·& spirit9 faciunt·nã locis editis atq; excelꝭ aer assidue mouer̃·Cauis ecõtra sępe qescit & cõsilescit Adhęc sup excelsissimos mõtes spi ritus nulli excitantur·ut super athõ ac reliqs generis eiusdem· Indicium q̄ quę r̃liquerint·q mõ superiori sacrificarũt ·posteriori ĩcorrupta cõperir e affirmãt Constat igitur spiritus quoq; ꝓlationẽ ueluti ex fõte quodam actitari sup quem nihil p̃terea efferre se põt· Vnde fit ut locis excelsis qđ mõ diximus accidat ·qđ idem datũ etiam aquę putaueri ·Nec·n·aquã uehemẽ tem nec spiritũ rapidũ locis axcelsis fieri nouimus·

Vr austro spirāte ceruleum mare fiat·aquilōe obscurius atriusq́ꝫ An propterea ꝙ aqlo minus mare perturbat·omne autem quod tranquillius est· atrum esse uidetur·

Vam ob causaꝫ austri cū leuiter spirant·neqat nubilarē·cum intente nimiꝝ queant·An quoniā tum leuiter frequentiam nubiū agerē nequeant·Itaqꝫ breue sit·quod obduci nubibus possit·At uero ubi excreuerunt·multas depellunt·itaque amplius obnubilare uidentur·

Vr aqlo ut magnus īcipiat ita paruus desistat· auster cōtra ut paruus incipit·ita magnus cessare soleat·An quia nobis aquilo in uicino est·auster longe abest·Alter igitur ubi primum exortꝰ est·nos occupat·alter suo disperso pricipio utpote diu ꝓtracto exiguus ad nos primuꝫ deuenit·At finem alterius sentimus·alterius minime·Itaque merito alter imbecillus cum cessat est·omnium nanqꝫ finis imbecillus est·alter ualidus·Finē·n·istius nihil ꝑterea sentimus·

Vr uersarii q̃ mare sinuatur r̄flare soleant·qua porrecta panlaqꝫ maria sunt·reflare nō possint· An quoniam flatus in sinum īterrūpens nihil distrahitur īmo magna ꝑte uniuersꝰ perferē·At in dispalatis porrectisqꝫ ob terranei & ꝓtinus magis distrahūē & inter profluēdum hac eadem repatiuntur·quoniā nihil obsistit quominus multas in ꝑtes proruāt·Versarius enim non nisi reflexus abterraneiis est·

Vr dici solet·cū cessat boreas cumqꝫ auster surgere cępit·An quoniam boreas ꝙ nos ei subditi sumus·parsqꝫ habitata terrę uergit ad septentriones· Intentus protinus accidit·quippe qui statim cū ortꝰ est·adest Auster ꝙ ex longinquo ad nos deuenit·non primum sed post intentior est·

Vr spirātibus austris homines grauiores inualidioresq̃ sese reddūt. An ꝓpterea ꝙ humor corporis flatus eius calore tabescēs multꝰ ex pauco redundat. atq̃ humor grauis leui ex spiritu consistit quas ob res uires hominis debilitari necesse est.

Vr spirātibus aquilonibus cibi auidiores sumꝰ q̄ austris. An ꝓpterea ꝙ aqlones frigidiores sūt

Vr auster oris terrę ęgipti nō afflat. nec īteriꝰ iter diei ac noctis super memphim uero uel īter diei ac noctis ingenuus spirat. nec uero occasum uersus iter duū dieꝝ. totidemq̃ noctium adit. exortum autem uersus africi īcitant̄. An quoniaꝫ terra ęgiptꝰ caua ꝑtes suas interiores est. superiores semotioresq̃ eminentior. hinc. n. auster ut caua intacta supgredi. sic excipi ab eminentioribus potest.

Vr auster paruus oritur magnus desistit. aqlo contra. unde prouerbium illud secundę nauigationi delegatum est. Cum cessat boreas cumq̃ auster surgere cępit. An ꝙ ad septētriones potius q̄ ad meridiem positi sumus. aquilo autem ex septentrionibus spirat. auster ex meridie. merito alter statim cū ortꝰ est. uehemens proxima sibi loca inuadit. post deinde suam uehementiam in loca trāsfert. remotiora. alter econtra homines meridie. incolas inter inicia urget. post ubi preteriit ingenuus ad nos uenit.

Vr dici soleat. fit glacialis hiems boream si dux erit auster. An ꝙ auster talis est. ut nubes large & aquam colligat. Cum igitur tali tēporis conditiōi superuēit. gelu īdurat. hiemem q̄ efficit. Vnđ celebre illud est. offendente lutum borea mox terra gelascit Lutum enim & omnino aquam ab austro uel maxiē uel sepissime fieri palam est.

Vr post austrū cito aquilo spirat. post aqloneꝫ

nō cito auster· An quoniā alteri ex propinquo·alteri ex lōginquo ueniendum est·quippe cum sedes nostra aquilonem uersus posita sit

Vr flatus frigidi ueniunt·cū caloris cōmotione oriantur·An motionē a calore ꝑfectam calidā esse necessum nō sit·nisi modo quodam ꝓdierit· Nā si uniuersa interrumpit calida est·si per angustū paulatimq́ extringitur·nec ipsa calida prouenit· & aer q̄ inde cōmot⁹ est talem efficit motum·qualis ipse prę fuerit·quomodo & iam eodem de corpore mō calidū modo frigidum posse spirari inquiunt·Sed id uerum nequaq̄ est·Semper eīm quod exit calidum est·Cuius indicium ꝙ tale propius admouenti percipitur· Sed interest. quo prodierit mō Nam si multo posthiante ore emisimus·calidum idcirco uidetur· quoniam sentire id possum⁹·sed si ꝑ angustū extrudamus·calidi⁹ profecto extrictum aerem sibi proximū impellit·atq́ ille sibi continuum·Sed ꝙ aer frigidus est· motio ei⁹ quoque frigida profluit·Nunquid igitur in flatuum quoque ratione hoc idem eueniat· sitque per angustū prima eorum motio·tum aere priore perlato subinde ali⁹ affluat· Qua propter hieme frigidi·ęstate calidi oriuntur·eo scilicet ꝙ talis eorum tempoꝝ aer prę est nec enim a se ipsum aerem moueri·neque a calore cō uictum·eo motu proferri cōstat·non solum ꝙ calore ampliori cōtento spiritus calefaciūt· Verū ꝙ sursum etiam efferuntur·Ignis eīm natura huiuscemodi est frigidum contra deorsum ferri aptissimū est·Spiritus autem merito in latus se uertunt·Cum eīm alteꝝ sursum alterum deorsum uersus nitatur·& neutrū alterum superet·nec fieri possit ut maneat·oblique ꝑ ferri necesse est·

Vr austri frigidi in africa sint· ut apud nos

aquilones· Primum quia ut nobis aquilonū origo· sic africę austrorum propior est· Nam si ut dictum est· flatus ꝑ angustum extrudi soleant· propioribꝰ certe frigidiores occurrent· propter uehementiā sui motꝰ quam diffundi hebetarique necesse est· cum se longiꝰ protrahit qua de causa aqlones frigidi apud nos sunt Colimus eīm propius imo iuxta ipsos septentriones·

Vr austri sicci· & aquę omnino expertes febres contrahant· An quoniam humorem calidū alienum in corporibꝰ creant· quippe qui natura humidi & calidi sint· quę quidē q̄litates febrificę sunt· Febris enim earum consistit exuperantia Quotiens igitur per solis ardorē omni uiduati humorē spirant· habitu plane huiuscemodi sunt· At cum una ueiunt cū aqua refrigerari nimirum aquę ipsius beneficio possunt·

Vr flatus anniuersarii eodem tempore atq; mō afflare semꝑ soleant· & cur desinēte die desinūt noctuque nō spirant· An id quidem ipsum· quoniam nix liquefieri cessat a sole cum uesperascit· totamque noctem manet indomita· omnino autem spirandi tēpus tunc est· cum sol uicere atq; resoluere glaciem ad aquilonem positam cępit· Cum igitur incipit preuii appellati spirant· Cum iam amplius r̄solutum est anniuersarii

Vr fauonius uentorum omnium lenissimus & frigidissimus est· duobusque temporibꝰ maxīe spirat uere ac autūno· Cumq; uesperascit potissimūq; terram attigit· An lenis quia ex mari campisque planissimis spirat· frigidus tametsi minus q̄ aquilo est· quoniam aqua inflata non niue spirat· cęteris tamen frigidior est· quia uel post hiemem sole adeo nuper

reuigente uel autumno· cũ sol amplius non uiget·spi
rare ĩcipit· Vicinus hic maxĩe terrę afflat·ꝙ e directo
nullaqꝫ aduersante ui ex mari ad terram transit·haud
enim ut per terram materie obsistente arcetur·sed li
bere quoquo uersus uagatur·quoniam humorem per
reptat· & ęquabili quoqꝫ discursu hac eadem de causa
profluit Non enim ex montibus neque niue per uim
tabescente sed tanquam ꝑ fauces expedite profundit̃·
pars quippe ad aqlonẽ· aut ad austꝝ uergens montuo
sa est occasum uersus nullus mons·nulla terra est·sed
mare athlãticum spaciat·itaqꝫ efficitur ut terrę ꝓxi
mus atque sibi ęqualis permanet·Spirat cum uespera
prope est loci ipsius ratione· Tunc enim sol proxime
ad locum accedit unde fauonius oritur· Noctu qescit
quoniam tunc solis motio deest·

Vr euro spirante omnia maiora uideantur·
An quoniam eo flatu aer obscurior caligino
sissimusque reddatur·

Vr tp̃e hiberno flatus de ortu spirare mane
ęstiuo de occasu post meridiẽ consueuit·An
propterea ꝙ flatus qui nobis ęstiuo ueniunt hiberno
his spirant·qui oppositum terrę emisperium tenent·
Nobis autem hiberno mane atque de ortu spiritꝰ ue
niunt·ꝙ prehumidus noctis aer discernitur·moueťqꝫ
mane a sole· atqꝫ is primus qui proxime solem est·qꝺ
etiam ante suum exortũ sol agere potest· exquo aurę
spirare non minus ante solis exortum solent·ergo cũ
sol humores ad se attrahat·moueatqꝫ ante suum ortũ
aera qui per hiemem humidus apud nos est· constat
uel ad se posse attrahere·cum inferius emisperium in
spicit·idqꝫ post meridiẽ ibi efficere· quod tempus no
bis ante lucanuꝫ est· Quamobrem accidit ut aer qui
ante ortum hinc a sole attrahitur·fauonius ĩferis sit·

aspiretque horis postmeridiāis. Itaque flatus hiemis nostrę exortiuus nobis postmeridianis illis est. idem nobis exortiuus accedit. ęstas eīm apud illos est. cum apud nos hiems. nostrumq; postmeridianū illis antelucanum est. quo illis auras exortiuas. nobis fauonios aspirare predicta euenit ratione. Nihil de ortu per ęstatem spirar̄ solet. eo ꝙ sol ad aera sedis nrę sicciorem exoritur. Laurum eīm temporis absuit. fauonii post meridiem nulli per hiemem aspirāt. ꝙ exortiui eodē tempore nulli inferiori emispherio flare ob eā quam modo diximus causam possunt. Sol enī humores ind ad se attrahens nobis fauonios pręstat.

Vr fauonius illustris serenus atq; gratissim9 uentorum omnium est. An quia mediū calidorum & frigidoꝝ flatuum tenet. uicinusq; illis oriens particeps qualitatū generis utriusq; euadit temperatusque proinde accedit. Subsolanus quamuis inter eosdem positus sit. minus tamē communem se exhibet. hic enim mouet quidem cum spirat flatus q austrū uersus spectant. eo nanque transire solitus est sed misceri his nescit. At uero fauonius & mouetur. ab austris. & spirans ipse agitat aquilones. Istuc eīm ultimus spirandi circuitus ducitur unde cum idē ī se alterorum finem. alterorum initium contineat. iure gratissimus & est & esse uidetur.

Vr uenti alii locis aliis imbrem afferāt. ubi causa helespōtias terrę atticę īsulisq; uicinis. aquilo helespōto atq; cirenę. auster lesbo An ubi frequētia nubiū inibi imbrem obuenire necesse est. ibi aūt frequētia cogit̄. ubi assidere nubes arceriq; est. itaque montibus magis q̄ planis pluit. ergo apud helespontum aquilo multas desuper nubes compellit. quod idem ad Atticā. insulasq; uicinas helespōtias q̄si

iam conditam nact9 materiã efficit· quippe cũ copia larga congesta ab aquilone sit·lesbo eurus atq auster nubes affatim ex alto adducũt·atq in hunc modũ uel de cęteris cogitare par est·

Vr dici solet Nauibus hiberno uentos dat terra secũdos· Tũc mare fert sęuos calidi sub mẽsibus anni· Terra dabit sęuos·ponti feret unda secũdos· An quoniam mare per hiemem calidi9 est· Itaq si quid ĩ eo constitit·initio constitisse ualidiori certũ est· Nã si ĩualidum esset·facile maris tepore absumeretur· At per ęstatem mare frigidũ est spiritusq maritimi oẽs frigent· Terra econtra tũc calida est· quare si quid ex terra tunc ferẽ· primordio id cõstitit ampliori· Nam si exiguũ ĩbecillũq esset·facile solueretẽ & euanesceret·

Vr apud archadiam qui locus excelsus est· flat9 nihilo frigidiores q̃ cęteris locis sentiãtur·& cũ flatus silet·cęlũq nubilũ ẽ· frigor pinde atq in planis palustribus oriatur· An q archadia non dissimilis pa lustribns est· Aquarum eĩm confluetiũ·nullos ĩ mare exitus habet· Quapropter fauces hiatusq pręcipites ea in terra numero ampliori sunt· Cum igitur uent9 spirat uaporez ortũ ex terra frigidũ auertit·& reicit· flatus autem ipsi frigidi propterea esse nequeũt·quia ex mari deueniunt· Spiritu tñ silescẽte uapor de aqua stãgnante libere ascendit·atque refrigerat·

Vr si uent9 mane inceperit·edurare ãplius pos sit· An quoniã sole oriente impet9 fit uęhemen tissimus idcirco protrahi lõgius potest· Indicium q constitio facta pręualida est·

Vr aquilo ĩterdiu spirat ĩgenuus noctu desistit An q imbre gignitur congelato·cũ solis calore respirandum est·ergo sternitur noctu quia sol abest qui gignendi causa est·

Vr flatus futuri indicium datur·cum per aerē multę feruntur arachneę· Vtq̄ꝗ arachnea suo fungitur opere cū cęlum serenum est·feruntur autē fila quoniam refrigeratus aer in terrā corruit· Refrigeratio uero hiemis primordium est· itaq; indicium fit·illa arachneaꝝ ꝓlatio· An ꝗ post ībres atq; hiemes arachneę uniuersum feruntur·opus eīm suum archaneus tunc exequitur cū cęlum serenum est·& occulit se impatiens frigoris cū hiems urget·tractusq; a flatu nimium eruit filum·Post imbrem aūt flatus magna parte oriri solitum est·

Vr locis frigidis aquilo per hiemem uęhemens spirat·& ut proxime nubilus·sic trāsuorsum liquidus ferē atq; illustris·An ratione qua firgid9 eadē etiā uęhemens sit·Quod tamen e ꝓpinquo frigidior est·occupat priusq; nubes gelu indurat· q̄ rpellat·quę induratę pōdere suo obsistūt·& manēt· Transuorsū autem uęhementia sua potius q̄ frigore agit·

DECINAOCTAVA PARTICVLA QVE AD METVM FORTITVDINEM MORES DENIQVE AFFECTVSQVE VARIOS ATQVE CIVILE IVS PERTIN·

Vr tremunt qui metuūt· An propter refrigerationem·deficit eīm calor atq; contrahitur· ex qua alu9 quoq; plerisq; ob timorem effundi solitus eit·

Vr metuentes nōnulli sitiunt·Vt qui sunt tormēta adituri·Cum·n·per timorē refrigerēt· sitire minime debeant·An non eodē loco refrigerent̄ & caleant sed refrigerētur per summa corporis·unde calor discedit· caleant per intima caloris·i· ītrorsum

contracti efficiētia. Cuius rei indicium alui quoq; solutio facit. Sitis autem parte quadā interiore siccata solet accidere. nec aliter agi uidet̄. q̄ in his quos epiala exercet. qui simul & frigent. & sitiunt. Nec enim illis pars eadem corporis inalgescit & concalescit.

Vr homīes cū excādescunt. calore scilicet ītrorsum collecto feruidi fidibūdique reddunt̄. cum metuunt contra efficiuntur An non eundem in locū calor se colligat. sed homini irascenti cor calore circūfusum efferuet. ex quo fidibundus rubicundus spirabundus efficitur. cum calor sursum uersus se efferat Metuenti sanguis & calor in imum ꝓfugiunt. Vnde fit etiam ut alu9 fundatur. Nam & cordis compulsio non similis agit̄. sed metuenti utpote ex caloris īopia frequens ac feriens est. Irascenti ecōtra. utpote cum calor collectus sit copiosior. Quaōbrem efferuescere aīo excitari. ꝑturbari. cęteraq; id gen9 uerba nō iepte sed accōmodate. dicunt̄. Nūquid igit̄ sitis ea de causa obueniat. nā & siccum expuer̄. & liguā hęrere & r̄liq̄ huiusmodi spūs elatio facit & sanguis. Sitim quoq; ex calescente corꝑe nasci certum est. Sed queadmodū ꝑs eadē corꝑis quā sitis lacescit resiccari utriq; metuenti & irascenti possit. Metū. n. sitim posse afferre cōstat militum argumento. q̄ supati fugā rapuerint. Nunq̄ enī tam grauiter sitibundos sese fuisse fatent̄. & uero q̄ indicendo cōturbant̄. sitire uehemēter cōsueuerūt itaq; oseluunt. & nōnihil subsorbent. ut par menōhistrio facit. An hoste cōturbatos non sitis. sed siccitas pulso sanguīe teneat. unde etiā accidit. ut pallescāt. Indicium ꝯo q nō m̄ltū ebibunt. sed īterdū ā̄sorbuisse tantū satis est. At qui se in fugam uerterunt. laborāt itaq; sitiunt. & qb9 tormēta īstant. eadē ipa efficiēdi rō est. nec mi⁊ quicquā id est. fit eīm in re bellica ut

nōnulli etiā uiri fortes ac strenui ubi structa acie hos tes sunt petituri obtremiscāt· nō pterriti sed fidētes qui etiā sua corpa uerberarī lata ferula aut suis maībus assolent·ut undiq; uorsū pari calorī inferueāt· Quidā eim īequabilis ac tumultuarius motus ī eoꝝ corpīb9 p acumē & nimiū īpetū caloris oriri ferme aīaduertit·

·Vr homines fortes magna ex parte uinosi sunt An quia fortes calidi sunt· Calor aūt·in pectore conditus est· Ibidem enim metū quoq; refrigeratioē quadam effici nouimus·ut cor fortibus caloris copia fultum psistat timidis rfrigeratum insiliat·ergo qui sanguinolentum habent pulmonē calidum hunc mō uinolentorū hominū gerunt· ita ut rei aduersę suspi tione rfrigerari nō queāt· At q ita se habent·bibendi auidi esse cōsueuerūt·nā & bibēdi cupiditas membri eius calore oritur ut alias dictum est·& cupiditas ipa non nisi rei uim sedandi habētis desideratō est· Vinū autem etsi natura calidū est·sitim tn̄ amplius q̄ aqua extinguere pōt·maxīeq; id genus hominum·quam ob causam dictū alias est· exquo & q īspirādi difficultate laborant aut insania uexanī·uinum admodū cupiūt· quāq̄ alteris ex instrictione alteris ex pturbatiōe pul mo efferueat·Cum igiī magna ex parte hoīes eosdem sitibundos ac fortes esse obueniat·uini autē auidi qui sitibundi talesq; biberī gestiunt·naturas uicissim īter se consectari necesse est· Vnde fit etiam ut uinolenti q̄ sobrii fortiores sint·

Vr fortitudinē maxime honorī psequūī res·p· quę tn̄ uirtutū pcipua non est·An qa semp uel ipse bellum aliis inferunt·uł ab aliis sibi illatū patiūī· hęc autē uirtus p utilis utramq; ī ptem est·honorāt· ꝯo nō q̄ optima sunt·sed quę optima sibi existimet·

Vr uoce & manibus & labro īferiori tremant·

qui metuunt· An quoniã hic affectus caloris defectio ex locis supioribus est·exquo ut palleant accidit·Q̄d igitꝛ calor pectꝰ deserit·uox obtremit·Id·n·r̄frigeratꝛ qd̄ uocē mouet· & manus quoqꝫ pari rōne cessantur· utpote q̄ ex pectoꝛ pendeant· Interius tn̄ nō superius labrum quatitꝛ·qa supius eo pēdet·quo suapte natura uergit·Inferius sursum caloris bn̄ficio stabilitꝛ·atque gescit·quo sublato īalgescit & tremit·& ꝯo ī excādescendo imum labrū eadem de causa lassatur·& pendet quod late in pueris patet calor etenim in cordis sedeꝫ conferre se consueuit·

Vr hoīes metuētes tremunt·maxīeqꝫ uocem & manus & imum labrum An uocē qa calor hinc deficit·quo in loco uox posita est· labrū ꝯo & manus quoniā ptes istę nobiliores sunt· minīeqꝫ sāguinolētę bilē quoqꝫ idē d̄iciunt·& testicl'os cōtrahunt·deiciūt qa calor descēdens diffundit·& liq̄facit· Cōtrahūt qa metus īuectus extrinsecus est·ut fugam in aduersum agi oporteat·

Vr hoīes metuētes & algent·& sitiunt·quę qdē affectōnes aduerse īter se sunt·An algent refrigerati·sitiunt calefacti· Calor·n· in metuēdo supiora deserit loca·qd̄ facie aluoqꝫ constat· facies enim pallet aluus interdum funditꝛ· ergo ꝙ calor locis supioribus deficit·algor oritur·ꝙ humor deficit·sitis exultat·

Vam ob causam cū & metus & dolor·quędā sit ęgritudo·q dolent· clamāt·q metuūt silent·An q dolēt suum retinent spm·itaqꝫ is uniuersus erūpens cū clamore emittitꝛ·Metuentibus corpus refrigeratꝛ· calorqꝫ ima petit·q spiritum mouet· Quo igitꝛ hic se cōtulerit·ibidē spm potissimum excitabit· q̄propter uenter eoꝝ q metuūt obcrepare solitꝰ ē·Vox aūt spūs sursum uersus elatus est· partibus quibusdam ueluti

instrumētis cōficiendus absoluendusq; Causa ***o cur hoīes dolentes suū retineant spiritū est· q oēs inditis a natura nobis p̄sidiis aliquo detrimento affecti· sine ulla cogitatōe uti solem9· ut etiam cętere oēs aīantes alię nanq; cornibus alię unguibus repugnant·seseque defendunt· Atq ad dolores uel oēs certe uel plurimos calor adiuuat· quē ꝓfecto is auget· qui suum cohibet spiritum· Calefacit enim doloris īcitabula·contracto introrsus calore per spiritum atque excoquit·

Vr metuentibus alui fundantur·libidoq; urinę lacessat· An qa calor insit9 nobis quasi aīans est hic ergo rem quācumq; timuerit·defugit· quod cum extrinsecus tum conturbandi·tum ceteroꝝ metuēdi generum ratio iuebatur·atq; in ima de supis defluat· & e summis ad intima sese penetret·efficitur ut alui uesicęq; fundantur·facilesq; reddātur·Nam & anethū & absinthium & quęcumq; urinam moueant·eadem calida esse manifestum est·Quinetiam medicamēto aluo accommodata calorifica esse nouim9·& partim eorum soluendi uim tātum obtinent·ptim uel aliter tabefacere queunt·ut allium urinę tabificum est·hoc igitur idem quod ea ipsa calor quoq; efficere potest q de summis in hęc loca sese cogit & contrahit·

Vr hoīes metuētes suos testicl'os cōtrahūt·Contrariū eīm ut remittant̄ & flacceant congruū dixeris cū calor metuētium in eum locum se colligat An metuentes omnes fere similes frigentibus sint· Cum igit̄ calor summa corporis deseruerit·retrahendum sane est· quamobrem uentris quoque murmur citatur·cum timor uehemens detiet· Cutem quoque algentium summam uidemus contrahi·utpote cum calor inde destituerit omnis· exquo subsequi horror

consueuit· Scrotum ergo sursum conuellitur· atq; co contracto una testiculi retrahūtur· Quod melius in coitu uenereo patet· Metus enim excernit· multisque conturbatis· aut perterritis gēiturq; mouetur proflu uium·

Vr aliqui ęgrotent· ubi uitā luxuriosam uiuere assueti agere luxuriose cessarunt· ut Dyonisius tirannus· q in urbis suę obsessione aliquātum tempis a potu solito destitit· tabe protin9 interea laborauit· An cōsuetudo res magna cuiq; sit· Iam enī in naturę habitum ferme absoluitur· ergo ut pisces inter aerez aut homo ī aqua degens male habeant· necesse est· ita qui morem mutarint solitum· ęgre atque moleste ex cōsuetis discedunt· & eodem rediisse sibi saluberrimū habent· pindequa si ad suę naturę statum redierint· Tabescunt item alimento carētes· quo antehac copio so suauissimoque uti solebant· Quod eīm cibo solito uescūtur· perinde afficiuntur· acsi nullum penitus ca piant· Quinetiam materia excrescens atque inutilis mixta cum alimonię copia hebetescit· exolescitq;· Im mixta autem ipsam innatat ferturq; in oculos aut in pulmonē· Quapropter cibo deinde ingesto solito tē peratur· dilutaq; & īnoxia redditur· Redundat pręte rea uacās illa materia homini īmoderate· luxurioseq; uiuenti· ubi luxuriari aliquantisp desiit· eo q multaz in se materiam continet indigestam· uitę scilicet su perioris congeriem· qua tabescente calore gemino ac intimo· efficitur ut fluenta uberius· ueluti copia quę facta moueantur·

Vr duoꝝ tantūmodo sensuum ratōne homines incontinentes uocamus idest· tactus & gustus An propter uoluptates quę piter nobis ac cęteris ani mantibus omnibus per hosce sensus administrantur·

Quod igitur cōmunes eas cum bestiis habemus sper nimus & solas omnium aut maxime uicio ꝓbroqꝫ da mus. Itaqꝫ hominem eis addictū uitupamus, etiā incō tinentem atque intemꝑantem appellamus. quoniam a teterrimo uoluptatum genere ducatur.

Vr hoīes incōtinentes. rōne tātum cupiditatis dicimus. cū etiam in irascendo incōtinentia sit An qa incōtinens est. q cōtra rōem aliqd agit. & incō tinentia est assuetudo rōni contraria. Sunt aūt cupi ditates fere omnes contra rationem. Irę uero cum ra tione non tamen ita cum ratione. ut rō iubeat. sed ut inuectam contumeliam causam ue significet.

Vr continentia & temꝑantia in iuuenibus atqꝫ ditibus maxime recensemus Iusticiā ꝟo in pau perib9. An qa si quis re abstinet. cuius maxīe indiget laudabilior est. q̄ si econtra. Pauper igit̄ facultatibus indiget. iuuenis & diues fruitione.

Vr minus sitim q̄ famē tollerar̄ possimus. Vtꝝ quia sitis res magis anxia est. Cui9 indicium ꝙ suauius sitientes bibimus. q̄ esuriētes comedimus tri tius autem quod suauiori aduersum est. An qa calor quo uiuim9 humidum magis q̄ siccum desiderat. An quia sitis rerum duarum libido est. potionis inquam & cibi fames unius cibi tantūmodo est.

Vr minus sitim q̄ famē patiamur. An quia siti amplius contristamur q̄ fame. Cuius indicium uoluptas sane facit. quam īter bibendum capimus uę hemētiorem. Tum etiam qui sitit res duas desiderat. cibum atqꝫ refrigerationem. Isthęc eīm ambo potio exhibet. At qui esurit. alterius tantum appetens est.

Vr incōtinentes eos appellare solemus. q uolup tate contractandi aut gustandi exuparunt. Nā q īmodice re utunt̄ uenerea. & q luxu d̄lectant̄. ciboꝝ

incōtinentes uocamus·Ciboꝝ tñ nō eadē rō est·sed ꝑtim linguā ꝑtim gulā sua mouent suauitate·Vñ Philoxenꝰ gruis collū a diis īmortalibꝰ sibi dari optabat At ꝯo q̄ in uidendo audiendo ue moduꝫ excedūt·non eodē uocabl'o significamꝰ· An quoniā uolptates sensibꝰ hisce accōmodatas·cōes cū cęteris aīantibꝰ hēmus ergo ut cōes spernimꝰ· nōmus solasq̧ oīuꝫ aut maxīe ꝓbro damus·Itaq̧ hoīem his deditū rephendimus·& incōtinentē intempantēq̧ appellāus· ꝙ uictus a teterrimo uoluptatū gener̄ ducit̄ Sed cū sentiendi genera quinq̧ sint cętera aīalia duobus tātū q̄ mō dixi uoluptatē·sibi acq̄runt cęteris uel nihil oīo delectant̄· uel ꝑ accidens ita afficiunt̄Q đ·n·uidet aut olfacit tantisꝑ gaudet·quo ad gustus tactusq̧ officio fruiscat̄· Cū genꝰ id ipm cōcupiscendi expleuit· illoꝝ quoq̧ suauitas desiit ut etiaꝫ nobis salsamēti odor cū indigēꝰ suauis est·Vbi saciati repletiq̧ sumus āplius suauis non est· Rosę autem odor semper suauis est·

Vr minus risum r̄tinere possimꝰ cū aīcos nr̄os familiaresq̧ uidemꝰ· An uolubilius quod elaciꝰ atq̧ suspensius sit·Atq̄ beniuolentia ferme huiusmōi est· ergo merito tunc ad surridendum mouemur·

Vā ob cām cū maior iniuria sit offensa q̄ maiꝰ in bonum accepta est· honorq̧ maius sit bonuꝫ maior iniuria pecunię ęstimetur· q̄ honoris·& hoīes iniusti potius in re pecuniaria esse uideant̄· An quia ml'titudini pecunię honori anteponunt̄· oībusq̧ cōes maxīe habent̄·honor aūt paucis raroq̧ usu cōtingit·

Vr depositum denegare iniquius sit·q̄ mutuuꝫ An ꝙ amico īiuriā facere turpe est·Depositum igit̄ q negat·aīco iniuriā facit·nullus·n· quicq̄ depōit nisi credēs cōfidensq̧·At is cui debet̄ aīcus nō ē nō·n· mutuat·ſ dat q aīcus ē· An qa maior īiuria cōmittit̄

Preter dampnum enim fides negligitur·cuius gratia quamuis nil aliud cogat·abstinendum ab iniuria est Adhec non par pari reddere uicio datur·hic igit̃ rem suam credidit·tanq̃ amico· ille denegat tanq̃ inimico Atq mutuauit nõ dedit ut amico·Item qui deposuit custodiẽdi reddẽdiq; gratia dedit·qui mutuauit·fructus etiã sui grã dedit·Min9 aũt ęgere ferimus iacturã si questum emolumẽtũq; nobis petim9·ut piscatores factam iacturam retium ęquo aĩo ferunt·ꝑiculũ eĩm exploratũ sibi habebant·Addo etiã ꝙ q̃ suũ deponunt hominũ uitantes ꝑ fidiam·fortũaq; laborantes aduersa plerumque id faciunt Qui uero mutuant pecuniis abundant·fortunateq; degunt·Iniqui9 aũt est·ĩiuriã homini infortunato q̃ fortunato intulisse·

Vamobrem in foris nõnullis·familię poti9 quã testamenti ratione sentẽtiam fieri solitum sit·
An ꝓpterea ꝙ de familia ementiri non licet·sed uera fateri necesse est·Testamenta autem multa iam falsa esse redargui potuerunt·

Vr pauptas apud homines bonos potius esse q̃ apud prauos soleat· An qa oĩbus odio habetur· atq; expellit̃·ad ꝓbos perfugit·rata maxime apud eos salutem permanendiq; locum se posse assequi econtra si ad prauos uenerit·nunq̃ eos fortũa ista fore contentos sed uel furta uel latrocinia adituros·quibus rebus futurum ut ipsa amplius apud illos manere nequeat· An qa homines probos optime se uisuros existimat· nec sibi petulantur cõtumelioseq; quippiam facturos Itaq; ut nos pecuniaꝝ deposita tute hominibus bonis credimus·sic etiã hęc sibi dispẽsat & statuit·An libenter se ad uiros optimos cõfert· quia femina est·ĩopsq; ꝓinde & utriũ & consilii·ut eiusmodi hoĩbus cõmendatã se ẽe magnopẽ uelit·atq; desideret·An qa mala ẽ·

nunq̃ se malis iūgere uelit Nā si ita maluerit· omnino malum irremediabile ipsa reddetur·

Vr non quemadmodum amplificātur iniurię ī pecuniis ita cęteris etiā in rebus ualeāt augeri uerbi causa qui leui aliquid dixerit· non propterea rē quoq; reticendam aperiet· neque qui unū prodiderit· uel totam rempublicā proderē ꝓpterea uelit· sicut qui obolum abstulerit etiam talentum auferet· An quia sunt quę parciꝰ quidem per impotentiam· sed uoluntate amplius inique committantur·

Vr depositum etiam paruum denegare turpiꝰ est· q̃ debitū magnum· An qui depositū negat· hominem fraudat· a quo bonus ipse existimatus est· An quoniam qui hoc facit· illud etiam facere uelit·

Vr homo qui adeo eruditione pręditus est· animantium omniū iiustissimus sit· An qa īgenio cogitationeq; plurimum ualet· Voluptates igitur & felicitatē rimatur maxime· atque perpensat· quę nisi cum iniuria nemo assequi potest·

Vr diuitię magna ex ꝑte ab hominibus prauis potiꝰ q̃ bonis habeantur· An quia fortuna cęca est· discernere sibi atq; seligere quod melius non pōt·

Vr iustius habitum est hominibꝰ uita functis opem ferre q̃ uiuis An qa uiui sibi ipsi pręsidio esse possunt· illi defuncti nihil pręterea possunt·

Vam ob causam qui moram cum homine sano traxerit· nihilo reddi integriori corpore possit neque qui cum robustiori aut pulcriori uersatē· quicq̃ in eiusmōi habitꝰ proficiat· iusto autem & tempati & bono q se deiūxerit· melior in his ipsis bonis animi euadet· An quōiam bona corporis animo imitari nō possumus· bona animi possumus· est aūt quisq; bonus uirtute animi· sanus uirtute corporis· Assuescit igiē

exemplo melioris recte mō lętari· mō cōtristari Q̄ d̄
is assuescere nequit qui cum sano est· haud eīm q̄squā
sanus ī eo est· ut lętetur quibus rebus lętandū· tristeṝ
quibus tristandum sit· Nihil· n· ex his sanitatem crea
re potest·

Vr mulierem interfecisse iniquius sit q̄ uirum quamquā naturę ratiōe mas fęmina pręstātior est· An quia mulier imbecillior est· minusq̄ ꝑinde facere iniuriam potest· Item eniti aduersꝰ id qd̄ longe infirmius ē· nihil uirile· imo stolidū atq̄ īiquissimū ē·

Vam ob causam reo dexter apud iudicem locꝰ datur·· An ut ratio compensandi habeatur· Cū igitur res faciat accusatorem superiorem· reo status conceditur melior· ut se aduersario possit equare· Tū etiam reus magne ex parte cauere consueuit· q̄ meliꝰ facere ita possit· si locum dextrum obtineat·

Vr si suffragia pari numero accusatori & reo fuerint reum uincere sanxitum est· An quia cū agitur causa tunc primum ea audit reus· atq̄ respondere testesque adhibere debet· aut aliquid facere aliud unde sibi pręsidium eruere possit· facile autē nemini est diuinare· quę sibi pręmolienda pręparandaq̄ sint· ut testes· aut aliquam fidem aliam· qua se innocētem ostendere ualeat· At uero accusator & anteq̄ ī iudiciū uocet rem disponere· atq̄ statueṝ pōt· ꝑut sibi libitū est· & cū iam accersiuit· fictis uere quibusdā similibus agere· Quibꝰ rebus cum legum auctor minui partes rei uideret fauendū cēsuit ei· quotiens sentētię iudicū pares inter se fiant· Quin etiā hoc ī his maxime intelligere licet· quos metus terruerit· Multa enim ibi pręter mittūt· q̄ ul' dictu ul' fcū sibi necessaria statuerūt· Atqui reꝰ periculo semꝑ fere utitur grauiori· ut amplius metuat· ergo si ea pręter mitteṝ cogitur· quibus

possit suam augere defensionem·dubium nullum est quin nisi pretermitteret·uincer̄ aduersarium posset· quando illis pretermissis potuit tamē sui iuris p̄sidio equiparare·Adhec nostrū unusquisq3 nocentē potius uelit liberare· q̄ innocentem condēnare· ut si de asser tione libertatis aut homicidii agit̄ reū liberare potiꝰ uelimus nocentem q̄ condemnare innocentem·Cum enim quis ambigit·errorem suscipeṙ debet leuiorem nam etsi iniquū etiam est liberū· asseruisse qui seruꝰ est·longe tamē iniquius seruum sanxisse qui liber est· Item quemadmodum si·Q·iuebit crimen·C· litigat non protinus rem criminanti restituendā censemus sed possidenti tenendam usquequo iudicatum sit·ita etiam de pluribus par esse putamus·cū scilicet iudicū asserentium iniuriam·& negantium parem numerū esse constat·Vt enim principio cum alter criminat̄· alter inficias it· legum auctorē nō criminanti fauere sed reum iubere dominum rei esse tātisper debere dū accusator supet·oportere existimamus·Itidem cum pari suffragiorum iudicatur examine·reum suorum compotem esse censemus·cum sentētiis paribus nihil exuꝑantie legū auctor accusatori reliquerit· Magnis it ē delictis magna supplicia statuta sunt·Itaque si iu dices iniusta sententia hominem capite damnarint· post suū errorem emendare nullam temporis faculta tem nancíscentur·Sed si minus integre liberarint· si hoc ita caute tuteq3 fecerit·ut nihil p̄terea delinquere ille uellet·quid queso errauerint·Iudices q3 hominem usque eo emēdatum liberarint· Sed si posthac etiam delictum idem cōmiserit·morte tum·utriusq3 delicti causa·mulctandū lex precipit· Item hōis ē ꝓfecto ini quioris ea cōmitter̄ q̄ crimini assignari iique miꝰ cō sentaneū ē·Iniuria·n· uel ꝑ iram per metū ꝑ libidinē

per multas alias huiusmodi causas aduehi potest· non tãtummodo ex consulto· Crimen autem ex consulto magna ex parte iniuste obicitur· quamobrem cũ sen tencię accusatorem iniuste agere· pariter & reum de liquisse affirment· Improbusq; habitus sit· qui ĩiuste accusat· uictoriam lex iure optimo reo impt̃it· Item nos etiam ipsi nr̃is cũ familiaribus ita agimus· ut cũ eos deliquisse aliquid suspicamur & tamen nihil certi habemus sed pariter culpa uacare existĩamus· nõ ꝓpti nus ad plectẽdum ueniamus· atq; si nihilo rem amplꝰ percellere possimus· culpa eos omnino absoluimꝰ· Itẽ grauiorem is facit· iniuriã qui ex consulto quẽ qui nõ ex consulto iniuriatur· At qui planus atq; calumniãs semper ex consulto lacessit· qui aũt iniuste aliud fecit aut per necessitatem aut per imprudentiam aut ꝓut aliter sors tulerit· delinquit· cumq; pares sentẽtię sint accusator iam ex consulto iniuriam facer̃ dimidio iu dicatur sententiarum· reum aũt facere qdem iniuriã reliquo sententiaꝝ dimidio asseritur· sed facere tamẽ ex consulto non constat· ergo cũ grauiorẽ accusator q̃ reus facere ĩiuriam iudicetur· merito legum auctor eum uincer̃ censuit· qui iniuriam fecit leuiorẽ· Addo etiam ꝙ semper iniustior est· qui se latere non putat & tamen facit· iniuriã q̃ qui se latere posse existimat· At qui iniuste crimẽ cuiq̃ obicit· eũ quidẽ ipsum quẽ suis uexat· calũniis haud unquã latere se posse arbitra tur· Cęteri qui iniuriam faciunt· latere sese plerіq; oẽs eum existimant· in quem iniuriam animaduerterũt ergo iudicari iniustiores accusatores debent q̃ rei·

Vam ob causam q ex balneis furatus est· aut ex palestra aut ex foro aut ex aliquo eiusmoi loco morte mulctatur· qui autẽ ex domo pri uata furti preciũ duplũ exoluit· An qa ĩ dõibus rẽ cus

todirẽ melius possumus· nã & ꝑies firmꝰ & clauis ẽ· & fãiliaribus res dõestice cure oĩbus sũt· ut tuto seruẽt· At ĩ balneis ceterisq; publicis locis facilis cuiq; facino ris perpetratio est Nil enim ad custodiam satis q sua posuerit· habet preter oculos· Itaq; facultas datẽ· furan di· etiam si aspectũ paulisper diuerterit· Quamobrẽ legum auctor ratus sua ipsos custodire satis nõ posse legem adhibuit minitãtẽ acerrime uitam futuraȝ ne mini qui furtũ publicis locis cõmiserit· Item ĩ domo penes dominum ipsum est quem uelit recipere & cui minus credat cauerẽ· At ei qui in balneis quicquam po suit· ꝓhibere neminẽ licet· nec ingredi nec ingressuȝ uestem suã ibi deponere undẽ surrepturꝰ sit· sed ꝓut libitum est· eodem ĩ loco surrepturi & amissuri ami cula promiscue iacẽt· Qua propter legum auctor ho minis rẽbus qui sua spõte furẽ· suam in domũ excepit· sibique errauerit· non magnis admodũ suppliciis cen suit consulendum· His uero qui communem balneaꝝ additum cõuersationemque habeant necesse est· sup plicium furti grauissimum ꝑsidio statuit· Item qui locis quoꝝ aditus oĩbus patet furtũ cõmittũt· oĩbus patent· eo aĩo esse ut & uite seruati ne sui quidem cõ modi gracia probi esse unquam uideri uelint· utpote qui frustra se probos apud eos ementiantur· qui rem norunt· Iam ergo palam suam nequitiam prauitatẽ q; exercere incipient· At qui uni tantũ palam fuerint dissuadere uel peccunia uel re aliqua conanẽ ne facinꝰ patefaciat· Quocirca nõ tota uita hi praui ꝑseuerẽt· Itaque legũ conditor dampna his leuiora prescripsit Item ea potissimũ delicta dedecꝰ reipublice afferunt que in conuentibus collegiisque publicis committũt· ut econtra honorem cõparant summũ· ea maxime q integre publice aguntur· Ita enĩ fit ut ciues & sibi &

ceteris conspicui sint uirtutem pre se ferre & colere. Atqui eiusmodi furtis nō solum priuatim qui suum amisit dētrimento afficitur. uerum etiam tota res. p. conuiciis lacessitur. & maledictis. Igitur dampnis merito grauioribus is punitur qui locis publicis quā qui priuatis ī edibus furtum egit. Item q ex domo priuata rem suam amiserit. sine ulla cōtumeliosa affectiōe domi manens suum perferat. casum. Atqui in balneis aut alio id gn̄9 loco amisere egre ind̄ nudi discedūt & plerisq; oēs irridentur. qd̄ lōge molestius q̄ rei iactura est. Qua de causa leguz lator dampna his statuit. grauiora. Quinetiam alia complura simili ratione leges precipiunt. ut q hōi magistratu predito maledixerit grauiter mulctari qui priuato nullo affici detrimēto & recte quidem. sic enim non tantum in magistratū deliquisse qui maledixit. iudicatur. sed in rempublicā etiam contumeliose egisse. Pari sane ratione & qui in portu furat9 est. non solum priuatim offendisse. uerum etiam reipublice uniuerse dedecus aduexisse putatur. hec eadem uel ī ceteris reddenda ratio est. ubi aliquis sit publicus conuentus & compitum.

Vr si iudicū sentencie pares aduersariis fiat. reum uicere solitum est. An q reus nullo ab aduersario detrimēto affectus sit. sed suffragiis paribus uictor euaserit.

Vr super furto dampnum capitale statutuz est. super cōtumelia que grauior iniuria est estimantur quid pati suo corpor. aut q̄tum soluere debeat. qui deliquerit. An ppterea q agere cōtumeliose hūana quedā affectio est. omnesq; homines plus minus ue eius pticipes sum9. At furari nll'a necessitate hūana cogimur. Adde q qui furtum cōmiserit idem agere quoq; maluerit contumeliose.

DECIMA·NONA PARTICVLA·QVE AD·ANIMI·RATIONALES·VIRTVTES·PERTINENT·

Vr homines qui ingenio claruerunt· [Ingeniosi melancholici.]
uel in ſtudiis philoſophię·uel in re·p·
adminiſtrāda·uel in carmīe pangēdo
uel in artibuꝫ excercēdis melancolicos
oēs fuiſſe uidemus· & alios ita ut etiā
uiciis atrębilis īfeſtarent̄· ceu inter heroes de hercule [Hercules.]
fertur·hic enim ea ipſa fuiſſe natura putat̄·& morbū [Comitialis morbus sacer]
comicialem ſacrum ab illo & herculeum priſci nomi [et herculeus.]
nauere·Pueroꝝ quoqꝫ motio mētis idem hoc explicat
& eruptio ulcerum·quę mortem īterdum antecedit·
Id enim plerisqꝫ atra bile conſiſtit·& lyſandro lacedę [Lysander Lacedemonius.]
monio proxime ante obitum gen9 id ulcerū emerſit·
Adde Aicem & bellerophontē·quorum alter penitus [Aiax· bellerophon]
ad īſaniam prorupit·Alter loca proſequebat̄ deſerta·
Vnde illud Homeri·Aſt hic quando etiā diis grauior [Homerus.]
omnibus errat in campos ſolus latos·inque auia rura
Ipſe ſuum cor idens·hominum ueſtigia uitans·Quī
etiam pleroſqꝫ alios ex heroum ordine morbo eodem
laboraſſe cōpertū eſt·Annis uero poſterioribus·Em [Empedocles· Socrates]
pedoclem·Socratem Platonem·alios complures uiros [Plato]
inſignes hoc fuiſſe habitu nouimus· atqꝫ etiam ꝑtem [Poete.]
ordinis poetarū ampliorem·Nam & multos id genus
hominū morbi ob eiuſmodi habitū corporis exercēt·
& aliqui ſuapte natura in eos ipſos affectus perſpicue
uergunt· omnes tamē fere ut dictum iam eſt·natura
huiuſcemodi extiter̄· ergo cauſam primum exemplo
haud ſane incōmodo uini capiam9· Vinum·n·īmodi [Vini exemplum.]
cū tales maxīe hoīes redder̄ uidet̄·quales melancolicos
eſſe affirmamus·moreſqꝫ uarios id condit·cum bibiē

ut iracundos humanos misericordes audaces quorũ nihil mel aut aqua aut lac aut eiusmodi aliqd efficer potest. Intelligi plane q̃ uarios reddat homines licet. Si quis potante ipsum aiaduertat ut gradatĩ euariat. Vbi eĩm uinum hõiem frigentẽ taciturnũq; a sobrietate accepit paulo liberaliori poculo r̃fouet excitatq; ad uerba. Tum largiori potu uerbo⁊ uberem eloquẽtem fidentemq; reddit. posthac processu potandi ampliori audacem propenũmq; facit ad agendũ. Deinde plenius amplificato in contumeliam & petulantiam uertit mox ad ĩsaniam propemodũ accendit. Postremo nimio ex potu resoluit stultumq; agit ĩ modum eorũ qui a pueris morbo laborant comiciali. aut etiã eo⁊ qui uiciis atrę bilis maiorem in modum continẽtur. Igitur ut homo idem inter bibendum moribus immutatur uariis. uniq; mẽsura quadam idẽ crebro a se discrepat ita sunt qui singulis morum generibus adeo inualuerint ut aliorium nequeant commutari. Qualis enim uinolentus hic est talis quisquam alius factus a natura est. scilicet alius loquax. aliꝰ mente cõmotus alius lachrimabundus. nam tales uinum quoq; informat Exquo illud Homeri. Me uictum bacho lachrymas effundere dicũt. Quippe misericordes ĩtedũ reddunt & alias efferri alias taciturni. Sunt eĩm qui rursꝰ taceãt & maxĩe q̃ ex melancolicis mente ferme summota cogitabundi esse soliti sunt. Qui etiam ad amandum ꝓpensiores uinũ facere idoneum est. Indicium q; sępe qui potat uel osculari eos adducit quibꝰ nemo sobrius dare osculũ uelit uel q̃a deformes sunt uel quia ętate ꝓuecti. Vinum tñ nõ longo hęc auget tempe sed breui. Natura sane dũ uita eduret assiduis incrementis ãplificat. Alii nanq; audaces & temerarii alii taciturni alii misericordes alii timidi per naturã

Homerus

& instituūtur & augentur· Quasobres eandem esse causam cōstat·qua uel uinum uel natura mores cuiq; inseminar̄ possit·& augere· Confici nanque in dies ui caloris omīa soleat habitui· igitur natureq; atrę bilis flatus ciere datum est·Quocirca uicia corp̄is q̄ flatū pre se ferunt·iliūq; dolores atrę bili mēici tribuūt·& uinum uero flatus mouere nimirū pōt·q̄obrē similē ambo isthęc sortiunt̄ naturā atra bile & uinū cōstat uinū eā hr̄e uim e spuma q̄ excitat oleū·n·q̄uis calidū nihil spumat·uinum large ampliusq; nigꝝ q̄ albū· q̄a calidius & corpulentius est· unde fit ut cupiditatem ueneris accendenre uinum possit·quare nō inepte ue nerem iunctā baccho autumant·& melancolici quoq; magna ex p̄te libidine afflūetiꝰ concitant̄·cōcubitus eīm flatus copia agit̄·Cuius indicium q̄ pēnis ex p̄uo citissime in molem augescit insignem·Nisi·n·flatus nō ita extumescer̄ pōt atq; q̄n etiā prius q̄ t̄ps p̄medi seminis sit uoluptas q̄dā gestiēs pueris adhuc orit̄ cū iā pubi p̄pinqui testiculos p̄ libidinē pruriūt· q̄d ·s· ob idipsum fit q̄a flatus p̄meatꝰ trāsit q̄ postea hūor p̄fertur·Et seminis quoq; in concūbendo p̄fusionem eiectionēq; a spū impellēte fieri p̄spicuū est Igit̄ ul' in esculētoꝝ potulētoꝝ ordīe merito ea libidinē mouēt· quę locū genitaliū flatu implēt·Exquo fit ēt ut uinū atri coloris talē hōiem reddat· q̄lis melācolicus flatu lentus est·q̄d late in nōnullis patescit·sunt·n·magna ex p̄te duri· ueniśq; tumidi q̄bus atra bilis redundat· Cuius sane cā ē nō sanguinis sed flatus copia ·Sed cur nō oībus melācolicis aut fuscis color̄ inuecta duritas ē sed his tātum q̄bus uiciū amplius inualuerit alia rō ē Nūc de eo q̄d p̄ricipio explicare maluimus agendū ē· humoris id genus quā atꝝ bilem uocamꝰ p̄tinus sese cōstātie naturq; uniuersi corp̄is ītermiscet cōfūditq;

Tempamētū ·n·omne calidi & frigidi est·quippe cū ex his duobus natura & seruet & constet· quāobrem atra etiā bilis & calidissima & frigidissima reddi pōt Pati nāq; isthęc ambo eadē aptissima suapte natura est ut etiam aqua tā & si frigida est tamen si satis cō calefacta ē uelut quę feruet calidior q̄ flama ipa sentit̄ & lapis quoq; & ferrū ignita carbōe calidiora euadūt quę quidem natura fria esse nullum dubium est·Sed de his dictum planius est ubi d̄ ignis natura & opera docuimus·atra autem bilis non p̄ summa sed natura penitus frigida oio ita se habet· ut dictum iam est·si modum excedit hominē facit attonitum· aut obtur pentē aut anxium·aut formidolosum Sed si admodū incalescit securitatē animi cātilenasq; parit & mētis alienatōnem & ulceꝝ eruptōnē·& alia pleraq; generis eiusdē· parti igit̄ hominum maxīe uictu quottidiano redundans mores nihilo immutat·sed morbum me lancolicum tātummodo creat· at qb9 habitu natura tali constiterit· mox his multa & uaria moꝝ genera exoriunt̄ ꝓut·s·alius aliā habitus intemperiē sortit9 est·exempli gratia·In quibus multa & frigida bilis ē atra hi stolidi sunt & ignaui·In quibus per multa & calida hi pciti & ingeniosi amasii ꝓpensi ad omnem excādescētiā & cupiditatem·nōnulli etiā loquaciores Multi etiā q; ille calor sedi mētis in uicino ē morbis uesanię implicant̄ aut īstinctu limphatico īferuescūt exquo sibille efficiunt̄ & bacchę·& omnes qui diuino spiraculo instigari credunt̄·Cum scilicet id n̄ morbo sed naturali intemperie accidit·Maracus· Ciuis syra cusanus poeta etiam pręstantior erat dum mēte alie naret̄ At qb9 mi9 ille calor remissus ad mediocritatē sit hi prorsus melancolici quid̄ sed lōge prudentiores & quanquam aliqua in parte minus excedant multis

Tamen in rebus cęteris sunt omnibus prestantiores
alii in studiis litterarum· alii in artibus·alii in repu·
magnum etiam ad subeunda pericula discrimen hic
habitus affert·quippe cũ multi metu uarie moueanť
ob eam scilicet rem q ita a se ipsi differunt prout in
cidit ut uices eius habitus gererent·habitus enim me
lancolicus ut morbos uarios creat·ita etiam ipse inae
quabilis est quippe qui alias frigidus in modum aquę
alias calidus sit·quamobrem cum formidolosum qcq
denunciatũ est·si habitus iusto frigidior sit· timidũ
reddet· Iam enim metui aditum patefecit· & metus
ipse refrigerat ut ex his constat·qui metu perculsi ob
tremiscunt· Sed si amplius caleat metus inuectus ad
mediocritatem reducet· tempera bit·Intrepidumq
perinde hominem seruabit·Quinetiam cum sponte
molestiis animꝰ tabescit·quod frequenter usu cueit·
ratõ per quam similis est.·Fit·n·sępenumero ut anga
mur & animo succũbam us·sed cur ita nullaꝫ redder
causam habeamus alias contra ut securitatem animi
gestiamus·Sed quamobrem minime cõstat·Affectus
igitur tam isti q illi superius explicati paulisper qdẽ
consistere in omnibus solent·omnes eĩm aliquid illiꝰ
materię facultatisq sibi intermixtum ꝓculdubio cõ
tinent·sed quibus alte ampliterq constiterit·hi iam
morum qualitate quadam notescũt· & nominantur
ut eĩm specie interse distant·non quia faciem habẽt·
sed quia faciem talem·id est alii pulchram·alii turpẽ
& qui nihil superuacui gerunt hi stata sunt forma·
sic etiam qui leuiter habitu illo constant hi medium
tenent·q plene·hi iam dissimiles multitudini euadũt
Nam si oĩo merus bilis atrę habitus sit melancolicus
admodum necessum est·si autem quendam inmodũ
temperetur·egregii singularesq instituuntur· hi tñ

si parum sue ualitudini cōsulunt· facile in uicia bilis
atre labuntur·alii parte alia sui corporis· Alii namq
in morbum comicialem incidunt·alii attoniti fiunt
alii uehementissime anxii aut formidolosi reddunt·
alii maiorem ī modum sibi confidunt & sperant·qd
etiam Archelao regi macedonie usu euenisse accepi9·
Causam uero tam uarie potestatis ipse habit9 dat·ī
ꝑut frigid9 calidusue cōstiterit·Nam si ultra modū
frigidus sit·molestie anxietatesq spōte sine ulla rōne
nascent·exquo mortē laqueo sibi consciscunt· maxīe
quidem iuniores interdum tamen & seniores·Multi
etiam uinolenti sese interimunt·Nōnulli uero ex me
lancolicis ubi abunde potarunt·dolēt· & animo uehe
menter succumbunt Calor etenim naturalis a calore
uini extinguitur·calor autem q eam continet sedem
qua speramus & sapimus facit ut securo animo sim9
Qua de cā omnes ad uiolentiam usq prompto anīo
bibimus· Omnes aī spe bona uini copia afficit queād
modum iuuentus adolescentulos· Senectus·n·parum
sperar̄ potest·Iuuentus spe plena est· nō desunt quos
angor interpotandum eadem illa de cā cōprehendat
qua etiam post potū nōnullos occupat· Quibus igit̄
calore natiuo emarcescente oritur aegritudo· hi sibi
laqueum potius petunt·qua re iuuenes potiusq̄ senes
laqueo se interimunt· Alteris eīm calor per aetatem
marcescit·quod nature agitur ordīe· alteris per uim
ipsius aspectus quod contra naturam est·Quib9 aūt
calor extinctus subito est· hi repente se interficiunt·
ut omnes mirentur· eo ꝙ nullum indicium ꝓcesserit
Cum igitur atra bilis perfriget ut dictum est uarias
animi molestias anxietatesque gignit· Calidior autē
cum est securitatem & letitiam praestat·Quocirca
pueri laetiores· Senes tristiores esse consueuerunt·

Alteri enim calidi alteri frigidi sunt· quippe cū non nisi refrigeratio quedam sit ipsa senectus·accidit ẜo ut calor subito causis quoq̧ externis extīguatur· quē admodum q̄ preter suā naturam candēt·ceu carbōes aqua super infusa extinguuntur·unde fit etiam ut se data ebrietate nonnulli seipsos enecent·Calor eīm ex uino adiectus externus est quo extīcto usu euenit illa perniciosa affectio·Et post coitum quoq̧ uenereum animo pleriq̧ oēs succūbunt·redduntur q̧ tristiores· Qui tamen copiam excrementi suo cum semīe effuderint hi letiores hilarioresq̧ euadunt·quippe qui sic excremento & flatuatq̧ calore nimio leuenē·ceteros tristiores demissioresq̧ sepe uenus reliquit· eo q̧ pti necessarie aliquo subtracto refrigerantur· qđ hūoris eius paucitate qui effluxerit patet·Summa igitur rationū colligamꝰ·homines melancolici uarii ineq̄lesq̧ propterea sunt·quia uis atre bilis uaria & inequal' ē· Quippe que uehemēter tum frigida· tū calida reddi eadem possit·& quoniam uim eadem morū obtinet instituendoꝝ· mores·n·calidū condit & frigidū oīm maxīe que nostro in corpē habenē·Idcirco nos morū qualitate afficit quadam informatq̧ ut uinum quod ꝑut plus minusue corpori intermixtum infusumq̧ est uarios reddit·flatuosum aūt utrūq̧ est·& uinum & atra bilis· cūq̧ rō sit ut portio quoq̧ aliq̄ tempata illius inaequabilis ordīs hēat statusq̧ modo quodam acquiratur integre· habitusq̧ respondere calidior frigidiorue possint ob exuperantiam qualitatis hinc efficitur porro ut melancolici omnes non per morbuꝫ sed per naturam sint ingenio singulari·

Vr per aliquas scientias habitum nos habere cēseamus ꝑ aliquas non·An habitum nōnisi ꝑ eas tantum adipisci putamur q̄bus uī inueniendi acq̄rīꝰ

Inuentio enim ex habitu est.

Vr omnium animantiũ hõ prudentissimus ẽ. utpote qa capite mĩmo ẽ.s.ad sui corpis pportõnẽ An quia uarię minimo est ob id enim ipsum capitis quoque minutio accidit. & inter homines ipsos qui minori sunt capite prudẽtiores nascũt q̃ q sũt grãdiori.

Vr seniores amplius mente ualemus. Iuniores ocius discimus. Quia natura parens & auctor omnium instrumenta nobis duo inseruit quorum opa instrumentis extraneis uti ualerem9. manum in quã corpori dedit anime mentem. Est enim mens quoque rebus a natura nobis inpartitis annumeranda uicem sane gerens instrumenti. Cętere omnes sciẽtie artesque nostra opera sunt mentem ipsam opus esse naturę ita tendum est. Vt igitur manu non iam inde ab ortu naturae uti possumus. Sed cum eam natura absoluit perfecitque. procedente namque ętate manus suum opus maxime efficere potest. ita etiam mens quę res naturalis est non protinus sed in senectute maxime nobis contigit atque tũc potissimum cõsumat atque absoluit. nisi detrimento aliquo lacera lęsaque sit. queadmodũ cętera quoque opera naturę. Posterior mens uero quã manuum facultas accedit. quoniam instrumenta et mentis posteriora sunt q̃ manuum instrumenta. est enim mentis instrumentum scientia. menti namque util' scientia est ut tibicini tibia. manuũ instrumẽta res plęręque naturales sunt. natura autem ipsa eiusque res omnes priores sunt q̃ scientia Quorum autem instrumenta priora sunt. facultates quoque eorundem prius contingere congruũ est. his eim crebro utẽtes conficere habitum solemus. & ista sic reciprocantur ut quam uicem hęc inter se gerunt. quorum instrumenta sunt. eandem instrumenta quoque ipsa inter

se habeant· Vicissimque quam instrumenta inter se eandem illa quorum sunt instrumenta· Mens igitur ea de causa nobis senioribꝰ potius contingit· discimꝰ autem ocius iuniores quia rem ferme nullā tenemꝰ Cum enim res plerasque scimus· non eque praeterea capere alias possumꝰ quomodo etiā meminisse meliꝰ ea ualemus· que mane primum percipimus· deinde ꝓcedente die memoria hebetamur· quoniā multa iam perreptauimus

Vr homini potius ꝙ cuiquam ex ceteris animātibus credendum est· Vtrum ut Plato Neocli respondit quia hō solus omnium animantium nouit enumerare· An quia solus deos ueneratur & colit An quia omnium maxime uim obtinet imitādi· hinc·n· discere tam multa & uaria potest·

Vr nihil ī eo delectamur qđ triangulum duobꝰ rectis pares angulos internos uel hr̄e spectamus uel habituꝝ speramus neq̧ in aliquo generis eiusdem nisi forte in speculatōne ipsa delectandum sit hec tn̄ ęquo modo iucunda sane sit· etiā si tribꝰ rectis aut ēt pluribus pes angulos hēat sed nimiꝝ tūc delectari est cum aut ludis olymphię nos uicisse meminimus aut aput salamina nauali pugna hostes supasse· aut tl'e qđ futuꝝ speramus nō cum his ipsis cōtraria expectamꝰ an in rebꝰ istius mōi delectemur ꝙ ul' fuerūt ul' sunt cōsilio nr̄o aut oīo hūano & opa· ꝗ aūt natura lege in cōmutabili ita esse uoluerat· hęc suę tantūmō ratōis cōtemplatu nos alliciunt & oblectāt· sed cum rerum gestaꝝ ꝑ quā aduersa ratō sit efficitur· porro ut quę inde ꝓfecta sint in ꝑte lętabilia in ꝑte tristia ueniāt· Omnia autem laetitie tristitięue ratōne aut uitamꝰ aut persequimur

Vr medicus ad sanitatem usq̃ tantũmodo suaꝫ operam prestat. Primum eĩm corpus extenuat dehinc siccat. tum sanitatem inducit. posthac nihil ulteriꝰ agit. Vtrum q̃ fieri non potest ut ex sanitate aliud q̃cquã efficiatur. An si q̃d fieri possit. ad aliam spectet scientiam afferriq̃ praeterea ex sanitate aliq̃d licebit. ergo si oĩa fieri uel ex contrariis uel ex mediis soleant. constet ut illud aegrotet quod uel siccius uel humidius uel tale aliquod est igitur ex minus frigido in minus frigidum. Et postremo in iustam uicem caloris. uel siccitatis. Vel humoris medicus adducit. transferens sese ex contrariis aut mediis. dum ad euꝫ deueniat habitum. qui sanitati accomodatus est. ex quo quidem nihil esse natura fert nisi quod medium ergo aliquid praeterea facere potest. ut enim eatenus uenit. sic retrorsum abire potest. Sed ars non istuc profitetur. semper eĩm quod melius est id artis ratõ & spectat & facit. Itaq̃ nec ulla alia nec ipsa reddendi ratõ de sanitate quicquam aliud faciet. cum uel nihil effici necesse sit. uel rei destinande cõtrarium quãdo quidem eadem est scientia contrariorum. Ita uel in edificandi ratione nihil est quod contrarium faciat. Nec uero ulla ars alia est quae ex hoc quicquaꝫ faciat Nisi ueluti ex parte quemadmodũ suendiũ ratio ex ꝑscisso calceũ r̃ddit. fieri nãq̃ bifariã aliq̃d ex aliquo ita ꝑt ut ul' cũ illud ꝯponit̃ uel cũ destruit̃ hoc consistat

Vr hominem philosophum differre ab orator̃ putamus. An q̃a philosophus ĩ reꝝ speciminibꝰ agitandis exquirẽdiq̃ suum studium posuit. orator his rebus uersatur. quę cõsortes illorum speciminum sunt. Verbi causa alter quidem iniusticia sit nouit. alter quis iniustus est. & alter quid tenor tirannidis sit cognitum habet. alter qualis ipse tirannus.

Vr genus id hoīm quod Dionisiacos technitas id est artifices bacchanales aut histriones appel lamꝰ· improbis esse moribꝰ magna ex ꝑte ꝯsueuerūt An quia minime sese studio sapiētie dedunt· eo scilꝫ ꝙ in artibus necessariis magnam aetatis suae partem cōsumunt·uitamq̧ plurimum traducūt incōtinētē· ꝑtim etiam cum inopia·quod quidem utrunq̧ uicia et gignit et auget·

Vr ueteres p̄mia certaminibus corpoꝝ posuerūt sapientie nullꝰ quicq̄ statuerit·An quia iudices qd̄ ad ingenium attinet· uel prestantiores·uel nihilo deteriores nimirum esse his debēt·q inter sese certāt· qd̄ si homines sapientia excellentōres certare deberēt preponeretq̧ premium·arbitris sane sibi careret·At uero in certaminibus gymnicis quisque suo tantum aspectu iudicare integre pōt·Item auctor ille p̄mioꝝ tale suis hominibus certamen proponere noluit und̄ inimicicie seditionesq̧ maxime exorirentur·homīes enim cum in re sui corporis aliqua improbanť· non moleste omnino ferunt·neq̧ his infesti redduntur·q ita iudicarint·At si stolidores iudicati sunt·iudicibꝰ admodum ipsis succensent· egreq̧ uehementissime ferunt·que quidem res seditiosa & stolida est·Adhec premium praestantius esse suo certamīe decet· Itaq̧ certaminū gymnicorum premiū optatius & ꝓstātiꝰ q̄ ipsa contertacō est prudentia uero quondā p̄mium praestantius esse possit·

Vr homo maxime· aliud intelligat · aliud faciat·An quia contrariorum eadē scientia est·An quia mentis officium plura contin git Appetitus in unum tantūmodo ꝓfluit Atqui homo mente magna ex parte uiuit & ratione

Bestie appetitu ira cupiditateq; ducuntur.

Vr nōnulli pecunias acquirere non impendere consueuerunt Vtrum ꝙ suis moribus uiuūt. An oblectamine quod in spe positum est alliciūtur.

Vam ob causam qui grauiter & suauissime dormiunt nihil somniant An quia & sensus & intelligētia hōnis tūc suo fūgi officio pōt cum animus tranquillatur & requiescit. qua quidem requie. uel ipsa sciendi ratio constare uidetur. quippe quę animum sistat atque ex temeraria agitatione in trāquillitatem adducat. Cum enim animus mouetur uagaturq; fieri non potest ut aliquid uel sentiatur uł intelligatur. exquo fit etiam ut amentes sint pueri z ebrii. & insani. facit etenim calor qui nimius in his ē. ut motu plurimo uehementissimoq; inquietenť. quo motu desistente prudentiores esse incipiunt. cum. n. uis illa intelligendi sedata est. facilius sistitur. rerūq; rationibus adsciscit. & quidem qui inter dormiēdū somniant. non alia de causa uidere sibi illa uidentur. q̈ intelligentia cōstante requiescenteq;. quod quidem somno contingit leuiori. Iactať enim animus noster maxime in somnis. calore scilicet qui undique in ꝑtē se colligit interiorem. atque ita efficitur ut plurima uehementissimaque illa obstante iactatione nullum interuenire somnium possit. Nec putandum ut animus tunc conquiescat. & per se maxime sit. cū nullū somnium trahitur. ut multitudinis opinio est. Sed contra omnino incidit. ut qui in motu plurimo est. Nec paulisper quiescit. hic intelligere nequit. Pluri9 autem motus cū suauissime qs obdormiscit. merito propterea est. ꝙ tūc maxime larga caloris copia ī ꝑte cōtrahitur interiorē. animum uero cōcitatū nō solū.

interuigilãdum· sed ne p qetē quidē intelligere posse Argumentum illud etiam est q in somnis quos cibo ingesto primos agimus nulla facultas uidendi somni datr cum maxīe accidit ut animus ppter cibū ingestū concitetur· somnum uero ipsum occurrit cum cogitantibus nobis & ante oculos rem ponētibus somnus accedit· quapropter ea maxīe somniamus quę agim9 aut acturi sumus aut uolumus· de his·n· maxime cogitationes imaginationesq obueniunt· & qui instructi uirtutibus sunt meliora somnia uidēt q ēt uigilãtes meliora aīaduertunt· Qui deterius uel aīo uel corpe sunt affecti deteriora concipiunt· quippe cum etiam affectō corpis faciat ad somnii uisionē hōis·n· morbo laborantis ,pposita quoq animi uiciosa sunt· atq etiã ,ppter corporis pturbatiōem animus quiescere neqt Melancolici idcirco in somnis crebro excitari consueuerunt q calor largiore urgēte animus moueri ęquo amplius cogitur· quod cum motus uehementior sit· merito dormire minime possunt·

VICESIMA PARTICVLA QVAE AD· OCVLOS· AVRES· NARES· OS· TACTVM· VNIVERSAM FACIEM CORPVS TOTVM ATQVE COLOREM PERTINENT·

Vr oculo perfricato sternutare cessamus An ob eã rem hūoris respiratio moueatr· lacrimam·n· oculus perfricatus emittit· sternutamentū aūt humoris copia excitatr An qa plus caloris minus corrūpit absumitq· Oculos aūt pfricatus plus caloris sibi acqrit q̃ nares cōtineãt Quãobrem etiam si quis nasum perfricuerit ipsum sternutamentum desistet·

Vr uno oculo exquisitius cernitur q̃ duob9 An qui a plures motus duob9 q̃ uno excitant̃ quem admodum oculis peruersis multiplicez agitari motū certū est · ergo duoꝝ unus motus nō est · unius un9 & simplex ē itaq̧ efficit̃ ut exq̃sitı9 uno q̃ duob9 cernat̃

Vr homines irati oculis maxīe erubescūt · pude facti auribus · An quoniam oculi refrigerantur eoꝝ quos puduit · Pudor · n · in oculis est · nec respicere ualent quos pudor tenet · & timor quoq̧ refrigeratio loci eiusdem est · calor aūt in ꝑtem transit aduersam quę posterior est · Aures uero satis ex aduerso posite sunt itaq̧ pudore maxime erubescunt · iratis porro ꝑ sidium in eam partem tanquā uiolatam tranimittit̃ quę & sensu & motu facilior est · naz & in metuendo calor eam ipsam maxime deserit ·

Vr altero oculo apprehenso · alter constantius cernat · An quia oculoꝝ initia ex eodē depēdet · Cum igitur alter mouetur cōe quoq̧ illud mouetur initium · quo mouente alter etiā oculus moueatur ne cesse est · q̄obrem altero apprehenso uis illa cōīs tota alteꝝ mouebit itaq̧ plenius cōtendere poterit ·

Vam ob cām q cęci ab ortu naturę sunt calui nunq̃ efficiantur · An quia humor cū redūdat in capite oculos uehemēter īfestat q̃ d̃ cā qb9 flluctio nes oc̄los urgēt uenas tp̄m ferro cadēte medici tāgūt quo hūoris foramīa obcęcent̃ atq̧ spissescāt & caput quoq̧ dissecta cute obscalper̃ cōlueuer̃ cum igit̃ hūor excrescēs uacāsq̧ ī capite oculis detrimēto sit fieri ꝑt ut mı9 humoris in caluaria ob id ipsum consistat q a māgna parte laps9 ī oculos ē z . cū excremētis humoꝝ materiaque inutili capillus proueniat que quidem in

capite cęcoꝝ ab ortu naturę large redundant· merito nunquam isti calui efficiuntur·

Vr homines qui oculis prominantioribur sunt magis a fumo infestantᷣ· An qa fumus citissime oculis protendentibus incursat·

Vam ob causam utrūq3 aspectū simul diuertere dextro sinistroq3 uersus· & ad nares demittere· atque etiam alterū dextrorsus sinistrorsusq3 deducerē possimus· Vtrumq3 uero seorsum· alterū sinistrorsus alterum dextrorsus simul distrahere nunq̃ possumus Quinetiam deorsum sursumq3 haud quaq̃ in conuertere licet quamuis facultas simul demittendi in idem detur ut dictum est· An propterea ꝙ quamq̃ duplex aspectus sit· ex eadē tamē origine· ę quo nexus aptusq3 dependet· Vbi autem ita est· quotiens alterum extremum mouetur· r̄liquum consequatur· eodem necesse sit· Alteri9 enī extremi principium extremū reliquū est· Quod si res una simul ac eodem ī tempore nunq̃ in ꝑtes aduersas moueri queat· nec aspect9 ita moueri poterit· quippe cum ita committatur· ut extrema in partes moueantur· aduersas· Siquidem alter sursum alter deorsum mouebitur· initiumq3 sequi utrumque necesse sit· quod impossibile est· Oculorum uero limitas euenit· quia globi continentᷣ principio quo & sursum & deorsum· & latera uersus lubrico sese uertere possint· Cum igitur ita positi sunt· ut situ inuicē sibi respondeant· atq3 mediū teneant· mouendi sese sursuꝫ deorsum latusq3 uers9· eodemq3 in puncto sibi pupillā habeant· Tunc situ integerrimo cōstant· pręcipueq3 mobiles circūaguntᷣ At qui eodem in puncto pupillas cōtinent limi quidē non sunt· discrepare quamq̃ īter se post & aliis ꝑte alba retracta· nigrę nōnihil occulitᷣ mō eoꝝ q sternutaturi sunt· aliis in angulū exteriorē

nigra conuellitur· ut furiosis aliis in iteriorem nares uersus incubit·ut tragicis laruis hominibusq; acerbis seuerisq;·Sunt enim contuitu graui cogitabundoque Quotiens uero situ dissili globi positi sunt sed pucto code radii profluunt·aut situs similis est·sed punctum non idem limis oculis hominem esse necesse est·Itaq; hic suscipit·& oculos cotrabit· Globum enim eudem in habitum collocare conatur· atq; alterum firmu co tinet alterum agitat·haud enim fieri pot·quin limuz sit·qui no eodem de puncto radios depromat· quippe qui dimotum contuendi principium habeat·perinde ac ille cui res una geminari oculo suppresso uidetur · ergo si oclus sursu dimot9 e·termi9 ispiciedi dorsu e sed si oculus lapsus deorsum est· terminus sursu habe tur·Oculo tamen uno situ suo dimoto moueri qdem res una sursum deorsum ue ob idipsum uidetur·quia pupilla ita se mouet·sed geminari haud unqua uideri potest·nisi duplex conspectus sit·peruertaturq; ratio uidendi·Ita fit ut strabonib9 res eade geiari uideatur Causam situs habet·eo scilicet q oculos no suo medio nexus locatusq; est·

Vam obrem qui cognomen lusciosi habuerunt litteras minutas scribere consueueru t· Mirum enim ut qui obtusis sunt oculis rem faciant·qua eoru facere interest·qui acumine ualent oculorum Vtruz quia proxime posita magna esse uidentur· illi autem oculis proxime admotis scribere solent· An quia con tractis palpebris scribant· fit eim per imbecillitatem ut si laxatis diductisq; oculis scribat·aspect9 distract9 passusq; hebetescat·si adductis·& coiuentibus uniuer sum depromptus acutius uideat·Quod tamen angu lum informat· exiguum·efficit necessario ut exigue litterę scribantur·

Vr uno uidere oculo impatibilius sit. An quia minus animo qui ita cernit afficitur quo fit ut minus affectionis contrahatur

Vr nõnulli post lippitudinẽ acutiꝰ uideãt An quia purificati oculi sunt. fit enim sępe ut exterior densitas pupille aciem arceat. q̃ lacrima emissa laxatur. atq; resoluitur. Quamobrẽ prosunt interdum quę mordent. & lacrimã euocãt ut cepe obsunt. quę tantũmodo assiccẽt ut origanũ

Vr distracta cõspectuum societate res una geminari uideatur. An propterea ꝙ oculi utriusque radius non ad punctũ idẽ deuẽit ergo ꝙ bis noster animus inspexit idem geminum. se inspexisse existimat. Proximuʒ euenit cũ digitos mutatis uicibus implicamus. itaq; aliquid tangimꝰ Duo nanq; sentimus. eo ꝙ unum bis tangimus.

Vr sensꝰ dexteri nihilo sinistris p̃stãtiores sint. cũ in cęteris omnibus dextra sinistris commodiora habemus. Vtꝝ ex cõsuetudĩe ita fiat. Statim enim cum nati sumꝰ utrũq; sensuʒ exercere incipimus. Pars autem dextra exercitatiõe insuescere inque frugem euadere meliorem uidetur effici namque utrinque dextri per consuetudinem possunt. An quia sentire affici est. Pars autẽ dextra prestantior propterea est. ꝙ efficatior. & affici per uicatior q̃ sinistra est.

Vr in caeteris dextra suis sinistris prestantiora sunt sensus nullus dexter suo sinistro interest. An quia parte sentiendi utraque pariter uti a primo natali die consuescimus. Adde

tamen q̄ ratio sentiendi affectio quedā est· dextrarū autem partium differentia in efficiēdo nō patiēdo sita est·

Vr excitatio corporis incommoda oculorū acumini est· An quia excitatio sanguinem efficiat sicciorem· sicut etiā reliquū corpus Siccitas autem totam cutem indurat· ergo uel eam qua pupilla integitur· quapropter homines natu iā grandes obtusius uident· oculi namq̄ senum tunica dura simulque rigosa teguntur· Itaque uis illa conspiciendi cooperitur· & delicescit·

Vr homines lusci cognominati qui obtuse uident· Lr̄as scribere minutissimas possint cum rem minutam perspicere illi ualeant· qui acumine oculorum praestant· An quia cōspectu sunt· imbecilli· palpebras contrahant in angustum Cum enim radius profluit uniuersus acutius explorare potest· contra laxo diductoque oculo diffundit ob eamque rem hebetescit ergo imbecillitas facit ut palpebras contrahant in angustum quod cum ex angusto inspiciant exiguam magnitudinem uideant· quantaque uident· tanta perscribant necesse est·

Ed cur iidem illi cōtractis palpebris uideāt An propter sui conspectus imbecillitatem Vt enim manum rebus sepositis admouet Sic palpebras iuxta positis per inde quasi manum adiiciunt· quod sane faciunt· ut radius per locum sese depromens angustiorem congestior profluat· Ne protinus ex paculo proriciscens distrahatur· Videt autem is acutius qui frequentior collectiorque prodierit·

Vr non res una geminari uidetur · Cum in latus oculum ꝓtimus · An quia conspiciẽdi primordium eadem item in linea situm ē · Tunc eĩm res geminari uidetur · cum illud mutatũ sursum deorsumue est · In latus uero nil refert nisi una etiam sursum moueat ·

Vr in ratione uidendi tantum fieri possit · ut res una gemĩari uideatur · si quodammõ inuicẽ oculi nocẽt · In cęteris senciẽdi generibus fieri idẽtidem nequeat · An etiã in rõne tãgẽdi cum digitos mutatis uicibus implicauimus · fit ut res una duae sentiat̃ · In caeteris hoc idem fieri neqt Quia cętera membra quibus sensio administratur neque foras uersus deducta · neque bina tam inter se apta colligataque suo funguntur officio · Fit ita in ratõne uidendi eadem de causa qua in tangendo perplexis · ut dictum est digitis · Tactus enim uisum emulatur & sequitur ·

Vr oculus sinister nihilo imbecillior est · sed aequo modo atque dexter uidere potest cum reliqui corporis partes omnes sinistre inualidiores q̃ dextre sint · An quia pars dextra in eo discrepat a sinistra ꝙ efficacior est ñ in eo ꝙ affici aptior · Videndi autem uires non ut efficerent · Sed ut afficerentur comparatum a natura est ·

Vam ob causam cum caeteras intuimur · res conspectus noster fatiscit atq̃ deterior redditur · Cum ad uirides & herbescentes inspicimus · ut olera caeteraq̃ his similia recreatur · meliorque euadit · An conspectum in alba nigraue intendere minime possumus · propterea ꝙ utrũque

id genus coloris uidendi uiribus officit·colores aũt illi quibus oculi acquiescunt·medium albi nigrique obtinent·Itaque aspectus cum mediocri lenique ob uio afficiatur· nihil debilitatur· ĩmo uero corrobo ratur atque reficitur·& forsan quemadmodum cũ corpora nostra uehementer laborant deteriꝰ habẽt cum mediocriter optime afficiuntur·ita etiã oculi cum ad res solidas contendunt laborant·lassanturq; cum ad humidas mollesque ꝙ nil sibi obstat passim ob errant·& licentia perliquescunt cum ad uirides· ꝙ istae ut solide mediocriter sunt·ita satis humoris continent·neque ullo detrimento afficiuntur·& ad immorandum in histe amplius inuitantur·eo ꝙ ca loris huiuscemodi habitꝰ modice se cõspectui offert

Vr caetera melius utroque oculo cernimꝰ rectam uersuum uirgulam uno litteris ad mouẽtes inspicimus exqsitius·An qa radii oculi utriusque non sine perturbatione in idem cõ cidunt·ut auctores conspiciẽdi rationum affirmãt Itaque cum uno inspicimus ad rectum conspectum tanquam regulam meliꝰ quod rectũ est deprehẽder iudicareque habemus·

Vr fumus oculos potius infestat· An quia infirmissimi sunt· Infirmissima namque omnia quę corpori interserta occuluntur Indicium ꝙ acetum & quodque acre carnem nõ ex teriorem·sed ĩteriorem demordet·An quia laxiores refertique meatibus sunt·Conspectus eĩm ꝑ quosdã meatus protruduntur & excidunt·Itaque quod his mordacissimum est· caeteris corporis partibus ob uium subire densiora non potest· sed perreptat· &

decidit equo modo & cepe & quecumque oculos mordet Oleum omnium maxime humorum id faciat·quia tenuissimum est ob eamque rem meatibus se expedite insinuat·Acetum reliquis partibus corporis pro medicamento est·

Vr oculus solus omnium membrorum nō rigeat cum infirmissimus sit·An quia opimus est·nec carnis quicquam in se cōtinet Quod autem tale est·securum manere a frigore p̄t Haud enim audiendi sunt illi qui propterea rigere oculos negant·Quia uis illa conspiciendi ignis est· Non enim talis in oculo ignis est ut calefacer̄ ualeat

Vr lacrime quas merendo emittimus calidę sunt quas ocul' laborando frigidae·An quia frigidum quod incoctum crudumque est· calidum quod cnococtum·Langorem autem omnē ex cruditate proficisci nullum dubium est· Quod cum lacrima cruda eorum sit·qui ualitudine oculorum laborant non inmerito frigida est·hinc medici sudorem frigidum argumentum grauis esse morbi existimant· calidum contra decretorium esse· & salutarem·Cum enim uacans materia multa est· satis a calore interiori concoqui minime potest itaque frigidam esse necesse est· cum pauca est plene a calore uicta cōcoquit̄·Morbos aūt copia uacantis materię confici certum est·

Vare cum partes corporis nostri dextrae mobiliores sint· oculis sinister expeditius quam dexter contrahitur·An propterea quod omnia sinistra dextris humidiora sunt·Humidiora autem contrahi plenius possunt· An dexter amplius

efficere possit· Sinister uel ex se ut humidior obse quentior sit·

Vam ob causam cum & senex & luscus per imbecillitatem parum oculis ualeat· Alter proxime admouet· si quid inspicere uult· Alter procul abducit· An quia dissimilis eorum im becillitas est· Senex enim quia uider non potest ubi minus radii coeunt· rem uidendam eo abducit ubi uisurus maxime est· procul enim coire radii solent· Lusciosus ille uidere quidem rem istic potest· Sed quae nam rei conspectae caua sint· quae ue excedant discerner nequit· Itaque in his fallitur· Caua quippe & excedentia splendore discerni maxime possunt· Quem quoniam procul percipere quemadmodum rei obuiae ingruat nequeant proxime adducunt·

Vr homo solus· aut certe maxime animan tium omnium oculis deprauetur per limi tatem An quia uel sol9 uel maxīe comitiali morbo in tenera aetate laborat cum deprauari om nibus accidit·

Vr uni animantium homini transuerti de prauarique per limitatem oculi possint·

Vtrū ꝙ oculos mīmo interstitō discretos e directoque positos homo habet perspici· Idcirco menda in eo maxime possit· An quia ceterorū ani mantium oculi unicolores maxime sunt Nec depra uatio sequeretur· si uno quolibet color̄ ꝑditus ocul9 esset· An quia solus ex omnium animantium gener̄ morbo comitiali rapitur· Quod gen9 morbi trans uertere oculos sicut caetera etiam membra potest· Nōnullis tamen ut sero ab eo morbo uexari incepe sic lumina sero deprauantur·

Vam ob causam manu prelucerna aut sole obiecta melius inspicer possumus. An quia lucernae solisue lux nostris occurrens luminibus reddit suam obnimietatē infirmiora. quippe quae rem etiam sibi cognatam interimere prae sua possit exuperantia. At uero manu ita arcente. Nec luminuȝ acies offici potest. & res uisui obuia nihilo minus in luce posita est. Vnde fit ut & acies plenius agat. & res inspectanda nihilominus uideatur.

Vr manus dextra. & pes dextr a suis sinistris differunt. oculus & audit9 nullo discrimine distant. An quia immixta sinceraque elementa susque deque sunt. Discrimen uero situm in his est. quae elementorum coitu constant. Sunt autem sensus isti esinceris illis inmixtisque. Visus scilicet ex igne. auditus ex aere.

Vr aures quae omnium maxime partium nostrae faciei exangues sunt. robore magis afficiuntur. ubi nos pudor apprehenderit. Vtrum ꝙ peregrinus humor partem adire inanem aptus natus est. Itaque cum calore ꝑ pudorem orto resoluitur statim se in aures colligit. An quia temporibus apposite sunt. Quo uersus maxime humor confluit. Cum enim hominem pudet. calor se in faciem recipit. Itaque ruborem adducit. Aures uero minimo in ea profundo extant. Naturaque calidissimae sunt. & coloratae. Nisi longe frigoris rigore obturpuerunt. Ideo haec particula omnium faciei particularis coloris est optimi. Quamobrem passus dispersusque calor ꝙ per summa res tenet rubicundas reddere potest.

Vr urinantib9 aures dum inter mare sunt rumpi soleant· Vtrum quia retentus spiritus impetu cogit uehementiori· An si cām hoc haberet· idem uel in aere fieri posset· An ꝗ non cedit disrumpi ocius potest· & a duriori quam molliori facili9· Quod itaque inflatum est minus cedit aures uero ut dictum iam est spiritu r̄tento inflant̄ Itaque ab aqua· quae aere durior est obtunduntur offensae atque rumpuntur·

Vr urinantes spongias alligare auribus consueuere· an ne mare ꝑ uim occurrens aures rumpat· haud enim ita stipatae impleri ut inanes exemptis spongys possunt·

Vr sordes aurium amarae· An quia putri sudore contrahuntur qui salsus amarus est

Vr spongiarii suas dissecant aures & nares An ut spiritum commodius reddant· hec enim esse spirandi itinera uidentur· Laborare quippe difficultate spirandi eos affirmāt· dum foras emitter̄ aīaꝫ non possunt· leuariq; cū ꝓpellētes extrudunt· Mirum tamen si respirandi assequi facultatem refrigerationis gratia nequeant· Sed esse id necessarium magis uideatur · An merito plus in retinendo laboris sit· cum corpus extumeat distendaturque· Sipritus uero foras sponte efferi posse uidetur· An intus etiam tendere ita possit· cogitandū tamen aeque uidetur· Plerique uero lebete demisso respirandi uiam urinatoribus moliūtur· Haud eīm aquae lebes impletur· Sed aera seruat ad demersum homīem usque· Quippe ꝗ erect9 per uim demittat̄

ut undique aequali nutu descendat. Nam si quantũ libet inclinauit humore protinus interrumpẽte impleatur necesse est.

Vr nonnulli cum suas inscalpunt aures tussiunt. An quia sensus audiendi foramen cũ pulmone cannalique ab asperitudine cognominato sortitur. Indicium ꝙ his ipsis repletis obseptisque homo surdescit. Humoris itaque aliquid e frictioni ista aurium liquescit. atque in cannalem quem modo diximus ꝑforamen illabitur qđ tussim mouere potest.

Vr sinistra auris ocius magna ex parte perforata cõsolidari quam dextera potest. quocirca mulieres alterã marem uocant. alterã foeminam. An quia partes sinistre humidiores calidioresque sint. Quae autem habitu huiuscemodi sunt consolidari possint faciliꝰ. Vnđ in plantis etiã tenellꝰ. atq̃ue uiridibus coitus concorporandiq; unio facilius agitur. & uero ulcera iuniorum promptius compaginantur quam seniorum. Argumentũ ꝑtes sinistras esse humidiores ꝙ molliores sunt. atque effoeminatiores.

Vam ob causam pudefactis aures summae rubescant iratis oculi. An quia pudor in oculis refrigeratio quedam cum timore est Itaque calor iure oculos deserit. Quod cum inde secedendum sit. locum sui capacissimũ petat necesse est qualis certo summae sunt aures. Caeterae namq;

partes longe ossibus omnes compacte sunt. Iratis cõtra calor in oculos totamque faciem reuocatur. sed cõspectior in oculis est. uidelicet albi eorum coloris ratione.

Vr aurium sonitus accito strepito cesset. An quia minorem strepit9 amplior pellit & eruit.

Vr si aqua lapsa in aera sit oleum quo hũor effluat instillamus nullo namque humore alio effluere potest. Vtꝝ ut quoniam oleũ per summa aquae innatat. eique aqua prae lentitate adheret. effluente oleo aqua et ipsa effluat. An ut ꝑ lubricam autem labens aqua excurrat. oleum enim utpote lene facit. ut propere labescere possit.

Vr minus aures urinantibus rumpantur. si oleum sibi instillatum habentes in mare interrumpant. An ratio cur rumpi aures possint ante exposita est. Oleum uero in aures instillatum facit ut mare superueniens relabi facilius possit. Quomodo in parte corporis exteriori peruncta fieri nouimus. Labens autem ictum parti interiori auris nullum inuehit. itaque dirumper non potest

Vam ob causam aures cum exangues adeo sint. pudore erubescere possint. An res quęque ferri in eum soleat locum qui sui uacu9 est. Cum ergo sanguis efferri sursum calidus uideat aures maxime partemque inanissimam adit Itaque rubore inibi afficit. Quod idem intelligendum de genis etiam est. Adde ꝙ tenuissima cutis quae dis

tenta est· ita fit ut rubor percipi ĩ auribus precipue possit·

Vr nemo oscitans aurem inscalpere suam audeat· An quia membrana etiam per quã audimus inflatur· cũ oscitamus· Indicium ꝙ audiendi facultas tollitur cum oscitamus· Spiritꝰ enim ut in os ita etiam ĩ aures interrumpens membranam expellit· ac probibet quominus sonus ingrediatur· Quod cum ita sit si sedem audiendi cum oscitamus auriscalpio tetigerimus plurimum membranam ledemꝰ· Ictus enim ad obiicientem renitentemq; spiritum nõ ad cedentem inferetur· & membranam abiunctam solidis esse certum est· Qua re dolor ita moueri· uulnusque excipi facile potest·

Vr singultus sternutamento sedari queat· Ructus nequeat· An quia non partis eiusdẽ utraq; ista affectõ est sed ructus uentriculi Singultus uero refrigeratio· cruditasque spiritus atque humoris pulmoni coniunctissimi est· Sedes aũt cerebri rem cum pulmone communem sortita est· Quod quidem ratione constat aurium· interdum enim surditas accidit simul· & morbus ipse aurium in pulmonis uicium transit· & nonnullis tussis statim mouetur suas scalpentibus aures· Loco autem sternutandi rem naribus esse cum pulmõe communem respiratio docet· Quae communis utique est· Sternuimꝰ itaque loco eo ipso calefacto Calorem autem eius locus sentit inferior· Cuius singultus est· Calor uero uim obtinet & cõcoquẽdi· ꝙobrem aceto etiã retentõneq; spiritus finiri singultus leuior põt

Spiritus enim retentus satis concalefacit. Vnde fit etiam inter sternutandum ut spirandi retentō idē obducta efficiat. & conuenienter quoque experiētia superiori de loco educitur. Quippe cum fieri neq̄at ut quis sternutet nisi expiret. Impetus itaque spiritum interclusum rumpit. dispellitque qui singultū ciere potest.

Vr si quis sternutaturus oculum perfricauerit. minꝰ sternutet. An propterea quot sternutamentum a quodam excitat̄ calor̄ Frictio autem calorem ciere potest. Qui calor quoniam locus quo sternutamus oculis in propinquo ē. alterum sternuendi calorem tollit. quemadmodum minor ignis ab ampliori emarcescit atq̃ absumit̄.

Vr bis sternuere magna ex parte solemus. non semel aut saepius An quia binis naribꝰ sumus Per utrumque itaque narem uenula partita discurrit qua spiritus solet permanare.

Vam ob causam qui solem aspexerint sternutare magis consueuerunt. An quia sol calefaciens mouet. perinde atque qui nares pēna sollicitant Idem enim utrique agunt quippe qui per motum calefacientes ocius spiritum ex humor̄ eliciant. Cuius excursio spiritus sternutatio est.

Vr singultus sternutamento finitur & retentione spūs & aceto. An sternutamento Quia spiritus cohibetur. inferior. atque

circumobsistit. Quemadmodum medicina parti superiori adhibita alius sentit ac immutatur. Spiritus retentione leuiores tolluntur singultus eo quod exiguus spirandi impetus si paulisper retinuimus ut in tussi desistit. Sic etiam in singultu reprimitur. cogitur strangulatione. Aceto idcirco sedatur. quia humor circumstans ac prohibens eructandi licentiam in spiritum per uim aceti calefactoriam extenuatur. Fit enim ructus cum uentriculi humor recalescens inflatur. atque concoquitur. Singultus uero quotiens spiritus uacans ab humore in loco spiritui deputato retinetur. Hinc enim dum enititur. nec erumpere potest. distentionem inducit. quae distentio appellata singultus est. Inde fit ut singultus ubi inalguimus oriatur. Frigus enim humorem spiritui obductum coangit. spiritus circumuentus exilit. Cuius commotio nonnisi singultus est.

Vr aquam nonnullis frigidam in faciem fundimus. cum enaribus sanguis effluit. An ita calor intus se colligit. atque circumobsistit qui sanguinem summum reddit. liquidiorem.

Vr sternutamentum pro numine habetur non tussis neque grauedo. An quia de capite membrorum praecipue omnium diuino. Vnde cogitatio est. suum ducit principium. An quia caeteri illi affectus ratione morbi eueniant hic secus extitit.

Vr oculo perfricato sternutamenta desistunt. An quia humor sic respirat. lacrimam quippe oculus post frictionem emittit. sternutamentum autem humoris copia excitatur.

An quia minor calor corripi ab ampliori consumique potest. Oculus autē perfricatus plus caloris sibi acquirit. quam sit quem nasus complectitur. Hinc etiam fit ut nasum si quis perfricet ipsum sternutamentum desistat.

Vr eruptio caeterorum. ut flatus. ut ructꝰ sacra haud quaquaꝫ habetur sternutamēti sacra habita est Vtrum quoniam cum tres partes principes nostri corporis caput thorax. & aluus. Flatusque alui expiratio sit ructus uentriculi. sternutamentum capitis quae pars sacra praecipue est. spiritum hinc exeuntem ut sacrum ueneramur & adoramus. An quia spiritus omnis eruptō partes quas modo dixi melius se habere significat Cū enim minus sternere queunt. spiritus erumpens leuat ac mitigat. Ergo sternutamētum quoque bene caput ualere posseque concoquere indicio est. Cum enim capitis calor humorem spiritumue conuincit. tunc moueri sternutamentum solitum est. Quamobrē moribundos interdum sternutatorio excitamus. tanquam si hoc affici nequeant. spes nulla salutis sit Perinde igitur quasi bonę indicium ualitudinis partis optimę atqꝫ sacerrime sternutamentum adorāt beneque augurantur.

Vr homo omnium maxime animantium sternntare solitus est. An quia foramina sui corporis obtinet latiora. per quae ipūs interrumpere potest. his enim spiritu impletis sternimus. Latiora autem esse indicium quot omnium minime animantium homo olfatu ualet foramina Quippe tenuiora sentiunt exquisitius. Quod si

si latiores meatus plus humoris ac saepius subeat necesse est. Quo in flatu sternutamentum moueri solet. Talesque homo maxime animantium habet. merito saepissime sternuat praesertim qui naribus breuissimis est. Sic enim humor concalefactus celerius effluere conuersus in spiritum potest. Caeteris uero prae longitudine narium ante refrigeratur q effluat.

Vr sternutamenta quae a medio noctis ad meridiem usque moueantur dampnemus. Quae de meridie ad noctis medium approbemns. An quia cum rem aliquam exordimur tunc sternutamentum potius obseruaudum sit. Itaque cum rē agere proximis atque inter initia sternuisse acciderit ammouemur. remq incoeptam prosequi temperandum censemus. Dies igitur & aurora. & a medio usque noctis quasi initium quoddam est. Itaque omminosum tantisper sternutamentum esse putamus. temperamurque sternutare. ne pergentē quempiam ad agendum reuocemus. post meridiem uero atque medium usque noctis finis ueluti quidā est. Tempusque illi contrarium. Itaque contra tūc & existimatur & agitur.

Vr senes laboriosius sternutant. Vtrum q his foramina per quae spiritus permanare solet adducta atque connuta sunt. An quia senes facile eleuare nequeunt. per uim demittūt atq concassant.

Vr si spiritum quis retineat singultus desistat. An qa refrigeratio est q singultū inducat qobrē & q timēt & q algēt sigultiūt

Spiritus uero retentus partem corporis calefacit interiorem.

Vr homines surdi e naribus magna parte loqui consueuere. An quia pulmo eorum uiciatus est. Surditas enim detrimentum pulmonis est. Vox itaque ferri expedite non potest Sed quemadmodum qui spirandi laborant. difficultate spiritum uniuersum suam ob imbecillitatem reddunt. sic uocem illi emittunt. Nituntur itaque naribus etiam dum loquuntur qua uox protrudens sese. sono per attritum rancido illo profertur. Fit enim ut uerba per nares afformentur. cum pars nasi superior qua per palatum foramina patent caua est Resonant enim tintinabuli instar ob claustri inferioris angustiam.

Vr sternutamen tum solum non dormientibus sed prope dixerim semper uigilātibꝰ fiat. An quia fieri sternutamētum non p̄t nisi a calore qui partem eam commoueat. qua effici solet. Exquo faciem soli obiicimus. cum sternuere placet. Dormientibus autem calor intus circumobsistit. Quamobrem imae dormientium partes calidiores redduntur. spiritusque habundat. Quę quidē res causam etiā habet Cur genitura in somnis prę libidine profluat Merito igitur dormientes nō sternutamus. Cum enim calor secedat capitis qui eius partis humorem natus mouer̄ aptus est. quo in aera extenuato sternutamentum exultat. affectionem consequentem illam obuenire non posse consentaneum est. Crepitus tamen inferius ructusque superius dormientes magisquam uigilantes extrudimꝰ

Quod enim uenter inflari in somnis amplius solet accidit ut eius inflati hūores loca sibi ꝓxima adeāt. eo nāque uel a spiritu per quietem exacito cōpellūt. Retinere potius enim quam emittere potest qui sopitus est itaque intus calorem contrahit. At qui spiritum retinet deorsuȝ impellat necesse est Quippe cum ui imum deferri spiritum praeter suam naturam sit. Vnde fit etiam ut per difficile sit spiritum retinere. Quin etiam cum dormiamus haec eadem ratio est. cum enim uigilia motus sit. qui membra sentiendi efficio accōmodata magis cum uigilamus exercet. constat somnum posse accedere cum eadeȝ illa membra quiescunt. Cum uero uis ignea sit quae membra corporis nostri mouere possit & hec intꝰ si contrahat circumsistatque in somnis caput relinquens. quod sensus continet omnes. tunc maxime sensuum sedes quiescere possint. Quae quidem res causam afferat dormiendi.

Vam ob causam ubi sternutauimus. aut minximus membra nostra inhorrescere solent. An quia utraque re illa uenae aeris inanes redduntur. quem calidum ante continebant Inanes aer extrinsecus alius subit illo frigidior qui ante in uenis fuerat quam sternutaremus. aut mingeremꝰ ꝙ cū talis subeat aer merito facit ut mēbra inhorrescant.

Vr singultus sternutamento desistere pōt An propterea quod singultus non quemadmodum ructus a uentre qui cibi conceptaculum est. sed a pulmone proficiscuntur. qđ maxīe refrigeratione aut rigore. aut dolore aut medicatōe sňpior accider̄ solȝ ꝙ. n. mēbꝝ id calidū sua natura ē

Quotiens refrigeratum sit totum admitter spūm non potest. Sed bullas quodāmodo excitat. Quam obrem retento etiam spiritu singultus finitur. Sic enim pars ista recalescere incipit. & aceto quoque hausto desistit. quoniā uis aceti calefactoria est. Cū itaque calidum quodque concalefactum reddatur se desque cerebri foraminibus peruia pulmoni respon deat. efficit ut retentio spiritus quae sternutationi antecessit. repressusque desuper illatus affectionem istam pulmonis membri calidi abigere ualeant.

Vr homines capilo crispo & tortili magna ex pte resimiores sint. An si crispitudo sita in crassitudine est. & crassitudo nō sine duritia constat. & durus sanguis calidior est. & calor materiam excrescere inutilem minus patitur & os exuacante materia consistit. & cartilago nonnisi os est. merito diminutio nasi consequatur. Indicium ętas adhibet pueril. Sunt. n. pueri oēs naso resimato

Vr homines qui raris dentibus sunt uitam longe agere nequeāt. An quia longe aīantia uiuunt. quae dentium ordine predita sunt numerosiore. ut mares q̄ foeminę longius. Viri nāq; diutius q̄ mulieres atque in pecudum genere cętero rumque animalium perspici idemtidem licet. Qui itaque raris dentibus sunt. habere quasi pauciores indicantur.

Vr dentes qui longe solidiores q̄ caro sunt frigus amplius sentiant quaʒ caro. An quia meatibus nituntur. infixi tenuibus quorū exiguus calor celeriter a frigore uincitur mouetque dolorem.

Vr dentes frigidum amplius quam calidum sentiant. Caro econtra. Utrum propterea quod caro mediocri temperatoque habitu est dentes uero perfrigidi sunt. itaque rem frigidam sentire plenius possunt. An quoniam meatibus continentur tenuibus quibus calor inditus exiguus est. itaque re aduersa potius patiuntur Caro quia calida est ut nihil affici a frigido potest. ita calidum compendio sentit Ignis enim quasi igni adiicitur.

Vr lingua rerum index plurium esse potest. Nam & febris ardentioris & grandinum si quae insunt. & pecoris uersicoloris uaria est. An quia humoris capiens est. & super pulmone posita. Unde febrium principium ducitur. Versicolorum autem ratio referri ad humorum uarietatem debet Inficitur tamen id primum. per quod humor primum manat collaturque. Cuius generis lingua est. Grandines uero lingua propterea contrahit quod inanis spongiosaque est. Quippe cum grando ueluti uarus inconcoctus crudusque parte interiore corporis nasci soleat.

Vr lingua amara salsa & acida fieri potest. dulcis non potest. An quod naturae corruptiones isthec sunt. Constantiam uero ipsam naturamque sentire nequaquam fieri potest.

Vr totidem coloribus lingua euariat quot cutis. Utrum quod ea quoque in membrorum numero exteriorum recipitur quanquam in ore abdita est. Uerum quia pretenui cute integitur uel minima in ea uarietas deprehendi potest. An quod aquae ratio est quae facit ut colores mutentur lingua autem affici ex potione maxime potest.

Vr halitum ex ore tum calidum tũ frigidũ reddere possumus. Quippe qui frigidam ef flemus. calidam uero exhalemus. Indicium q manus ori admota exhalanti calefieri potest. An utroque modo aer commotus calidus est. Sed quo niam qui efflat non uniuersum aerea mouet sed ore angustiori extringit. paucum expirat. quod multũ externi aeris excitat. Itaque calor ori ꝓiectus passꝰ in eo suam ob exiguitatez delitescit. At qui exhalat uniuersum ob eamque rem calidiorem expirat. Est enim efflatio spiritus strictim protrusus. exhalatio uero spiritus uniuersum profusus.

Vr si uehemẽter. uniuersumq expirarimꝰ iterum expirare nequeamus. quod idem in inspirando etiam accidit. bis enim ex ordĩe id facere nequimus. An quoniam alterum dilatio al terum contractio loci est. Idcirco quadam tenus nõ usque quaq protrahi possunt Constat igitur ambo uicissim fieri esse necessum. bis uero ex ordine posse neutrum.

Vam ob causam cũ alius locus sit. qua cibꝰ potusque transeunt. alius qua spiramus ubĩ grandiorem buccellam deuorauimus stran gulemur An nihil absurdum idest. Non eĩn modo si alicuius interuentu locus spirandi stipatꝰ sit. uel & si abductus sit extrinsecus. Aeque imo magis ab strangulamur. Isthaec uero proxima inter sese po sita sunt quo cibum excipimus & quo spiramꝰ q̃re ubi iusto amplius frustum incidit locum spirandi proximum addunt. instringitq. ut uia spiritui oĩs degenetur.

Vr homines qui uirgulam sue palme ductã per totam latitudinem habent · uite longissime esse possunt · An quia breuis aetatis imbecillaque sunt · Quae artuum beneficio carent · Imbecillitatis indicium etas prima atq; tenerrima affert · Vitae autem breuis testimonium dat genus omne aquatile · que cum ita sint coartata cõpactaq; omĩa contra sese habere liquido est · Quo in genere illa etiam sunt · que cum ex natura artibus maxime careant · articulari tamen contigerit · Palme autem partem interiorẽ penitus carere articulo certũ est ·

Vam ob causam dum longe spiram9 uẽter trahentibus adducitur · reddẽtibus diducit᷑ atque repletur · Veri eĩm simile dixeris esse ut contra eueniat · An quia cum respiramus · uenter adductis costis in imum comprimit᷑ · idcirco distẽdi in ampliorem molem folium instar appareat ·

Vam ob causam spirare necesse habeamus · An queãdmodũ humor dissolui in spiritũ potest · sic spirit9 transire potest in ignem Calor itaque naturalis ubi bonam spiritus partem in ignem conuertit dolorem admouet atque etiam meatus diducit & ampliat · Quãobrẽ ignem cũ spũ expellere cogimur · qbus extrusis meatus cõtrahunt᷑ atque refrigerantur · Itaque dolor iterum temptat · Rursum igitur aere trahimus · atque ubi post hac spirandi meatus patefecimus uocemq; reddidimus · ignis iterum oritur · atq; iterum pre dolore spiritũ reddimus · Idque uicissim ordine perpetuo agimus · sicuti ẽt palpebras agitar̃ solemus · ut corpus oculoꝝ refrigeretur assicceturq; · Et uero cum ambulamus

ingressui nostro attendimus. s. ex ordine gubernādi atq; regendi quem uis nostra intelligendi ꝑcomode astruit. hunc ergo in modum spirandi quoq; usum exequimur. Ingenio quippe trahendi aeris reddim9 atque illico rursum attrahimus.

Vr inhorrescere magis solemus. cum alius mō quodā nos tangit q̄ cū nos ipsi tāgimus An quia tangendi sedes rem pleni9 externā q̄ suam sentit. Quod enim natiuum atq; insitū est. id sensum effugit. Quinetiam quod clanculo atque subito fit. terribilius certe occurrit. Metus autem refrigeratio quaedam est. At uero tactus extraneus pręsuo utrunque id habet. Deniq; affici unūquodq; ab alio uel tantundem. uel magis aptum natura est. Quod etiam in titillando constat accidere.

Vr in aliis & pedum uestigiis titillamur. An ꝓpter cutis tenuitatē. An qa tact9 eaꝝ partium insolens est. ut etiam auris.

Vr nō eisdē in rebus inhorrescer̄ oēs soleā9 An quemadmoduꝫ nec in eisdem omnes delectamur. Nec in eisdem angimur omēs ita nec in eisdem omnes horrescimus. Quędam enim refrigeratio aequa omnibus ratione inuehitur. Sed alii tamen cum uestis rumpitur inhorrescunt. Alii cum serra uel acuitur uel trahitur. alii cum pumex secatur. alii cum lapillus mola perfrangitur.

Vam ob causam cum estas calida hiems frigidissima sit. corpora tactu frigidiora per ęstatem sint q̄ per hiemem Vtrum quoniā a sudor̄ refrigerari corpora possint. qui ut fieri per ęstatē solet sic ab hieme alienus est An qa ī cōtrariū tempori Tum frigor. tum calor circumobsistit.

Intusq; per aestatem calor refugit. Itaque sudorem potest expromere p hiemem quo uim frigoris arcet & corpus perinde quasi terra euaporat.

Venam causa pilos inhorrescere faciat. An merito cute contracta exurgant. q cotrahi tum a frigore. tum a plerisque aliis affecti onibus potest.

Vr nemo se ipsum ualeat titillar. An ne ab alio quidem titilletur si rem presensit. Vel potius si ipsum uideat titillante ergo mime titillari quis possit. si que tactio affertur non lateat Risus uero lapsus quidam & fraudatio est. qua cum in sede precordiorum quis uerberatur ridet. Haud eim locus quilibet est quo ridemus. Clamdestinum autem omne fraudulentum est. Qua de causa fit ut illa eadem res & moueat risum & non moueat.

Vr labris maxime intitillamur. An quia membru qd titillari possit no longe a sede potissimum sentiedi abesse debet. labra aut eo maxime in loco posita sunt. Sed omnium maxie locorum capitis propterea titillantur. q carne ex toto constant. qua re nobilissima esse possint.

Vr si quis locum nostraru alarum moueat in risum continuo labamur. siquam aliam moueat. partem nullam possit ridedi cam afferre. & que na ratio est cur naribus penna temptatis sternutamentum moueat. An quia loca queda uenularu habemus. quibus uel refrigeratis uel cotra affectis uenule ipse aut humectantur. aut in spiritu ex humore dissoluuntur. Quemadmodum si uenas ceruicis dormienti quis premat. leticia itaq; gesties

concalefactio quedam est· Spiritum autem cum redundarit foras mittim9 uniuersum·Sternutamēti quoque ratō illa eadē est·Cum enim penna mouem9 atque tepefacimus nares· humor in spiritum soluitē quem mox redundantem expellimus·

Vr sepenumero usu euenit ut ingesto cibo inhorrescamus· An ꝙ cibus frigidiusculus admissus ē uincit pricipio magis naturalē calorem ꝙ uincitur·

Vam ob causam quod digitis uice mutata implicatis circumagitur duo esse uideatur An quia duplici sentiendi parte attingim9 Nunquam eīm fieri potest·ut lateribus digitorum exterioribus utrisꝙ idem cōplectamur·& agitemus dum manu ordinem suum obtinet naturalem·

Vr faciem effigiare consueuerunt Vtrum quot quales nam simus eaipsa corpis parte intelligi possit An ꝙ ea pręcipue qui sim9 agnosci potest·

Vr faciem maxime sudare solemus· Quae carnis omnino expers atꝙ gracilis est· An ꝙ ea propensiora sunt ad sudorem·ꝙ hūida laxaꝙ sunt·Caput autem tale est·Quippe ꝙ hūorez suum plurimum habeat·quem uenę tendentes inde declarant·& destillationes quę e capite uenire solēt· Cerebrum item humidum est· & foramina capitis per multa·Capilli profecto foraminum mltitudinē foras usque productā latissime indicant·Sudor igitē non ex parte inferiore·sed ex capite oritur· Quam obrem frons prima & maxime sudat· Prima enim subiecta uertici est Humor autem deorsum non sursum fluit·

Vr in facie maxime tubercula oriri solent· quos uaros uocam9· An quia locus iste rar9 atq̧ hũidus est· Indicium pilorum eruptio & sentiendi potẽtia faciunt· Tuberculorum autem gen9 id ueluti pustula minutusq̧ abscessus cuiusdã non inconcocti humoris est·

Vam ob causam cum corpus assidue fluat· defluxusque ab excrementis proficiscatur· leuari non potest· nisi exudet· An quia non satis secerni sic potest diutius tamen secernit̃· Cum enim ex humore mutatur in aera plus certe oritur ex minori· Plus nãq̧ quod secernitur est· qua re tp̃e ampliori secerni necesse est·

Ed cur ita fiat· An quia foraminibus longe angustioribus effluit̃· Pars enim humoris lenta glutinosaq̧ ut excerni permixta cum liquida potest· ita cum spiritu nequit· quae quidem res maxime infestat· Quapropter uomitus magisq̃ sudores leuare queunt· Quoniam in partem illam lentam secum educunt· ut qui crassiores corpulentioresque sint An etiam q̧ locus qui partem humoris lentam glutinosamq̧ continet ręmotus a carne est· Ventri autem in propinquo manet· Aut eĩm in eo· aut in uicino lentum illud contrahitur Vnde fit ut aliter educi uix possit·

Vam ob causam frictõnes carnem augeant An quia uim pręcipuam obtinẽt augendi· ea quę nr̃o in corpe calida habemus molem quippe adipiscitur ampliorem· quod assidue ipsum in motu est· sursumq̧ effert̃· & in spiritum hũores extenuat intestinos· q̃ certe fieri ĩ pfricãdo uidem9 quar̃ ubi usus defuit pfricandi corpus decrescit· atq̧ minuit̃· An ita fieri possit· ut ul' p alimentũ auctior

caro reddatur concalefaciendi·s·beneficio·Calidu m enim omne humoris detrahens est·alimentum aũt quod in carnem digerit̃ humidum est·Plus quoque alimenti caro ex laxitate sibi admittit·Quippe quę laxior ẽ copiosius cape instar spongię possit·Frictio aũt nimiꝝ carnem elaxat & spiritibus reddit oppor tuniorem·& ꝓhibet quo minus inutiles coitiões in corpe contrahant̃·quę si absunt·tabes nl'a cõsequit̃ uiciosum·n·illud ieiuniuꝫ corporis·& tabes nasci ex materia solet·quę inutilis cõgesta est·Quot si caro spiratior laxior atque equabilior sit·molem capiat ampliorẽ consentaneũ est·Nam & alimẽti capacior & excrementorum secernentior redditur·

Vam ob causam ubi perfriximus eod̃ a calore uehe mẽtius urimur atqꝫ dolem9·Vtꝝ ꝗ caro sua densitate calorẽ interrumpentem cohercet·qua re plumbũ calidi9 q̃ lana est·An quia caloris trãsitio per uim agitur quoniam corpus strictum a frigore constat·

Vr siccę fricationes carnis soliditatẽ molianť

An quia caro ꝑfrictiõe recalescit·humor con sumitur·Adde ꝗ caro perfricata densaŧ·Quae aũt frictionem attritũqꝫ pleniorem experiuntur omnia maiorem in modũ densari reddiqꝫ solida cõsueuerũt. Quod multis in rebus plane intelligi potest·Nam & farina·& terra·& reliqua generis eiusdem si aqua infusa trahas hũida titubabũt & fluida·sed si pleni9 atteras longiorẽqꝫ tractationem adhibeas spissescũt solidescunt·lentescuntque celeriter·

Vr amplius strictio q̃ cursus corpus implere potest·An quia cursus carnem refrigerat·nec alimenti reddit capaciorẽ sed pars in imum cõcutit̃

Pars a naturali calore penitus extenuata transit in spiritum· At manꝰ carnem permulcet· laxat capacē alimonię facit· Et ꝓ exterior ista tactio premendo stipandoq; refrangit interiorꝝ impetum obsistensq; arctius continet· & carnem attollit·

Vr oleum· & cera solis calore candefiunt· caro nigrescit· An illa sol propterea candefacere possit· ꝙ humorem nimium eximit Nigricat eīm per naturam· quod prehumidum est· propter humoris terreni mixtionem· Carnem uero ꝙ nullaꝫ inde humoris copiā detrahit· adurit· atroq; afficit colore·

Vam ob causam piscatores· & purpurarii· & omnino q rem exercent marinam ruffo sunt oēs colore· Vtrū ꝙ mare suo salsugine calidum & squalidum est· tale autem quodque pilos conficere ruffos potest ut lixiuia ut auripigmētum An parte exteriore calidiores interiore frigidiores reddantur· eo quot summa corporis uicissim modo madefiunt· modo a sole resiccantur· idque perpetuo agitur· Itaq; pili assiccati extenuantur & rutilant· & omnes quidem incolę plagę septentrionales ruffo sunt pilo· & tenui·

Va de causa cursus quem induti agimus & olei sub uestem perunctio pallidulos reddat An ꝓpterea ꝙ ut spiratio cōmoda gratuꝫ affert calorem sic obieptio· & strangulatio contra afficiat necesse ē· Quot itaq; hūor passus ꝑ summa corpis cū incaluerit· r̄frigerari nō quit· pallorē facil' trahit· Quod idem utrunque illud sudor· & oleum subamictum committit· Calor enim introcluditur atq; arcetur· Cursus uero quem nudo corpe agimus

Colorem prestat amoeniorem .s. ratione contraria. Delibamenta quippe excrementicia quę subsistunt aer refrigerat corpusque ita difflat . euaporaturque commodius . Ad hęc oleum cū tenue atq; humidum sit subter punctum meatusq; inter corporis sepiens neq; humorem ac spiritum e corpore pfluere sinit neq; spiritū exteriorem admitti patit . Quapropē materia uacans in corpe humida putrescens pallorē inducere potest .

Va de causa spiratio commoda colorem parit amoeniorem . An quia pallor putredo quedam per summa corporis est . Cum itaq; humor summū obtinens corpus calidus est . ut palleat accidit . Nisi refrigeretur diffleturque .

Vare qui mediocriter insudarint . statim ab exercitio colore hilarantur amoeno . Athletę uero pallidi longe euadūt . An quia labor mediocris calorem leuiter puocat . & ad corpis summa inuitat Nimius uero cū sudore & spiritu extrudit dū corpus interlaborādum rarescit atq; laxat . Cum igit calor p summa residet corpis . color ill' exultat queadmodū calefactis aut pudefactis euenire solitum est . Vbi uero indē euanuit pallor cōtinuo succedit . ceteri itaq; mediocriter se exercēt . athletę prs9 uehemēt laborāt

Vam ob causam qui se exercent amplius a sole uruntur cū sedent q̄ cum mouent . An cum in motu sunt aera agitāt itaq; spū q̄si uētilant . Cū uero sedent aer immotus est uim solis acriorem expiunt

Vr solis calor corpus summum adurere pōt . ignis nō potest An quia sol tenuior est carnē subire ampli9 pōt . Ignis uero etiā si adurat p summa tantū colorem inducit nigrū quas phoebas nomināt Interius autem subire minime potest .

Vr ignis hominem nigrum nō reddit fictil' reddit·sol contra hominem nigrorē afficere potest·fictile nō potest·An non eadē uterq ratione agit·sed sol adurendo nigrificat·Ignis fictil' replet·obducitq fulgine·quę fauilla prętenui·Dum carbones frāguntur simul·& flagrant·contrahitur hominem nigrum sol reddit·ignis minime·quoniā solis calor lenis mollisq ē·& prae sua tenuitate cutē ipsam leuiter per summa adurit·Quoniam itaque carnem non attingat dolorem nullum pōt infligere quoniam urat nigrorem inuehit·ignis profecto uel nihil tāgit·uel intro irrumpit·nam ambusta quoq ignis atra reddu ntur·Verum hic nō eatenus tantū modo urit·quatenus color ater se pandit & auget·

Vr homines cum senescūt nigriores reddanē An quia res omnes excepto situ nigriores cū putrescunt euadant·senectus autem nōnisi quędam putredo est·Ad hęc cum sanguis siccescens nigrior reddi soleat merito senes sūt nigriores Sāguis etenim est qui nostra corpa colore tingere ualeat naturali·

Vam ob causam oleum sol candefacit·carnem nigrificat·An qa olei terrenā eximit ptē quae nigroris cā ē ut etiā uinū sortis rōne terrenę nigr ē Carnem uero nigram pp̄terea reddit·quoniā urit·Terrenum nāq omne cū uriē nigr effici solitū est·

Expliciunt Aristotelis Problemata·Rome impressa per Iohānem Reynhard de Eningen Quę Theodorus Gazes·Tessalonicensis·olim e greco in latinū cōuertit·Eaq nuper ultima emendatione Emendauit·Sub Sixto·IIII·Pon·Max·Absoluta sunt·A·M·CCCC·Lxxv·xiiii·calend·Iunii·Foeliciter· LAUS DEO·

Nicol'· Gupalati·
Id in problema·
Quamobrem·
Dolor capitis·

Et si iusto plus·
Quod enim·
Cur pelles recen·
Argilla & ab·
Cur pili cicatri·

Sic per accliue·
Sed praue id fa·
Ita ut calorem·
Quoq; repetit̃·

Caloris partici·
An quia turge·
Nam & papulę·
Quam ob cām·
Semine genital'·

Cur genitura·
Erecta secundū·
Magis accedit·
Aegrotat igit̃·
Angusta paꝝ·

Cur hirci homi·
Cur animalia·
In eam igitur·
Cur animantiū·
Quia minus sit

Cur pueri cęte·
Cur uox graui·
An ꝙ infans·
Id uel attollit·
Ab intelligentia

Cur tempore·
An ꝙ stercus·
Vtque ibi hūor
Cur efferis &·
Cur locis palus·

Cur solis umbrę
Quod igitur·
Cur omis mag·
Sursū attrahit̃
Necessitas orit̃·

Cur numeris·
Diatessaron ꝺc·
Agantur quod·
Cur sono graui·

Cur allia & cepe
Affanturque·
Consumitur ex·

Decimaquinta·
Cur post fruc·
Cur fluctus pela
Cum flatu desis
Venturum esse

Cur aqua sole·
Statio & reges·
Cur aer qui luce
Est ignis autem
Auster est hęc·

Non cito auster
Reuigente uel·
Iam conditam·
Contracti effic·
Qui metuunt·

Decimanona·
Et instituūtur·
Tamen in rebꝰ·
Alteri enim cali

Cur uno uidere
Cur nō res una·
Decidit ęquo·
Quam ob cām·
Vt undiq; ęqual'

Cur homines·
Intus per ęstatē
Cur in faciem·

Finit Registrū
quinternorum:
Huius operis ·:·

YALE MEDICAL LIBRARY
HISTORICAL LIBRARY

2. ARISTOTELES. Problemata. (*In fine:*) Expliciunt Aristotelis Problemata. *Romae impressa per Iohânem Reynhardt de Eningen.* | Que Theodorus Gazes Tessalonicensis olim | e greco in latinuz côuertit Eaqz nuper ultima | emendatione emendauit. Sub Sixto. IIII | Pon. Max. M.CCCCLXXV. | XIIII. calend. Inuii. | (*Romae*, 1475). In-4. Vél. 90.000 »

1fbl., 154 ffnch., 1 fbl. Car. rom. GKW. : 2453. — Hain-Cop. : 1730. — Proctor : 3473. — B.M.C. : IV, 54. — Krebs : 95 (II). — Pellechet · 1218. — Stillwell : A. 922. — Osler : 85. — Audiffredi : 198. Très rare édition de la traduction latine de Théodore Gaza, revue par le traducteur. Superbe exemplaire très grand de marges.

Arthur Lauria. Paris. Cat. 51. Dec. 1958.

2

MEDICAL
YALE UNIVERSITY/ LIBRARY

Memorandum to ....

From ....

Acc. no. 21470

Aristoteles. Spurious works. Problemata. Latin tr. Gaza.
Problemata. [Translated into Latin by Theodorus Gaza]. [Rome, Johann Reinhard, May 19, 1475]
156ff. 27cm. 2°.
The sheets are folded in the manner of a quarto, the chain-lines running horizontally.
A few manuscript marginal annotations.
Imperfect: fol.1, blank, wanting.
Hain-Copinger 1730; Proctor 3473; Gesamtkatalog der Wiegendrucke 2453; Klebs 95.2; Stillwell A-922.
Bought in February, 1959.

